

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการกระบวนการแก้ไขปัญหายะอย่างมีส่วนร่วม
โดยวิธีการเพิ่มมูลค่า ชุมชน ต.แม่ลาว อ.เชียงคำ จ.พะเยา

โดยนายภูขงค์ มหาวงศนันท์ และคณะ

28 กุมภาพันธ์ 2546

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการกระบวนการแก้ไขปัญหายะอย่างมีส่วนร่วม
โดยวิธีการเพิ่มมูลค่า ชุมชน ต.แม่ลาว อ.เชียงคำ จ.พะเยา

โดยนายภูซังค์ มหาวงศ์นันท์ และคณะ

28 กุมภาพันธ์ 2546

สัญญาเลขที่ RDG44N0063

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์
โครงการกระบวนการแก้ไขปัญหายะอย่างมีส่วนร่วม
โดยวิธีการเพิ่มมูลค่า ชุมชน ต.แม่ลาว อ.เชียงคำ จ.พะเยา

คณะผู้วิจัย

1. นายภูษงค์ มหาวงสนันท์ สถานีอนามัยน้ำมิน ต.แม่ลาว อ.เชียงคำ จ.พะเยา
2. นายนิศย์ รวมสุข สำนักงานสาธารณสุขกิ่งภูซาง กิ่งอำเภอภูซาง จ.พะเยา
3. นางสาวสมจิตต์ ทำทองดี สถานีอนามัยทุ่งผาสุข ต.ทุ่งผาสุข อ.เชียงคำ จ.พะเยา
4. นายไสว ศักนุตร สถานีอนามัยเชียงคำ ต.ห้วยน อ.เชียงคำ จ.พะเยา
5. นางกุลธิดา สองสีใส สถานีอนามัยแม่ลาว ต.แม่ลาว อ.เชียงคำ จ.พะเยา
6. นายอนุกุล พัฒน์ทวีกิจ สถานีอนามัยปางมดแดง ต. อ่างทอง อ.เชียงคำ จ.พะเยา
7. นางศุภมาลย์ วงศ์ใหญ่ สำนักงานสาธารณสุขกิ่งภูซาง กิ่งอำเภอภูซาง จ.พะเยา
8. นางนิตยา บุญรักษา สถานีอนามัยฝายกวาง ต. ฝายกวาง อ.เชียงคำ จ.พะเยา
9. นายเตื่อง สีสด องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาว ต. แม่ลาว อ.เชียงคำ จ.พะเยา
10. นายเฉลิมชัย มีสุข องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาว ต. แม่ลาว อ.เชียงคำ จ.พะเยา
11. นายสมบูรณ์ หายไสรก องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาว ต.แม่ลาว อ.เชียงคำจ.พะเยา
12. นางคุณดาว จันท์ท่า องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาว จ.พะเยา
13. นางจิตติกุล บัวภา องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาว จ.พะเยา
14. นางผ่องผิว ศรีจันทร์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเชียงคำ จ.พะเยา
15. น.ส.ศลิษา สร้อยสวิง สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเชียงคำ จ.พะเยา
16. นายอรุณ ไชยธิ บ้านเลขที่ 76 หมู่ 14 ต.แม่ลาว อ.เชียงคำ จ.พะเยา
17. นายศักดิ์ สุว ไ หมู่ 1 ต.แม่ลาว อ.เชียงคำ จ.พะเยา
18. นายสุริยันต์ ตั้งอิสราวุฒิกุล บ้านเลขที่ 48 หมู่ 9 ต.แม่ลาว อ.เชียงคำ จ.พะเยา
19. นายประจวบ หายไสรก บ้านเลขที่ 95 หมู่ 13 ต.แม่ลาว อ.เชียงคำ จ.พะเยา

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
1 ที่ตั้งอาณาเขตตำบลแม่ลาว อ.เชียงคำ จ.พะเยา	30
2 ข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณขยะ	36
3 การจัดเวทีสนทนากลุ่ม(Focus group)	47
4 การศึกษาดูงานและจัดทำแผนปฏิบัติงานในกลุ่มผู้นำชุมชน	58
5 รูปแบบการดำเนินงานการเพิ่มมูลค่าขยะ โรงเรียนบ้านทุ่งเย็น	60
6 รูปแบบการดำเนินงานการเพิ่มมูลค่าขยะ โรงเรียนบ้านถ้ำผาลาด	61
7 รูปแบบการดำเนินงานการเพิ่มมูลค่าขยะ โรงเรียนบ้านสบตุ๋	62
8 รูปแบบการดำเนินงานการเพิ่มมูลค่าขยะ โรงเรียนบ้านน้ำมิน	63
9 รูปแบบการดำเนินงานการเพิ่มมูลค่าขยะ โรงเรียนบ้านคะแนง	64
10 การถอดบทเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์และก่อสร้างธนาคารขยะ	65
11 การศึกษาดูงานของกลุ่มองค์กรต่างๆนอกพื้นที่ตำบลแม่ลาว	66
12 การจัดเวทีสนทนากลุ่มผู้นำชุมชนบ้านทุ่งเย็นในการทำปุ๋ยหมักชีวภาพ	69
13 แนวทางการดำเนินงานทำปุ๋ยหมักชีวภาพกลุ่มบ้านทุ่งเย็น ต.แม่ลาว	72
14 การศึกษาดูงานทำปุ๋ยหมักชีวภาพและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์	73

บทที่ 4 ผลการศึกษาวิจัย

4.1 ทศนคติ พฤติกรรมที่ก่อให้เกิดขยะในชุมชน	34-35
4.2 การประมวลสถานการณ์เกี่ยวข้องกับปัญหาและศักยภาพในการแก้ไขปัญหา	36-42
4.3 รูปแบบวิธีการเพิ่มมูลค่าขยะ	42-45
4.4 ระบบการตลาดของขยะ	45-46
4.5 กระบวนการแก้ไขปัญหามลพิษที่ประชาชนมีส่วนร่วมโดยการเพิ่มมูลค่า	47-57
4.6 การสร้างเครือข่ายการเพิ่มมูลค่าขยะ	57-73
4.7 ระบบกลไกการบริหารจัดการขยะ โดยการเพิ่มมูลค่าองค์กรชุมชนมีส่วนร่วม	74-77
4.8 จุดแข็งและจุดอ่อน	78-79
4.9 สรุปบทเรียน	80-81

บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผล	82-85
5.2 อภิปรายผล	86-89
5.3 ปัญหา/อุปสรรค	90
5.4 ข้อเสนอแนะ	91

บรรณานุกรม	92-93
------------	-------

ภาคผนวก	94-185
---------	--------

ภาคผนวก ก แบบสอบถาม
ภาคผนวก ข ประมวลภาพผลการดำเนินงาน
ภาคผนวก ค ธนาคารขยะชุมชนและปัยหมักชีวภาพชุมชนต้นแบบ
ภาคผนวก ง ผลสัมฤทธิ์ของงาน

ประวัติทีมนักวิจัย	186-195
--------------------	---------

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
สารบัญภาพ	ช
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์	3
1.3 คำถามการวิจัย	3
1.4 ขอบเขตเนื้อหาการศึกษา	3-4
1.5 ทบทวนเอกสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง	5-15
1.6 กรอบแนวคิด	16
บทที่ 2 ระเบียบวิธีการวิจัย	
2.1 ขอบเขตของพื้นที่	17
2.2 กลุ่มเป้าหมายและแหล่งข้อมูล	17
2.3 เครื่องมือและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	18-19
2.4 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	19
2.5 ขั้นตอนการศึกษาวิจัย	19-22
บทที่ 3 ข้อมูลพื้นฐานของชุมชน	
3.1 ข้อมูลพื้นที่ตำบลแม่ลาว	23-29
3.2 สภาพสังคมและวัฒนธรรม	32
3.3 สภาพทรัพยากรธรรมชาติ	32
3.4 สภาพเศรษฐกิจ	32
3.5 สภาพปัญหาของชุมชน	33

บทคัดย่อ

ด้วยพื้นที่ตำบลแม่ลาวเป็นที่ราบลุ่มระหว่างภูเขามีสแม่น้ำลาวไหลผ่าน ประชาชนส่วนใหญ่รับกระแสบริโภคนิยม ผลที่ตามมาทำให้เกิดปริมาณขยะที่เพิ่มจำนวนขึ้นและพฤติกรรมกาจัดขยะที่ไม่ถูกสุขลักษณะ ส่งผลต่อภาวะสุขภาพอนามัยและความขัดแย้งขึ้นในพื้นที่ จึงเกิดประเด็นปัญหาที่จะหารูปแบบการลดปริมาณขยะโดยวิธีการทำให้ขยะมีมูลค่าที่เหมาะสมได้อย่างไร ทั้งนี้จึงได้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาแนวทางการบริหารจัดการขยะ โดยวิธีการเพิ่มมูลค่าที่ชุมชนมีส่วนร่วมได้อย่างเหมาะสม และเพื่อสร้างเครือข่ายการเรียนรู้รูปแบบการเพิ่มมูลค่าขยะ โดยศึกษาในที่ตำบลแม่ลาว อ.เชียงคำ จ.พะเยา ในกลุ่มผู้นำทางการ จำนวน 57 คน และ ผู้นำธรรมชาติ 57 คน ซึ่งได้ทำการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ และใช้เครื่องมือการสัมภาษณ์เจาะลึก สทนากลุ่ม (Focus group) เวทีประชาคม และการศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ ครั้งนี้ได้ออกเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการศึกษาสภาพบริบททั่วไปชุมชนรับทราบสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ ตลอดจนวิถีชีวิตเพื่อรับทราบแนวความคิดและศักยภาพของชุมชน ที่จะนำไปสู่การจัดเวทีสทนากลุ่มแกนนำที่มีศักยภาพได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ และการไปศึกษาดูงานการนำขยะทำให้เกิดรายได้ก็จะทำให้เกิดแนวทางที่จะดำเนินการเพิ่มมูลค่าขยะ ซึ่งได้จัดทำเวทีประชาคมเพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบที่จะดำเนินการเพิ่มมูลค่าขยะที่เหมาะสมได้รูปแบบของการจัดตั้งธนาคารขยะชุมชน และการทำปุ๋ยหมักชีวภาพ ครั้งนี้ได้มีชุมชนต้นแบบที่มีการดำเนินการมาในระดับหนึ่งแล้วนำมา สร้างเครือข่าย ด้วยการจัดเวทีถอดบทเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ ภายใต้การให้การสนับสนุนทั้งจากโรงเรียน สถานีนามัย เกษตรตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาว ทำให้เกิดการจัดตั้งกองทุนธนาคารขยะชุมชนโดยอาศัยโรงเรียนเป็นจุดพักขยะที่ขายได้ จำนวน 6 โรงเรียน และการทำปุ๋ยหมักชีวภาพ ในกลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ จำนวน 33 คน ในพื้นที่ตำบลแม่ลาว สามารถลดปริมาณขยะ ผลกระทบทางสังคมและสุขภาพอนามัยได้ระดับหนึ่ง ส่งผลให้มีกลุ่มเทศบาลตำบลปง องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งกั่วย และกลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส ในพื้นที่จังหวัดพะเยาเข้ามาศึกษาดูงาน เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสมต่อไป อนึ่ง ในการศึกษาครั้งต่อไปควรที่จะมีการศึกษาเฉพาะพื้นที่ที่มีความพร้อมที่จะดำเนินการก่อน และค่อยขยายผลและการศึกษาควรที่เน้นความพร้อม สอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชน

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาวิจัยกระบวนการแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างมีส่วนร่วมโดยวิธีการเพิ่มมูลค่าชุมชน ตำบลแม่ลาว อ.เชียงคำ จ.พะเยา ได้ได้รับความกรุณาจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยสำนักงานภาคเหนือให้งบประมาณในการศึกษา โดยผ่านทางศูนย์ประสานงานสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย เขตเชียงราย-พะเยา-ลำปาง ซึ่งท่าน ดร. ยิ่งยง เทาประเสริฐ และคณะผู้กรุณาให้ความรู้ คำแนะนำ คำปรึกษา ตลอดจนถึงท่านอาจารย์บรรจง วงศ์ราษฎร์ ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนพะเยาพิทยาคม ผู้ให้การช่วยเหลือทั้งคำแนะนำ แนวทางการดำเนินงานสำเร็จในแต่ละขั้นตอน ผู้เขียนขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ทั้งนี้ในการดำเนินงานสำเร็จก็ได้รับความร่วมมือจากหัวหน้าหน่วยงานและผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ตำบลแม่ลาวให้ความร่วมมือ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาว สถานีอนามัยน้ำมิน สถานีอนามัยแม่ลาว โรงเรียนบ้านแฮะ โรงเรียนบ้านน้ำมิน โรงเรียนบ้านตบตุลคีรีราษฎร์สงเคราะห์ โรงเรียนบ้านตะเนง โรงเรียนถ้ำผาสด โรงเรียนบ้านทุ่งเย็น เกษตรตำบลแม่ลาว ตลอดจนถึงคณะกรรมการหมู่บ้าน 14 หมู่บ้านในตำบลแม่ลาว ที่ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ซึ่งขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ ซึ่งผู้เขียนหวังว่าการศึกษาครั้งนี้มีประโยชน์ไม่มากนักน้อยกับสังคม

ท้ายนี้หากมีสิ่งขาดตกบกพร่องหรือผิดพลาดประการใด ผู้เขียนและคณะขออภัยในข้อบกพร่องและความผิดพลาดนั้น

ภูซังค์ มหาวงศ์นันท์และคณะ

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เมื่อนานมาแล้วผู้คนในเขตพื้นที่ตำบลแม่ลาวไม่เคยรู้จักคำว่า “ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ หรือมลพิษ” มาก่อน และไม่เคยคิดมาก่อนว่าจะได้รู้จัก และสัมผัสกับผลพวงจากปัญหาที่เกิดขึ้น กระทั่งสิ่งที่เรียกว่า “ความเจริญ” ได้คืบคลานเข้ามา เมื่อแรกผู้คนต่างพากันดีใจที่ได้สัมผัสกับสิ่งที่เรียกว่าความเจริญ เพราะพวกเขาไม่ต้องเข้าป่าไปล่าสัตว์เพื่อเป็นอาหารอีกแล้ว เนื่องจากมีอาหารประเภทเนื้อ ทั้งเนื้อวัว หมู ไก่ จากตลาดสดให้เลือกมากมาย รวมถึงไม่ต้องเอาเวลาว่างที่เหลือนอกจากของการเก็บเกี่ยวในแต่ละช่วงปีมานั่งจิกตอกถักสานกระบุง ตะกร้า หรือแม้แต่ปลูกต้นกล้วยเพื่อใช้ใบสำหรับห่อข้าวของเยี่ยงในอดีตอีกต่อไป ด้วยมีบรรพบุรุษพลาสติกให้เลือกใช้แทนมากมาย ทั้งกระบุง ตะกร้า ถังน้ำ ถังน้ำมัน ขวด ไปจนถึงถุงพลาสติก ที่สำคัญจะใช้ปริมาณเท่าไรก็ได้ หหมดประโยชน์แล้วก็ทิ้งไปไม่ต้องเก็บต้องล้างให้เสียเวลา ซึ่งเศษส่วนของความเจริญเหล่านี้ค่อยๆ ซึมซาบเข้าสู่วิถีชีวิตของคนในชุมชนและขยายจากหมู่บ้านหนึ่งไปหมู่บ้านหนึ่ง จนผู้คนหลงลืมวิถีชีวิตเดิมๆ ไปสิ้น ยิ่งไปกว่านั้นความสะดวกสบายที่ได้รับจากสิ่งอำนวยความสะดวกสมัยใหม่ยังทำให้ผู้คนยากที่จะหวนคืนสู่วิถีชีวิตแบบพึ่งธรรมชาติ ดังเช่นอดีต เศษสิ่งที่เหลือใช้ที่ถูกโยนทิ้งเกลื่อนกลาดเหล่านี้ หากเป็นอดีตจะค่อยๆ ย่อยสลายไปเองตามกาลเวลา แต่ปัจจุบันความเจริญได้สร้างเทคโนโลยีทันสมัยสามารถสร้างให้บรรพบุรุษต่างๆ มีอายุยืนยาวจนบางอย่างแทบจะมีชีวิตเป็นอมตะ คือไม่สามารถย่อยสลายได้เองตามธรรมชาติ เมื่อเป็นเช่นนี้เศษสิ่งเหลือใช้ดังกล่าว จึงสะสมเป็นขยะกองโต กระจายจากจุดหนึ่งไปยังจุดหนึ่ง จากภายในบ้านทะลักล้นไปกองอยู่ตามข้างรั้วบ้าน ริมถนน ขอบชุมชน ไหลลงสู่แม่น้ำสายหลักก่อให้เกิดภาวะน้ำไม่สะอาด สิ่งแวดล้อมเป็นพิษ ซึ่งพื้นที่ตำบลแม่ลาวมีแม่น้ำลาวไหลผ่านหมู่บ้านทุกหมู่บ้าน ประชาชนส่วนใหญ่ก็มักจะนำน้ำมาใช้ในการอุปโภค-บริโภค เมื่อในอดีตประชาชนมีวิถีชีวิตที่อาศัยอยู่กับป่าไม้ แม่น้ำลำธาร เป็นหัวใจหลักของการดำรงชีพ ก็ไม่ทำให้เกิดผลกระทบอันใดต่อความเป็นอยู่ ต่อมาเมื่อมีการขยายตัวของระบบเศรษฐกิจ สังคม แบบตะวันตกเข้ามาทำให้ประชาชนในตำบลแม่ลาว เริ่มที่จะปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตที่ก่อนเคยบริโภคอาหารพวกเก็บผัก ผลไม้ ก็เริ่มที่จะเปลี่ยนไปเป็นการบริโภคอาหารที่บรรจุกระป๋อง ใส่ถุงพลาสติก สารเคมีที่ใช้ในการกำจัดศัตรูพืช ซึ่งเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นขยะที่ทำให้

เกิดมลพิษต่อชุมชน โดยที่บางหมู่บ้านมีการนำขยะไปทิ้งริมแม่น้ำลำคลอง ที่สาธารณะหมู่บ้าน ทำให้เกิดการปนเปื้อนลงสู่แม่น้ำ ส่งกลิ่นเหม็น และเป็นที่เพาะพันธุ์ของเชื้อโรค ซึ่งจากการศึกษาข้อมูลจากเอกสารการประชุมประชาคมระดับ ตำบลลาว ปี 2543 เอกสารการสรุปผลการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาว ปี 2543 การประชุมกลุ่มผู้นำหมู่บ้านต่อการวางแผนแก้ไขปัญหาในหมู่บ้าน ล้วนแล้วแต่พบว่ามีปัญหาเรื่องปริมาณขยะเพิ่มขึ้นและการจัดการบริหารจัดการขยะที่ไม่ถูกสุขลักษณะ และจากการศึกษาวิจัยเรื่องการจัดการทรัพยากรธรรมชาติเขตลุ่มน้ำลาว-ยวนก็พบว่าในเขตของกลุ่มน้ำลาวมีปัญหาเรื่องการนำขยะทิ้งบริเวณริมแม่น้ำลาว ประกอบกับกรณีของการสำรวจข้อมูลพื้นฐาน ค.แม่ลาวในการกำจัดขยะของผู้ที่อาศัยอยู่บริเวณริมแม่น้ำลำคลองของสถานีอนามัยน้ำมินปี 2543 พบว่าร้อยละ 80 มีการกำจัดขยะไม่ถูกวิธีและพบว่ามีปริมาณขยะเฉลี่ย 1 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน โดยการนำขยะไปทิ้งบริเวณริม แม่น้ำลำคลอง นอกจากนี้ยังมีประชาชนในบางกลุ่มที่มีการนำขยะไปทิ้งในเขตบริเวณพื้นที่ของหมู่บ้านใกล้เคียง ทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งขึ้นถึงแม้ว่าจะมีการนำปัญหาดังกล่าวเข้าสู่การประชุมขององค์การบริหารส่วนตำบลแล้ว แต่ก็ไม่สามารถหาทางออกของปัญหาได้อย่างเป็นรูปแบบที่ชัดเจนได้ ทั้งนี้เนื่องมาจากการมีระบบบริหารจัดการขยะที่ไม่มีประสิทธิภาพ

ดังนั้นจากความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ทำให้เกิดความสนใจในประเด็นของการบริหารจัดการขยะโดยวิธีการเพิ่มมูลค่า เพื่อลดปริมาณขยะและเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับประชาชน โดยจะศึกษาเรื่องกระบวนการแก้ไขปัญหามาโดยวิธีการเพิ่มมูลค่าที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม และมีประเด็นคำถามในการศึกษาครั้งนี้ คือ ในชุมชนมีประเภทและปริมาณขยะอยู่ในปริมาณเท่าไร ประชาชนมีทัศนคติและพฤติกรรมอย่างไรในการกำจัดขยะ และจะมีวิธีการบริหารจัดการขยะให้เกิดมูลค่าโดยประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างไร ซึ่งได้ตั้งวัตถุประสงค์ในการศึกษาคือ เพื่อศึกษาข้อมูลประเภทและปริมาณของขยะ ทัศนคติและพฤติกรรมในการกำจัดขยะ แนวทางการบริหารจัดการขยะ โดยวิธีการเพิ่มมูลค่าที่ชุมชนมีส่วนร่วม และการสร้างเครือข่ายการเพิ่มมูลค่าขยะของชุมชน ในครั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนการดำเนินการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและเป็นแนวทางในการศึกษากับผู้สนใจต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาแนวทางในการบริหารจัดการขยะ โดยวิธีการเพิ่มมูลค่าที่ชุมชนมีส่วนร่วม
2. เพื่อประมวลสถานการณ์เกี่ยวกับปัญหา และศักยภาพในการแก้ปัญหาขยะ
3. เพื่อศึกษารูปแบบและวิธีการเพิ่มรายได้จากการจัดการขยะ
4. เพื่อศึกษาการสร้างเครือข่ายเรียนรู้รูปแบบการเพิ่มมูลค่าขยะ

1.3 คำถามการวิจัย

1. มีแนวทางในการบริหารจัดการขยะ โดยวิธีการเพิ่มมูลค่าที่ชุมชนมีส่วนร่วมอย่างไร
2. จะเสริมสร้างศักยภาพชุมชนเพื่อแก้ปัญหาขยะ โดยวิธีการเพิ่มมูลค่าที่ชุมชนมีส่วนร่วมอย่างไร
3. ชุมชนมีทัศนคติและพฤติกรรมอย่างไรในการกำจัดขยะ
4. ชุมชนจะเรียนรู้รูปแบบการเพิ่มมูลค่าขยะที่เหมาะสมได้อย่างไร

1.4 ขอบเขตเนื้อหาการศึกษา

1. เกี่ยวกับข้อมูลปริมาณของขยะในแต่ละประเภทในชุมชนเพื่อทราบขยะส่วนใหญ่เป็นขยะประเภทอะไรและมีปริมาณมากน้อยเพียงไรในการนำไปจัดการเพิ่มมูลค่าขยะ
2. เกี่ยวกับทัศนคติและพฤติกรรมที่แสดงออกในการกำจัดขยะในชุมชน ที่มีความสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆ ในบริบททั่วไปของชุมชนตั้งแต่ในอดีตและปัจจุบัน เพื่อทราบถึงวิถีชีวิตที่นำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการกำจัดขยะด้วยวิธีเพิ่มมูลค่าที่เหมาะสม
3. การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะโดยวิธีการเพิ่มมูลค่าในชุมชน ซึ่งทำให้ทราบแนวคิดในลักษณะต่างๆ ของกลุ่มบุคคลและองค์กรในชุมชน ที่มีความหลากหลาย ตลอดจนไปจนถึงการเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และปฏิบัติตามรูปแบบการเพิ่มมูลค่าขยะที่เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน
4. เกี่ยวกับเทคนิควิธีการจัดการขยะให้เกิดมูลค่าในชุมชน เพื่อให้ทราบถึงรายละเอียดของขั้นตอนวิธีการจัดการเพิ่มมูลค่าขยะอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน
5. การถ่ายทอดแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์รูปแบบการเพิ่มมูลค่า โดยกลุ่มปัจเจกบุคคลผู้ที่มีภูมิปัญญา แนวคิด และวิถีชีวิตที่สอดคล้องกับสภาพบริบทชุมชน อันที่กลุ่มต่างๆ จะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้เหมาะสม

6. การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้การเพิ่มมูลค่าขยะรูปแบบที่เหมาะสมกับชุมชน ซึ่งจะอาศัยผู้นำที่มีภูมิปัญญา แสดงแนวคิดแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ในระหว่างกลุ่มบุคคลต่อบุคคล บุคคลต่อกลุ่ม และกลุ่มต่อกลุ่ม

7. การเพิ่มมูลค่าขยะจากการทำปุ๋ยหมักชีวภาพ ด้วยการศึกษaprโยชน์จากการนำเศษขยะไปใช้ทำเป็นปุ๋ยหมักชีวภาพ บำรุงพืช ผักสวนครัวและพืชไร่

8. ระบบกลไกในการดำเนินงานจัดการขยะให้เกิดมูลค่าในชุมชน ซึ่งศึกษาถึงการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะให้เกิดมูลค่า ทั้งภาครัฐ เอกชน และชุมชน อย่างเป็นระบบทั้งรูปแบบที่เป็นทางการและธรรมชาติ

1.5 ทบทวนเอกสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

1.5.1 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม

ปรีชาติ วสัยเสถียร และคณะ (2543: 143) กล่าวถึง กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยทั่วไป มีรายละเอียด ไว้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการศึกษาชุมชน เป็นการกระตุ้นให้ประชาชนร่วมกันเรียนรู้สภาพของชุมชน การดำเนินชีวิต ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม เพื่อใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการทำงาน และร่วมกันค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหา

2. การมีส่วนร่วมวางแผน โดยจะมีการรวมกลุ่มอภิปรายและแสดงความคิดเห็นเพื่อกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ วิธีการ แนวทางการดำเนินงาน และทรัพยากรที่จะต้องใช้

3. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนา โดยการสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์ แรงงาน เงินทุน หรือเข้าร่วมบริหารงาน การประสานงาน และดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก

4. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา เป็นการนำเอากิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ทั้งด้านวัตถุและจิตใจ โดยอยู่บนพื้นฐานของความเท่าเทียมกันของบุคคล และสังคม

5. การมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผลการพัฒนา หรือเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นได้ทันที

สถาบันส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (2541: 8) กล่าวถึง การมีส่วนร่วมดำเนินงานโครงการนั้นต้องยึดหลักของการเข้ามาเกี่ยวข้องกับทุกฝ่ายในการดำเนินงาน โดยยึดถือแนวทางของการเข้ามาร่วมกันคิด ตัดสินใจ วางแผน ดำเนินงาน และรับผลประโยชน์ร่วมกัน

มรว.อดิน รพีพัฒน์ (2527 : 107 – 111) อ้างใน สมบูรณ์ ชันเมือง (2542: 23) ได้แบ่งชนิดของขั้นตอนและรูปแบบของการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ลักษณะคือ

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุของปัญหา
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม
3. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยภาคเหนือ (2545: ระบบออนไลน์) กล่าวถึง การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชนซึ่งหมายถึง บุคคล กลุ่ม และองค์กร มีส่วนร่วมในงานพัฒนาทุกขั้นตอน อาทิ การชี้ประเด็นปัญหา การกำหนดนโยบาย การวางแผน การจัดการ การได้รับผลประโยชน์ การติดตาม ประเมินผล

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ ม.ป.ป. อ้างใน ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์ (2527: 7 – 8) ได้สรุปหลักการและแนวทางการพัฒนาโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนไว้ ดังนี้

1. ยึดหลักปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของกิจกรรม และหากว่ากิจกรรมที่จะนำไปให้ประชาชนนั้น จะต้องใช้เวลากระตุ้น เร่งเร้าให้สนใจและให้ความรู้ความเข้าใจจนประชาชนยอมรับความจำเป็นและประโยชน์ที่เกิดจากกิจกรรม
2. กิจกรรมต้องดำเนินไปในลักษณะกลุ่ม เพื่อสร้างพลัง ความสัมพันธ์ของสมาชิกภายในกลุ่ม และควรมีการปลูกฝังทัศนคติและพฤติกรรมที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว
3. แนวทางในการพัฒนากิจกรรมต่างๆ ในชุมชน จะต้องคำนึงถึงขีดความสามารถของประชาชน โดยต้องทำให้ประชาชนเกิดความสำนึกถึงความเป็นเจ้าของในกิจกรรม/โครงการและสามารถที่จะพึ่งตนเองได้ในระยะยาว
4. กิจกรรมพัฒนาที่นำเข้าไปในชุมชนต้องสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและความพร้อมของชุมชน ซึ่งรวมไปถึงการใช้ทรัพยากรชุมชน และความสอดคล้องกับขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมชุมชน
5. การเริ่มต้นในกิจกรรม/โครงการต้องอาศัยภาวะแห่งการเป็นผู้นำทั้งทางธรรมชาติและผู้นำที่ได้รับการแต่งตั้ง เช่น บุคคลที่ชาวบ้านเคารพนับถือ ผู้นำศาสนา กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน และอื่นๆ เพราะผู้นำชุมชนโดยทั่วไป จะสามารถปรับทัศนคติและการยอมรับสิ่งใหม่ๆ ได้เร็วและเป็นผู้ที่ชาวบ้านให้การเคารพนับถือ ศรัทธา ดังนั้นการเริ่มต้นจากผู้นำจึงไปได้เร็วกว่าและได้รับการยอมรับมากกว่าประชาชนทั่วไป
6. การดำเนินงานตามขั้นตอนต่างๆ ต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมตั้งแต่ขั้นต้น คือ ร่วมหาข้อมูล ร่วมหาสาเหตุปัญหา ร่วมหาแนวทางแก้ไขปัญหา ร่วมการตัดสินใจ ร่วมการวางแผน ร่วมการปฏิบัติ ร่วมการติดตามผลงาน จนถึงการร่วมบำรุงรักษาในระยะยาว

จากการได้ศึกษาแนวคิดการมีส่วนร่วมพบว่าในกระบวนการดังกล่าวนี้จะเกิดขึ้นตั้งแต่การให้กลุ่มตัวแทนของประชาชนและองค์กรในชุมชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม/โครงการที่เป็นปัญหาในชุมชน ตั้งแต่กระบวนการร่วมกันหาข้อมูล สาเหตุของปัญหา ร่วมวางแผนหาแนวทางแก้ไข ร่วมตัดสินใจ การปฏิบัติ การรับผลประโยชน์ การประเมินผล โดยอาศัยกลุ่มผู้นำทั้งที่เป็นทางการและธรรมชาติ ช่วยเป็นตัวขับเคลื่อนการดำเนินงาน

1.5.2 แนวคิดกระบวนการเรียนรู้และการสร้างเครือข่าย

นเรศ สงเคราะห์สุข (2541: 113-114) อ้างใน ปาริชาติ วลัยเสถียรและคณะ (2543: 149) ได้สรุปประสบการณ์การทำงานที่ดีว่าเป็นยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 2 ด้าน ด้วยกันคือ

1. การจัดการกระบวนการเรียนรู้ ในการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมสามารถทำได้ดังนี้

- การจัดเวทีวิเคราะห์สถานการณ์ของหมู่บ้านเพื่อทำความเข้าใจ และเรียนรู้ร่วมกันในประเด็นต่างๆ
- การจัดเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกลุ่มองค์กรต่างๆ ภายในชุมชน และระหว่างชุมชน
- การจัดศึกษาฐานงานและการเชิญผู้มีประสบการณ์มาให้ข้อคิดเห็นเพื่อแลกเปลี่ยนแนวความคิดและประสบการณ์
- การจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะเฉพาะด้านต่างๆ
- การลงมือปฏิบัติจริง
- การถอดประสบการณ์ และสรุปบทเรียนจะนำไปสู่การปรับปรุงกระบวนการทำงานที่เหมาะสมยิ่งขึ้น

2. การพัฒนาผู้นำและเครือข่าย เพื่อให้ผู้นำเกิดความมั่นใจในความรู้ หรือความสามารถที่มีอยู่ จะสามารถให้ผู้นำสามารถเริ่มกิจกรรม การแก้ไขปัญหาหรือกิจกรรมการพัฒนาได้ โดยการ

- แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้นำ ทั้งภายในชุมชนเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่กว้างและชัดเจนขึ้น
- การสนับสนุนให้เกิดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และสนับสนุนข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นอย่างต่อเนื่อง
- การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการดำเนินงานร่วมกันของเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง จะทำให้เกิดกระบวนการจัดการและการจัดองค์กรร่วมกัน

เอนก นาคะบุตร (2536: 66-68) ได้กล่าวถึง ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในรูปขององค์กร กลุ่มเครือข่าย ซึ่งมี 3 ระดับ คือ

ระดับ 1 กระบวนการพัฒนา “เกษตรกรปัจเจก”

ในท้องถิ่นจะมีเกษตรกรในลักษณะ “ปัญญาชน” มีความสามารถในการวิเคราะห์ตัดสินใจ ตัดสินใจและสรุปบทเรียนจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ผสมผสานกับความรู้และเทคโนโลยีภายนอกและนำเข้าไปพัฒนาโดยการดูงานเสวนาเพื่อให้เกิดการวิเคราะห์ตัดสินใจลงมือทำจากการลองผิดลองถูก

ระดับ 2 กระบวนการพัฒนาองค์กร/กลุ่มระดับหมู่บ้าน

นักพัฒนาจะเป็นผู้กระตุ้นให้ชาวบ้านเกิดการเรียนรู้ โดยการจัดเวทีการวิเคราะห์ปัญหาในหมู่บ้าน และกระจายไปสู่หมู่บ้านใกล้เคียง กระบวนการวิเคราะห์ของกลุ่มชาวบ้านจะก่อให้เกิดการจัดตั้งคณะกรรมการ การแบ่งบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ และการจัดตั้ง รับรองกฎระเบียบของชุมชนในด้านต่างๆ

ระดับ 3 กระบวนการพัฒนาเครือข่ายและองค์กรระหว่างหมู่บ้าน

การยกระดับการจัดองค์กรของชาวบ้าน โดยให้มีการเชื่อมกันขององค์กร 2 ระดับเป็นเครือข่าย เพื่อร่วมกันจัดการปัญหาในระดับที่กว้างขึ้น

เอนก นาคะบุตร (2533: 38-35) อ้างในปริชาติ วลัยเสถียรและคณะ (2543: 318-319) ได้อธิบายยุทธศาสตร์การโยงใยเครือข่ายชาวบ้านว่า องค์กรพัฒนาเอกชนได้เน้นการเชื่อมโยงตัวบุคคลซึ่งเป็นตัววิทยากรชาวบ้านหรือผู้นำการพัฒนาที่มีพื้นฐานประสบการณ์ และความสนใจในเรื่องเดียวกัน ควบคู่ไปกับการประสานให้เกิดการแลกเปลี่ยนหนุนช่วยในทรัพยากรด้านอื่นๆ เข้าด้วยกันเป็น เครือข่ายท้องถิ่น ภายใต้สภาพภูมิศาสตร์และกระแสการเคลื่อนไหวของชาวบ้านแต่ละท้องถิ่น และในการเชื่อมโยงเครือข่ายชาวบ้าน ยุทธศาสตร์ที่สำคัญ คือ การค้นหา แสวงหา วิทยากรชาวบ้าน ผู้รู้หรือปัญญาชนชาวบ้านที่มีสติปัญญา “แม่แบบ” เป็น “แกนหรือแม่ข่าย” ในการขยายผลหรือ ประสบการณ์ไปสู่ชาวบ้านคนอื่นๆ ด้วยวิธีการพามาดูงานฝึกอบรมหรือจัดโครงการเครือข่ายร่วมกัน

ปาน กิมปี (2540) อ้างในปริชาติ วลัยเสถียรและคณะ (2543, 307) ได้อธิบาย เครือข่ายการเรียนรู้มีการพัฒนามาจากการเริ่มที่ตระหนักในปัญหาและความต้องการด้านเศรษฐกิจของชุมชน โดยมีผู้นำชุมชนทำหน้าที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีการใช้เครือข่ายทางสังคมเป็นศูนย์กลางการดำเนินงานภายในชุมชน และมีการขยายเชื่อมโยงกับองค์กรเครือข่ายในภาครัฐ เอกชน ชุมชน ธุรกิจ และหรือองค์กรทางวิชาการ เพื่อกระตุ้นให้เกิดกระบวนการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างต่อเนื่อง โดยมีเป้าหมายของการพึ่งตนเองของชุมชนเป็นหลัก

นักวิจัยประจำสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น (2540, 133-114) อ้างใน ปริชาติ วลัยเสถียรและคณะ (2543, 323-324) ได้อธิบายถึง เครื่องมือการเรียนรู้ เป็นเครื่องมือ เพื่อ การเรียนรู้กิจกรรมของการพัฒนาที่เกิดขึ้น ซึ่งเครื่องมือเช่นนี้เกิดขึ้นได้ 2 รูปแบบ คือ รูปแบบธรรมชาติ ซึ่งเมื่อชุมชนหนึ่งชุมชนใดสามารถพัฒนากิจกรรมการแก้ไขปัญหาของชุมชนของตนเองได้ ชุมชนอื่นที่อยู่ใกล้เคียงก็จะเข้ามาศึกษาเรียนรู้ และนำรูปแบบวิธีการไปประยุกต์ใช้กับชุมชนของตนเอง ส่วนอีกรูปแบบหนึ่งเป็นเครื่องมือการจัดตั้ง รูปแบบนี้เกิดจากองค์กรพัฒนาต้องการขยาย พื้นที่ปฏิบัติงานของตนเอง ก็จะใช้ชุมชนเดิมที่มีประสบการณ์และบทเรียนในกระบวนการพัฒนา แล้ว เป็นสถานที่ศึกษาดูงาน และเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ให้กับชุมชนที่องค์กรพัฒนา เข้าไปดำเนินงานใหม่ ๆ

วิมลลักษณ์ ชูชาติ (2540, 198) อ้างในปริชาติ วลัยเสถียรและคณะ (2543, 307) ได้นำ เสนอรูปแบบการสร้างเครื่องมือการเรียนรู้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ โดยเสนอให้เห็นถึงการ พัฒนาการของการสร้างเครื่องมือการเรียนรู้ที่ประสบความสำเร็จ มีพัฒนาการจากเครื่องมือระดับ คน-คน ไปสู่ คน-กลุ่ม และกลุ่ม-กลุ่ม ซึ่งมีกระบวนการสร้างเครื่องมือเรียนรู้ดังนี้

1.การก่อตั้งเริ่มจากการสร้างผู้นำ โดยอาจเป็นผู้นำตามธรรมชาติ ซึ่งเกิดจากภายในหรือภายนอกชุมชนและได้รับการสนับสนุนจากฝ่ายต่างๆ ให้เป็นผู้นำในการแก้ไขปัญหาของชุมชน

2.การขยายและการเชื่อมประสาน เน้นการสร้างการรวมกลุ่มให้เกิดองค์กรชุมชนที่เข้มแข็ง พร้อมที่จะร่วมกันแก้ไขปัญหา เรียนรู้ร่วมกันอย่างมีปฏิสัมพันธ์ พัฒนามาจากฐานความรู้เดิมและ สร้างองค์ความรู้ใหม่ โดยเชื่อมโยงภูมิปัญญาเดิมกับวิทยาการสมัยใหม่

3.การดำรงอยู่ เน้นให้สมาชิกของเครือข่ายมีการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง พัฒนาศักยภาพของสมาชิกในการเรียนรู้ การมีปฏิสัมพันธ์ และร่วมกันแก้ไขปัญหา ตลอดจนมีการขยายพื้นที่เครือข่ายที่สนับสนุนกิจกรรม โดยมีการวางแผนอย่างมีเป้าหมาย

โครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการพัฒนาไทย-เนเธอร์แลนด์ (2531, 65-70) อ้างในปริชาติ วลัยเสถียรและคณะ (2543, 307) ได้สรุปประสบการณ์เกี่ยวกับกระบวนการ ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายของกลุ่มไว้ 7 ขั้นตอน คือ

- 1.การรู้จักกลุ่ม/ขยายแนวคิดกลุ่ม ดำรงไว้ในหมู่บ้านระหว่างหมู่บ้านกลุ่มผู้ที่มีความสนใจ
- 2.การประชุมกลุ่ม เพื่อเริ่มต้นเครือข่าย กระตุ้นการพูดคุยแลกเปลี่ยนแนวคิด
- 3.กำหนดวัตถุประสงค์ร่วมกัน เพื่อแก้ปัญหาร่วมกันอย่างเป็นระบบเดียวกัน
- 4.การทดลองทำกิจกรรม โดยเริ่มจากกิจกรรมที่ไม่ยากเกินไปและสรุปร่วมกัน
- 5.สร้างความชัดเจนของกิจกรรม เช่น กำหนดกิจกรรมที่ชัดเจน คณะกรรมการ ตั้งกฎ
- 6.การพัฒนาองค์กร องค์กรจะอยู่ในรูปขององค์กรแบบใด

7.การก้าวต่อไปขององค์กร เพื่อความยั่งยืนและมั่นคง

จากการได้ศึกษาแนวคิดการมีส่วนร่วมพบว่าในกระบวนการดังกล่าวนี้จะเกิดขึ้นตั้งแต่การให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการศึกษาชุมชน การวางแผนงาน การปฏิบัติ การรับผลประโยชน์ร่วมกัน การประเมินผล โดยอาศัยกลุ่มผู้นำที่เป็นปัจเจกบุคคลผู้ซึ่งมีภูมิปัญญาในชุมชนเป็นแกนนำ ผ่านกระบวนการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในลักษณะของการถอดบทเรียน/แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ระหว่างบุคคลต่อบุคคล บุคคลต่อกลุ่ม และกลุ่มต่อกลุ่ม ในลักษณะของการจัดศึกษาดูงาน จัดเวทีสนทนากลุ่ม การจัดฝึกอบรม และการสรุปบทเรียนอย่างต่อเนื่อง ภายใต้การรวมพลังสร้างสรรค์ของกลุ่มต่อการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ตามความเหมาะสมของสภาพ สิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น

1.5.3 แนวคิดขบวนการรวมกลุ่ม

1.5.3.1 ขบวนการเคลื่อนไหวในฐานะองค์กรทางสังคม

ในการรวมกลุ่มเพื่อดำเนินการในสังคมมีอยู่ 2 ลักษณะ คือ

1.การรวมกลุ่มขององค์กรแบบไม่เป็นทางการหรือรูปนัย ซึ่งเป็นการรวมกลุ่มแบบไม่มีขีดจำกัดกับระเบียบมากนัก และไม่มีการควบคุมกันอย่างมีระบบ เช่น การรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมทางศาสนา ทอดผ้าป่า เล่นกีฬา เล่นดนตรี เป็นต้น

2.การรวมกลุ่มองค์กรเป็นทางการหรือรูปนัย ซึ่งเป็นการรวมกลุ่มที่ติดขัดในระเบียบแบบแผนมีระบบที่สมาชิกต้องถือปฏิบัติตามเช่น องค์กรของรัฐ บริษัท และองค์กรการศาสนา เป็นต้น

1.5.3.2 การรวมกลุ่ม

ตามธรรมชาติของมนุษย์จะต้องมีการรวมกลุ่ม พฤติกรรมที่คนเราแสดงออกมาก็ต้องการเป็นที่ยอมรับของกลุ่ม พฤติกรรมจึงเป็นผลผลิตจากการมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างสมาชิกของกลุ่ม ดังนั้นกลุ่มจึงเป็นหัวใจขององค์การ ลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มต่างๆ ในองค์การย่อมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและประสิทธิภาพขององค์การประกอบด้วย

กลุ่ม เป็นการรวมตัวกันของบุคคลหนึ่งซึ่งมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันบ่อยๆ ตามสถานการณ์และเวลาอันควรถือว่าเป็นกลุ่ม

ลักษณะของกลุ่ม

1.อัตลักษณ์ แต่ละกลุ่มจะมีลักษณะเด่นเฉพาะตัวเรียกว่าอัตลักษณ์ เช่น กลุ่มนักบวชหรือกลุ่มนักดนตรี มีสถานะของกลุ่มในสังคม วัตถุประสงค์ บรรทัดฐาน หลักปฏิบัติเฉพาะคน ซึ่งมีลักษณะต่างไปจากกลุ่มอื่น

2.สถานภาพกลุ่มต่างๆ ที่มีอยู่ในสังคม เช่น กลุ่มชาวนา กลุ่มนักธุรกิจ กลุ่มข้าราชการ ซึ่งสังคมเป็นผู้กำหนดสถานภาพให้

3.พิธีการ การแสดงออกโดยกลุ่มต่างๆ บ่งบอกถึงลักษณะของความเป็นกลุ่มโดยกลุ่มที่อยู่มานานๆ จะมีอำนาจมาก มีอำนาจการสั่งการมากก็จะมีพิธีการมาก แต่ถ้ากลุ่มที่มีอำนาจการสั่งการน้อยก็จะมีพิธีการมาก เช่น กลุ่มชาวนา กลุ่มเกษตรกร เวลาประชุมก็จะดำเนินการเรียบง่าย

4.ความยึดมั่นผูกพันในกลุ่ม จะรวมตัวกันได้ขนาดไหนขึ้นอยู่กับความรู้สึกยึดมั่นผูกพันของสมาชิกที่มีต่อกลุ่มและองค์กร ยิ่งมีความยึดมั่นมากเท่าไรก็จะมีแรงขับเคลื่อนให้กลุ่มปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายมากขึ้น

สุวิทย์ รุ่งวิสัย (2542: 20-42)

องค์ประกอบของการสร้างกลุ่มให้เข้มแข็ง ประกอบด้วย

1. กลุ่มต้องประกอบด้วยสมาชิก
2. กลุ่มต้องมีผู้นำ
3. กลุ่มต้องมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน
4. กลุ่มต้องมีกิจกรรมร่วมกัน
5. กลุ่มต้องมีกฎกติกา มารยาท

(อาจารย์บัณฑกร อ่อนคำ อ้างใน วารสารสาธารณสุขมูลฐาน ปีที่ 4 ฉบับที่ 6 : 33-34)

กองประสานการปฏิบัติการบำบัดรักษาผู้ติดยาและสารเสพติด (2543, 1-2) ได้กล่าวถึง การรวมกลุ่มของคนในชุมชนบ้านน้ำเก๋น ถึงอำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน ในการแก้ไขปัญหาคีลธรรมเสื่อมถอย เกิดการมั่วสุมการพนัน ติดยาเสพติด ปัญหาอาชญากรรม และการบุกรุกพื้นที่ป่า ในรูปแบบของการแก้ไขปัญหามีส่วนร่วมระหว่าง บ้าน วัด โรงเรียน และสถานีนามัยภายใต้การสนับสนุนจากหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง สามารถที่จะแก้ไขปัญหาคีลธรรมได้ระดับหนึ่ง

จากการได้ศึกษาแนวคิดขบวนการรวมกลุ่มจะพบว่าตามธรรมชาติของมนุษย์จะต้องมีการรวมกลุ่ม พฤติกรรมที่คนเราแสดงออกมาก็ต้องการเป็นที่ยอมรับของกลุ่ม พฤติกรรมที่แสดงออกมา จึงเป็นผลผลิตจากการมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างสมาชิกของกลุ่ม ซึ่งการรวมกันนั้นจะมีลักษณะที่เป็นลักษณะเฉพาะของกลุ่ม ครั้งนี้มีรูปแบบทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยอยู่บนพื้นฐานของการมีหลักปฏิบัติที่ต้องมีประกอบด้วย การมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน การมีผู้นำกลุ่ม การมีกิจกรรมกลุ่ม การมีกฎกติการายาท

1.5.4 แนวคิดรูปแบบการเพิ่มมูลค่าขยะ

1.5.4.1 ธนาคารขยะ

พ.ท.น.พ.ปริวรรต อุดมศักดิ์ นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลปากแพรก อ.ทุ่งสง จ.นครศรีธรรมราช เปิดเผยว่า จากสถานะปัจจุบันขยะมูลฝอยชนิดต่าง ๆ มีปริมาณเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดปัญหาด้านต่าง ๆ คนจึงจัดทำโครงการธนาคารขยะขึ้นมาในชุมชนต่าง ๆ ในพื้นที่เทศบาลและในโรงเรียนเทศบาลที่มีอยู่ 4 แห่ง โดยจะมีการจัดการประชุม ทั้งคณะกรรมการชุมชน และคณะกรรมการนักเรียน เพื่อที่จะให้นักเรียนได้ทราบถึงแนวคิด และประโยชน์จากการแยกขยะ และวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งธนาคารขยะมูลฝอย ธนาคารขยะมูลฝอยจะมีการขายไปตามชุมชนต่าง ๆ โดยจะมีคณะกรรมการ คืออาจารย์จากโรงเรียนในสังกัดทั้ง 4 และจะมีคณะกรรมการนักเรียน เป็นผู้ดำเนินการ ลักษณะเดียวกันกับการดำเนินการรูปแบบบริษัท โดยจะเปิดทำการอาทิตย์ละ 1 วัน ซึ่งแต่ละวันที่เปิดทำการนั้น สมาชิกจะนำขยะมูลฝอยที่สามารถนำกลับมาใช้ได้มาฝากไว้ที่ธนาคาร ซึ่งจะมีเจ้าหน้าที่คอยจดบันทึกลงบัญชีหลังจากชั่งน้ำหนักเสร็จ และเจ้าหน้าที่จะนำไปขึ้นเงินที่เทศบาลอีกครั้ง และเจ้าหน้าที่ฝ่ายการเงิน จะลงบัญชีรายชื่อของสมาชิกไว้เหมือนกับว่าสมาชิกจะมีประวัติไว้ในธนาคาร ทั้งนี้เมื่อเด็กเยาวชนตลอดจน ประชาชนมีจิตสำนึก ในการแยกขยะก่อนทิ้ง และอีกทั้งเล็งเห็นถึงประโยชน์ของขยะที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้อีกครั้ง (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2544: ระบบออนไลน์)

โรงเรียนวัดสมอแข ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เป็นชุมชนที่อยู่ชุมชนตัวเมือง ทำให้ต้องประสบกับปัญหาเหมือนกับชุมชนอื่นๆ ทั่วไป คือ ความหนาแน่นของประชากร รูปแบบการดำเนินชีวิตที่ต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกหลากหลาย จึงเป็นที่มาของปริมาณขยะที่เพิ่มขึ้นเป็นเงาตามตัวทั้งในชุมชนและโรงเรียน จึงเป็นที่มาของการจัดตั้งโครงการธนาคารขยะภายใต้ความร่วมมือของเทศบาลนครพิษณุโลก และบริษัทเอกชน จัดกิจกรรมการรับฝากขยะที่สามารถขายได้ โดยมีคณะกรรมการนักเรียนเป็นผู้นำดำเนินการรับฝากขยะในทุกๆ วันพุธ ตั้งแต่เวลา 13.00 น. เมื่อครบภาคเรียนการศึกษาใน 1 ปี ทางบริษัททวงศพาณิชย์ บริษัทรับซื้อขยะรีไซเคิล และนำเงินที่ได้ปันผลให้สมาชิกเกิดรายได้ อีกทั้งยังทำให้นักเรียนรู้จักระบบการบริหารจัดการในรูปแบบธนาคาร ธุรกิจ ทำให้ภาพรักษาสสิ่งแวดล้อมดีขึ้นทั้งโรงเรียน วัด ชุมชน มีความสะอาดขึ้น อันนำไปสู่การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้เพื่อรักษาสสิ่งแวดล้อม ทำให้นักเรียนมีจิตสำนึกในการบริโภค เพื่อลดปริมาณขยะ และการรักษาสสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ฝึกนักเรียนรู้จักการคัดแยกขยะ นำวัสดุที่ยังมีค่า สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ ประหยัดงบประมาณการกำจัด และลดการเกิดมลภาวะในอากาศ น้ำและดิน

(หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน ปีที่ 25 ฉบับที่ 8911 วันที่ 2 สิงหาคม 2545 หน้า 21)

ธนาคารขยะเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการคัดแยกขยะมูลฝอย ซึ่งเริ่มกิจกรรมในปี พ.ศ. 2543 โดยเน้นกลุ่มเยาวชนเป็นหลัก ซึ่งหลักการคือให้สมาชิกนำขยะรีไซเคิลมาส่งที่ธนาคาร ทางธนาคารจะคิดมูลค่าของขยะเป็นจำนวนเงินและบันทึกลงในสมุดบัญชีของสมาชิกแต่ละคน ถ้าสมาชิกต้องการถอนเงินก็สามารถทำได้เหมือนธนาคารทั่วไป ชุมชนที่เริ่มนำแนวความคิดมาใช้ คือ ชุมชนในเทศบาลนครระยอง ซึ่งมีการรณรงค์กิจกรรมขยะแลกไข่ในชุมชน ในระยะเวลา 3 เดือนที่ดำเนินการมา สามารถขายขยะรีไซเคิลได้ประมาณ 23 ตัน เกิดกองทุนชุมชน 14 กองทุน ซึ่งใช้งบเริ่มต้นดำเนินงาน 20,000 บาท และกิจกรรมธนาคารขยะในโรงเรียนสังกัดเทศบาล ผลการดำเนินการในช่วง 3 เดือน มีนักเรียนเป็นสมาชิกธนาคาร 280 คน สามารถรวบรวมขยะได้ประมาณ 5 ตัน นอกจากนี้ยังมีชุมชนวัดกลาง เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ และหมู่บ้านเทพประทาน จังหวัดนนทบุรี ซึ่งการดำเนินการอาศัยการร่วมแรงร่วมใจกัน โดยใช้อาสาสมัครเยาวชนนำสิ่งของที่นำมาใช้ใหม่ได้เป็นอุปกรณ์ในการจัดการธนาคารขยะของชุมชน รายรับจากการขายขยะรีไซเคิลประมาณ 3,000-4,000 บาทต่อเดือน ขึ้นกับคุณภาพของขยะรีไซเคิลที่นำมาฝากธนาคาร

หมู่บ้านเล็กๆ อย่างบ้านซอนตะเคียนอำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี ที่มีสมาชิกเพียง 221 คน ใน 54 ครัวเรือนนี้แม้จะอยู่ห่างไกลความเจริญ แต่ก็ไม่มีใครคิดไขว่คว้าสิ่งเหล่านั้นในทางตรงกันข้าม ความพอใจในวิถีชีวิตทำให้มีแนวคิดที่สร้างสรรค์ จนเกิดความสามัคคีขึ้นทั้งโครงการ 1 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์ที่มีมากกว่า 5 ชนิด จนได้รับคำชมเชยว่าเป็นหมู่บ้านเพชรน้ำเอกของจังหวัดลพบุรีแล้ว ยังมีความใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อม ปลูกจิตสำนึกให้กับลูกหลานในท้องถิ่นอีกด้วยกว่า 5 เดือนที่ชาวบ้านร่วมกันจัดตั้งธนาคารขยะขึ้นมาเพื่อให้สมาชิกที่มีอยู่ 32 คน นำขยะมาฝากขาย พอได้เงินก็จะหักไว้ 10 เปอร์เซ็นต์ เพื่อเข้าเป็นเงินหมุนเวียนในกองทุน แต่สำหรับเด็กๆ ที่มีเกือบครึ่งของสมาชิก จะได้รับสิทธิพิเศษเป็นเงินสดทันทีที่นำขยะมาฝากขาย นอกจากสภาพหมู่บ้านที่ดูสะอาดสะอ้านแล้วยังมีเงินหมุนเวียนในกองทุนถึง 7 หมื่นบาท ขณะที่ชาวบ้านต่างอำเภอต่างจังหวัด ก็ทยอยมาดูงานกันเป็นระยะ ซึ่งความสำเร็จเหล่านี้ถือเป็นผลพลอยได้เท่านั้นเพราะสิ่งที่ชาวบ้านซอนตะเคียน ได้มากกว่า ก็คือการแสดงให้เห็นถึง พลังความสามัคคี ที่สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน และยังเป็นพื้นฐานในการ สร้างนิสัยและวินัยให้กับลูกหลานบ้านซอนตะเคียนที่จะเติบโตในรุ่นต่อไป

(สำนักงานนโยบายแผนงานสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2544: ระบบออนไลน์)

1.5.4.2 ปุ๋ยชีวภาพ

ชาวหมู่บ้านบรมไตรโลกนาถที่ 21 เขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ได้มีการดำเนินการจัดตั้งกลุ่มทำปุ๋ยชีวภาพโดยการใช้เศษขยะพวกวัชพืชที่เป็นเศษหญ้าแห้ง/ใบไม้รวมกันกับเศษพืช ผัก ผลไม้ ในอัตราส่วน 1 ต่อ 1 นำมาผสมรวมกันในภาชนะที่บรรจุที่มีอากาศถ่ายเทได้สะดวกมีการพลิกพื้นขยะทุกๆ 15 วัน จนกระทั่งประมาณ 90 วัน ถึงจะนำขยะเหล่านั้นมาใช้ใส่ดินพืช ผักต่างๆ ได้ ในครั้งนี้มีการรวมกลุ่มผู้ที่สนใจในหมู่บ้านซึ่งแบ่งกันรับผิดชอบในแต่ละจุดเป็นจุดพักขยะซึ่งชาวบ้านในหมู่บ้านจะนำเศษขยะมารวมกันที่จุดพักดังกล่าวและพร้อมที่จะทำปุ๋ยชีวภาพใช้ในครัวเรือนและนำออกขายเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว

(การศึกษาดูงานจังหวัดพิษณุโลก, 26 ตุลาคม 2544)

ถังหมักขยะอินทรีย์เป็นทางเลือกใหม่ของการกำจัดของเสียที่แหล่งกำเนิด โดยมากกว่าร้อยละ 50 ของขยะมูลฝอยทั้งหมดเป็นขยะมูลฝอยประเภทสารอินทรีย์ เช่น เศษอาหาร เศษผัก ผลไม้ การนำมาหมักให้เป็นปุ๋ย จึงเป็นการเปลี่ยนเศษขยะให้เป็นมูลค่า รวมทั้งสามารถช่วยลดปัญหาที่เกิดขึ้นในระบบการจัดการขยะมูลฝอย ลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอย และลดปริมาณขยะมูลฝอยที่ต้องนำไปกำจัดลง ทำให้มีการใช้พื้นที่ฝังกลบซึ่งเป็นสถานที่สุดท้ายในการกำจัดมูลฝอยน้อยลง และสามารถลดปัญหาสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมที่ตามมาได้อีกมาก ด้วยเหตุนี้ กรมควบคุมมลพิษ จึงมอบหมายให้มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พัฒนาดันแบบถังหมักขยะอินทรีย์ขึ้น เพื่อให้มีการใช้ภายในบ้านเรือน โรงเรียน โรงแรม ตลาดสด โดยได้มีการพัฒนาดันแบบถังหมักขยะอินทรีย์ 2 ขนาด คือ

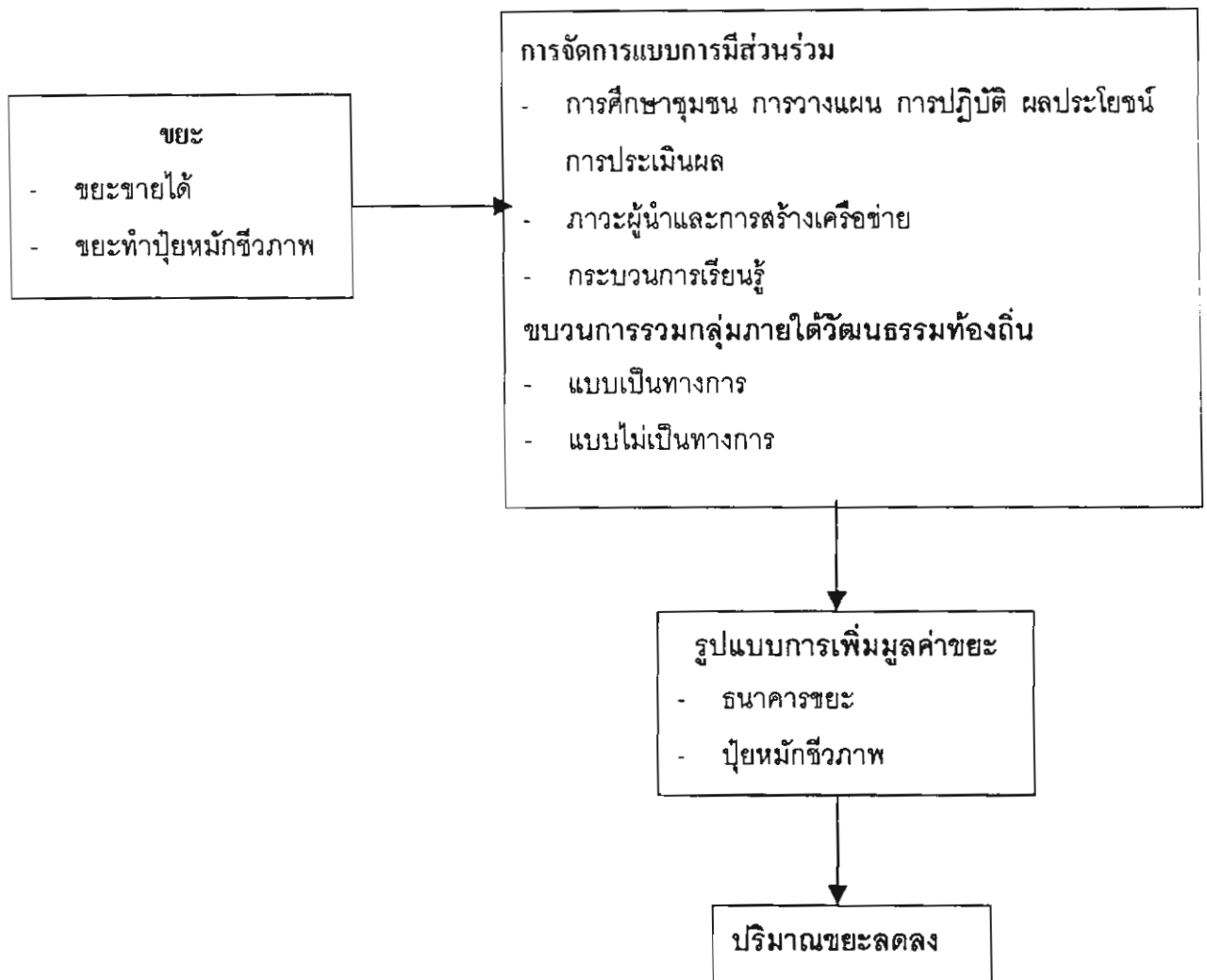
1. ดันแบบถังหมักขยะอินทรีย์ขนาดเล็ก

2. ดันแบบถังหมักขยะอินทรีย์ขนาดใหญ่ (Composting Unit for Fresh Market and Tourist Spot : 2,000 Litre Plastic Tank)

(กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม, 2544: ระบบออนไลน์)

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม การสร้างเครือข่ายและการรวมกลุ่มความร่วมมือและแนวทางรูปแบบการเพิ่มมูลค่าขยะ สามารถที่จะนำมาเป็นแนวทางการศึกษาการแก้ไขปัญหามูลค่าของการเพิ่มมูลค่าลักษณะของการจัดตั้งธนาคารขยะชุมชนและการทำปุ๋ยหมักชีวภาพภายใต้ระบบวัฒนธรรมที่อาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้กระบวนการเข้ามามีส่วนร่วมศึกษาหาสาเหตุของปัญหา วางแผน ปฏิบัติ รับผลประโยชน์ร่วมกัน และการติดตามประเมินผล ของกลุ่มองค์กรต่างๆในชุมชนทั้งเป็นการรวมกลุ่มความร่วมมือแบบเป็นทางการและธรรมชาติ ภายใต้กระบวนการเรียนรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างปัจเจกบุคคลผู้มีภูมิปัญญากับบุคคล บุคคลกับกลุ่ม และกลุ่มกับกลุ่ม การศึกษาดูงาน การอบรมให้ความรู้ การจัดเวทีสนทนากลุ่ม และเวทีเชิงปฏิบัติการ ในการสร้างเครือข่ายรูปแบบการเพิ่มมูลค่าขยะ เพื่อลดปริมาณขยะ

1.6 กรอบแนวคิด

บทที่ 2

ระเบียบวิธีการวิจัย

2.1 ขอบเขตของพื้นที่

- หมู่บ้านทั้งหมดในเขตพื้นที่ตำบลแม่ลาว อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา จำนวน 14 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านทุ่งเย็นหมู่ 1, บ้านทุ่งเย็นหมู่ 2, บ้านผาลาดหมู่ 3, บ้านวังถ้ำหมู่ 4, บ้านแฮะหมู่ 5, บ้านน้ำมินหมู่ 6, บ้านน้ำลาวหมู่ 7, บ้านกาญจนามหมู่ 8, บ้านสบตุ่มหมู่ 9, บ้านคะเนงหมู่ 10, บ้านกอกหมู่ 11, บ้านผาลาดหมู่ 12, บ้านน้ำมินเหนือหมู่ 13, บ้านทุ่งเย็นหมู่ 14

2.2 กลุ่มเป้าหมายหรือแหล่งข้อมูล

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ตัวแทนกลุ่มผู้นำเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาว อ.เชียงคำ จ.พะเยา โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากตัวแทนของกลุ่มผู้นำในแต่ละหมู่บ้านในรูปแบบของกลุ่มผู้นำที่เป็นทางการและกลุ่มผู้นำตามธรรมชาติ ซึ่งถือได้ว่าเป็นผู้ที่รู้สภาพสิ่งแวดล้อมทั่วไปในชุมชนและเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการเรื่องต่างๆภายในกลุ่มของตนเอง อันได้แก่

1.กลุ่มผู้นำที่เป็นทางการ รวม 57 คน

1. ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 12 คน
2. ประธานกลุ่มผู้สูงอายุ จำนวน 12 คน
3. ครู จำนวน 15 คน
4. สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาว จำนวน 12 คน
5. เจ้าหน้าที่สาธารณสุขตำบลแม่ลาว จำนวน 6 คน

2.กลุ่มผู้นำตามธรรมชาติ รวม 57 คน

1. พระสงฆ์ จำนวน 6 คน
2. เกษตรทฤษฎีใหม่ จำนวน 33 คน
3. ผู้เฒ่าผู้แก่ในหมู่บ้าน จำนวน 6 คน
4. อาสาสมัครสาธารณสุข จำนวน 8 คน
5. เยาวชน จำนวน 4 คน

รวมจำนวนทั้งสิ้น 114 คน

2.3 เครื่องมือและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.การสัมภาษณ์เจาะลึก จะดำเนินการออกสัมภาษณ์กลุ่มผู้นำชุมชนเป็นรายบุคคลในแต่ละหมู่บ้าน โดยคัดเลือกจากกลุ่มผู้นำที่เป็นทางการและผู้นำตามธรรมชาติ ในการสอบถามเกี่ยวกับประเภทและปริมาณของขยะที่เพิ่มขึ้นและทัศนคติ พฤติกรรมที่แสดงออกมาภายใต้สังคมวัฒนธรรมในชุมชน เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการต่อไป จะใช้วิธีการให้ผู้สัมภาษณ์ 1 คน และมีผู้จดบันทึกเก็บข้อมูล 1 คน

2.เวทีการสนทนากลุ่ม (Focus group) กลุ่มตัวแทนผู้นำในแต่ละหมู่บ้านรับทราบสภาพสถานการณ์ของประเภทและปริมาณของขยะในชุมชน ทั้งนี้เพื่อระดมความคิดในการหาแนวทางการดำเนินงานของขยะแต่ละหมู่บ้าน พร้อมกับสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันระหว่างกลุ่ม

3.การศึกษาดูงาน โดยกลุ่มผู้นำในแต่ละหมู่บ้านและคณะผู้วิจัยไปศึกษาดูงานที่จังหวัดพิษณุโลกเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยน/เรียนรู้ประสบการณ์ระหว่างกลุ่มองค์กรต่อกลุ่มองค์กรเกิดการเรียนรู้และปรับเปลี่ยนแนวความคิดที่สร้างสรรค์ต่อการบริหารจัดการขยะโดยวิธีการเพิ่มมูลค่าต่อไป ใช้วิธีการเก็บข้อมูลโดยการจดบันทึกข้อมูล

4.เวทีประชาคม เพื่อการนำข้อมูลที่สำรวจนำมาประมวลผลเพื่อเป็นแนวทางที่จะดำเนินการโดยเชิญกลุ่มผู้นำในแต่ละหมู่บ้าน กลุ่มตัวแทนคณะกรรมการบริหารส่วนตำบล และกลุ่มตัวแทนทั้งจากหน่วยงานภาครัฐ/เอกชน ได้นำเสนอ แนวความคิดออกมาเพื่อแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ระหว่างบุคคลต่อกลุ่มและกลุ่มต่อกลุ่ม โดยการจดบันทึกและการอัดบันทึกเทป ทั้งนี้เพื่อที่จะได้มาซึ่งประเด็นที่หลากหลายอันที่เป็นฉันทามติของชุมชนจะมีผลต่อการเกิดการเรียนรู้แนวคิดใหม่ๆขึ้นในการบริหารจัดการขยะโดยการเพิ่มมูลค่าที่จะนำไปจัดทำแผนการดำเนินงานต่อไป ยังเป็นการสร้างเครือข่ายระหว่างกลุ่มด้วย การเก็บข้อมูลจึงให้กลุ่มนักวิจัยจดบันทึกข้อมูล

5.การสังเกตการณ์ ซึ่งถือได้ว่าเป็นวิธีการที่ใช้ได้ในทุกขั้นตอนตั้งแต่เริ่มออกเก็บข้อมูลในการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม (Focus group) การศึกษาดูงาน และการจัดเวทีประชาคมโดยใช้การสังเกตพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกมาอันจะมีผลต่อการเก็บข้อมูลที่ถูกต้องตรงกับความจริงหรือไม่ ซึ่งจะต้องใช้การสังเกตแบบไม่เป็นทางการถึงจะได้ข้อมูลที่ตรงกับความจริงมากขึ้น ใช้วิธีการเก็บข้อมูลโดยการจดบันทึกข้อมูล

6.เวทีถอดบทเรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ด้วยการใ้การศึกษาดูงานและการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับกลุ่มผู้นำหมู่บ้านและกลุ่มผู้ปกครองนักเรียน ได้สรุปบทเรียนแนวคิด วิธีการดำเนินงาน ด้วยการจดบันทึกรายละเอียด

7. การประชุมกลุ่ม Mind mapping ใช้เป็นตัวแทนข้อมูลในขั้นตอนการประชุมกลุ่มที่นักวิจัยเพื่อประมวลผลในกิจกรรมต่างๆ

8. การจัดเวทีเรียนรู้เชิงปฏิบัติการ ด้วยการอาศัยการสังเกตการร่วมปฏิบัติและการจัดบันทึกกิจกรรมที่ดำเนินการ

2.4 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ให้การประมวลผลโดยการจำแนกหมวดหมู่ของข้อมูลที่ได้จากการสังเกต การสัมภาษณ์เจาะลึก การจัดเวทีสนทนากลุ่ม การจัดเวทีประชาคม การศึกษาฐาน การอบรมให้ความรู้ การจัดเวทีเชิงปฏิบัติการ การถอดบทเรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์และการบันทึกเทปให้เป็นระบบในการทำความเข้าใจในความหมายและความสัมพันธ์ของข้อมูลจากบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งในการวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเปรียบเทียบกับข้อมูลที่จัดเก็บมาได้นำมาวิเคราะห์เชิงพรรณนาหาเหตุผลในการบรรยายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงตามกรอบแนวคิดที่ทำขึ้น

2.5 ขั้นตอนการศึกษาวิจัย

1. การเตรียมความพร้อมของทีมนักวิจัยพี่เลี้ยงและนักวิจัยชุมชนโดยการจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการในเรื่องเกี่ยวกับเทคนิควิธีการเก็บข้อมูลในชุมชน ได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การทำ Focus group และการจัดเวทีประชาคม

2 การศึกษาเอกสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย จากงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องจากห้องสมุดสถาบันราชภัฏเชียงรายและแหล่งความรู้ในท้องถิ่น เพื่อนำเอาข้อมูลจากเอกสารต่างๆมาทบทวนวรรณกรรม สรุปประเด็นต่างๆที่มีความเกี่ยวข้องกันใกล้เคียงกันสามารถที่จะนำมาเชื่อมโยงเป็นแนวทางการดำเนินงานวิจัยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

3.การประชุมกลุ่มผู้วิจัยเพื่อการร่วมแสดงความคิดเห็นในการออกแบบสัมภาษณ์เจาะลึกโดยจะสัมภาษณ์กลุ่มผู้นำที่เป็นทางการและผู้นำตามธรรมชาติ จำนวน 44 คน ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาว

4.การออกเก็บข้อมูลในชุมชนโดยการไปสัมภาษณ์เจาะลึกกับกลุ่มผู้นำทั้งที่เป็นทางการและผู้นำตามธรรมชาติโดยจะออกไปพูดคุยสนทนาเกี่ยวกับประเภทและปริมาณขยะที่เกิดขึ้นระบบการตลาดของการเพิ่มมูลค่าขยะ ผู้ที่การดำเนินการจัดการขยะโดยเพิ่มมูลค่า ตลอดจนจนถึงการค้นหาทัศนคติ พฤติกรรมของการกำจัดขยะภายใต้สภาพของสังคม วัฒนธรรมที่ก่อให้เกิดขยะในชุมชน ทั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการหาแนวทางการบริหารจัดการโดยวิธีการเพิ่มมูลค่าที่ประชาชนมีส่วนร่วมได้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นหลังจากนั้นก็จะมีการประชุมกลุ่มผู้วิจัยเพื่อการนำข้อมูลมาประมวลผล และสรุปประเด็นต่างๆในการออกไปเก็บข้อมูลในชุมชน ที่จะสามารถนำไป

เชื่อมโยงสู่การนำเสนอต่อกลุ่มผู้นำในชุมชนรับทราบถึงประเภทและปริมาณขยะที่เกิดขึ้นตลอดจนถึงทัศนคติ พฤติกรรมของการกำจัดขยะปัญหา

5.เวทีการสนทนากลุ่ม (Focus group) ในกลุ่มตัวแทนผู้นำ ผู้ที่ดำเนินการจัดการขยะโดยการเพิ่มมูลค่าในชุมชนของแต่ละหมู่บ้านเพื่อรับทราบประเภทและปริมาณขยะที่เกิดขึ้น ระบบการตลาดของการเพิ่มมูลค่าขยะ ตลอดจนถึงทัศนคติ พฤติกรรมของการกำจัดขยะปัญหา และร่วมแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนความรู้/ประสบการณ์ในการบริหารจัดการขยะ โดยวิธีการเพิ่มมูลค่าอันจะทำให้ได้แนวทางที่หลากหลายต่อการจัดการขยะที่เกิดขึ้นและยังเป็นการสร้างการเรียนรู้ต่อนั้นก็จะจัดการประชุมกลุ่มผู้วิจัยเพื่อนำข้อมูลมาประมวลผล และสรุปประเด็นต่างๆในการที่กลุ่มตัวแทนแต่ละหมู่บ้านได้แสดงความคิดเห็นออกมาในลักษณะที่หลากหลายแนวทางต่างๆ กันไปตามสภาพของสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรม

6.การศึกษาดูงาน โดยที่กลุ่มผู้นำ ผู้ที่ดำเนินการจัดการขยะโดยการเพิ่มมูลค่า คณะกรรมการฝ่ายบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาว และคณะผู้วิจัยไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะให้เกิดรายได้ ที่จังหวัดพิษณุโลกเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยน/เรียนรู้ประสบการณ์ระหว่างกลุ่มองค์กรต่อกลุ่มองค์กรเกิดการเรียนรู้และปรับเปลี่ยนแนวความคิดที่สร้างสรรค์ต่อการบริหารจัดการขยะโดยวิธีการเพิ่มมูลค่าที่เหมาะสมกับชุมชนต่อไปต่อนั้นก็จะจัดให้มีการประชุมกลุ่มเพื่อสรุปประเด็นสิ่งต่างๆ ที่ได้จากการออกไปศึกษาดูงาน

7. การจัดเวทีประชาคม ในกลุ่มของผู้นำ ผู้ที่ดำเนินการจัดการขยะโดยการเพิ่มมูลค่า คณะกรรมการฝ่ายบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาว กลุ่มองค์กรของรัฐ กลุ่มองค์กรภาคเอกชนและกลุ่มผู้ที่มีความสนใจ ในขั้นต้นจะนำเสนอให้เห็นสภาพของประเภทและปริมาณขยะที่เกิดขึ้น ตลอดจนถึงทัศนคติ พฤติกรรมของการกำจัดขยะภายใต้สภาพของสังคมวัฒนธรรมในพื้นที่ ต่อนั้นก็จะทำให้เกิดการมองเห็นภาพพจน์ของตัวปัญหาใน อดีต-ปัจจุบัน-ในอนาคตและสนใจต่อปัญหา เพื่อนำข้อมูลที่พบเห็นปัญหาต่างๆในหมู่บ้านมาสรุปบรรยายเป็นภาพรวมของปัญหาและประเด็นที่กลุ่มผู้นำกลุ่มจะได้นำเสนอแนวความคิดออกมาเพื่อแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ระหว่างบุคคลต่อกลุ่มและกลุ่มต่อกลุ่มในทั้งนี้เพื่อที่เป็นการตรวจสอบข้อมูลและจะได้มาซึ่งประเด็นที่หลากหลายอันจะมีผลต่อการเกิดการเรียนรู้แนวคิดใหม่ๆเกิดการลงมติเห็นชอบ เป็นที่ยอมรับร่วมกัน ในการหาทางออกของการบริหารจัดการขยะโดยวิธีการเพิ่มมูลค่า

8.การประชุมกลุ่มผู้วิจัยเพื่อสรุปประเด็นทั้งหมดตั้งแต่ที่ได้มาจากการรวบรวมข้อมูลขั้นต้นเพื่อการจัดทำแผนงานเชิงปฏิบัติการของการบริหารจัดการขยะ โดยวิธีการเพิ่มมูลค่าอย่างมีส่วนร่วมของประชาชน

9. จัดการประชุมตัวแทนของกลุ่มผู้นำ ผู้ที่ดำเนินการจัดการขยะ โดยการเพิ่มมูลค่า คณะกรรมการฝ่ายบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาว กลุ่มองค์กรของรัฐ กลุ่มองค์กรภาคเอกชนและกลุ่มผู้ที่มีความสนใจ เพื่อการตรวจสอบข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางของการจัดทำแผนงานในการบริหารจัดการขยะโดยวิธีการเพิ่มมูลค่าที่ได้จากการรวบรวมมาทั้งหมด

10. การเสนอแผนงานเชิงปฏิบัติการเข้าสู่วาระการประชุมจัดทำแผนงานประจำขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาว

11. จัดเวทีการสนทนากลุ่มโดยใช้เทคนิค Focus group กับกลุ่มคณะกรรมการหมู่บ้านทุ่งเย็น เพื่อหาแนวทางการดำเนินงานการทำปุ๋ยหมักชีวภาพที่ชุมชนมีส่วนร่วมได้อย่างเหมาะสมและสร้างเครือข่ายภายในหมู่บ้าน

12. จัดเวทีถอดบทเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์และการจัดทำแผนงานการเพิ่มมูลค่าขยะ โดยอาศัยกลุ่มผู้ดำเนินการเพิ่มมูลค่าขยะในรูปแบบของการจัดตั้งกองทุนธนาคารขยะและปุ๋ยหมักชีวภาพ ซึ่งดำเนินงานโรงเรียนร่วมกับชุมชนในตำบลแม่ลาว เพื่อถอดบทเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้เทคนิคการดำเนินงาน ในครั้งนี้มีกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ กลุ่มคณะกรรมการหมู่บ้าน และครู ในภาคเช้าเป็นการถอดบทเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ ช่วงบ่ายเป็นการจัดทำแผนงานของแต่ละหมู่บ้านร่วมกับโรงเรียน โดยจะถือเอากลุ่มของโรงเรียนที่ให้บริการกับการเข้าศึกษาของนักเรียนเป็นหลัก ทั้งนี้ใช้เทคนิคการ Brain – storming ในการเข้ากลุ่มร่วมระดมแสดงความคิดเห็นการจัดทำแผนการเพิ่มมูลค่าขยะในชุมชน

13. ประชุมทีมผู้วิจัยเพื่อสรุปผลการจัดทำแผนการเพิ่มมูลค่าขยะ ในรูปแบบการจัดตั้งกองทุนธนาคารขยะชุมชนและหาแนวทางการทำปุ๋ยหมักชีวภาพที่เหมาะสมตลอดจนถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น และการเตรียมประเด็นการจัดอบรมให้ความรู้ชนิด/ประเภทขยะที่นำไปขายได้

14. จัดเวทีอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับชนิดและประเภทขยะที่สามารถนำไปขายได้และนำกลับไปใช้ประโยชน์ใหม่ให้กับผู้ปกครองเด็กนักเรียน ทั้งนี้จะใช้โรงเรียนเป็นจุดการดำเนินการ ซึ่งจะเชิญกลุ่มผู้นำที่ดำเนินการจัดตั้งกองทุนธนาคารขยะชุมชนและปุ๋ยหมักชีวภาพก่อนแล้วในตำบลแม่ลาว มาถอดบทเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ และพ่วงคำรับซื้อขาย มาบรรยายให้ความรู้พร้อมกับเสนอแผนปฏิบัติงานที่ได้จากการศึกษาดูงานของแต่ละกลุ่มโรงเรียนสู่แนวทางปฏิบัติจริง

15. ประชุมทีมนักวิจัยสรุปประเด็นของการจัดเวทีอบรมให้ความรู้ในแต่ละกลุ่มโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อหาแนวทางการเพิ่มมูลค่าขยะในภาพรวมของตำบลแม่ลาวและเสนอแผนปฏิบัติงานจริงกับองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาวในการสนับสนุนงบประมาณจัดตั้งกองทุนธนาคารขยะชุมชนและปุ๋ยหมักชีวภาพ

16.การสนับสนุนงบประมาณดำเนินงานจากองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาว ในการจัดตั้งกองทุนธนาคารขยะชุมชนและปุ๋ยหมักชีวภาพ

17.การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงานจริงในการเพิ่มมูลค่าขยะ

18.ประชุมทีมผู้วิจัยเพื่อออกแบบสัมภาษณ์ในการออกติดตามประเมินผลความสำเร็จในการเพิ่มมูลค่าขยะ

19.การติดตามประเมินผล โดยการเข้าไปสังเกตการณ์และสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถามในกลุ่มของคณะกรรมการหมู่บ้าน เกษตรทฤษฎีใหม่ อาสาสมัครสาธารณสุข ครู นักเรียนและประชาชนทั่วไปในพื้นที่ตำบลแม่ลาว ในลักษณะของการเพิ่มมูลค่าขยะ โดยประเมินจากการเพิ่มรายได้ที่มาจากการบริหารจัดการขยะในกองทุนธนาคารขยะชุมชนแต่ละกองทุน การเข้ามามีส่วนร่วมการดำเนินงานของชุมชน การนำขยะกลับมาใช้ใหม่ให้เกิดมูลค่าในรูปแบบของการนำเศษขยะพวกเศษวัชพืช/เศษใบไม้มาทำเป็นปุ๋ยหมักชีวภาพ ประเภทและปริมาณขยะลดลง และสิ่งแวดล้อมมีคุณภาพที่ดีขึ้น โดยเฉพาะริมแม่น้ำลาวไม่มีการทิ้งเศษขยะ อัตราการป่วยด้วยโรคอุจจาระร่วง บิด และไข้เลือดออกลดลง ตลอดจนถึงไม่ส่งผลกระทบต่อปัญหาทางสังคม

บทที่ 3

ข้อมูลพื้นฐานของชุมชน

3.1 ข้อมูลพื้นที่ตำบลแม่ลาว

3.1.1. ประวัติชุมชน

ตำบลแม่ลาวเดิมเป็นหมู่บ้านในตำบลเวียงต่อมาประชากรในหมู่บ้านเพิ่มมากขึ้นทำให้ยากต่อการปกครองและการติดต่อประสานงาน จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2521 ทางราชการจึงได้แบ่งพื้นที่ออกเป็นตำบลแม่ลาว ซึ่งประกอบด้วย 14 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านทุ่งเย็นหมู่ 1 บ้านทุ่งเย็นหมู่ 2 บ้านผาลาด บ้านวังคำ บ้านแฮะ บ้านน้ำมิน บ้านน้ำลาว บ้านกาญจนนา บ้านสบถ บ้านคะแนง บ้านกอก บ้านผาลาด และบ้านน้ำมินเหนือ และต่อมาทางราชการได้แบ่งบ้านทุ่งเย็นหมู่ 1 ออกมาเป็นบ้านทุ่งเย็นหมู่ 14 ประชากรบางกลุ่มอพยพมาจากเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเริ่มเข้ามาอาศัยอยู่ที่บ้านน้ำมินน้ำลาว และมีกลุ่มของชาวเขาที่เข้ามาอาศัยอยู่บ้านสบถ ตามคำแนะนำของทางราชการ อีกส่วนหนึ่งอพยพมาจากจังหวัดน่าน ได้แก่ชาวไทลื้อที่อพยพมาจากบ้านหนองบัวจังหวัดน่านมาตั้งถิ่นฐานที่บ้านแฮะ และบางส่วนที่เป็นคนพื้นเมืองก็ตั้งถิ่นฐานที่บ้านทุ่งเย็น

3.1.1.1 รายละเอียดประวัติข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้านในพื้นที่ตำบลแม่ลาว

3.1.1.1 บ้านทุ่งเย็นหมู่ 1

ประมาณปี พ.ศ. 2484 นายฐานะ บัวเย็น ได้พาครอบครัวมาตั้งถิ่นฐานอยู่ทางทิศเหนือของหมู่บ้านทุ่งเย็นในปัจจุบัน และต่อมาได้มีญาติพี่น้อง ย้ายถิ่นฐานเข้ามาอาศัยอยู่ในพื้นที่ ทำให้มีความหนาแน่นของประชากรเพิ่มขึ้น จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2509 ทางราชการจึงได้แบ่งเขตการปกครองออกเป็นหมู่บ้านอีกหมู่บ้านหนึ่ง โดยแบ่งหมู่บ้านฝ่ายแก้วหมู่ที่ 14 ต.ฝ่ายกวาง อ.เชียงคำ เป็นหมู่บ้านทุ่งเย็นหมู่ 1 ครั้งนี้มีนายหล้า เค้นะดา ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งมีครัวเรือนปัจจุบัน จำนวน 236 ครัวเรือน ประชากรทั้งสิ้น จำนวน 907 คน แยกเป็นชาย จำนวน 451 คน หญิง จำนวน 456 คน ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำไร่ ทำนา และทำสวน ด้านการนับถือศาสนาส่วนใหญ่นับถือศาสนาคริสต์ และภาษาที่ใช้เป็นภาษาพื้นเมืองท้องถิ่น

3.1.4.2 บ้านทุ่งเย็นหมู่ที่ 2

ประมาณปี พ.ศ. 2543 นายสอน บำรุงพร ได้พาครอบครัวมาตั้งบ้านเรือนอาศัยอยู่ในหมู่บ้าน และต่อมาได้มีญาติๆ ของนายสอน บำรุงพร ย้ายเข้ามาอยู่อาศัยด้วย มีประชากรเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ทางราชการจึงได้แบ่งเขตการปกครองออกเป็นหมู่บ้านอีกหมู่บ้านหนึ่ง คือ หมู่บ้านทุ่งเย็นหมู่ 2 โดยมีนายโบทา ไม่ทราบนามสกุล เป็นผู้ใหญ่บ้านคนแรก ซึ่งมีครัวเรือนปัจจุบันจำนวน 74 ครัวเรือน ประชากรทั้งสิ้น จำนวน 289 คน แยกเป็นชาย จำนวน 140 คน หญิงจำนวน 149 คน ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำไร่ ทำนา และทำสวน ด้านการนับถือศาสนาส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ และภาษาที่ใช้เป็นภาษาพื้นเมืองท้องถิ่น

3.1.4.3 บ้านผาลาดหมู่ที่ 3

เนื่องจากหมู่บ้านผาลาดเดิมคือหมู่ 12 มีประชากรเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก ดังนั้นทางราชการจึงได้แบ่งเขตการปกครองออกเป็นหมู่บ้านอีกหมู่บ้านหนึ่ง คือ หมู่บ้านผาลาดหมู่ 3 ในปัจจุบัน โดยมีนายแก้ว เกณทา เป็นผู้ใหญ่บ้านคนแรก ปัจจุบันมีนายคำ ผัดผวน เป็นผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งมีครัวเรือนปัจจุบัน จำนวน 91 ครัวเรือน ประชากรทั้งสิ้น จำนวน 331 คน แยกเป็นชายจำนวน 166 คน หญิงจำนวน 165 คน ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำไร่ ทำนา และทำสวน ด้านการนับถือศาสนาส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ และภาษาที่ใช้เป็นภาษาพื้นเมืองท้องถิ่น

3.1.4.4 บ้านวังด้าหมู่ที่ 4

เนื่องจากตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2533 ประชากรเพิ่มขึ้นจำนวนมากในบ้านวังด้า ดังนั้นทางราชการจึงได้แบ่งเขตการปกครองในหมู่บ้านขึ้นมาใหม่อีก คือ บ้านวังด้าหมู่ 4 กับบ้านกาญจนามหมู่ 8 ทั้งนี้มีนายคำ ตีปัญญา เป็นผู้ใหญ่บ้านคนแรก ปัจจุบันบ้านวังด้าหมู่ 4 มีนายประยง มีสุข เป็นผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งมีครัวเรือนปัจจุบัน จำนวน 98 ครัวเรือน ประชากรทั้งสิ้น จำนวน 357 คน แยกเป็นชาย จำนวน 171 คน หญิงจำนวน 186 คน ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำไร่ ทำนา และทำสวน ด้านการนับถือศาสนาส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ และภาษาที่ใช้เป็นภาษาพื้นเมืองท้องถิ่น

3.1.4.5 บ้านแะหมู่ที่ 5

ชาวไทลื้อเป็นกลุ่มชนที่มีลักษณะคล้ายกับชาวไทยวน หรือที่มีชื่อเรียกตนเองว่า “คนเมือง” ที่อาศัยอยู่ในอาณาจักรล้านนา แต่เดิมชาวไทลื้อเป็นกลุ่มชนที่มีถิ่นฐานอยู่ในเขตอาณาจักรสิบสองปันนาที่มีความเป็นมา กว่าหนึ่งพันปี มีกษัตริย์ปกครองสืบมากกว่า 42 พระองค์ก่อนเป็นส่วนหนึ่งของจีน ซึ่งการที่สามารถสืบทอดราชวงศ์ปกครองอาณาจักรยาวนานนี้เป็นผลมาจากการที่อาณาจักรสิบสองปันนายอมอ่อนน้อมต่อทั้งจีน พม่า และล้านนา โดยส่งบรรณาการให้ทั้งสามอาณาจักรโดยตลอด หากกล่าวถึงศักราชที่เริ่มสร้างบ้านสร้างเมืองแล้วยังคงไม่มีหลักฐานชิ้นใดที่ยืนยันถึงศักราชก่อตั้งราชอาณาจักร แต่หากมองจากปฐมกษัตริย์ ที่อ้างว่าคือขุนเจือง กษัตริย์ผู้ยิ่งใหญ่ที่ทั้งอาณาจักรล้านช้าง และอาณาจักรล้านนา ต่างอ้างว่าเป็นต้นราชวงศ์ที่กษัตริย์คนสืบเชื้อสาย การก่อตั้งอาณาจักรสิบสองปันนาก็น่าจะอยู่ในช่วงปลายพุทธศตวรรษที่ 17 ถึงต้นพุทธศตวรรษที่ 18 เนื่องจากกษัตริย์ผู้ยิ่งใหญ่พระองค์นี้ตามตำนาน กล่าวว่าประสูติในปี พ.ศ.1642 และสิ้นพระชนชีพในที่สนามรบ เมื่อปี พ.ศ.1719 ในขณะที่ยกกองทัพไปตีขอม (ณริสตร ชิริทิป, 2543: 14) สิบสองปันนาเป็นพื้นที่สูงและป่าเขาประมาณ 95.1 เปอร์เซ็นต์ ยอดเขาที่สูงที่สุดคือ ยอดเขากองหมิง สูงถึง 2,300 เมตร เหนือระดับน้ำทะเลมีแม่น้ำโขงเป็นแม่น้ำสำคัญ ที่ไหลผ่านเป็นระยะทางยาวถึง 158 กิโลเมตร มีสาขาแยกออกไปหลายสาขาเป็นแม่น้ำขนาดเล็กที่ให้ความอุดมสมบูรณ์กับพื้นที่สองฟากฝั่งของแม่น้ำนั้นๆ มีที่ราบหุบเขาที่มีความอุดมสมบูรณ์พอที่จะทำการเพาะปลูกและตั้งถิ่นฐานอยู่ประมาณ 24 แห่ง เป็นเนื้อที่เพียง 4.9 เปอร์เซ็นต์ ของเนื้อที่ทั้งหมด (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ, 2538: 133-134) คำว่าสิบสองปันนาไม่ได้หมายถึง 12 เมือง แต่หมายถึงพื้นที่นาหลายๆเมืองรวมกันเข้าเป็น 1 ปันนา จำนวนรวมกันทั้งหมด 12 ปันนา ตามตำนานเมืองลื้อได้แบ่งหัวเมืองต่างๆ รวม 32 เมือง เป็น 12 กลุ่ม เพื่อความสะดวกในการเก็บภาษี (สุจิตต์ วงษ์เทศ, 2527) เดิมสิบสองปันนามีอาณาเขตกว้างกว่าปัจจุบันมาก แต่ถูกฝรั่งเศสยึดเอาดินแดนบางส่วนทางใต้ไปรวมกับอาณานิคมของตนในประเทศลาวดังนั้นในปัจจุบันจึงมีไทลื้ออาศัยอยู่ในประเทศลาวดินแดนทางตะวันตกบางส่วนถูกอังกฤษผนวกเข้ารวมกับอาณานิคมของอังกฤษในพม่า ทำให้มีไทลื้ออาศัยอยู่ในพม่าด้วย ภายหลังเกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครองของประเทศจีนเป็นระบบคอมมิวนิสต์ พ.ศ.2492 ชาวไทลื้อได้พากันอพยพออกจากสิบสองปันนาเป็นจำนวนมาก (สุมิตร ปิติพัฒน์, 2526: 121) ต่อมาได้เกิดเหตุจลาจลขึ้นในกลุ่มของเจ้านายเชื้อพระวงศ์ ผู้ปกครองเมืองเชียงรุ่ง ในการแย่งชิงอำนาจการเป็นใหญ่กัน แบ่งเป็น 3 กลุ่มกลุ่มหนึ่งไปขอความช่วยเหลือจากพม่า อีกส่วนหนึ่งไปขอความช่วยเหลือจากจีน เกิดวิวาทเป็นศึกกลางเมือง ในช่วงนั้นตรงกับ สมัยรัชกาลที่ 3 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ พระองค์ทรงพบว่าพม่ามีความเข้มแข็งขึ้นและเข้ามามีอำนาจในเขตของเชียงตุง คุกคามเมืองเชียงรุ่งและคอยหาโอกาสรุกรานเมืองเหนือ

ของประเทศไทย จึงได้โปรดเกล้าฯ ให้เจ้าเมืองลำปาง ลำพูน เชียงใหม่ ยกทัพไปตีแต่กระทำการไม่สำเร็จ สิ้นรัชกาลที่ 3 เสียก่อน จึงได้กวาดต้อน ไทยลื้อ ประมาณ 2,000 คน มาไว้ที่เมืองเชียงของ ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 4 ได้โปรดเกล้าฯ ให้พระเจ้านันทวรฤทธิเดช เจ้าผู้ครองนครน่าน ยกทัพไปตีเมืองเชียงรุ่ง และอีกหลายหัวเมืองในสิบสองปันนา และได้กวาดต้อนไทลื้อกลุ่มหนึ่งจากเมืองปงมาไว้ที่เมืองเชียงม่วน ใกล้ลำน้ำปิง บริเวณบ้านปงสนุก และต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 5 ก็ได้โปรดเกล้าฯ ให้ได้โปรดเกล้าฯ ให้เจ้าสุริยพงษ์ หาริดเดช เจ้าผู้ครองนครน่าน นำกำลังทหารจำนวนหนึ่งขึ้นไปปราบจันฮ่อในสิบสองปันนา ได้แก่ เมืองพง เมืองหย่วน เมืองมาง เมืองล้า เมืองสะเป็นคั่น ทั้งนี้กำลังฝ่ายเจ้าสุริยพงษ์ หาริดเดช ได้รับชัยชนะ จึงกวาดต้อนชาวไทลื้อในเมืองสะเข้ามายังเขตแดนไทยตามลำน้ำน่าน และได้มาตั้งหมู่บ้านอยู่ริมแม่น้ำน่านด้านทิศตะวันตกตรงที่เป็นบริเวณหมู่บ้านหนองทิศเหนือในปัจจุบัน (อุทิศ ปฐมของ, 2542: 4) แต่แล้วก็เกิดสิ่งที่ไม่คาดฝันขึ้นเมื่อแม่น้ำน่านเกิดการไหลหลากและเปลี่ยนทิศทางเดินทำให้ตลิ่งพังเข้ามาหาหมู่บ้าน ได้รับความเสียหายอย่างมาก ดังนั้นจึงพากันอพยพย้ายถิ่นฐานที่อยู่ โดยแยกออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกอพยพไปอยู่ด้านทิศเหนือห่างจากหมู่บ้านเดิมประมาณ 2 กิโลเมตร ซึ่งเป็นดินดอนสูงน้ำไม่ท่วมถึงที่เป็นบริเวณบ้านสะ ตำบลแสนทอง อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่านปัจจุบัน ในกลุ่มที่สอง ได้อพยพไปทางด้านตะวันตกของจังหวัดน่าน ไปอาศัยอยู่ที่อำเภอปง ได้แก่บ้านสะ ตำบลจิม อำเภอปง จังหวัดพะเยาในปัจจุบัน และต่อมาชาวไทลื้อกลุ่มนี้ส่วนหนึ่งได้อพยพขึ้นไปทางทิศเหนือได้ไปตั้งถิ่นฐานอาศัยอยู่ที่บ้านนาช้าง(บ้านสิบสองพัฒนาในปัจจุบัน) อดีตบริเวณที่บ้านนาช้างเป็นพื้นที่ภูเขาไม่เหมาะแก่การเพาะปลูกประกอบกับมีสัตว์ป่าที่อันตรายอยู่ชุกชุม ต่อมาได้อพยพแยกย้าย ส่วนหนึ่งไปอาศัยอยู่บ้านผาหลัก ปางล้าน อำเภอสองแคว จังหวัดน่าน อีกส่วนหนึ่งย้ายไปอยู่ที่บ้านหัวนา อำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา ส่วนที่เหลือได้อพยพมาอาศัยอยู่ที่บ้านสะ หมู่ที่ 5 ตำบลแม่ลาว อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยาในปัจจุบัน ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์เนื่องจากมีแม่น้ำลาวไหลผ่านกลางหมู่บ้านและพื้นที่ส่วนใหญ่มีความเหมาะสมกับการทำเกษตรกรรมกรรม ได้แก่ การเพาะปลูกพืชไร่ พืชสวน (ยศ บัวเย็น, 2544: สัมภาษณ์)

ซึ่งหมู่บ้านเฮะก็หมู่บ้านไทลื้อที่มีลักษณะของวัฒนธรรม ประเพณี พิธีกรรม และวิถีชีวิตที่มีความเป็นอัตลักษณ์ของคนในการดำรงชีวิตสืบทอดมาจากในอดีต และมีความแตกต่างจากกลุ่มคนเมือง ที่มีวิถีชีวิตความผูกพันระหว่างคนกับการนำทรัพยากรที่มีอยู่ในธรรมชาติ พวก ป่าไม้ แม่น้ำลำธาร มาใช้บนพื้นฐานของวัฒนธรรมความเชื่อเรื่องผีต่างๆ ได้แก่ ความเชื่อผีเมือง ผีบ้าน ผีเหมืองฝาย/ผินา ซึ่งมีครัวเรือนปัจจุบัน จำนวน 158 ครัวเรือน ประชากรทั้งสิ้น จำนวน 558 คน แยกเป็นชาย จำนวน 284 คน หญิง จำนวน 274 คน ประชาชนส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพทำไร่ ทำนา และทำสวน ด้านการนับถือศาสนาส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ และภาษาที่ใช้เป็นภาษาพื้นเมืองท้องถิ่น ได้แก่ ภาษาไทลื้อ

3.1.4.6 บ้านน้ำมินหมู่ที่ 6

ในอดีตชาวบ้านน้ำมินเป็นกลุ่มคนที่อพยพมาจากเวียงจันทน์ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมาตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณแหล่งต้นน้ำลาว มีวิถีชีวิตที่มีความผูกพันกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในระยะแรก โดยมีนายเขียน สมนชื่อ เป็นผู้ใหญ่บ้านคนแรก ปัจจุบันมี นายสว่าง หายโสกร เป็นผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งมีครัวเรือนปัจจุบัน จำนวน 150 ครัวเรือน ประชากรทั้งสิ้น จำนวน 683 คน แยกเป็นชาย จำนวน 353 คน หญิง จำนวน 330 คน ประชาชนส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพทำไร่ ทำนา และทำสวน ด้านการนับถือศาสนาส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ และภาษาที่ใช้เป็นภาษาพื้นเมืองท้องถิ่นทั่วไป

3.1.4.7 บ้านน้ำลาวหมู่ที่ 7

ในอดีตชาวบ้านน้ำมินเป็นกลุ่มคนที่อพยพมาจากเวียงจันทน์ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมาตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณแหล่งต้นน้ำลาว มีวิถีชีวิตที่มีความผูกพันกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในระยะแรก โดยมีนายมูล หายโสกร เป็นผู้ใหญ่บ้านคนแรก ปัจจุบันมี นายประสิทธิ์ หายโสกร เป็นกำนันรับผิดชอบ ซึ่งมีครัวเรือนปัจจุบัน จำนวน 89 ครัวเรือน ประชากรทั้งสิ้น จำนวน 352 คน แยกเป็นชาย จำนวน 171 คน หญิง จำนวน 181 คน ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำไร่ ทำนา และทำสวน ด้านการนับถือศาสนาส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ และภาษาที่ใช้เป็นภาษาพื้นเมืองท้องถิ่นทั่วไป

3.1.4.8 บ้านกาญจนามูที่ 8

บ้านกาญจนามูที่ 8 ได้รับการแต่งตั้งจากทางราชการเนื่องจากประชากรในหมู่บ้านวังคำเดิมเพิ่มขึ้น ทางราชการจึงได้แบ่งเขตการปกครองออกเป็นหมู่บ้านอีกหมู่บ้านหนึ่งคือบ้านกาญจนามูที่ 8 มีนายปิ่น วงศ์ใหญ่ เป็นผู้ใหญ่บ้านคนแรก ปัจจุบันมีแก้ว เกณชา เป็นผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งมีครัวเรือนปัจจุบัน จำนวน 169 ครัวเรือน ประชากรทั้งสิ้น จำนวน 710 คน แยกเป็นชาย จำนวน 364 คน หญิง จำนวน 346 คน ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำไร่ ทำนา และ ทำสวน ด้านการนับถือศาสนาส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ และภาษาที่ใช้เป็นภาษาพื้นเมืองท้องถิ่นทั่วไป

3.1.4.9 บ้านสบถมูที่ 9

ในอดีตชาวบ้านสบถมูเป็นกลุ่มชาวเขาที่อาศัยอยู่บริเวณแหล่งต้นน้ำลาว ต่อมาได้อพยพมาตั้งถิ่นฐานในหมู่บ้านปัจจุบัน มีวิถีชีวิตที่มีความผูกพันกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ และความเชื่อผีบรรพบุรุษ โดยมีนายจันทร์เพลา คังอิสรานุฎีกุล เป็นผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งมีครัวเรือนปัจจุบัน จำนวน 88 ครัวเรือน ประชากรทั้งสิ้น จำนวน 662 คน แยกเป็นชาย จำนวน 320 คน หญิง จำนวน 342 คน ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำไร่ ทำนา และ ทำสวน ด้านการนับถือศาสนาส่วนใหญ่นับถือผีบรรพบุรุษ และภาษาที่ใช้เป็นภาษาพื้นเมืองท้องถิ่น ได้แก่ ภาษาเข่า และ ภาษาไทย

3.1.4.10 บ้านคะแนงมูที่ 10

ชาวบ้านคะแนงเดิมเป็นกลุ่มชาวบ้านน้ำมินที่ได้เข้ามาทำไร่ทำสวนในพื้นที่ป่า ต่อมาเมื่อมีคนเข้ามาอาศัยเพิ่มขึ้น ทางราชการจึงได้แบ่งเขตการปกครองออกเป็นหมู่บ้านคะแนง โดยมีนายเจ็ง มะโนดี เป็นผู้ใหญ่บ้านในปัจจุบัน ซึ่งมีครัวเรือนปัจจุบัน จำนวน 75 ครัวเรือน ประชากรทั้งสิ้น จำนวน 291 คน แยกเป็นชาย จำนวน 153 คน หญิง จำนวน 138 คน ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำไร่ ทำนา และ ทำสวน ด้านการนับถือศาสนาส่วนใหญ่นับถือพุทธและภาษาที่ใช้เป็นภาษาพื้นเมืองท้องถิ่น

3.1.4.11 บ้านกอกมูที่ 11

ชาวบ้านกอกเดิมเป็นกลุ่มชาวบ้านสะเตที่ได้เข้ามาทำไร่ทำสวนในพื้นที่ป่า ต่อมาเมื่อมีคนเข้ามาอาศัยเพิ่มขึ้น ทางราชการจึงได้แบ่งเขตการปกครองออกเป็นหมู่บ้านกอก โดยมีนายสอน ไชยวารินทร์ เป็นผู้ใหญ่บ้านในปัจจุบัน ซึ่งมีครัวเรือนปัจจุบัน จำนวน 74 ครัวเรือน ประชากรทั้งสิ้น จำนวน 289 คน แยกเป็นชาย จำนวน 142 คน หญิง จำนวน 147 คน ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำไร่ ทำนา และ ทำสวน ด้านการนับถือศาสนาส่วนใหญ่นับถือพุทธ และภาษาที่ใช้เป็นภาษาพื้นเมืองท้องถิ่น

3.1.4.12 บ้านผาลาดหมูที่ 12

บ้านผาลาดหมูที่ 12 ได้รับการแต่งตั้งจากทางราชการเนื่องจากจำนวนประชากรในหมู่บ้านผาลาดหมูที่ 3 มีจำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้น ทางราชการจึงได้แบ่งเขตการปกครองออกเป็นหมู่บ้านอีกหมู่บ้านหนึ่งคือ บ้านผาลาดหมูที่ 12 โดยมีนายเลย ท่งเย็น เป็นผู้ใหญ่บ้านคนปัจจุบัน ซึ่งมีครัวเรือนปัจจุบัน จำนวน 116 ครัวเรือน ประชากรทั้งสิ้น จำนวน 450 คน แยกเป็นชาย จำนวน 242 คน หญิง จำนวน 208 คน ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำไร่ ทำนา และทำสวน ด้านการนับถือศาสนาส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ และภาษาที่ใช้เป็นภาษาพื้นเมืองท้องถิ่น

3.1.4.13 บ้านน้ำมินเหนือหมูที่ 13

ในอดีตชาวบ้านน้ำมินเป็นกลุ่มคนที่อพยพมาจากเวียงจันทน์ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมาตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณแหล่งต้นน้ำลาว มีวิถีชีวิตที่มีความผูกพันกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในระยะแรก ต่อมาจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นทางราชการจึงได้แบ่งเขตการปกครองเป็นหมู่บ้านใหม่ขึ้น คือ บ้านน้ำมินเหนือหมู 13 แยกออกจากบ้านน้ำมินหมู 6 โดยมีนายนิศราใจมูล เป็นผู้ใหญ่บ้านในปัจจุบัน ซึ่งมีครัวเรือนปัจจุบัน จำนวน 118 ครัวเรือน ประชากรทั้งสิ้น จำนวน 531 คน แยกเป็นชาย จำนวน 298 คน หญิง จำนวน 233 คน ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำไร่ ทำนา และ ทำสวน ด้านการนับถือศาสนาส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธ และภาษาที่ใช้เป็นภาษาพื้นเมืองท้องถิ่น

3.1.4.14 บ้านท่งเย็นหมูที่ 14

เดิมเป็นชาวบ้านท่งเย็นหมู 1 ได้แยกออกเป็นหมู่บ้านท่งเย็นหมู 14 เนื่องจากประชากรเพิ่มขึ้น และประกอบกับระบบการปกครองที่มีประสิทธิภาพ ทางราชการจึงได้แบ่งการปกครองขึ้นอีกหนึ่งหมู่บ้าน ในปี พ.ศ. 2545 โดยมีนายอรุณ ชัยธิ เป็นผู้ใหญ่บ้านคนปัจจุบัน ประชาชนส่วนใหญ่ นับถือศาสนาคริสต์ ภาษาที่ใช้เป็นภาษาพื้นเมืองท้องถิ่น

(องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาว, 2543: 16-35)

3.1.2. ที่ตั้ง อาณาเขต

เป็นที่ราบสลับกับภูเขา มีแม่น้ำลาวไหลผ่านในแต่ละหมู่บ้าน

ทิศเหนือ ติดกับ ตำบลร่มเย็น และฝายกวาง

ทิศตะวันออก ติดกับ ตำบลร่มเย็นและเขตจังหวัดน่าน

ทิศตะวันตก ติดกับ ตำบลฝายกวาง

ทิศใต้ ติดกับ เขตอำเภอปง

ภาพที่ 1 แสดงที่ตั้งอาณาเขตตำบลแม่ลาวในพื้นที่อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา

▲
N

บทที่ 4

ผลการศึกษาวิจัย

4.1 ทักษะ ทักษะที่ก่อให้เกิดขยะในชุมชน

4.1.1 ทักษะ

ประชาชนโดยส่วนมากจะทราบว่าขยะมีผลกระทบต่อสภาพการดำรงชีวิตประจำวันของคนไม่ว่าจะเป็นในด้านที่มีผลต่อสุขภาพ เช่น ส่งกลิ่นเหม็นรบกวน เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของสัตว์นำโรคต่างๆ ได้แก่ หนู แมลงวัน แมลงสาบ ยุง ล้วนแล้วทำให้เกิดโรคร้ายไข้เจ็บต่างๆ ได้ เช่น โรคท้องร่วง โรคไข้เลือดออก และมีผลกระทบต่อชุมชน เช่น การทิ้งขยะลงตามแม่น้ำลำคลองทำให้น้ำเน่าเสีย มีเศษขวดแก้วทำอันตรายต่อผู้หาปลา อีกทั้งยังทำให้สภาพแวดล้อมและครัวเรือนไม่น่าอยู่น่ารังเกียจต่อผู้มาพบเห็นส่งผลทำให้ชุมชนไม่น่าอยู่อีกด้วย ตลอดจนจนถึงการมีทัศนคติ/ความเชื่อที่ดีต่อการนำขยะที่เหลือใช้แล้วนำกลับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ใหม่โดยการนำไปขายและนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้ ซึ่งบางส่วนสามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้ (ไม่ได้เป็นขยะในความหมายของผู้ให้ข้อมูล) เช่น กระป๋องพลาสติก ขวดแก้ว จะใช้เก็บดินสอ ปากกา ตะปู ขยะบางอย่างเช่น ขวดแก้ว กระดาษ กระป๋องโค้ก กระป๋องเบียร์ แกสตอนที่มาจากพลาสติก รองเท้าบูต กระดาษเก่า สามารถนำไปขายให้กับพ่อค้ารับซื้อของเก่า ที่มารับซื้อในหมู่บ้าน ขยะเหล่านี้เมื่อนำไปขายสามารถที่จะเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว แต่ก็ยังคงมีการดำเนินการอยู่ในบางคนกระจัดกระจายกันไปไม่มีการรวมกลุ่มการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ

4.2. พฤติกรรม

ประชาชนจะมีที่รองรับขยะแทบทุกหลังคาเรือน เพื่อเป็นจุดรวมขยะของแต่ละบ้านวัสดุที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นถุงพลาสติกเก่า ๆ ขนาด พกติ ที่จะรวมขยะได้ประมาณ 1 ถังไคห์ หรือเป็นตะกร้าไม้ตาข่าย/ตาถี่ นอกจากนั้นก็เป็นถังพลาสติกเหลือใช้ ที่รั่วใช้งานตามปกติไม่ได้ จะถูกจัดวางในบริเวณห้องครัว ลักษณะดังกล่าวเป็นถังขยะที่ไม่ถูกหลักสุขาภิบาล ไม่สามารถป้องกันการรั่วซึมจากสัตว์เลี้ยงได้ มีส่วนน้อยที่ถูกหลักสุขาภิบาล ซึ่งจะมีการคนบางกลุ่มที่มีการคัดแยกขยะที่สามารถขายได้ เช่น ถังกระดาษ ขวดเบียร์/สุรา เศษเหล็ก กระป๋อง ขวดพลาสติก ยางรถ เป็นต้น นอกจากขยะที่ไม่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์แต่ก็เป็นส่วนน้อยที่ปฏิบัติกันและทำกันอย่างกระจัดกระจายไม่เกิดการรวมกลุ่มกันดำเนินการอย่างเป็นระบบ แต่ก็ยังมีกลุ่มของโรงเรียน

3.1.3 ลักษณะภูมิประเทศ

พื้นที่ส่วนใหญ่ล้อมรอบด้วยภูเขาซึ่งมีความสูงเหนือระดับน้ำทะเลอยู่ในช่วงประมาณ 400-800 เมตร และมีห้วยน้ำลำธารหลายสายที่เป็นบ่อเกิดของแม่น้ำลาวที่ไหลผ่านทุกหมู่บ้านในพื้นที่ตำบลแม่ลาว ได้แก่ ห้วยคะเนง ห้วยมินขวา ห้วยมินซ้าย ห้วยไร่ร้าง ห้วยป่ายาง ห้วยทุ ห้วยสบตุ ห้วยฮัด ห้วยฮัด ห้วยทุ่งเย็น ห้วยเหม็น ห้วยหม้อ และห้วยกอม จากลักษณะภูมิประเทศดังกล่าวทำให้พื้นที่ดังกล่าวมักจะมีความอุดมสมบูรณ์เหมาะที่ทำการเกษตรกรรม ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ก็อาศัยแหล่งต้นน้ำและป่าเขาใช้เป็นแหล่งผลิตพื้นฐานของการดำรงชีวิต ลักษณะที่ปรากฏให้เห็นในช่วงฤดูฝนมักจะเกิดปรากฏการณ์น้ำไหลหลาก จะพัดพาเอาพวงเศษขยะมูลฝอยที่ประชาชนมีพฤติกรรมทิ้งขยะมูลฝอยลงริมห้วยต่างๆ และแม่น้ำลาว

3.2 สภาพทางสังคมและวัฒนธรรม

ประชาชนทั้งหมดอยู่ภายใต้เขตการปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาว ประชากร รวมทั้งสิ้น 6,502 คน และจำนวนหลังคาเรือน 1,531 หลัง มี โรงเรียนทั้งหมดจำนวน 6 แห่ง (โรงเรียนขยายโอกาส จำนวน 2 แห่ง) สถานีนามัยจำนวน 2 แห่ง วัดจำนวน 6 แห่ง และ โบสถ์ จำนวน 1 แห่ง ในพื้นที่ตำบลแม่ลาวซึ่งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอเชียงคำ 12 กิโลเมตร ทั้งนี้ ประชาชนจะประกอบด้วยกลุ่มชนเผ่าหลายกลุ่มที่อาศัยร่วมกันมีทั้งชาวไทยพื้นราบและพื้นที่สูง ได้แก่ กลุ่มชนพื้นเมือง กลุ่มชาวไทลื้อ กลุ่มชาวไทยที่อพยพมาจากเวียงจันทน์ กลุ่มชาวเขาเผ่าเหยา ซึ่งมีการอาศัยอยู่ร่วมกันในระบบของการรวมกลุ่มของเครือญาติ การรวมกลุ่มช่วยเหลือกัน ทางด้านเศรษฐกิจ มักจะ ไม่มีความขัดแย้งระหว่างกัน ด้านของการนับถือศาสนาส่วนใหญ่จะนับถือ ศาสนาพุทธ มีบางกลุ่มที่นับถือคริสต์ ได้แก่ ชาวบ้านทุ่งเย็นหมู่ 1,2,14 ในส่วนของกลุ่มที่นับถือ ศิ นธ์พบุรุษ ได้แก่ ชาวไทลื้อบ้านสะ และกลุ่มชาวไทยภูเขาเผ่าเหยา ประชาชนส่วนใหญ่มีการศึกษา ในระดับประถมศึกษา ส่วนเรื่องของวัฒนธรรมความเชื่อที่ยังคงปฏิบัติดำรงอยู่ได้แก่ การเลี้ยงผี ขุนน้ำ การสู่ขวัญ สงกรานต์ ทำบุญในวันสำคัญทางศาสนา การประกอบพิธีกรรมทางศาสนาของ คริสต์ เป็นต้น ในอดีตประชาชนมีวิถีชีวิตที่ผูกพันกับธรรมชาติอาศัยทรัพยากรธรรมชาติในการ ดำรงชีพ แต่ปัจจุบันคนเริ่มสนใจรับวัฒนธรรมกระแสการบริ โภคนิยมเข้ามามองไม่เห็นความสำคัญ ของระบบวัฒนธรรมเดิมและการใช้ทรัพยากรอย่างฟุ่มเฟือย ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีแต่จะเสื่อม โทรมหมดไป ได้แก่ แม่น้ำลาว และป่าไม้ โดยเฉพาะพฤติกรรมการทิ้งขยะ ไม่ถูกสุขลักษณะ และไม่ มีการอนุรักษ์บำรุงรักษาสืบต่อไป

3.3 สภาพทรัพยากรธรรมชาติ

พื้นที่ส่วนใหญ่จะเป็นภูเขาซึ่งประชาชนมีการประกอบอาชีพด้านการเกษตรกรรมมักจะมี การบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อใช้ที่ดินด้านการเพาะปลูกจนทำให้เกิดปัญหาการพังทลายของหน้าดินเกิดน้ำ ดินเงินบริเวณฝายกักเก็บน้ำบ้านน้ำมิน ตลอดไปจนถึงการใช้สารเคมีพ่นฆ่าแมลง/กำจัดวัชพืช ทำให้ดินเสื่อมคุณภาพลง และเกิดการปนเปื้อนลงสู่แม่น้ำ การนำขยะทิ้งลงริมแม่น้ำลาวทำให้ ทรัพยากรธรรมชาติเริ่มจะเสื่อมโทรมลง นอกจากนั้นยังมีสถานที่ท่องเที่ยวพวนน้ำตก ได้แก่ น้ำตกน้ำมิน และคะแนง แต่ก็ยังมีปัญหาด้านการจัดการขยะจากการท่องเที่ยว

3.4 สภาพเศรษฐกิจ

ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตรเพาะปลูกพืชไร่ พืชข้าวโพด ฝิ่น ถั่ว ลำไย โดยอาศัยพ่อค้าคนกลางมารับซื้อ ส่วนมากจะพอมีพอกิน อาศัยการให้ของแลกเปลี่ยนกันและซื้อ ขาย ซึ่งรายได้ส่วนใหญ่ของประชาชนครอบครัวต่อปี จะอยู่ช่วงตั้งแต่ 2,800 บาท ถึง 3,500 บาทต่อ ปี (ตามหลักเกณฑ์สถิติข้อมูลการของการขอมิบัครผู้มีรายได้รายได้น้อยของกระทรวงสาธารณสุข)

3.5 สภาพปัญหาของชุมชน

จากกระแสการรับเอาวัฒนธรรมการบริโภคนิยมที่มีแค่การนำทรัพยากรธรรมชาติมาผ่านกระบวนการผลิตเกิดเป็นสินค้ารูปแบบต่างๆ ที่เน้นความสะดวก สวยงาม ประหยัดเวลา โดยไม่คำนึงผลกระทบในด้านต่างๆ ที่ตามมา ซึ่งในพื้นที่ตำบลแม่ลาวได้รับผลกระทบจากกระแสของการพัฒนาตามนโยบายของรัฐที่ผ่านมา อย่างไม่รู้ตัว และปัจจุบันกำลังพยายามที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้น เช่น ปัญหาคนยากจน ปัญหายาเสพติด ปัญหาเอดส์ ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรม และลดปริมาณลง โดยเฉพาะแม่น้ำลาวที่เป็นแหล่งต้นน้ำของชาวเชียงคำที่นับวันมีปริมาณของการปนเปื้อนของสารเคมีจากพวกยากำจัดศัตรูพืชและเศษขยะ ส่วนป่าไม้ก็มีการบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อใช้เป็นพื้นที่เพาะปลูกพืชเศรษฐกิจเชิงเดี่ยว พวกข้าวโพด ฝรั่ง ลำไย มะขาม เป็นต้น ซึ่งกรณีของการใช้สินค้าจากผลิตภัณฑ์ต่างๆ ที่มักจะมีเศษขยะหลงเหลือจากการใช้ในการบริโภคที่ในอดีตมักจะไม่ค่อยประสบกับสภาพปัญหาดังกล่าว ในปัจจุบันมักมีปัญหการจัดการขยะเหล่านี้ทั้งปริมาณก็เพิ่มมากขึ้น และการทำลายก็ยากขึ้นกว่าเศษขยะเหล่านั้นจะย่อยสลายใช้เวลานานนับร้อยปี เช่น พวกถุงพลาสติก เป็นต้น ซึ่งในตำบลแม่ลาวเริ่มประสบปัญหาขยะตั้งแต่การนำขยะไปทิ้งบริเวณริมแม่น้ำลาวเกิดอัตราการป่วยโรคที่นำโดยน้ำเพิ่มขึ้น เช่น โรคอุจจาระร่วง และการทิ้งขยะบริเวณริมข้างทางระหว่างหมู่บ้าน เกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างหมู่บ้านขึ้น จริงแล้วขยะบางชนิดสามารถที่จะนำมาขายเกิดรายได้และกลับมาใช้ประโยชน์ได้ใหม่ ถ้าประชาชนเห็นค่าขยะมีค่าเกิดความตระหนักที่จะนำเศษขยะเหล่านั้นนำมาใช้ใหม่ก็จะสามารถลดความรุนแรงของปัญหาขยะลงได้

จำนวน 1 โรง ที่มีการดำเนินการอย่างเป็นระบบในรูปแบบของธนาคารขยะดำเนินการโดยครู/นักเรียนร่วมมือกับชาวบ้านในหมู่บ้าน ในส่วนของขยะที่ขายไม่ได้บางส่วนชาวบ้านก็จะนำไปเผา ผังส่วนใหญ่ก็จะนำไปทิ้ง บริเวณหลังบ้าน สวน/ไร่ ริมน้ำ แม่น้ำ ทุ่งนา ริมทาง ตลอดจนที่สาธารณะของหมู่บ้านทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งกันระหว่างหมู่บ้าน และการเกิดโรคต่างๆเพิ่มขึ้นเช่น โรคอุจจาระร่วง โรคไข้เลือดออก ในด้านการนำขยะที่นำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้นั้นจะมีการดำเนินการลักษณะของการหมักทำปุ๋ยซึ่งจะทำเฉพาะบางกลุ่มที่สนใจ ได้แก่ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ ที่มีทัศนคติและพฤติกรรมที่ดีต่อการนำขยะพวกวัชพืชนามาหมักทำปุ๋ยชีวภาพใช้ในการบำรุงพืชผักในครัวเรือน และผู้ที่บทบาทสำคัญในการกำจัดขยะในครัวเรือน ได้แก่ แม่บ้าน ผู้สูงอายุ บุตร ซึ่งความถี่ในการกำจัด 2 ครั้งต่อสัปดาห์

ดังนั้นจะพบว่าประชาชนส่วนใหญ่จะมีทัศนคติ/ความเชื่อเกี่ยวกับขยะที่มีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยและชุมชน ตลอดจนถึงการสามารถนำขยะบางอย่างนำไปขายเกิดรายได้ ซึ่งถือได้ว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ดีก็ตาม แต่ในด้านของพฤติกรรมที่เกิดขึ้นแม้ว่าจะมีการคัดแยกขยะที่ขายได้ไปขายและทำปุ๋ยชีวภาพ ก็ปฏิบัติกันในบางกลุ่มไม่มีความต่อเนื่อง ขยะที่ยังคงเป็นปัญหาก็ได้แก่ ขยะพวกที่นำไปทิ้งบ้าน สวน/ไร่ ริมน้ำ แม่น้ำ ทุ่งนา ริมทาง ตลอดจนที่สาธารณะของหมู่บ้านทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งกันระหว่างหมู่บ้าน ทั้งนี้เนื่องมาจากการรับวัฒนธรรมการบริโภคนิยมเข้ามาทำให้วิถีชีวิตเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพเศรษฐกิจ ซึ่งสินค้าที่ต้องการส่วนใหญ่จะมีในตลาดเป็นสินค้าที่มีการบรรจุด้วยวัสดุห่อหุ้มที่ผ่านกระบวนการแปรรูปทางเทคโนโลยีไม่ต้องไปหาที่ใดๆเน้นความสะดวกสบาย ประหยัดเวลาต่อการใช้สินค้าโดยมิได้คำนึงถึงของที่เหลือใช้จะนำมาทำลายอย่างไรถึงจะไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ต่างจากการดำเนินตามวิถีชีวิตในอดีตมักจะมีการดำรงชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง คนมักอาศัยธรรมชาติในการหากินกับธรรมชาติ วัสดุที่นำมาเป็นสินค้าแม้กระทั่งวัสดุที่ใช้ในการห่อหุ้มล้วนแล้วแต่มาจากธรรมชาติ เช่น พวกใบตอง ตะกร้าที่ผ่านกระบวนการจักสานจากก้านใบมะพร้าว ล้วนแล้วแต่สามารถที่จะย่อยสลายตามธรรมชาติได้ไม่เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

4.2 การประมวลสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาและศักยภาพในการแก้ไขปัญหขยะ

4.2.1 ประมวลสถานการณ์ขยะ

ภาพที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณขยะแต่ละประเภทในชุมชน ปี 2544

เรียง ตาม ลำดับที่	ชนิด	แหล่งที่มา			ประเภท			หมายเหตุ
		ครัวเรือน	ร้านค้าขาย ของชำ	การ เกษตร	นำกลับมา ใช้ใหม่	นำไปขายได้	ไม่สามารถไป ขายและใช้ ประโยชน์ได้	
1	พลาสติก	★ /	★ ★ /		★ ★ /	★ /	★ ★ ★ /	★ แทน
2	กระป๋อง	★ /	★ ★ /		★ ★ /	★ ★ ★ /	★ /	ปริมาณ
3	ขวดแก้ว	★ /	★ ★ /		★ ★ /	★ ★ ★ /	★ /	ขยะ
4	กระดาษ	★ /	★ ★ /		★ ★ /	★ ★ ★ /	★ /	/ แทน
5	เศษหญ้า/ใบคอง/ กิ่งไม้	★ ★ /			★ ★ /	★ /	★ ★ ★ /	การ
6	เศษอาหาร	★ ★ /	★ /		★ ★ ★	/	★ ★ /	สำรวจ
7	เศษโลหะ	★ ★ /	★ /		/	★ ★ ★ /	★ ★ /	พบขยะ

จากการออกสำรวจเก็บข้อมูลปริมาณขยะแต่ละประเภทในชุมชนจะพบขยะที่ยังคงเป็นปัญหาและมีปริมาณมาก โดยเฉลี่ยแล้วจะมีปริมาณขยะ 2 กิโลกรัมต่อครัวเรือนต่อวัน หรือประมาณ 3,000 กิโลกรัมต่อวัน ทั้งนี้ขยะที่สามารถนำกลับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ใหม่ โดยเรียงตามปริมาณที่พบจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้

1. พลาสติกต่างๆ พบร้อยละ 20 หรือประมาณ 0.40 กิโลกรัมต่อครอบครัวต่อวัน ได้แก่ ขวดพลาสติกบรรจุอาหาร ขวดพลาสติก เป็นต้น ปริมาณขยะส่วนมากจะมาจากร้านค้า รองลงมาคือครัวเรือน ซึ่งส่วนใหญ่แล้วพวกพลาสติกไม่สามารถที่จะนำมาขายได้และยังคงเป็นปัญหามากในการกำจัดแต่ก็สามารถที่จะนำกลับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ใหม่ ในลักษณะของการล้างทำความสะอาดแล้วนำกลับมาใช้อีกซึ่งก็มีบางกลุ่มที่ดำเนินการอยู่ ส่วนพวกขวดพลาสติกที่เป็นขวดบรรจุนมสด ถึงแม้ว่าจะไม่สามารถนำมาขายได้แต่ก็สามารถที่จะนำมาประดิษฐ์เป็นงานฝีมือได้ นำไปจำหน่ายเกิดรายได้ขึ้น

2. กระจกต่างๆ พบร้อยละ 18 หรือประมาณ 0.37 กิโลกรัมต่อครอบครัวต่อวัน ได้แก่ กระจกโถก กระจกเบียร์ กระจกนม กระจกกาแฟ กระจกบรรจุอาหารสำเร็จรูป เป็นต้น แหล่งที่มาของขยะที่พบมากที่สุด ได้แก่ ร้านค้าขายของชำ รองลงมาคือครัวเรือน ซึ่งส่วนใหญ่แล้วก็สามารถที่จะนำขยะเหล่านี้มาขายได้ เช่น กระจกโถก กระจกเบียร์ ก็มีบางส่วนที่สามารถที่จะนำกลับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ลักษณะของการนำกระจกโถก กระจกเบียร์ มาประดิษฐ์เป็นภาชนะบรรจุน้ำดื่ม และประดิษฐ์เป็นงานฝีมือต่างๆ และก็จะเหลือของพวกที่เป็นกระจกที่บรรจุอาหารสำเร็จรูป เช่น ภาชนะที่บรรจุปลากระป๋องต่างๆ และฝักคอง ที่ไม่สามารถนำไปขายได้และกลับมาใช้ประโยชน์อีก

3. ขวดแก้วต่างๆ พบร้อยละ 16 หรือประมาณ 0.32 กิโลกรัมต่อครอบครัวต่อวัน ได้แก่ ขวดเบียร์ ขวดสุรา ขวดน้ำปลา ขวดบรรจุเครื่องปรุงรสอาหาร เป็นต้น แหล่งที่มาของขยะที่มีปริมาณมากที่สุดได้แก่ ร้านค้าขายของชำ รองลงมาคือครัวเรือน โดยมากแล้วก็สามารถที่จะนำขยะเหล่านี้มาขายได้ เช่น ขวดเบียร์ ขวดสุรา ขวดน้ำปลา แต่ก็มีบางส่วนที่สามารถนำกลับมาใช้ได้ใหม่อีก เช่น พวกขวดสุราบางชนิดที่ล้างทำความสะอาดแล้วนำมาบรรจุน้ำดื่ม และยังคงมีขวดแก้วที่เป็นปัญหาย่อยบางพวกได้แก่ ขวดที่ใช้บรรจุสารฆ่าศัตรูพืช/วัชพืชต่างๆ ที่ยังคงเป็นปัญหาต่อการกำจัดอยู่ในปัจจุบัน

4. กระจกต่างๆ พบร้อยละ 14 หรือประมาณ 0.27 กิโลกรัมต่อครอบครัวต่อวัน ได้แก่ เศษกระจก ก่อกระจก ดึงใส่ปูนซีเมนต์แหล่งที่มาที่มีปริมาณมากที่สุดได้แก่ ร้านค้าขายของชำ รองลงมาคือครัวเรือน โดยมากแล้วก่อกกระจก ดึงใส่ปูนซีเมนต์ จะสามารถนำไปขายได้ ส่วนพวกเศษกระจกมักจะมีการนำกลับมาใช้ใหม่โดยวิธีการใช้กระจกที่ใช้แล้วนำมาใช้ซ้ำอีกหน้า มักจะพบในหน่วยงานของทางราชการ เช่น องค์การบริหารส่วน สถานีอนามัย และโรงเรียน แต่ทางชาวบ้านมักจะไม่ค่อยทำกันส่วนมากก็จะนำไปเผา หรือทิ้งตามที่ต่างๆ ในหมู่บ้าน

5. เศษหญ้า/ใบตอง/ใบไม้ กิ่งไม้ พบร้อยละ 13 หรือประมาณ 0.26 กิโลกรัมต่อครอบครัวต่อวัน แหล่งที่มาของขยะที่มีปริมาณมากที่สุดก็ส่วนใหญ่จะมาจากครัวเรือน โดยมาแล้วมักจะไม่ถูกนำกลับมาใช้ประโยชน์ในรูปแบบต่างๆ แต่ก็มีบางกลุ่มที่มีการดำเนินการนำเศษหญ้า/วัชพืชมาหมักทำเป็นปุ๋ยชีวภาพใช้ในการเกษตร แม้กระทั่งบรรจุใส่ขวดจำหน่ายในกลุ่มของกลุ่มเกษตรกร

6. เศษอาหาร พบร้อยละ 11 หรือประมาณ 0.22 กิโลกรัมต่อครอบครัวต่อวัน แหล่งที่มาของปริมาณขยะที่พบมากมาจากครัวเรือน ซึ่งมักจะมีการนำมาใช้ประโยชน์ใหม่ในลักษณะต่างๆ ของการนำมาใช้เป็นอาหารของสัตว์เลี้ยงพวก สุนัข แมว ไก่ เป็นต้น โดยส่วนมากจะไม่ค่อยเป็นปัญหามากนัก

7. เศษโลหะต่างๆ พบร้อยละ 8 หรือประมาณ 0.16 กิโลกรัมต่อครอบครัวต่อวัน ได้แก่ เศษเหล็ก อลูมิเนียม สังกะสี ทองแดง เป็นต้น ที่พบว่ามีปริมาณมากมาจากครัวเรือน รองลงมา ก็มาจากร้านค้าขายของชำ โดยมากจะมีการนำเศษโลหะต่างๆที่เป็นชิ้นส่วนของอุปกรณ์เครื่องใช้ประเภทต่างๆ ที่เหลือไม่สามารถที่จะใช้ได้นำไปขายส่วนใหญ่แล้วทางร้านจะรับซื้อมักจะไม่ค่อยเป็นปัญหาเท่าที่ควร

สรุปจากตารางที่ 1 จะพบว่าขยะโดยรวมแล้วนั้นจะมีแหล่งที่มาจากร้านค้าขายของชำและครัวเรือน ซึ่งขยะเหล่านี้ส่วนมากแล้วสามารถที่จะนำไปขายและนำกลับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ใหม่ได้ ไม่ว่าจะเป็นพวกกระป๋องโค้ก เบียร์ ขวดสุรา เบียร์ กระดาษต่างๆ แม้กระทั่งเศษโลหะพบว่าในวันหนึ่งจะมีขยะที่เหล่านี้ที่สามารถขายได้อยู่ร้อยละ 60 หรือประมาณ 1.2 กิโลกรัมต่อครอบครัวต่อวัน ในส่วนของขยะที่สามารถนำทำเป็นปุ๋ยหมักชีวภาพได้ถึงร้อยละ 30 ประมาณ 0.6 กิโลกรัมต่อครอบครัวต่อวัน และจะมีขยะที่คงเหลืออยู่ไม่สามารถจะนำไปกลับไปใช้ได้อีกจำนวนร้อยละ 10 หรือประมาณ 0.2 กิโลกรัมต่อครอบครัวต่อวัน แต่ก็พบว่าในกลุ่มคนจำนวนน้อยที่รู้ว่าขยะมีคุณค่าและนำขยะเหล่านี้ไปทำให้เกิดประโยชน์ด้วยการนำไปขายเกิดรายได้ ส่วนพวกเศษหญ้า/ใบตอง/ใบไม้ ถึงแม้ยังมีการดำเนินการอยู่ในบางกลุ่มที่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้แต่ก็ยังขาดทักษะ การส่งเสริมในขบวนการผลิตให้มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้มีจุดที่น่าสังเกตก็คือขยะพวกถุงพลาสติกต่างๆยังคงเป็นปัญหากับการกำจัดอยู่ในปัจจุบัน

4.2.2 ศักยภาพในการแก้ไขปัญหามลพิษ

จากการออกสัมภาษณ์ข้อมูลในภาคสนามทำให้ทราบบริบทของชุมชน ไม่ว่าจะเป็นวิถีชีวิต สภาพสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ ตลอดจนไปจนถึงกลุ่มคนที่มีองค์ความรู้ที่พอที่จะให้แนวคิดและการร่วมแสดงความคิดเห็นในการจัดเวทีสนทนากลุ่ม อันได้แก่ ผู้นำทางที่เป็น ครู ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน อาสาสมัครสาธารณสุขที่ให้ความสนใจ และกลุ่มที่มีภูมิปัญญาการเพิ่มมูลค่า ได้แก่ ผู้ที่เคยรับซื้อของเก่า ผู้ที่เคยทำปุ๋ยหมัก ซึ่งได้เชิญกลุ่มผู้ที่มีองค์ความรู้/ภูมิปัญญาที่เกี่ยวข้องกับการเพิ่มมูลค่าขยะในชุมชนเหล่านั้น เข้าร่วมเวทีสนทนากลุ่มสิ่งที่ได้จากการจัดเวทีคือ ทราบถึงกลุ่มแกนนำที่จะร่วมในการขับเคลื่อนการเพิ่มมูลค่าขยะในระยะแรก ทั้งนี้ในขั้นต้นเริ่มโดยการพาไปศึกษาดูงานนำองค์ความรู้ที่ได้รับมาผสมผสานกับภูมิปัญญาเดิม และนำข้อสรุปของแนวทางดังกล่าวสู่เวทีประชาคมระดับตำบล โดยมีกลุ่มองค์กรทั้งภาครัฐ เอกชนที่เกี่ยวข้อง ผู้นำท้องถิ่นเข้าร่วม ทั้งนี้เพื่อให้ได้แนวทางที่หลากหลายเป็นแบบองค์รวม เพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน ในการหาข้อสรุปแนวทางในระดับตำบลนั้นได้นำเสนอสภาพข้อมูลทั้งที่มาปัญหา ทักษะ/พฤติกรรม โดยนักวิจัยที่เลี้ยง แนวทางของการเพิ่มมูลค่าขยะในลักษณะของการจัดตั้งธนาคารขยะชุมชน การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ โดยกลุ่มผู้นำที่สนใจพร้อมดำเนินการในชุมชน และ

การประดิษฐ์สิ่งของเหลือใช้ โดยอาจารย์ใหญ่โรงเรียนทุ่งเย็น ซึ่งกลุ่มตัวแทนต่างๆ ได้เสนอแนวคิดเพิ่มเติม ดังนี้

1. กลุ่มตัวแทนภาคเอกชน

กล่าวถึงปัญหาขยะมิได้เป็นปัญหาของคนใดคนหนึ่งแต่เป็นปัญหาของทุกคนที่จะต้องร่วมมือกันในทุกๆ ฝ่ายในตำบลแม่ลาว ไม่ว่าจะเป็น องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาว สถานีอนามัย โรงเรียน เกษตร ผู้นำ ชุมชน และประชาชนในพื้นที่ ให้ช่วยกันค้นหาสิ่งที่เป็นองค์ความรู้ของท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาชาวบ้าน ที่มีอยู่ภายในท้องถิ่นและสอดคล้องกับวิถีชีวิตในแต่ละหมู่บ้าน เช่น การทำปุ๋ยหมักจากเศษวัชพืช สร้างการเชื่อมโยงกันนำมาใช้ในการจัดการขยะให้มีมูลค่าจะทำให้เกิดชุมชนที่เข้มแข็งและสามารถแก้ไขปัญหามาได้อย่างยั่งยืนและขยะเป็นปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไข เนื่องจากในสภาวะสังคมปัจจุบันกำลังเผชิญกับปัญหาขยะที่ส่งผลกระทบต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม ต่างคนต่างคิดต่างทำให้เกิดการแก้ไขปัญหามิเกิดประสิทธิภาพเท่าที่ควร น่าจะจัดระบบการจัดการขยะให้เป็นระบบ ทั้งนี้ในระดับตำบล หน่วยงานที่สามารถเข้ามาจัดการเป็นหน่วยงานหลักคือ องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาว สร้างระเบียบกฎเกณฑ์ วินัยให้ประชาชนรับทราบเรียนรู้ การกำจัดขยะในส่วนที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้และส่วนที่ไม่สามารถนำกลับมาใช้ต่อไปได้

2. กลุ่มองค์กรตัวแทนของรัฐ

กล่าวถึงการจัดตั้งธนาคารขยะชุมชน ควรคำนึงถึงจุดคุ้มทุน ในเรื่องเกี่ยวกับการรับซื้อขยะ การขนย้าย การกำจัดปริมาณขยะที่มี อาจเกิดความขัดแย้งในชุมชนได้ควรปรับให้เหมาะสมกับวิถีชีวิต การใช้เทคโนโลยีในการคัดแยก ไม่จำเป็นต้องมีรูปแบบที่เป็นมาตรฐาน และสนับสนุนการส่งเสริมให้ประชาชนเรียนรู้การคัดแยกขยะที่ใช้ให้เกิดประโยชน์ เกิดความตระหนัก ถือว่าเป็นการสร้างวินัยในการกำจัดขยะที่ดีและลงทุนน้อยที่สุด ส่วนในเรื่องของการจัดทำสิ่งประดิษฐ์จากเศษวัสดุเหลือใช้นั้นทางโรงเรียนสามารถที่จะดำเนินการได้โดยมีการจัดการอบรม สาธิตการทำแผ่นฝ้าเพดานจากเศษกระดากที่เหลือใช้นำมาเป็นส่วนผสมได้ ตลอดจนการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นในการเข้าไปเรียนรู้การทำปุ๋ยหมักชีวภาพแต่ทั้งนี้ต้องมีการประสานงานที่ีระหว่างองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและชุมชน

3. กลุ่มองค์กรตัวแทนของประชาชน

กล่าวถึงการดำเนินงานของธนาคารขยะในระยะแรกชุมชนควรมีการร่วมมือกับทางโรงเรียนอาศัครุและนักเรียนเป็นคนดำเนินการ ทั้งนี้น่าจะมีการไปศึกษาแนวทางการดำเนินงานของหมู่บ้านแะ ตำบลแม่ลาว ส่วนการทำปุ๋ยหมักชีวภาพควรส่งเสริมเป็นจุดเรียนรู้ของชุมชนในด้านการทำให้ขยะเกิดมูลค่าจากการใช้เศษขยะทำเป็นปุ๋ยบำรุงพืช

ทั้งนี้ได้นำข้อมูลแนวทางการเพิ่มมูลค่าขยะที่ได้นำรวบรวมมาทั้งหมด สรุปประเด็นเพื่อเสนอเข้ายังที่ประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาว ในการตกลงการดำเนินการตามรูปแบบที่ได้ไปศึกษามา พบว่าการทำให้ขยะเกิดมูลค่าขึ้นได้หลายวิธีการ แต่เนื่องจากสภาพความพร้อมทางด้านสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมที่เข้ามามีบทบาทเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานในภาวะการปัจจุบัน ซึ่งการแก้ไขปัญหาขยะด้วยวิธีการเพิ่มมูลค่าให้ประสบความสำเร็จ และเกิดความยั่งยืนในลักษณะของการให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตในชุมชนท้องถิ่น ดังนั้นกลุ่มแกนนำในชุมชนและองค์กรภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาว สถานีอนามัย โรงเรียน จึงร่วมกันพิจารณาเลือกรูปแบบวิธีการทำให้ขยะมีมูลค่าเพิ่มที่เหมาะสมที่จะทดลองดำเนินการ ในรูปแบบของการรวมกลุ่มความร่วมมือจากตัวแทนกลุ่มต่างๆ ที่มีความพร้อมที่จะดำเนินการ ตามรายละเอียด ดังนี้

1. การตั้งกองทุนธนาคารขยะชุมชนชุมชน

การใช้โรงเรียนเป็นจุดศูนย์กลางในการจัดตั้งจุดพักขยะ เนื่องจากเห็นว่าทางโรงเรียนมีนักเรียนเฝ้ากำลังหลักที่สามารถปลูกฝังความรู้ ความเข้าใจการบริหารจัดการกำจัดขยะแบบการเพิ่มมูลค่าที่มีโอกาสประสบความสำเร็จได้ดีกว่ากลุ่มอื่นๆ และปริมาณขยะชุมชนส่วนใหญ่ร้อยละ 56 เป็นส่วนที่สามารถนำมาขายให้เกิดรายได้ พวกขวด กระจก เครื่องดื่ม กระดาษ โลหะ เป็นต้น ทั้งนี้เป็นการสร้างระบบวัฒนธรรมการกำจัดขยะแบบใหม่ให้กลุ่มเยาวชนรุ่นใหม่ ในครั้งนี้มีการดำเนินงานผ่านการประสานงานของครูและนักเรียน ร่วมกับทางหมู่บ้าน ที่จะดำเนินการคัดแยกขยะสามารถนำไปขายได้ฝากขายไว้กับทางโรงเรียน ในครั้งนี้ได้มีกลุ่มของโรงเรียนที่มีการดำเนินการร่วมกับชุมชนไปได้ระดับหนึ่งแล้ว จำนวน 1 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านแะ ซึ่งชาวบ้านส่วนใหญ่ก็สามารถที่จะเรียนรู้รูปแบบการดำเนินงานที่มีความสอดคล้องใกล้เคียงกับวิถีชีวิตที่มีสภาพแวดล้อมใกล้เคียงกัน ประกอบกับมีกลุ่มของครูเป็นผู้ให้การส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินการ จึงจะอาศัยชุมชนโรงเรียนบ้านแะเป็นชุมชนต้นแบบการจัดตั้งธนาคารขยะชุมชน ซึ่งในระยะแรกที่โรงเรียนดำเนินงานนั้นจะเป็นลักษณะของการจัดการเฉพาะ โรงเรียน ส่วนชุมชนยังเข้ามามีส่วนร่วมน้อยและภายหลังที่ได้ไปศึกษาดูงาน จัดเวทีแลกเปลี่ยนแนวคิดกับกลุ่มผู้นำต่างๆ และประกอบกับการที่จะต้องเป็นวิทยากรถอดบทเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ระหว่างกลุ่มผู้นำในตำบลแม่ลาว จึงมีแรงผลักดันที่พัฒนาศักยภาพตนเองในรูปแบบของการทำกระดาษสื่อการเรียนการสอนด้วยเศษ

วัสดุเหลือใช้ ปุ๋ยหมักชีวภาพ และการเปิดแนวคิดที่จะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการมากขึ้น ในที่สุดก็ได้รับการคัดเลือกเข้ารับรางวัลชมเชยอันดับที่ 4 (ทั้งหมด 86 โครงการ) จากมูลนิธิ สาธารณสุขแห่งชาติ ประเภทแผนงาน/โครงการดีเด่น ประจำปี 2545 ทั้งนี้ส่งผลให้เกิดการยอมรับในแนวคิด วิธีการ จึงสามารถที่จะเป็นชุมชนต้นแบบที่จะเป็นตัวอย่างในลักษณะของการถ่ายทอดองค์ความรู้และประสบการณ์ ในที่สุดก็เกิดกองทุนธนาคารขยะชุมชนโดยอาศัยโรงเรียนเป็น จุดดำเนินการร่วมชุมชนอีก 6 แห่งในพื้นที่ ตำบลแม่ลาว

2. การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ

เนื่องจากมีกลุ่มผู้นำที่มีความสนใจ มีการดำเนินการลักษณะของน้ำปุ๋ยจากการหมัก โดยใช้กากน้ำตาลเป็นตัวเร่งอยู่ก่อนแล้วร่วมกับทางหมู่บ้านในลักษณะของกลุ่มเกษตรกร เนื่องจาก ปริมาณขยะของชุมชนร้อยละ 24 เป็นขยะด้านการเกษตร พวก เศษใบไม้ วัชพืช ผักผลไม้ และเศษอาหาร เป็นต้น ที่สามารถนำไปใช้หมักทำปุ๋ยหมักชีวภาพได้ ซึ่งจากการได้นำกลุ่มผู้นำชุมชนที่สนใจในเวทีสนทนากลุ่มระดมความคิดผู้นำท้องถิ่น เข้าไปศึกษาดูงานที่เทศบาลจังหวัดพิษณุโลก พบว่ามีผู้นำกลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ จำนวน 3 คน จากบ้านทุ่งเย็น มีความสนใจที่จะดำเนินการพัฒนารูปแบบการทำปุ๋ยหมักชีวภาพที่ตนทำอยู่ก่อนลักษณะของน้ำปุ๋ยหมักชีวภาพที่ผ่านกระบวนการหมักจากเศษวัชพืชกับน้ำตาลแล้วนำมาผสมผสานกับความรู้ที่ได้จากการไปศึกษาดูงาน (การทำปุ๋ยหมักชีวภาพจากเศษใบไม้ ผัก ผลไม้ และวัชพืช) ใช้ในด้านการเกษตรกรรมจนเป็นที่ยอมรับในระดับหนึ่งของกลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ ได้เข้ามาร่วมเรียนรู้แนวทางและจัดทำปุ๋ยหมักชีวภาพ

ดังนั้นจะพบว่าจากการศึกษาศักยภาพกลุ่มแกนนำต่างๆ ในชุมชน จะมีกลุ่มที่มีความสามารถพร้อมที่จะเป็นแกนนำในการผลักดันให้เกิดการดำเนินงานการเพิ่มมูลค่าของขยะได้อย่างต่อเนื่องนั้นจะต้องเป็นกลุ่มที่มีความพร้อมที่จะดำเนินการในลักษณะของการมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ หรือการเริ่มดำเนินงานการจัดขยะอยู่ก่อนแล้ว ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่นพร้อมที่จะเรียนรู้ปรับปรุงแนวทางการดำเนินงานการจัดขยะแบบการเพิ่มมูลค่า เพื่อการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกันในท้องถิ่นสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ไม่ว่าจะเป็นทางโรงเรียนบ้านแฮะ กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับศักยภาพความพร้อมของชุมชนในการจัดการขยะแบบการเพิ่มมูลค่าที่เหมาะสมกับสภาพสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม ในสถานการณ์ขณะนั้น

ซึ่งจากการดำเนินงานการเพิ่มมูลค่าขยะในรูปแบบการจัดตั้งกองทุนธนาคารขยะชุมชนและ
 ปลูกหมักชีวภาพในกลุ่มแกนนำที่ประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง มาถ่ายทอดบทเรียนแลกเปลี่ยน
 เรียนรู้ประสบการณ์ ทำให้เกิดองค์ความรู้ในลักษณะของการผลิตซ้ำ สามารถที่นำองค์ความรู้เหล่านั้น
 มาประยุกต์ เกิดการพัฒนาเทคนิคและรูปแบบการเพิ่มมูลค่าขยะขึ้นใหม่ ในกลุ่มของโรงเรียน
 บ้านแฮะในรูปแบบของการผลิตสื่อการเรียนการสอนโดยใช้เศษกระดาษเป็นวัสดุ และการทำปุ๋ย
 หมักเพิ่มเติมจากการจัดตั้งกองทุนธนาคารขยะชุมชน

4.3 รูปแบบวิธีการเพิ่มมูลค่าในการจัดการขยะ

จากการที่ได้เก็บรวบรวมข้อมูลและได้สร้างเวทีแสดงความคิดเห็นตลอดจนถึงการไปศึกษา
 คูงานนำข้อมูลที่ได้มานำเสนอกับผู้นำกลุ่มชุมชนเพื่อตรวจสอบแนวคิด/รูปแบบการเพิ่มมูลค่าขยะที่
 ชุมชนตำบลแม่ลาวมีศักยภาพ พร้อมทั้งจะดำเนินการในระยะแรกเพื่อการดำเนินงานที่ยั่งยืน โดยการคัด
 เลือกกลุ่มแกนนำของชุมชนที่มีศักยภาพพร้อมการดำเนินงานในขณะนี้ ซึ่งสามารถสรุปรูปแบบที่จะ
 ดำเนินการได้ 2 รูปแบบ ดังนี้

1. การจัดตั้งกองทุนธนาคารขยะชุมชนชุมชน อาศัยโรงเรียนบ้านแฮะที่มีการดำเนินการจัด
 ตั้งธนาคารขยะชุมชนร่วมกับประชาชนในหมู่บ้านอยู่ก่อนแล้วเป็นแบบอย่าง เพื่อการสร้างเครือข่าย
 การเรียนรู้ร่วมกันภายในชุมชนที่มีวัฒนธรรมท้องถิ่นที่คล้ายคลึงกัน จะคัดเลือกกลุ่มโรงเรียนที่มี
 ความพร้อมที่จะดำเนินงานเป็นกลุ่มแกนนำโดยจะนำกลุ่มครูและผู้นำในแต่ละหมู่บ้าน ไปศึกษา
 คูงาน เรียนรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ พร้อมกับทำแผนปฏิบัติงานร่วมกัน(ใช้โรงเรียนกับหมู่บ้านที่
 บุตร/หลานเข้าศึกษา)ในครั้งนี้จะอาศัยโรงเรียนเป็นจุดตั้งกองทุนธนาคารขยะชุมชนชุมชนเพื่อเป็นที่
 กักเก็บขยะที่สามารถนำไปขาย และขยะส่วนใหญ่ที่พบในชุมชนทุกหมู่บ้านจะเป็นขยะที่สามารถนำ
 ไปขายเกิดรายได้ เช่น พลาสติก/พลาสติก กระป๋อง กระดาษ/กล่องกระดาษ เศษโลหะ เป็นต้น
 ซึ่งมีอยู่ปริมาณมากพอที่จะขายเกิดรายได้อย่างต่อเนื่องกับชุมชน มีการดำเนินงานร่วมกันใน
 ลักษณะดังนี้

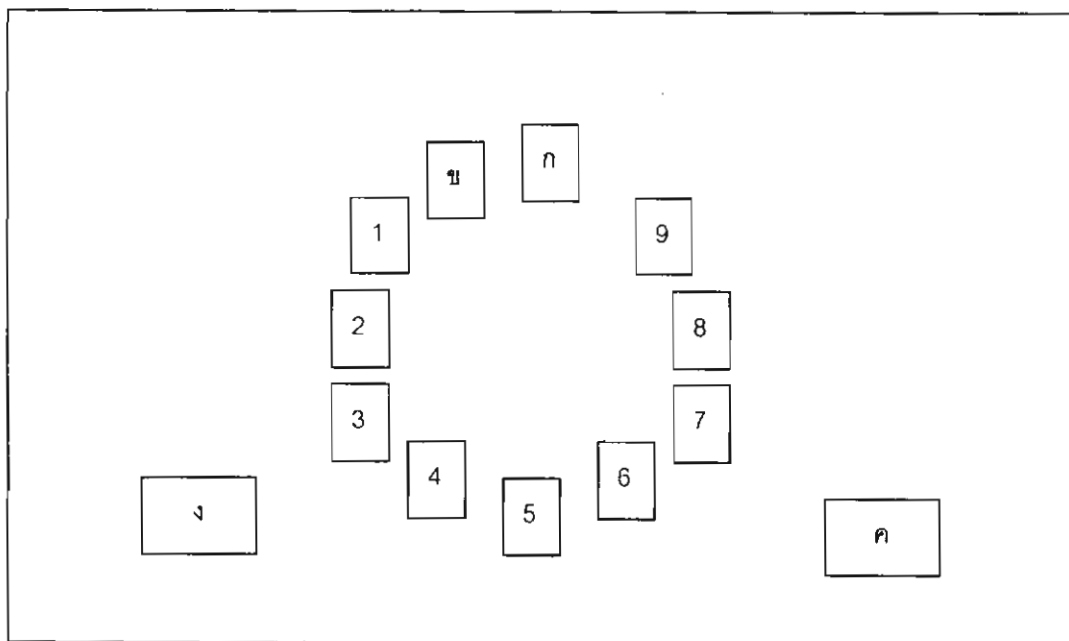
4.5 กระบวนการแก้ไขปัญหายยะ ที่ประชาชนแม่ลาวมีส่วนร่วม โดยการเพิ่มมูลค่า

4.5.1 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน

4.5.1.1 การศึกษาสภาพบริบทชุมชน

การดำเนินงานแก้ไขปัญหายยะนั้นจำเป็นต้องอาศัยกลุ่มคนที่มีความเสียสละ และมีภาวะความเป็นผู้นำที่กล้าที่จะแสดงความคิดเห็นในชุมชน เข้าร่วมในกระบวนการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหายยะ โดยเริ่มต้นจากการรวมกลุ่มผู้ที่มีความคิด วัตถุประสงค์ตรงกัน เข้ามารวมกลุ่มความร่วมมือในการออกศึกษาข้อมูลสภาพบริบทของชุมชน ไม่ว่าจะเป็นชนิด/ประเภทของปริมาณยยะ ทักษะศิลปกรรม สาเหตุ วิถีชีวิต สังคม วัฒนธรรมและเศรษฐกิจ ทั้งนี้ในการออกเก็บข้อมูลจะมีทั้งกลุ่มแกนนำที่พร้อมที่จะร่วมมือการแก้ไขปัญหายยะและนักวิจัยพี่เลี้ยงคอยให้คำแนะนำ ใช้แบบสัมภาษณ์ สอบถามในกลุ่มผู้นำท้องถิ่นทำให้ทราบปริมาณยยะ ทักษะและศิลปกรรมของการกำจัดยยะ ตลอดจนผู้ที่มีภูมิปัญญาการเพิ่มมูลยยะ ที่มีแนวคิดลักษณะต่างๆที่เกี่ยวข้องกับดำเนินการเพิ่มมูลค่ายยะ จึงเกิดการจัดเวทีสนทนากลุ่ม (Focus group) ขึ้น ในกลุ่มผู้นำท้องถิ่นและผู้สนใจร่วมการดำเนินงาน เพื่อการตรวจสอบข้อมูลและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การเพิ่มมูลค่ายยะ มีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 3 แสดงการจัดเวทีสนทนากลุ่ม (Focus group) ผู้นำชุมชน

ประเด็นคำถาม

- ขยะทำให้เกิดมูลค่าอย่างไร
- ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะให้เกิดมูลค่าอย่างไร
- การรวมกลุ่มความร่วมมือในการทำให้ขยะเกิดมูลค่าอย่างไร

องค์ประกอบการดำเนินงาน

1. ผู้ดำเนินรายการสนทนา แทนด้วย ก
2. ผู้ช่วยการดำเนินงาน แทนด้วย ข
3. ผู้จัดบันทึก แทนด้วย ค
4. ผู้สังเกตการณ์ แทนด้วย ง
5. สมาชิกผู้ร่วมสนทนา แทนด้วย 1 - 9

รายละเอียดการแสดงความคิดเห็นเวทีสนทนากลุ่ม (Focus group)

คนที่ 1: “ขยะที่เป็นปัญหามากที่สุดคือ พลาสติก ทุกคนควรจะช่วยกันลดปริมาณการใช้ถุงพลาสติก ของเล็กๆ น้อยๆ ก็ใส่ถุงรวมกัน หรืออาจใส่รวมกันในตะกร้า การทำให้ขยะมีค่าน่าจะมี การตั้งโรงงานผลิตแปรรูปขยะ มีการกลุ่ม ทั้งในระดับหมู่บ้าน ตำบล ให้คนมาฝึก มีตลาดและงบประมาณในการดำเนินการ ทั้งนี้ควรจะไปศึกษาดูงานการรวมกลุ่มความร่วมมือในการทำให้ขยะมีมูลค่าที่ชุมชนบ้านแฮะ ค.แม่ลาว”

คนที่ 2: “เน้นให้ประชาชนแยกขยะและทางองค์การบริหารส่วนตำบลจะมีถึงขยะให้แต่ละบ้าน แต่ก็ยังคงมีความขัดแย้งระหว่างหมู่บ้านเรื่องการ ไม่นำขยะไปทิ้งบ้านตนเองตลอดมาไม่ว่าจะเป็นกรณีของตำบลฝายกวาง เทศบาลตำบลเชียงคำและบ้านทรายจะนั้นควรจะมีการคัดแยกขยะที่สามารถนำกลับไปใช้ใหม่ได้และขยะที่ไม่สามารถนำกลับไปใช้ใหม่ทั้งหมู่บ้านของตนเอง”

คนที่ 3: “ประชาชนควรแยกขยะเป็นถังๆ องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาวจะสนับสนุนถังให้ โดยให้ประชาชนแยกขยะเป็นประเภทๆ คือ ประเภทขวดแก้ว พลาสติก กระจก เศษอาหาร และองค์การบริหารส่วนตำบลจะรับซื้อขยะที่ขายได้ ขยะที่สามารถนำไปใช้เป็นปุ๋ย ส่วนในด้านการแปรรูปขยะน่าจะให้แต่ละหมู่บ้านส่งตัวแทนมาอบรม ทั้งนี้ต้องเริ่มจากผู้นำหมู่บ้านปฏิบัติเป็นตัวอย่าง”

คนที่ 4: “ขยะเป็นปัญหาของหมู่บ้านต้องอาศัยผู้นำที่เข้มแข็ง พูดยังจริงทำจริง โดยเฉพาะการปฏิบัติเป็นตัวอย่างในการนำขยะ ไปขายหรือกลับมาใช้ใหม่ และควรมีการประชาสัมพันธ์ขยะที่ขายได้มีประเภทอะไรบ้างตลอดจนการเข้าไปศึกษาดูงานที่โรงเรียนบ้านแฮะการทำให้ขยะมีมูลค่า”

คนที่ 5: “การเพิ่มมูลค่าขยะสามารถทำได้โดยการนำขยะที่ขายได้ไปขาย และที่ขายไม่ได้ก็นำไปประดิษฐ์เป็นสิ่งของต่างๆ ในลักษณะของการให้แม่บ้านแต่ละหมู่บ้านเข้ามาอบรมการทำผลิต

ภัณฑ์ที่ทำมาจากเศษขยะในรูปแบบต่างๆ เช่น การทำแจกัน ส่วนในโรงเรียนควรให้เด็กเรียนรู้การประดิษฐ์สิ่งของจากเศษขยะ”

คนที่ 6: “ควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนช่วยกันแยกขยะ ส่วนที่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้ เช่น การนำกระดาษที่เหลือใช้แล้วมาทုပ်ๆ แฉ่น้ำ นำกลับมาใช้ใหม่ในรูปแบบการประดิษฐ์แจกัน”

คนที่ 7: “การเพิ่มมูลค่าขยะสามารถทำได้ด้วยวิธีการนำขวดโค้ก มาแตกแล้วสานเป็นตะกร้า หรือการนำเปลือกมะพร้าวมาทုပ်ทำไม้กวาด”

คนที่ 8: “ขยะสามารถที่จะทำให้เกิดรายได้ ด้วยวิธีการคัดแยกขยะ ได้แก่ พวกกระป๋องแก้ว กระดาษ โดยที่ประชาชนรับรู้ว่าจะราคาขยะในแต่ละชนิด ซึ่งแต่ละหมู่บ้านต้องมีจุดรวบรวมขยะที่จะนำไปขายเพื่อความสะดวกต่อผู้เข้าไปจัดเก็บขยะที่จะขาย ทั้งนี้ต้องมีตลาดรองรับ”

คนที่ 9: “ประชาชนควรมีการคัดแยกขยะส่วนที่ขายได้ก็นำไปขาย ที่ขายไม่ได้ให้นำไปจุดหลุมฝังในแต่ละหมู่บ้านดำเนินการเอง”

จากการจัดเวทีสนทนากลุ่ม (Focus group) จะพบว่าในกลุ่มผู้นำมีความคิดที่หลากหลาย ในการทำให้ขยะเกิดมูลค่าอย่างเป็นระบบในลักษณะต่างๆ กัน ไม่ว่าจะเป็นการคัดแยกขยะประเภทที่ขายได้และขายไม่ได้นำไปทำปุ๋ยหมักชีวภาพ ทำเป็นสิ่งประดิษฐ์ลักษณะต่างๆ ที่สามารถดำเนินการได้ในชุมชนและในโรงเรียน โดยให้เกิดการรวมกลุ่มความร่วมมือด้วยวิธีการอบรมให้ความรู้ การไปศึกษาดูงาน และให้ผู้นำเริ่มดำเนินการเป็นตัวอย่างอย่างจริงจังในระดับหมู่บ้านและตำบล ซึ่งในครั้งนี้ทำให้ทราบถึงรูปแบบของแนวทางที่หลากหลายในการดำเนินงาน การเพิ่มมูลค่าขยะอย่างมีส่วนร่วมได้อย่างคร่าวๆ ตลอดจนทราบศักยภาพของกลุ่มผู้นำ มีแนวคิดที่จะร่วมผลักดันการดำเนินงานเพิ่มมูลค่าขยะ

4.5.1.2 การวางแผนงาน

ทั้งนี้จากการได้ออกเก็บข้อมูลบริบทชุมชนและนำมาจัดเวทีแลกเปลี่ยนแนวคิดต่างๆในการเพิ่มมูลค่าขยะ ซึ่งได้แนวทางในลักษณะที่แตกต่างกันไปหลายรูปแบบ จึงได้ปรึกษากลุ่มผู้นำที่พร้อมจะร่วมผลักดันแนวทางการเพิ่มมูลค่าขยะและกลุ่มปัจเจกบุคคลผู้มีภูมิปัญญาร่วมวางแผนทางที่จะพยายามปรับแนวคิดที่หลากหลายเหล่านั้น ให้มีความเหมาะสมกับสภาพของการแก้ไขปัญหามูลค่าในพื้นที่ พอที่จะได้ข้อสรุปที่จะพาไปการศึกษาดูงาน รูปแบบการจัดตั้งธนาคารขยะชุมชน และการทำธุรกิจรีไซเคิลขยะที่จังหวัดพิษณุโลก ในครั้งนี้ได้มีการแบ่งกลุ่มทีมนักวิจัยชุมชนและกลุ่มผู้นำที่สนใจมีแนวคิดร่วมดำเนินการออกเป็น 3 กลุ่ม เพื่อสังเกตจดบันทึกประเด็นการศึกษารูปแบบการดำเนินการเพิ่มมูลค่า ในลักษณะการบริหารจัดการขยะของเทศบาลนครพิษณุโลก การจัดตั้งธนาคารขยะและปฏิกิริยาชีวิตภาพของชุมชนบรมไตรโลกนาถ 21 เขตเทศบาลพิษณุโลก และการจัดการขยะของบริษัททวงศัพานิชย์ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. รูปแบบการดำเนินงานบริหารจัดการขยะของเทศบาลนครพิษณุโลก การดำเนินงานได้รับการสนับสนุนความร่วมมือจากหน่วยงานภาคเอกชนหลายหน่วยงาน ได้แก่ การได้รับงบประมาณสนับสนุนจากโครงการความร่วมมือทางวิชาการของรัฐบาลไทยและเยอรมัน ในการทำให้ขยะมีมูลค่า จากการดำเนินงานสามารถกำจัดขยะได้ถึงร้อยละ 40 และขยะที่สามารถคัดแยกทำให้เกิดมูลค่าถึงร้อยละ 41 และที่เหลือร้อยละ 19 เป็นขยะที่กำจัดไม่ได้ต้องนำไปฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล ซึ่งมีกระบวนการคัดแยกขยะไปขาย และทำปุ๋ยหมักชีวภาพดังนี้

1.1 การรณรงค์คัดแยกขยะในครัวเรือน เริ่มตั้งแต่การจัดกิจกรรมเคาะประตูบ้านสร้างจิตสำนึกในการพิทักษ์สิ่งแวดล้อมโดยการคัดแยกขยะที่ขายได้และที่สามารถใช้ทำปุ๋ยหมักได้ การออกหน่วยเคลื่อนที่ในชุมชนย่อยเป็นจุดๆเพื่อรับซื้อขยะพร้อมกับจัดการอบรมให้ความรู้ตอบปัญหาเชิงรางวัลขยะฐาน 100 มีอาสาสมัครของชุมชนเข้าร่วมในการสร้างความเข้าใจการประสานงานกลุ่มผู้นำและบริษัทเอกชน (วงศ์พานิชย์) ร่วมจัดตั้งธนาคารขยะรับซื้อขยะในชุมชนและการทำปุ๋ยหมักชีวภาพ

1.2 กลุ่มชาเล้งคัดแยกขยะ ที่บริเวณจุดฝังกลบ และในหมู่บ้านจัดสรรมีการออกรับซื้อขยะ เพื่อนำไปส่งยังบริษัททวงศัพานิชย์

1.3 พนักงานขับและขนขยะ เข้ารับการอบรมเรื่องขยะอันตรายและการคัดแยกขยะดำเนินการจัดเก็บขยะที่ครัวเรือนได้คัดแยก

1.4 การประสานงานกับกลุ่มหน่วยงานต่างๆ และส่งเสริมวิชาการจัดการขยะ ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มผู้นำชุมชน โรงเรียน บริษัทเอกชน มหาวิทยาลัยนเรศวร หน่วยงานจากต่างประเทศ เข้าร่วมการดำเนินงาน

2. การจัดตั้งธนาคารขยะและปุ๋ยหมักชีวภาพชุมชน ในพื้นที่หมู่บ้านบรมไตรโลกนาถ 21 เขตเทศบาลนครพิษณุโลก เป็นชุมชนขนาดเล็กประกอบด้วย 81 ครัวเรือน ประชากร 285 คน มีการจัดแบ่งขยะออกเป็น 3 อย่าง คือ ขยะที่ขายได้ ขยะย่อยสลายได้ และขยะทั่วไป มีโครงสร้างการดำเนินงานธนาคารขยะ โดยกลุ่มเยาวชนเป็นผู้ดำเนินการภายใต้การให้คำแนะนำของกลุ่มผู้นำในหมู่บ้าน ในพื้นที่คืออาจารย์ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในหมู่บ้านและกรรมการหมู่บ้าน ในลักษณะของการใช้บ้านของอาจารย์เป็นจุดที่ตั้งของธนาคารขยะในชุมชน มีกลุ่มเยาวชนร่วมในการบริหารจัดการขยะที่ชาวบ้านนำมาฝาก จะเปิดบริการรับฝากอาทิตย์ละ 1 วัน และจะมีรถซาเล้งมารับซื้อไปส่งขายที่บริษัทวงศ์พาณิชย์ ทั้งนี้ได้รับเงินสนับสนุนสบทบเข้ากองทุนและใบประกาศเกียรติคุณจากเทศบาล ส่วนการทำปุ๋ยหมักชีวภาพจะมีการแบ่งจุดออกเป็นจุดๆ ภายในหมู่บ้านเพื่อรวบรวมขยะที่สามารถนำมาทำเป็นปุ๋ยหมักชีวภาพ และจะนำมาดำเนินการที่บ้านอาจารย์ ซึ่งจะมีกลุ่มพ่อบ้านแม่บ้านเป็นผู้ดำเนินการหมักขยะทำเป็นปุ๋ยหมักชีวภาพ มีขั้นตอนคือ นำขยะที่ย่อยสลายได้ผสมกับขยะแห้งในอัตราส่วน 1 ต่อ 1 ผสมคลุกเคล้าให้เข้ากัน แล้วนำไปหมักในสถานที่ไม่ให้ถูกฝน เป็นเวลา 3 เดือน และพลิกทุก 15 วัน จะได้ปุ๋ยหมักชีวภาพสีดำ ไม่มีกลิ่นเหม็นสามารถนำไปใช้ในการบำรุงรักษาพืชในครัวเรือน หากนำไปจำหน่ายจะขายได้กิโลกรัมละ 3 บาท

3. การจัดการขยะของบริษัทวงศ์พาณิชย์ มีการดำเนินงานโดยแบ่งกลุ่มขยะที่รับซื้อจากประชาชนทั่วไปออกเป็น 5 ชนิด ได้แก่

3.1 กลุ่มโลหะ สามารถแบ่งได้เป็นพวกโลหะหนา เช่น ชิ้นส่วนเครื่องจักรที่สึกหรอและเศษโลหะที่มีชิ้นใหญ่มีองค์ประกอบเป็นโลหะที่เป็นชิ้นเดียวกันส่วนๆ เป็นสินค้าที่มีราคาแพงเป็นที่ต้องการของตลาด หลายชนิดอยู่ในรูปของวัสดุเหลือใช้ เช่น แบตเตอรี่เก่า แผงรับสัญญาณโทรทัศน์ โลหะสายไฟฟ้าที่ผ่านการคัดแยก และพวกกลุ่มโลหะบาง ได้แก่ กระป๋องเหล็ก โดยมากจะเป็นกระป๋องกาแฟ กระป๋องอะลูมิเนียม พวกบรรจุเครื่องดื่ม เช่น กระป๋องเบียร์ น้ำอัดลม วัสดุเหล่านี้หลังจากผ่านกระบวนการคัดแยกแล้ว จะถูกบีบอัดรวมเป็นแท่งเพื่อรอการขนถ่ายสู่โรงงานแปรรูปอีกครั้ง

3.2 กลุ่มพลาสติก เป็นสินค้าที่มีปริมาณมากที่สุด แบ่งได้หลายกลุ่ม และมีราคาแตกต่างกัน ได้แก่ ขวด PET ในกลุ่มของขวดใส่น้ำมันพืช น้ำอัดลม ท่อพีวีซี สายยาง ขวดเครื่องดื่ม ขวดนม ขวดน้ำหวาน วัสดุเหล่านี้ หลังผ่านกระบวนการคัดแยกก็จะถูกบีบอัดรวมกันเป็นแท่งขึ้นอยู่กับชนิดของพลาสติก เป็นที่น่าสังเกตว่าพลาสติกเกือบทุกชนิดที่เป็นปัญหาในชุมชนหากนำไปทิ้งสามารถนำไปคัดแยกแล้วนำกลับมาขายได้ เช่น ขวดพลาสติก ไม่ว่าจะเป็นขวดน้ำ ขวดนม หรือขวดใส แต่เนื่องจากราคาที่รับซื้อค่อนข้างถูก ไม่คุ้มกับการขนส่งมาจำหน่ายและตลาดไม่แน่นอนทำให้ไม่ค่อยมีการรวบรวมขยะเหล่านี้

3.3 กลุ่มกระดาษ แบ่งเป็นกระดาษหนา กระดาษบาง กล่องกระดาษ กระดาษหนังสือพิมพ์ เศษกระดาษ

3.4 กลุ่มแก้ว แบ่งเป็นขวดแก้วใส ขวดแก้วสี ถ้าหากเป็นขวดแก้วพวกสุรา เบียร์ ที่มีสภาพดีมีมาพร้อมกล่องกระดาษบรรจุ จะเป็นสินค้าที่มีราคาดี นอกจากนี้ยังมีขวดเครื่องดื่มพวกบำรุงกำลังขนาด 120 ซีซี เช่น ขวดลิโพ กระทั่งแดง เป็นต้น ถ้าหากไม่สามารถแบ่งแยกชนิดได้จะรับซื้อในลักษณะของขวดรวมหรือเศษแก้วแตก ซึ่งราคาจะไม่สูง

3.5 กลุ่มเศษเหล็ก ได้แก่ พวกเหล็กนาฬิกาพิเศษ เหล็กหนา เหล็กตะปู เหล็กเส้น เศษสังกะสี เป็นต้น

จากศึกษาดูงานพบว่าหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ เทศบาลนครพิษณุโลก ได้เห็นความสำคัญของการดำเนินการกำจัดขยะแบบการทำให้ขยะมีค่าอย่างจริงจัง ไม่ว่าจะเป็นลักษณะของการบริหารจัดการขยะ โดยอาศัยชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะขายได้ ขยะย่อยสลายได้ และขยะทั่วไป การออกพื้นที่ในเชิงรุกร่วมกับชุมชนประชาสัมพันธน์ ร่วมดำเนินการจัดตั้งธนาคารขยะ ปุ๋ยหมักชีวภาพในชุมชนตัวอย่าง ตลอดจนถึงการส่งเสริมการพัฒนาวิชาการเทคนิคการทำปุ๋ยหมักชีวภาพ และประสานงานกับบริษัทเอกชนเข้ามามีส่วนช่วยในการกำจัดขยะ ทำให้เกิดชุมชนบรมไตรโลกนาถ 21 เป็นชุมชนตัวอย่างด้านการดำเนินงานการจัดตั้งธนาคารขยะและปุ๋ยหมักชีวภาพที่ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมการจัดการอย่างสอดคล้องกับวิถีชีวิต และการเรียนรู้ระบบการตลาดของบริษัทเอกชนรับซื้อขยะในแต่ละชนิด

ทั้งนี้จากการที่ได้มีการออกสัมภาษณ์ จัดเวทีสนทนากลุ่ม การศึกษาดูงานนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดรวบรวมประมวลผล นำเสนอในการจัดเวทีประชาคมระดับตำบลแม่ลาว ได้มีกลุ่มองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและองค์กรในชุมชนเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนแนวคิดต่างๆ ทำให้พอที่จะสรุปแนวคิดของชุมชนที่จะทำให้ขยะเกิดมูลค่าในลักษณะต่างๆ โดยเริ่มจากการเกิดความตระหนักปัญหาขยะ พร้อมทั้งจะช่วยกันลดปริมาณขยะที่เกิดขึ้น ด้วยการร่วมมือกันคัดแยกขยะตั้งแต่ครัวเรือนสิ่งไหนที่สามารถนำกลับไปใช้ให้เกิดประโยชน์ก็คัดแยกไว้จากสิ่งที่ไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้อีก ทั้งนี้สิ่งของที่ให้นำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ในลักษณะของการเพิ่มมูลค่า ที่จะเสนอต่อการประชุมสภาขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาวร่วมกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สถานีอนามัย โรงเรียน ผู้ใหญ่บ้าน พอจะกล่าวถึงแนวทางการดำเนินการได้ดังนี้

1. การจัดตั้งกองทุนธนาคารขยะชุมชน ซึ่งสามารถนำขยะที่สามารถใช้ประโยชน์ได้ใหม่ ในลักษณะของการนำไปขาย เพื่อผ่านไปยังขบวนการผลิตนำไปแปรรูปกลับมาใช้ประโยชน์ได้ใหม่ สามารถดำเนินการบริหารจัดการเป็นไปได้ใน 3 ลักษณะ คือ

1.1 การดำเนินการโดยโรงเรียน ซึ่งจะอาศัยกลุ่มนักเรียนเป็นคัวหลักในการช่วยนำ ขยะทั้งในโรงเรียนและครัวเรือนมารวบรวมที่โรงเรียนเพื่อจำหน่ายขยะที่ไม่มีค่ากลับให้มีค่าในรูป เงิน ส่วนครูและกรรมการหมู่บ้านเป็นคนช่วยส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินการ

1.2 การดำเนินการในหมู่บ้าน ทั้งนี้ในหมู่บ้านจะต้องมีกลุ่มอาสาสมัครตัวแทนใน หมู่บ้านรับและพื้นที่ที่จะใช้ในการดำเนินการ (อาจจะใช้พื้นที่บ้านของกลุ่มตัวแทนอาสาสมัครแล้ว แต่ความเหมาะสม) ที่จะดำเนินการรับฝากขยะหรือรับซื้อขยะในหมู่บ้านหรือรวมหมู่บ้านใกล้เคียง กันก็ได้

1.3 การดำเนินการโดยองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาว โดยจะใช้พื้นที่องค์การ บริหารส่วนตำบลแม่ลาวเป็นจุดตั้งกองทุนธนาคารขยะชุมชน มีการบริหารงานโดยกลุ่มคณะกรรมการ รับซื้อขยะจากหมู่บ้านต่างๆ ที่มีการรวบรวมฝากกันไว้ในลักษณะของธนาคารขยะของ หมู่บ้าน เมื่อได้ปริมาณมากก็นำมาขาย

2. การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ ในการทำปุ๋ยหมักชีวภาพนั้นสามารถที่จะดำเนินการนำขยะที่ สามารถใช้ประโยชน์ได้ใหม่มาสู่ขบวนการหมักทำปุ๋ยหมักชีวภาพใช้ประโยชน์ได้ใหม่สามารถ ดำเนินการบริหารจัดการเป็นไปได้ใน 2 ลักษณะ คือ

2.1 การดำเนินการโดยกลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ ทั้งนี้กลุ่มดังกล่าวมีความสนใจโดย พื้นฐานอยู่แล้ว ซึ่งเป็นการนำเศษใบไม้ ผัก ผลไม้และวัชพืช จากครัวเรือนต่างๆ มารวมกันเป็นจุดๆ ในหมู่บ้านเพื่อหมักไว้เป็นปุ๋ยหมักชีวภาพ

2.2 การดำเนินการโดยโรงเรียน จะมีกลุ่มนักเรียนเป็นคัวนำหลักในการนำเศษ ใบไม้ ผัก ผลไม้ และวัชพืช ในบริเวณโรงเรียนและครัวเรือนมารวบรวมกันที่โรงเรียนเพื่อทำการ หมักทำปุ๋ยหมักชีวภาพ ทั้งนี้จะมีครูและกรรมการหมู่บ้านเป็นผู้ให้การสนับสนุนการดำเนินงาน หรือการจัดทำหลักสูตรชุมชนท้องถิ่น โดยครูจะพากลุ่มนักเรียนมาเรียนรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ เพื่อนำไปใช้ในครัวเรือน

3. การทำสิ่งของประดิษฐ์ ขยะสามารถที่จะนำกลับมาใช้ให้เกิดมูลค่าเพิ่มเพื่อใช้ประโยชน์ใหม่ได้ในลักษณะของการทำสิ่งประดิษฐ์ ทั้งนี้ต้องมีตลาดรองรับในชุมชน อาจจะเป็นสถานที่ท่องเที่ยวของตำบล เช่น บริเวณน้ำตกน้ำมิน คะเนง หรือท้องที่การบริหารส่วนตำบลแม่ลาว เป็นต้น ซึ่งสามารถแยกได้เป็น 4 ลักษณะ

3.1 การทำแผ่นผ้าเบรคจากเศษวัสดุเหลือใช้พวกเศษกระดวย ซึ่งจะนำมาเป็นส่วนผสมของแผ่นผ้าเบรค มีการจัดการศึกษาฐาน สาริต และการอบรมกลุ่มนักเรียน/ผู้สนใจในการดำเนินการจะทำในโรงเรียนบ้านทุ่งเย็น

3.2 การดอกลำไยจากใบข้าวโพดแห้ง ซึ่งจะดำเนินการโดยกลุ่มผู้คิดเชื้อเอคส์ ร่วมกับกลุ่มแม่บ้าน นำเศษใบข้าวโพดแห้งมาประดิษฐ์เป็นดอกลำไยจำหน่ายในพิธีศพบ

3.3 การประดิษฐ์ไม้กวาดจากเปลือกมะพร้าวที่นำมาทุบ โดยการอบรมให้ความรู้กับแม่บ้าน จัดศูนย์ประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์ของตำบล

3.4 การประดิษฐ์ตะกร้าจากขดกระป๋องโค้ก ให้การอบรมและผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมจัดทำเป็นผลิตภัณฑ์สิ่งประดิษฐ์ของตำบล

จากการได้นำเสนอแนวทางการเพิ่มมูลค่าขยะในรูปแบบต่างๆ ที่ได้จากการมีส่วนร่วมของชุมชนผ่านการพิจารณาในการประชุมสภาขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาวร่วมกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ได้ข้อสรุปในลักษณะของการดำเนินงานการเพิ่มมูลค่าขยะที่มีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ สังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมด้านต่างๆ ตลอดจนการแก้ไขปัญหาที่ยังยืนต่อไป ในลักษณะของรูปแบบการจัดตั้งกองทุนธนาคารขยะชุมชนโดยอาศัยโรงเรียนเป็นจุดพักขยะที่ขายได้ภายใต้การดำเนินงานร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชน และการทำปุ๋ยหมักชีวภาพโดยอาศัยกลุ่มแกนนำในกลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่เริ่มดำเนินงานในกลุ่มและในหมู่บ้านทุ่งเย็น หมู่ 14

4.5.1.3 การปฏิบัติ

4.5.1.3.1 กองทุนธนาคารขยะชุมชน

จากการได้ออกเก็บข้อมูลในชุมชนทำให้ทราบถึงแนวคิดและศักยภาพของคนในชุมชนที่มีภูมิปัญญาการเพิ่มมูลค่าขยะในรูปแบบของการจัดตั้งกองทุนธนาคารขยะชุมชนและพร้อมที่จะรวมกลุ่มความร่วมมือให้เกิดกระบวนการเคลื่อนไหวในลักษณะของการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อเกิดพลังขับเคลื่อนต่อการลดปัญหาขยะ ทั้งนี้ได้มีผู้นำชุมชนที่เป็นที่เคารพนับถือในที่นี้คือครูผู้สอนและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านสะ (ผู้นำที่แสดงบทบาทได้ทั้งในฐานะตัวแทนของหน่วยงานภาครัฐและผู้นำธรรมชาติได้อย่างเหมาะสม) สามารถสร้างกระบวนการรวมกลุ่มในรูปแบบของจัดตั้งกองทุนธนาคารขยะ ลักษณะของการเริ่มต้นมองเห็นสภาพปัญหาขยะที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน ทั้งที่ทิ้งไม่ถูกสุขลักษณะ เช่น ริมถนน ที่สาธารณะหมู่บ้าน ริมแม่น้ำลาว และเกิดความขัดแย้งระหว่างหมู่บ้านขึ้น จึงได้ชักชวนรวมกลุ่มความร่วมมือที่จะร่วมผลักดันแนวคิดการเพิ่มมูลค่าขยะด้วยการพาไปศึกษาดูงานที่พิษณุโลก นำองค์ความรู้ใหม่มาผสมผสานกับองค์ความรู้เดิมพัฒนาเทคนิคและรูปแบบการเพิ่มมูลค่าขยะ ไม่ว่าจะเป็นเทคนิคการบริหารจัดการขยะที่ขายได้ การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ และการนำเศษกระดาษกลับมาใช้ใหม่รูปแบบของการผลิตสื่อการเรียนการสอนจากเศษกระดาษ ทั้งนี้ได้มีการร่วมปรึกษากับกลุ่มผู้นำในหมู่บ้าน ภายใต้การจัดการของผู้ใหญ่บ้านที่มีภาวะความเป็นผู้นำท้องถิ่นและมีใจรักสิ่งแวดล้อม ที่ผู้คนให้ความเคารพนับถือในหมู่บ้าน ประกอบกับระบบวัฒนธรรมความเชื่อของชาวไทลื้อที่มีความผูกพันกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ ป่าไม้ แม่น้ำลำธาร และการรักษาความสะอาด ตลอดจนการให้ความเคารพนับถือผู้นำ ทั้งนี้ได้ประสานงานไปยังสถานีนามัย นามิน ค.แม่ลาว ในการจัดเวทีสนทนาและประชาคม ได้เชิญหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องมาร่วมเพื่อหาแนวทางลดปัญหาขยะทำให้เกิดแนวทางการจัดตั้งธนาคารขยะชุมชน โดยที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ ทั้งนี้ในกระบวนการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนในหมู่บ้านนั้นซึ่งสามารถที่จะลดปริมาณขยะได้ระดับหนึ่ง ซึ่งแนวคิดการเพิ่มมูลค่าขยะในรูปแบบการจัดตั้งกองทุนธนาคารขยะชุมชนรวมถึงการเข้ามามีส่วนร่วมของกลุ่มองค์กรต่างๆ ในหมู่บ้าน ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มคณะกรรมการหมู่บ้าน ผู้สูงอายุ พ่อบ้าน แม่บ้าน เด็กนักเรียน ครึ่งนี้ได้ใช้เทคนิค การอบรมให้ความรู้ชนิด/ประเภทขยะที่ทำให้เกิดมูลค่าเพิ่มและจัดเวทีวิเคราะห์สภาพปัญหาขยะ ตลอดจนไปถึงการถอดบทเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์จากปัจเจกบุคคล (ผู้มีภูมิปัญญาทำให้ขยะมีมูลค่าเพิ่ม) ในหมู่บ้านเกิดการแลกเปลี่ยนแนวคิดในกลุ่มองค์กรต่างๆ ทำให้ประชาชนในหมู่บ้านเกิดความตระหนัก และพร้อมที่จะเข้ามาเฝ้าระวังของการมีส่วนร่วมในลักษณะของ การแบ่งหน้าที่รับผิดชอบการดำเนินงาน การระดมทุน การออกกฎระเบียบการเพิ่มมูลค่าขยะ

ในครั้งนี้จากการรวมกลุ่มความร่วมมือของกลุ่มองค์กรต่างๆ ทั้งในระดับรากหญ้าหรือปัจเจกบุคคลกับกลุ่มองค์กรของหมู่บ้านภายใต้ระบบวัฒนธรรมความเชื่อของชุมชน ทำให้เกิดการเรียนรู้และตระหนักถึงสภาพปัญหาขยะ เกิดพลังของการผลักดันการลดปริมาณขยะภายในหมู่บ้านได้ระดับหนึ่ง โดยอาศัยรูปแบบของการทำให้ขยะมีมูลค่าเพิ่มด้วยวิธีการจัดตั้งธนาคารขยะชุมชนขึ้น จากการดำเนินงานในลักษณะดังกล่าวทำให้กลุ่มองค์กรต่างๆ ระหว่างหมู่บ้านไม่ว่าจะเป็นทั้งหน่วยงานภาครัฐ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล กลุ่มโรงเรียน สถานีนามัย และผู้นำหมู่บ้านในพื้นที่ตำบลแม่ลาว ได้ตระหนักถึงรูปแบบการดำเนินงานลดปริมาณขยะด้วยวิธีจัดตั้งกองทุนธนาคารขยะชุมชน เป็นแนวทางที่จะลดสภาพปัญหาขยะได้อย่างยั่งยืน จึงได้รวมกลุ่มความร่วมมือสร้างกระบวนการเคลื่อนไหวขึ้น ด้วยวิธีการจัดเวทีการศึกษาดูงานเพื่อถอดบทเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ ในกลุ่มผู้นำบ้านและที่มีประสบการณ์และสามารถดำเนินงานลดปริมาณขยะไประดับหนึ่ง ทั้งนี้ได้สรุปบทเรียนอันนำไปสู่กระบวนการปรับปรุงพัฒนาการทำงานที่เหมาะสมระหว่างกลุ่มโรงเรียนร่วมกับหมู่บ้านที่ยังมิได้ดำเนินการ ใช้เขตโรงเรียนที่ให้บริการการศึกษาแก่เด็กนักเรียนเป็นจุดหลักของการจัดตั้งกองทุนธนาคารขยะชุมชน โดยใช้วิธีการศึกษาดูงาน

4.5.1.3.2 ปุ๋ยหมักชีวภาพ

จากการจัดเวทีสนทนากลุ่มในกลุ่มแกนนำชุมชนทำให้ทราบถึงผู้ที่มีภูมิปัญญา จำนวน 3 คน พร้อมทั้งจะเข้าร่วมผลักดันแนวคิดวิธีการ จึงได้ร่วมศึกษาดูงานที่พิษณุโลกการทำปุ๋ยหมักในลักษณะของการนำเศษขยะที่เป็นประเภทเศษพืช ผัก ผลไม้ ผสมกับเศษใบไม้แห้งอัตราส่วนของขยะเปียกกับแห้ง 1 ต่อ 1 หมักไว้บ่อหมักและพลิกทุก 15 วัน พอ 90 วันก็สามารถนำกลับมาใช้ได้ บำรุงพืชได้ แล้วนำองค์ความรู้ดังกล่าวมาผสมผสานกับความรู้เดิมที่เคยทำน้ำสกัดชีวภาพ โดยการนำเศษวัสดุประเภทพืชอวบน้ำ เช่น เศษผักบุ้ง มะละกอ นำมาหั่นเป็นชิ้นเล็กๆ ผสมเข้ากับกากน้ำตาล อัตราส่วนกากน้ำตาลต่อเศษพืชอวบน้ำ สัดส่วน 1 ต่อ 3 ผสมให้เข้ากันนำไปบรรจุในถังที่มีฝาปิดสนิททิ้งไว้ 15 วัน ก็สามารถนำมาใช้ฉีดพ่นพืชได้ ทั้งนี้ได้นำทั้งสูตรน้ำสกัดที่ทำอยู่มาทดลองใช้กับการผลิตปุ๋ยหมักตามที่ได้ออกไปศึกษาดูงาน ใช้บำรุงพืชไร่ พืชสวน ทำให้ได้ผลผลิตดีขึ้นและคุณภาพดินที่ดี อีกทั้งยังสามารถลดปริมาณขยะในครัวเรือนของคนและเพื่อนบ้านที่นำเศษพืช ผัก ผลไม้ ใบไม้ที่นำไปเป็นวัสดุในการผลิต

4.5.1.4 การติดตามประเมินผล

ในส่วนการจัดตั้งกองทุนธนาคารขยะชุมชนมีการติดตามผลการดำเนินงานในลักษณะของการแจ้งรายละเอียดการดำเนินงานและปัญหาอุปสรรคผ่านการประชุมประจำเดือนของหมู่บ้านและในสิ้นปีการศึกษาจะมีการสรุปผลการดำเนินงานในกลุ่มสมาชิกและปันผลรายได้ให้กับสมาชิก

จากการดำเนินงานที่ผ่านมาตั้งแต่การใช้แนวคิดของการเข้ามามีส่วนร่วม การรวมกลุ่มความร่วมมือกลุ่มแกนนำ และการเรียนรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ทำให้เกิดพลังแห่งการผลักดันการเพิ่มมูลค่าขยะ ทั้งในรูปแบบของธนาคารขยะชุมชนและปุ๋ยหมักชีวภาพจนสามารถลดปริมาณขยะได้ระดับหนึ่งจนเป็นที่ยอมรับของกลุ่มองค์กรภาครัฐและชุมชน

4.6 การสร้างเครือข่ายการเพิ่มมูลค่าขยะ

4.6.1 การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้จัดตั้งกองทุนธนาคารขยะชุมชน

4.6.1.1 การถอดบทเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในเขตพื้นที่ตำบลแม่ลาว

4.6.1.1.1 การศึกษาดูงานและจัดทำแผนปฏิบัติงานเพิ่มมูลค่าขยะกลุ่มผู้นำชุมชน

ในครั้งนี้ได้ใช้พื้นที่บ้านสะเปเป็นชุมชนต้นแบบการเพิ่มมูลค่าขยะจากสภาพทั่วไปของพื้นที่บ้านสะเป ตำบลแม่ลาว เป็นพื้นที่ตั้งอยู่ระหว่างภูเขามิแม่น้ำลาวไหลผ่านกลางหมู่บ้านในอดีตไม่มีปัญหาขยะ แต่ระยะหลังเริ่มมีขยะที่เป็นพวกถุงพลาสติก กระป๋อง ขวด เศษโลหะ เศษกระดาษ มีปริมาณมากขึ้นทำให้เกิดการนำเอาขยะเหล่านี้ทิ้งไม่เป็นที่เป็นทางเหมือนในที่เคยปฏิบัติกันมาในอดีต ซึ่งไม่ค่อยมีปัญหาเนื่องจากส่วนใหญ่จะเป็นขยะที่ย่อยสลายได้ แต่ระยะหลังเริ่มมีปัญหาการนำขยะไปทิ้งตามบริเวณริมข้างถนน ทั้งในป่า ถึงแม้ว่าทางคณะกรรมการหมู่บ้านจะได้มีการตกลงกันให้นำขยะไปทิ้งยังสถานที่ของหมู่บ้านที่ได้จัดเตรียมให้ไว้แล้วนั้นคือบริเวณที่เคยเป็นสุสานเก่า ก็มักจะมีปัญหาที่ตามมาคือไม่ค่อยสะดวกกับการนำขยะไปทิ้งของชาวบ้านและปัญหาไฟป่าตามมาซึ่งบริเวณดังกล่าวเป็นพื้นที่ใกล้ป่าชุมชนของหมู่บ้าน ดังนั้นจึงเกิดการรวมกลุ่มความร่วมมือในการที่จะพยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยการประชุมกลุ่มผู้นำในหมู่บ้านร่วมกับหน่วยงานด้านสาธารณสุขและโรงเรียน ปรึกษาหาแนวทางในการดำเนินงานแก้ไขปัญหามา ทำให้เกิดแนวคิดของการดำเนินงานในรูปแบบของการจัดตั้งกองทุนธนาคารขยะชุมชน ด้วยการได้รับงบประมาณสนับสนุน 1,000 บาท จากกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขบ้านสะเปเป็นงบช่วยในการดำเนินงาน ส่วนชุมชนมีส่วนร่วมด้วยการสนับสนุนแรงงานและวัสดุในการก่อสร้างจุดพักขยะในโรงเรียน และทางโรงเรียนบ้านสะเปเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานบริหารจัดการธนาคารร่วมกับคณะกรรมการนักเรียนมีการแบ่งผลกำไรออกเป็น 3 ส่วน คือ คณะกรรมการ โรงเรียน และสมาชิก ทั้งนี้ได้มีการอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินงานการทำให้ขยะมีมูลค่าได้กับชาวบ้านทุกหลังคาเรือน โดยเน้น

ในการคัดแยกขยะออกเป็น 2 อย่าง ได้แก่ ขยะที่ขายได้ให้นำมาฝากขายกับธนาคารขยะในโรงเรียน ขยะที่ไม่สามารถนำไปขายได้ก็ให้กำจัดเองในครัวเรือน ประกอบกับการใช้กฎระเบียบการทิ้งขยะในที่สาธารณะของหมู่บ้าน ซึ่งสามารถลดปัญหาขยะในอคิดได้ในระดับหนึ่งและในขณะนี้กำลังเริ่มมีการดำเนินงานในลักษณะของการนำขยะในโรงเรียนมาทำเป็นปุ๋ยหมักชีวภาพ อีกทั้งได้นำเศษกระดาษที่เหลือใช้นำมาสู่กระบวนการปั่นด้วยเครื่องจักรกลย่อยสลายนำไปตากแดด สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้

ในการจัดเวทีการถอดบทเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ทำให้กลุ่มผู้นำแต่ละหมู่บ้าน และครูเกิดการเรียนรู้และความตระหนัก พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นต่อการลดสภาพปัญหาขยะที่เกิดขึ้นด้วยวิธีการเพิ่มมูลค่า ทั้งนี้ได้ข้อสรุปโดยหลักการของแนวทางการปฏิบัติงานการเพิ่มมูลค่าขยะของชุมชน ซึ่งอาศัยโรงเรียนเป็นจุดหลักในการดำเนินงานร่วมกับชุมชนครั้งนี้ในแต่ละโรงเรียน ได้มีแผนปฏิบัติงานร่วมกับชุมชนที่มีศักยภาพและความพร้อมในการดำเนินงานรูปแบบการจัดตั้ง กองทุนธนาคารขยะชุมชนและปุ๋ยหมักชีวภาพแตกต่างกันไปแล้วแต่ความเหมาะสมในแต่ละพื้นที่

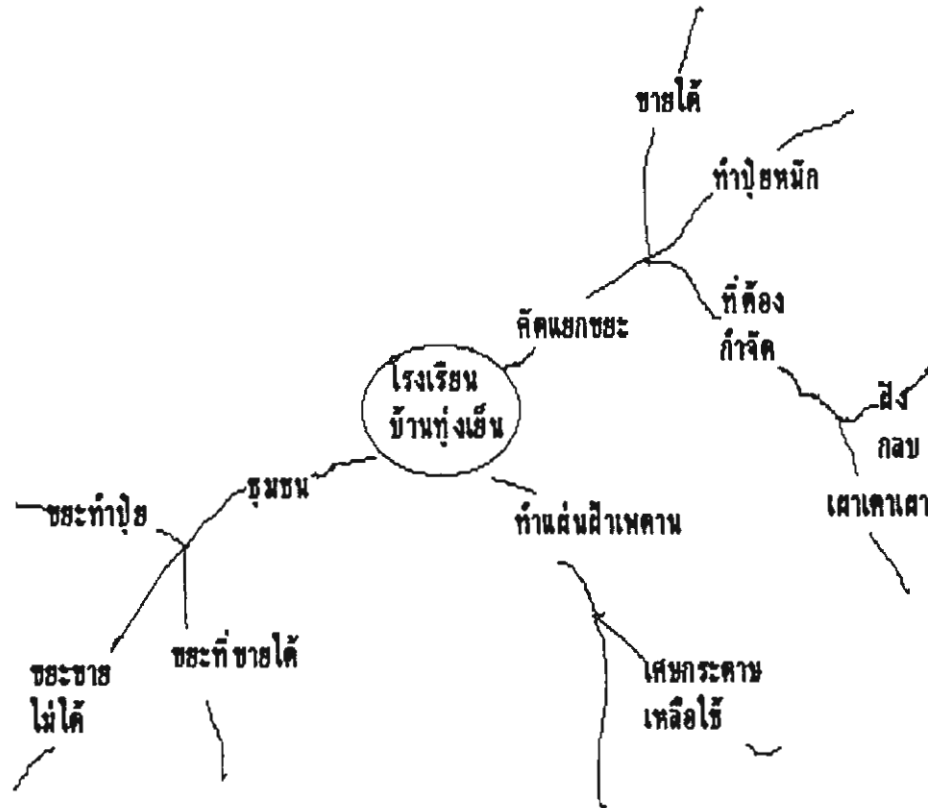
ภาพที่ 4 แสดงศึกษาดูงานและจัดทำแผนปฏิบัติงานในกลุ่มผู้นำชุมชน

4.6.1.1.2 จัดอบรมให้องค์ความรู้และสร้างเครือข่ายระหว่างหมู่บ้านในพื้นที่ตำบลแม่ลาว

เมื่อกลุ่มผู้นำชุมชนได้ทราบแนวคิดและวิธีการที่จะดำเนินการเพิ่มมูลค่าขยะไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของกองทุนธนาคารขยะชุมชนหรือปุ๋ยหมักชีวภาพ ทั้งนี้ประชาชนในแต่ละหมู่บ้านยังไม่ทราบแผนปฏิบัติงานและแนวทางที่จะดำเนินงานชัดเจนและการเข้ามามีส่วนร่วมรับรู้และแสดงความคิดเห็น จึงได้จัดเวทีถอดบทเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ระหว่างกลุ่มผู้นำที่มีประสบการณ์ในการดำเนินงานถ่ายทอดองค์ความรู้การดำเนินงานอย่างเป็นระบบและมีส่วนร่วม พ่อค้ารับซื้อขยะนำเสนอยุทธศาสตร์ที่สามารถนำมาขายได้ในราคาต่างๆให้กับกลุ่มประชาชนแต่ละหมู่บ้าน เพื่อให้ประชาชนได้มีความรู้เกิดความตระหนักมองเห็นแนวทางพร้อมที่จะร่วมดำเนินงาน จากการจัดเวที ดังกล่าว โดยใช้โรงเรียนเป็นจุดหลักในการให้ดำเนินการ ทั้งนี้ยังเป็นการเสนอแนวทางที่กลุ่มผู้นำแต่ละหมู่บ้านที่วางแผนงานร่วมกับครู ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวคิด ตลอดจนได้ข้อเสนอแนะและการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนในการปรับแผนปฏิบัติงานสู่การนำไปใช้จริงในการเพิ่มมูลค่าของขยะรูปแบบที่แตกต่างกันไปแล้วแต่สภาพความเหมาะสมแต่ละ โรงเรียนและชุมชนนั้นๆ โดยยึดจุดของโรงเรียนเป็นจุดหลักการดำเนินงานดังกล่าวข้างต้น ครั้งนี้ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนแผนปฏิบัติงานตามสภาพความพร้อมของแต่ละชุมชนสู่แนวทางการดำเนินจริงในแต่ละพื้นที่ที่มีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 5 แสดงรูปแบบการดำเนินงานการเพิ่มมูลค่าขยะ โรงเรียนบ้านทุ่งเย็น

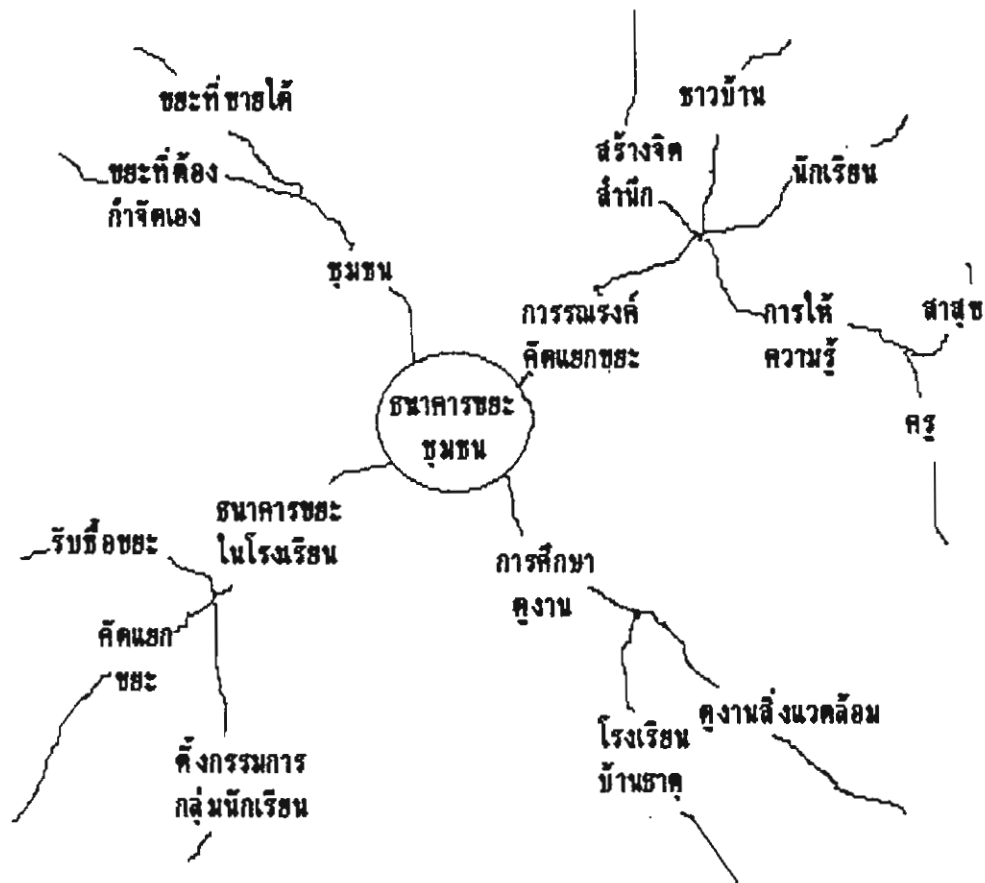
กลุ่มโรงเรียนบ้านทุ่งเย็น มีแนวคิดร่วมกับชุมชนที่จะจัดการเพิ่มมูลค่าขยะได้ 3 วิธีคือ

1.1 การจัดตั้งธนาคารขยะชุมชน ทั้งนี้จะใช้จุดบริเวณในโรงเรียนเป็นจุดพักขยะที่ขายได้ โดยอาศัยชาวบ้านเป็นคนคัดแยกขยะในระดับครัวเรือนและนักเรียนนำขยะมาฝากที่ธนาคาร มีการบริหารจัดการโดยกลุ่มคณะกรรมการนักเรียนภายใต้คำแนะนำของครู

1.2 การจัดตั้งกลุ่มปุ๋ยหมักชีวภาพ โดยอาศัยขยะทั้งในส่วนที่มีอยู่ในโรงเรียนและในหมู่บ้าน ซึ่งขยะที่มีอยู่ในหมู่บ้านในส่วนของขยะที่สามารถนำมาทำเป็นปุ๋ยหมักจะถูกคัดแยกแต่ละครัวเรือนและให้นักเรียนนำมารวบรวมที่โรงเรียนเพื่อจัดทำปุ๋ยหมักชีวภาพ

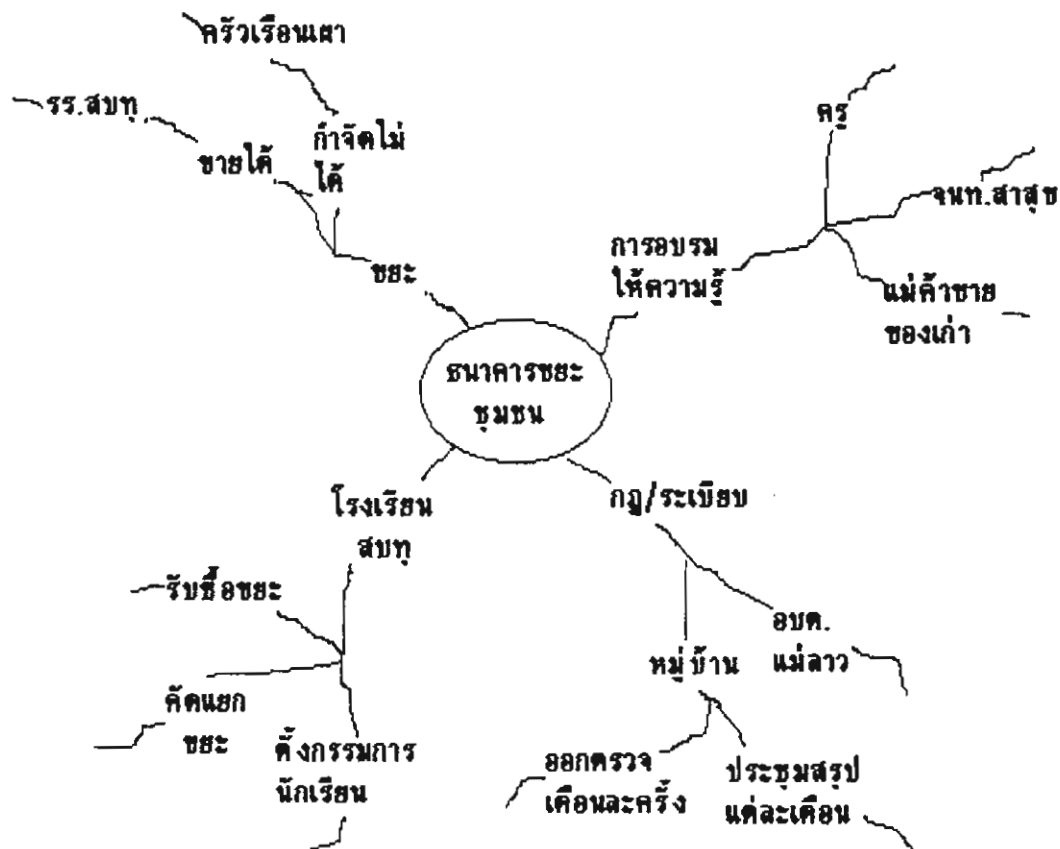
1.3 การจัดทำแผ่นผ้าเหตานจากวัสดุเหลือใช้พวกเศษกระดาษเหลือใช้ในโรงเรียน ซึ่งจะดำเนินงานในอีกระยะหนึ่งเมื่อการทำโครงการธนาคารขยะไปได้ในระดับหนึ่ง

ภาพที่ 6 แสดงรูปแบบการดำเนินงานการเพิ่มมูลค่าขยะ โรงเรียนบ้านถ้ำผาลาด

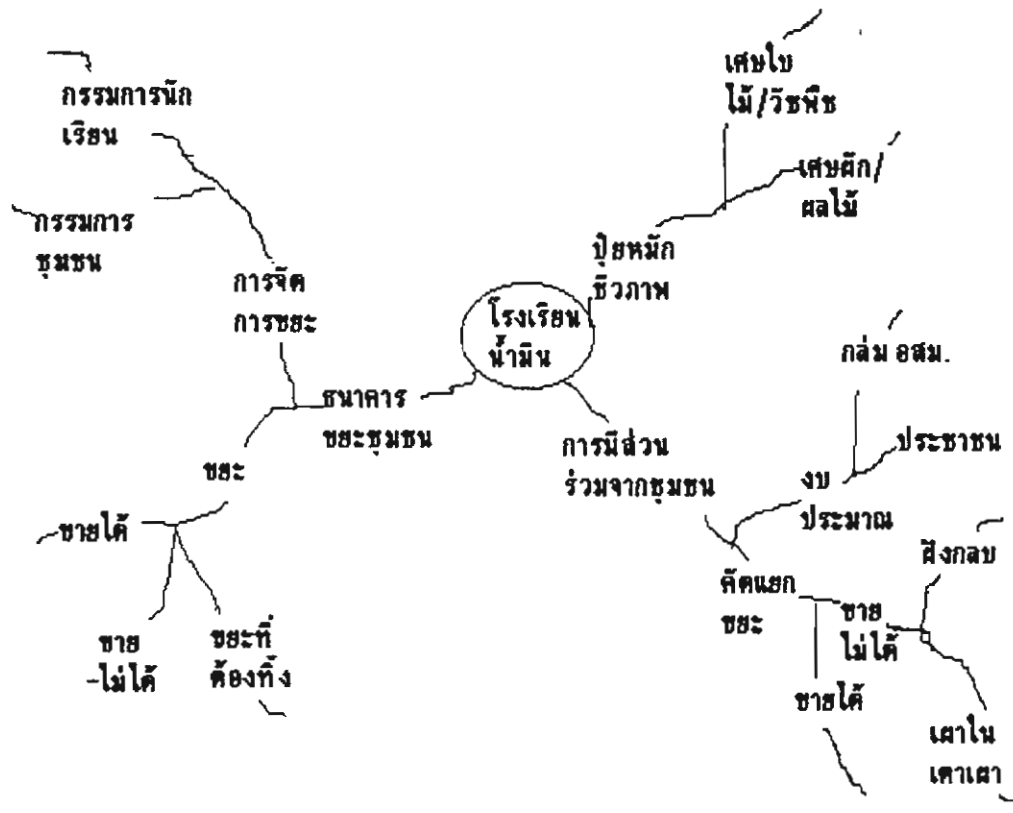
กลุ่มโรงเรียนบ้านถ้ำผาลาด มีแนวคิดที่จะดำเนินงานในลักษณะของการเริ่มต้นด้วยการรณรงค์ให้ความรู้กับประชาชนทั่วไปและกลุ่มนักเรียนให้มีความรู้และเกิดจิตสำนึกการคัดแยกขยะ ซึ่งในส่วนของขยะที่สามารถนำไปขายได้ก็ให้นำไปขาย และขยะที่ต้องรับผิดชอบนำไปกำจัดเอง เมื่อเกิดจิตสำนึกที่ดีแล้วต้องไปศึกษาคูงานการจัดการสิ่งแวดล้อมในพื้นที่โรงเรียนบ้านธาตุ ทั้งนี้ได้รวมถึงแนวทางการจัดการขยะ ต่อจากนั้นก็เริ่มที่จะจัดตั้งกองทุนธนาคารขยะชุมชน โดยใช้โรงเรียนเป็นจุดพักขยะ มีการจัดตั้งกรรมการบริหารจัดการในกลุ่มนักเรียนภายใต้คำแนะนำของครู ส่วนในชุมชนให้แต่ละหลังคาเรือนคัดแยกขยะที่สามารถขายได้ให้เด็กนักเรียนเป็นผู้รวบรวมขยะมาฝากที่โรงเรียน ซึ่งขยะที่ต้องกำจัดเองนั้นก็ให้ดำเนินการกำจัดแต่ละครัวเรือน

ภาพที่ 7 แสดงรูปแบบการดำเนินงานการเพิ่มมูลค่าขยะโรงเรียนบ้านสบตุ๋น

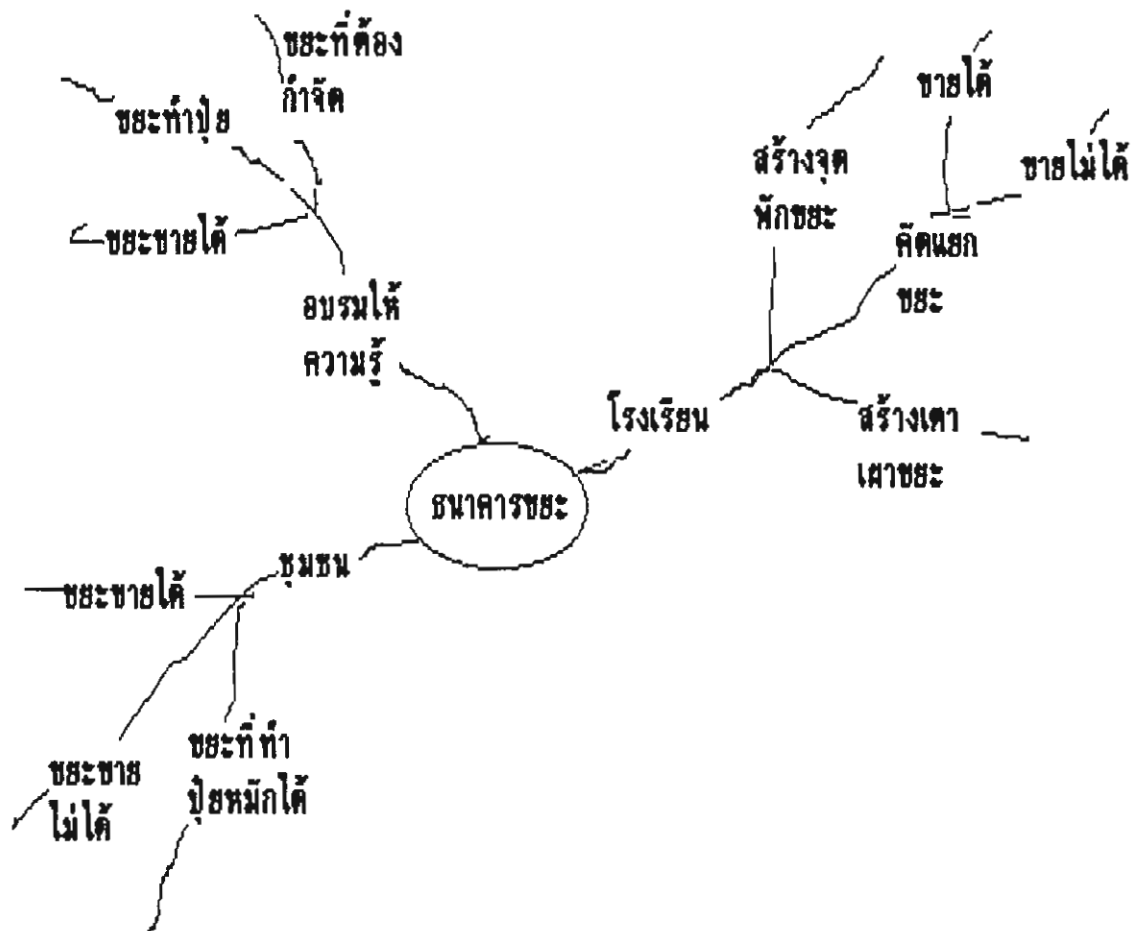
กลุ่มโรงเรียนบ้านสบตุ๋น ได้เสนอแนวคิดด้วยการเริ่มดำเนินการจัดอบรมให้ประชาชนมีความรู้ พินัยขยะที่มีผลต่อสุขภาพอนามัย ตลอดจนถึงการรับซื้อขยะที่สามารถนำไปขายได้จะทำให้ ประชาชนเกิดความเข้าใจ พร้อมทั้งจะร่วมมือการกำจัดขยะที่ถูกต้อง ทั้งนี้บ้านสบตุ๋นมีวิธีการคัดแยก ขยะออกเป็น 2 อย่าง ได้แก่ ขยะที่ขายได้ และขยะที่ไม่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ ในครั้งนี้มีการ จัดตั้งกรรมการจัดการขยะในหมู่บ้าน จำนวน 15 คน ในการตรวจสอบการจัดการขยะออกกฎ ระเบียบหมู่บ้านประกอบกับกฎระเบียบขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาวและมีการสรุปผลการ ดำเนินงานทุกเดือน ซึ่งขยะที่สามารถขายได้ให้เด็กนักเรียนนำมาฝากขายที่โรงเรียนบ้านสบตุ๋นมีกลุ่ม นักเรียนและผู้นำชุมชนร่วมกันบริหารจัดการและประชาสัมพันธ์ ขยะที่ไม่สามารถนำไปขายได้ก็ให้ สร้างเตาเผาขยะไว้เป็นจุดๆ ภายในหมู่บ้านเพื่อรองรับขยะในแต่ละเขตพื้นที่หมู่บ้าน ทั้งนี้สามารถ ลดปริมาณขยะและความขัดแย้งการนำขยะไปทิ้งที่บริเวณริมลำคลองและที่สาธารณะระหว่างหมู่ บ้านได้ในระดับหนึ่ง

ภาพที่ 8 แสดงรูปแบบการดำเนินงานการเพิ่มมูลค่าขยะ โรงเรียนน้ำมิน

กลุ่มโรงเรียนน้ำมิน ได้เสนอแนวคิดของแผนการปฏิบัติทำให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้เข้าใจพร้อมที่จะเข้ามามีส่วนร่วมการดำเนินงานในลักษณะของการให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมทั้งในการคัดแยกขยะที่ขายได้และขายไม่ได้ อีกทั้งการเข้ามามีส่วนช่วยในด้านงบประมาณการดำเนินงาน ซึ่งกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขให้การสนับสนุน จำนวน 8,000 บาท และประชาชนช่วยในการดำเนินการอีกหลังคาเรือนละ 10 บาท ก็จะทำให้ประชาชนรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ ส่วนทางโรงเรียนจะเป็นจุดพักขยะที่สามารถนำไปขายได้ โดยให้นักเรียนนำขยะที่ขายได้จากครัวเรือนมาฝากขาย มีกลุ่มคณะกรรมการนักเรียนร่วมกับตัวแทนชุมชนบริหารจัดการภายใต้การให้คำแนะนำของครู ซึ่งการทำปุ๋ยหมักชีวภาพนั้นสามารถที่จะทำได้ ทั้งนี้จะเริ่มดำเนินการในโรงเรียนก่อน โดยจะนำเศษผัก ผลไม้ และเศษใบไม้กิ่งไม้ในบริเวณโรงเรียนทดลองดำเนินการ แล้วจึงจะขยายผลในชุมชนต่อไป

ภาพที่ 9 แสดงรูปแบบการดำเนินงานการเพิ่มมูลค่าขยะ โรงเรียนบ้านกะเนง

กลุ่มโรงเรียนบ้านกะเนง แนวคิดต้องทำความเข้าใจกับประชาชนในหมู่บ้านให้เข้ามามีส่วนร่วมการคัดแยกขยะด้วยวิธีการจัดอบรมให้ความรู้การคัดแยกขยะที่สามารถขายได้ ทำปุ๋ยหมักชีวภาพ และขยะที่ไม่สามารถขายได้ ในส่วนของขยะที่สามารถขายได้ก็ให้รวบรวมไปฝากขายที่โรงเรียน ขยะที่สามารถทำเป็นปุ๋ยก็ให้นำไปไว้ที่จุดพักขยะในกลุ่มของอาสาสมัครสาธารณสุขที่ได้ไปศึกษาดูงานการทำปุ๋ยหมักและดำเนินงานอยู่ 3 จุด ในหมู่บ้าน ส่วนขยะที่ไม่สามารถกำจัดได้ก็ให้กำจัดเองในครัวเรือนหรือนำไปเผาที่เตาเผาในบริเวณโรงเรียน ซึ่งการจัดทำธนาคารขยะชุมชนจะอยู่ในรูปแบบของการบริหารจัดการร่วมกับชุมชน ในการดำเนินงานด้านการทำปุ๋ยหมักชีวภาพในขั้นต้นยังเริ่มดำเนินการรวบรวมเศษขยะเฉพาะครัวเรือนตนเองและครัวเรือนใกล้เคียงก่อน ทั้งนี้สามารถที่จะลดปริมาณขยะได้ระดับหนึ่ง

ในทั้งนี้จากการได้อาศัยชุมชนบ้านแสมมีการดำเนินงานที่มีลักษณะของความสอดคล้องกับสภาพวิถีชีวิตและถือได้ว่าเป็นกลุ่มชุมชนที่เป็นผู้มีภูมิปัญญาการจัดการขยะด้วยการเพิ่มมูลค่าอย่างเป็นระบบนำมาเป็นชุมชนต้นแบบ สร้างกระบวนการเรียนรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ตำบลแม่ลาว จึงเกิดกลุ่มเครือข่ายที่เห็นความสำคัญในการแก้ไขปัญหาขยะโดยเริ่มต้นที่โรงเรียนเป็นจุดหลักและดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการ ทำให้กลุ่มองค์กรภาครัฐมองเห็นความสำคัญดังกล่าวจึงให้การสนับสนุนทั้งด้านงบประมาณและวิชาการไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานทางองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาว สถานีอนามัยน้ำมิน สถานีอนามัยแม่ลาว และเกษตรตำบลในครั้งนี้ได้ขับเคลื่อนการกำจัดขยะด้วยวิธีการจัดตั้งกองทุนธนาคารขยะชุมชนได้ระดับหนึ่ง

ภาพที่ 10 แสดงการถอดบทเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์และก่อสร้างธนาคารขยะชุมชน

4.6.1.2. การถอดบทเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์นอกเขตพื้นที่ตำบลแม่ลาว

จากการดำเนินงานการจัดการขยะแบบการจัดตั้งกองทุนธนาคารขยะชุมชน โดยอาศัยโรงเรียนเป็นจุดพักขยะที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมสามารถที่กำจัดขยะในชุมชนได้ระดับหนึ่ง ทำให้ชุมชนใกล้เคียง ได้แก่ กลุ่มเทศบาลตำบลปงร่วมกับกลุ่มโรงเรียนในเขตเทศบาล กลุ่มโรงเรียนขยายโอกาสจำนวน 11 โรงเรียน ในอำเภอเชียงคำ และกลุ่มองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งกล้วย กิ่งอำเภอภูซาง ได้เห็นความสำคัญแนวคิดและวิธีการดำเนินงานดังกล่าว จึงรวมกลุ่มเข้ามาศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ ในชุมชนบ้านแฮะที่มีระบบการกำจัดขยะด้วยวิธีการเพิ่มมูลค่าทั้งในรูปแบบของการจัดตั้งกองทุนธนาคารขยะชุมชน การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ และการทำกระดาษอัดจากเศษวัสดุเหลือใช้

ภาพที่ 11 การศึกษาดูงานของกลุ่มองค์กรต่างๆ นอกพื้นที่ตำบลแม่ลาว

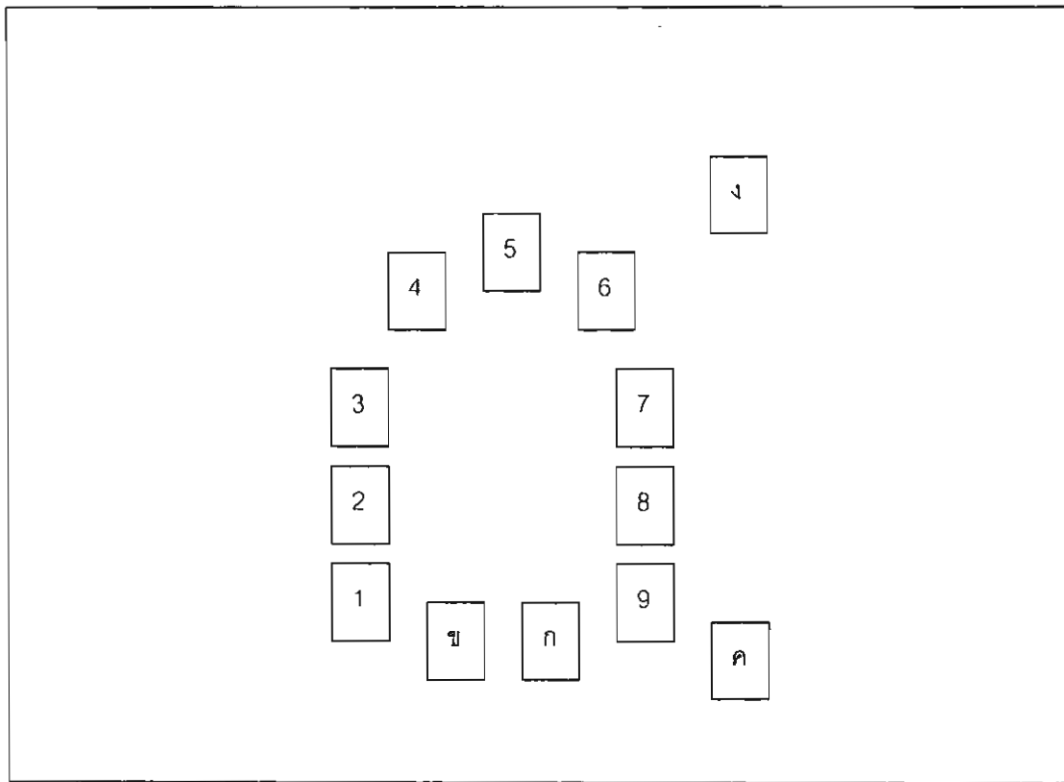
จากการดำเนินงานการเพิ่มมูลค่าขยะในลักษณะของจัดตั้งกองทุนธนาคารขยะชุมชน โดยวิธีการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ด้วยการอาศัยกลุ่มปัจเจกบุคคลผู้ที่มี ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการประสานกับกลุ่มผู้นำและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายใต้ระบบวัฒนธรรม ชุมชนในการร่วมกันวิเคราะห์สภาพปัญหาดำเนินการจัดตั้งคณะกรรมการ ออกกฎระเบียบ จัดกิจกรรมการจัดตั้งกองทุนธนาคารขยะชุมชน จนทำให้กลุ่มองค์กรต่างๆ ได้แก่ องค์กรบริหารส่วน ตำบลแม่ลาว สถานีอนามัย โรงเรียน เกษตรตำบล เห็นความสำคัญ จึงเข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมสนับสนุนวิชาการและงบประมาณการดำเนินการจัดตั้งกองทุนธนาคารขยะชุมชน รวมไปถึง การจัดเวทีการอบรมให้ประชาชนได้มีความรู้ เกิดความตระหนักถึงการร่วมมือกันลดปัญหาขยะ ด้วยการเข้ามามีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะในส่วนที่สามารถขายได้ ทำปุ๋ยหมัก ในขั้นต้นอาศัยโรงเรียนเป็นจุดพักขยะที่ขายได้ จำนวน 6 โรงเรียน ซึ่งแต่ละแห่งจะมีกลุ่มผู้รับผิดชอบในรูปแบบของ คณะกรรมการบริหารจัดการ กลุ่มสมาชิกที่มีการดำเนินกิจกรรมการรวบรวมขยะที่สามารถขายได้ ภายใต้การจัดตั้งกฎระเบียบร่วมกันทั้งโรงเรียนและชุมชน เกิดการดำเนินงานที่ต่อเนื่องทำให้เกิด การสร้างเครือข่ายการจัดการขยะด้วยวิธีการจัดตั้งกองทุนธนาคารขยะชุมชน ไม่ว่าจะเป็นกลุ่ม โรงเรียนทั้งในและนอกพื้นที่ตำบลแม่ลาว รวมไปถึงกลุ่มเทศบาล กลุ่มองค์กรบริหารส่วนตำบล ที่ได้เข้ามาศึกษาแนวคิดวิธีการดำเนินงานและนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมในพื้นที่ตนเอง จากการ ดำเนินงานดังกล่าวทำให้รูปแบบการจัดตั้งธนาคารขยะชุมชนบ้านแฮะที่เป็นชุมชนต้นแบบได้รับ รางวัลชมเชยในการประกวดแผนงาน/โครงการสร้างกำไรให้สุขภาพชุมชนประจำปี 2545 ของ มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติร่วมกับสำนักงานสนับสนุนการวิจัยแห่งชาติและองค์การอนามัยโลก

4.6.2 การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ปุ๋ยหมักชีวภาพ

ปุ๋ยหมักชีวภาพ ทั้งนี้มีกลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ที่เป็นปัจเจกบุคคลผู้ที่มีภูมิปัญญาการทำปุ๋ยหมักชีวภาพ ในบ้านทุ่งเย็นได้นำเอาความรู้ที่ได้ไปศึกษาดูงานมาผสมผสานกับองค์ความรู้เดิมทำปุ๋ยหมักชีวภาพ ได้ดำเนินงานในลักษณะของการรวบรวมขยะประเภทใบไม้ วัชพืช เศษผัก ผลไม้ ในครัวเรือน สวน ของกลุ่มญาติ และเพื่อนบ้าน แล้วนำมาหมักใช้เวลาหมัก 90 วัน และพลิกทุก 15 วัน จึงจะสามารถนำมาใช้เป็นปุ๋ยได้ โดยการนำไปใส่บริเวณรอบๆโคนต้นไม้ หรือพืชผักสวนครัว ทำให้คุณภาพของดินมีประสิทธิภาพดีขึ้น ประกอบกับได้นำองค์ความรู้เดิมเกี่ยวกับการทำน้ำสกัดชีวภาพ ที่นำเศษขยะ จำพวกพืชอวบน้ำ ได้แก่ เศษผักบุ้ง มะละกอ ฟักทอง เปลือกแตงโม เป็นต้น นำมาหั่นให้เป็นชิ้นเล็กชิ้นน้อยผสมเข้ากับกากน้ำตาล ในอัตราส่วน 1 ต่อ 3 (กากน้ำตาลต่อพืชอวบน้ำ) แล้วนำไปบรรจุในถุงพลาสติก และปิดให้สนิททิ้งไว้ประมาณ 15 วัน ก็จะได้น้ำสกัดชีวภาพ ซึ่งสามารถใช้ใช้ในการฉีดหรือพ่นสปรaying ของต้นไม้ พืชผักสวนครัวในอัตราส่วนผสม 1 ต่อ 10 (น้ำสกัด 1 ส่วน น้ำ 10 ส่วน) มีคุณสมบัติในการบำรุงใบ ทั้งนี้ได้ทดลองทำในสวนผลไม้ ทำให้ดินมีคุณภาพดีขึ้นและผลผลิตออกมาก็ดี จนเป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่นในหมู่บ้าน โดยเฉพาะกลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่บางคนเห็นความสำคัญได้เข้าร่วมกิจกรรมการทำปุ๋ยหมักชีวภาพและกลุ่มเครือข่ายที่เคยให้เศษขยะมาหมักทำเป็นปุ๋ย เกิดการเรียนรู้ถึงคุณประโยชน์จากการนำเศษขยะที่เหลือใช้นำมาทำเป็นปุ๋ยใช้ในสวน พร้อมทั้งจะเข้าร่วมดำเนินงาน

ทั้งนี้ยังมีกลุ่มผู้นำในหมู่บ้านทุ่งเย็น จัดเวทีการสนทนากลุ่มเพื่อหาแนวทางการเพิ่มมูลค่าขยะด้วยวิธีการนำขยะ ไปใช้ทำเป็นปุ๋ยหมักชีวภาพ ซึ่งมีต้นแบบของการเรียนรู้ในกลุ่มผู้นำเกษตรกรทฤษฎีใหม่และจะสร้างเครือข่ายภายในหมู่บ้าน มีรายละเอียด คือ

ภาพที่ 12 แสดงการจัดเวทีสนทนากลุ่มผู้นำชุมชนบ้านทุ่งเย็นในการทำปฎิหมักชีวภาพ

ประเด็นคำถาม

- วิธีการคัดเลือกขยะอย่างไร
- การนำขยะที่สามารถทำปฎิหมักชีวภาพจะมีการรวบรวมอย่างไร
- จะสร้างเครือข่ายการทำปฎิหมักชีวภาพอย่างไร

องค์ประกอบการดำเนินงาน

1. ผู้ดำเนินรายการสนทนา แทนด้วย ก
2. ผู้ช่วยการดำเนินงาน แทนด้วย ข
3. ผู้จัดบันทึก แทนด้วย ค
4. ผู้สังเกตการณ์ แทนด้วย ง
5. สมาชิกผู้ร่วมสนทนา แทนด้วย 1 – 9

คนที่ 6 : “ในการดำเนินการจัดการขยะนั้นก็ต้องเริ่มที่ทุกครัวเรือนรับรู้ปัญหาและวิธีการคัดแยกขยะตลอดไปจนถึงจุดที่จะดำเนินการรวบรวมขยะไม่ว่าจะเป็นขยะที่ขายได้ ขยะที่ทำปุ๋ยหมักชีวภาพ ให้มีความพร้อมในจุดนี้แล้วค่อยดำเนินการให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมการคัดแยกขยะอย่างเป็นระบบ”

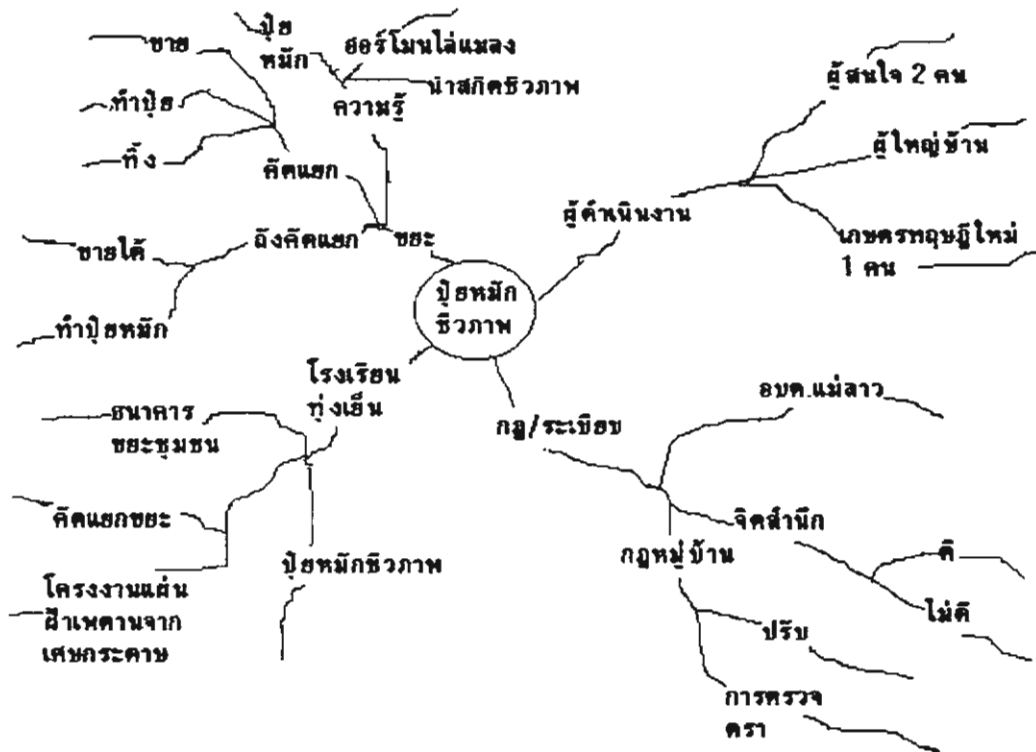
คนที่ 7 : “การที่จะให้ชาวบ้านคัดแยกขยะในแต่ละประเภทไม่ว่าจะนำไปขายได้ หรือทำปุ๋ยนั้นคิดว่าน่าจะให้การสนับสนุนถึงในการจัดเก็บจากองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาว เพื่อความสะดวกในการจัดเก็บ และความเป็นไปได้ต่อการดำเนินการของชาวบ้าน”

คนที่ 8 : “การช่วยกันคิดกันทำแก้ไขปัญหาก็เป็นสิ่งที่ดี ซึ่งทางโรงเรียนจะมีแนวทางที่จะดำเนินการคือ ทุกห้องเรียนจะมีถังขยะ 2 ใบ แยกขยะขายได้ และขยะทำปุ๋ยหมักชีวภาพเพื่อนำไปทำปุ๋ยหมักชีวภาพ การจัดตั้งธนาคารขยะชุมชน และการจัดทำผ้าเช็ดหน้าจากเศษกระดาษ ทั้งนี้โรงเรียนสามารถที่จะเป็นจุดกักเก็บขยะที่จะใช้ทำเป็นปุ๋ยหมักชีวภาพได้ทั้งในโรงเรียนและในชุมชน ส่วนการดำเนินการก็มีใช้ระบบการทำความดีด้วยการเก็บขยะมาสู่การให้คะแนนเพิ่มเติมด้วย”

คนที่ 9 : “การรวบรวมขยะที่ใช้ทำเป็นปุ๋ยหมักในโรงเรียนนั้นก็มีความเป็นไปได้ค่อนข้างสูง และถือว่าเป็นแนวทางที่ดีสำหรับสร้างแนวคิดที่ดีกับเด็ก แต่ถ้าจะให้ได้ผลดีก็ควรจะมีหลักจิตวิทยาของการนำระบบการให้คะแนนเข้าร่วมด้วย”

จากการจัดเวทีการสนทนากลุ่มการเพิ่มมูลค่าขยะในรูปแบบของการทำปุ๋ยหมักชีวภาพ ควรจะเริ่มต้นตั้งแต่การคัดแยกขยะในระดับครัวเรือนออกเป็นขยะที่ขายได้ ขยะที่สามารถทำเป็นปุ๋ยหมักชีวภาพ และส่วนที่ไม่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้อีก ทั้งนี้ส่วนที่จะนำมาทำเป็นปุ๋ยหมักนั้นควรจะหาจุดกักเก็บเป็นจุดๆ ภายในหมู่บ้าน ซึ่งมีผู้สนใจที่จะเข้าร่วมในขั้นต้น จำนวน 3 คน และโรงเรียนอีก 1 จุด รวม 4 จุด ที่จะสามารถจัดตั้งเป็นจุดพักขยะ ทั้งนี้ในแต่ละครัวเรือนต้องคัดแยกขยะที่ทำเป็นปุ๋ยหมักชีวภาพไว้แล้วนำมาจัดเก็บที่บริเวณจุดพักขยะตามเขตพื้นที่ ซึ่งจะมีการแบ่งเขตรับผิดชอบในการจัดเก็บขยะของแต่ละกลุ่มในหมู่บ้าน และต้องมีการตั้งกฎระเบียบการจัดการขยะ ในครั้งนี้ยังติดขัดด้านงบประมาณสนับสนุนการก่อสร้างตัวอาคารทำปุ๋ยหมักชีวภาพ

ภาพที่ 13 แสดงแนวทางการดำเนินงานการทำปุ๋ยหมักชีวภาพกลุ่มบ้านทุ่งเย็น ต.แม่ลาว

ในภาพรวมของการดำเนินงานทำปุ๋ยหมักชีวภาพบ้านทุ่งเย็นจะมีการดำเนินงานทั้งในส่วน
 ของชุมชนและโรงเรียน ทั้งนี้ทางชุมชนได้เริ่มต้นจากการทำปุ๋ยหมักชีวภาพในกลุ่มของเกษตร
 ทฤษฎีใหม่ที่มียุทธศาสตร์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการทำปุ๋ยหมักและนำมาผสมผสานกับองค์ความรู้
 ใหม่ ได้ดำเนินงานมาในระดับหนึ่ง จนได้มีกลุ่มของผู้ให้ความสนใจร่วมดำเนินการด้วย ภายใต้การ
 รวบรวมขยะที่ทำปุ๋ยหมักได้ ในขั้นต้นดำเนินงานเฉพาะกลุ่มเครือข่ายที่รู้จักกันมีความสนิทสนม
 กันและบางคนในกลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ที่มีความสนใจมองเห็นคุณค่าปุ๋ยหมักชีวภาพ ซึ่งประชาชน
 ที่จะทำการคัดแยกขยะต้องได้รับการอบรมให้ความรู้เข้าใจนำขยะทำเป็นปุ๋ยหมักชีวภาพ จึงทำให้
 เกิดการเรียนรู้และร่วมมือในการดำเนินงาน ส่วนในโรงเรียนได้ดำเนินการทดลองนำเศษขยะในโรง
 เรียนมาทำเป็นปุ๋ยหมักชีวภาพ ในขั้นต้นทางโรงเรียนได้นำกลุ่มนักเรียนบ้านทุ่งเย็นได้เข้าไปเรียนรู้
 วิธีการทำปุ๋ยหมักจากผู้ที่มีองค์ความรู้ภูมิปัญญาการทำปุ๋ยหมักชีวภาพ และได้ดำเนินการก่อสร้าง
 โรงหมักทำปุ๋ยชีวภาพในโรงเรียน อีกทั้งยังมีการเข้ามาศึกษาดูงานของกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข
 บ้านคะแนงที่เห็นความสำคัญของการนำเศษขยะทำเป็นปุ๋ยหมักภายใต้การเข้ามาให้คำแนะนำของ
 เกษตรตำบลแม่ลาว เพื่อนำไปดำเนินการลดปริมาณขยะในพื้นที่บ้านคะแนง ทั้งนี้ได้แบ่งเขตพื้นที่
 ออกเป็น 3 จุด ในหมู่บ้านคะแนงที่จะรองรับขยะที่สามารถทำเป็นปุ๋ยหมักชีวภาพ นอกจากนั้นยังมี

การจัดเวทีเชิงปฏิบัติการทำปุ๋ยหมักชีวภาพในพื้นที่ตำบลแม่ลาว โดยมีกลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ จำนวน 33 คน กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข จำนวน 8 คน กลุ่มผู้สนใจ จำนวน 10 คน เข้าร่วม การจัดเวทีครั้งนี้ ซึ่งมีรายละเอียดของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์จากคณะวิทยากรในเรื่องการ นำเศษขยะเหลือใช้มาทำเป็นปุ๋ยหมักชีวภาพ น้ำสกัด สารไล่แมลง ทำให้ได้แนวคิดสูตรต่างๆ นำมาทดลองปฏิบัติจริงเกิดการเรียนรู้ขึ้นและเครือข่ายการทำปุ๋ยหมักชีวภาพ อีกทั้งยังมีการระดม แนวคิดในกลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ในลักษณะของการสร้างเครือข่ายทำปุ๋ยหมักชีวภาพ โดยจะมีการ ดำเนินงานเฉพาะกลุ่มที่พร้อมทดลองปฏิบัติในขั้นต้น จำนวน 7 คน ในการทำน้ำสกัดชีวภาพจาก เศษวัสดุที่เหลือใช้ ได้แก่ พวกต้นกล้วย กะหล่ำปลี หอยเชอร์รี่ ผักนึ่ง มะละกอ ฟักทอง นำไปใช้ฉีด พ่นพืชไร่ สวน เมื่อได้ผลในระดับหนึ่งจะมีการขยายผลในการเรียนรู้ประสบการณ์ในกลุ่มเกษตรกร ทฤษฎีใหม่ ต่อไป

ภาพที่ 14 แสดงการศึกษาดูงานทำปุ๋ยหมักชีวภาพและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์

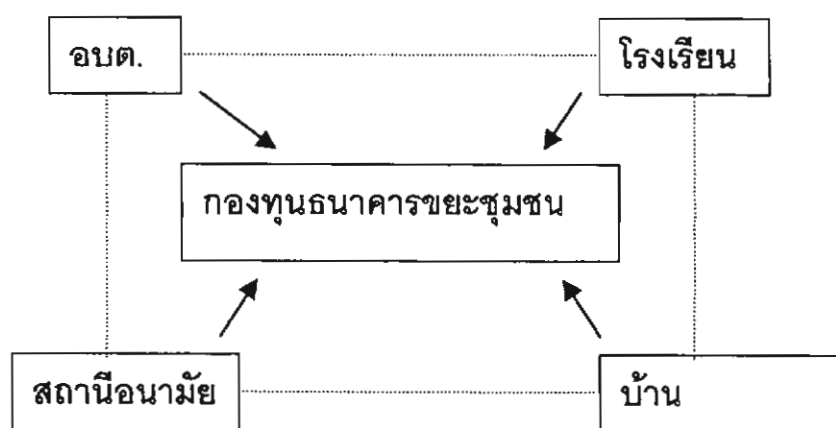

4.7ระบบกลไกการบริหารจัดการขยะโดยการเพิ่มมูลค่าที่องค์กรชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

ลักษณะการสร้างขบวนการเคลื่อนไหวของการรวมกลุ่มความร่วมมือในการจัดการขยะแบบการเพิ่มมูลค่านั้นต้องอาศัยการจัดการองค์ความรู้ที่มีอยู่อย่างกระจัดกระจายแบบแยกส่วนอยู่ตามองค์กรต่างๆ ในชุมชนไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานรัฐและชุมชน ที่มีความรู้ที่แตกต่างกันจึงต้องมีการจัดการความรู้ โดยอาศัยกระบวนการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมในรูปแบบของการประสานงานลักษณะของการรวมกลุ่มความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานต่างๆ แบ่งได้ 2 ลักษณะ ได้แก่

1. การรวมกลุ่มความร่วมมือแบบเป็นทางการ การจัดตั้งกองทุนธนาคารขยะชุมชน โดยผ่านทางกลุ่มของโรงเรียนต่างๆ ในรูปแบบของธนาคารขยะชุมชน ซึ่งต้องอาศัยกลุ่มคนผู้ที่คอยประสานงานจัดการองค์ความรู้ที่อยู่อย่างกระจัดกระจายตามกลุ่มต่างๆ ได้แก่ กลุ่มโรงเรียน องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาว และผู้นำชุมชน (สถานีอนามัยเป็นผู้ประสานงาน) โดยเริ่มต้นตั้งแต่การหากลุ่มที่มีแนวคิดที่จะเพิ่มมูลค่าขยะ จัดเวทีการแลกเปลี่ยนแนวคิด ศึกษาดูงาน สรุปบทเรียนและการประสานกลุ่มองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน ให้มีการดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วม อันนำไปสู่การสนับสนุนสอดคล้องอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ในทั้งนี้มีโรงเรียนบ้านแะร่วมกับประชาชนในหมู่บ้านเป็นชุมชนต้นแบบในการดำเนินงานมีการศึกษาดูงานเพื่อถอดประสบการณ์แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกันกับทางกลุ่มโรงเรียนและหมู่บ้านต่างๆ โดยมีกลุ่มองค์กรต่างๆ ในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมให้การสนับสนุนดำเนินงาน ได้แก่

กรอบแนวคิดธนาคารขยะชุมชน

1.1. องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาว

- ออกกฎระเบียบข้อบังคับการกำจัดขยะที่ถูกสุขลักษณะบังคับใช้ในพื้นที่ในลักษณะของขยะที่สามารถนำไปขายหรือนำกลับไปใช้ประโยชน์ใหม่ รวมถึงการนำขยะที่เหลือใช้แล้วไปทิ้งสถานที่ต่างๆ ก่อเหตุความเดือดร้อนให้กับคนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ เช่นการนำเศษขยะ ไปทิ้งริมแม่น้ำลำธาร ที่สาธารณะต่างๆ เป็นต้น

- จัดการประชุมชี้แจงกฎระเบียบข้อบังคับให้กลุ่มผู้นำแต่ละหมู่บ้านรับทราบ เพื่อการมีผลต่อการบังคับใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ

- สนับสนุนงบประมาณในการจัดตั้งกองทุนธนาคารขยะชุมชนในแต่ละโรงเรียนๆละ 8,000 บาท การประดิษฐ์สื่อการเรียนการสอนโดยการนำเศษวัสดุเหลือใช้พวกกระดาษนำมาทดลองทำในโรงเรียนที่พร้อมดำเนินการ

1.2. กลุ่มโรงเรียน

- การให้ความรู้/แนะนำกลุ่มนักเรียนเกี่ยวกับขยะที่สามารถนำไปขายให้เกิดมูลค่าได้ขยะที่สามารถทำเป็นปุ๋ยหมักชีวภาพและระบบการบริหารจัดการ ปลูกฝังนักเรียนให้มีจิตสำนึกต่อการกำจัดขยะในลักษณะการเพิ่มมูลค่าขยะรวมถึงผลเสียของการกำจัดขยะที่ไม่ถูกสุขลักษณะส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม

- จัดกลุ่มนักเรียนที่สนใจสมัครเป็นสมาชิกในกองทุนธนาคารขยะชุมชน และคัดเลือกกรรมการบริหารจัดการขยะทั้งนี้จะมีการแบ่งผลกำไรให้กับคณะกรรมการบริหาร

- การก่อสร้างโรงเรียนพักขยะที่สามารถนำไปขายให้เกิดรายได้ต่อไป

- นักเรียนที่เป็นสมาชิกจะมีการจัดเก็บขยะที่สามารถนำมาขายได้จากครัวเรือนของตนเองและญาติพี่น้องมาขายที่ธนาคารขยะ

- ประสานงานกับกลุ่มพ่อค้าคนกลางที่รับซื้อขยะในลักษณะของรอบสัปดาห์หรือรอบเดือน

1.3. ประชาชนแต่ละครัวเรือน ร้านค้าร้านชำที่อยู่ในเขตพื้นที่บริการของโรงเรียนแต่ละโรง คัดแยกขยะที่สามารถขายได้ ให้นักเรียนนำมาฝากขายที่โรงเรียน

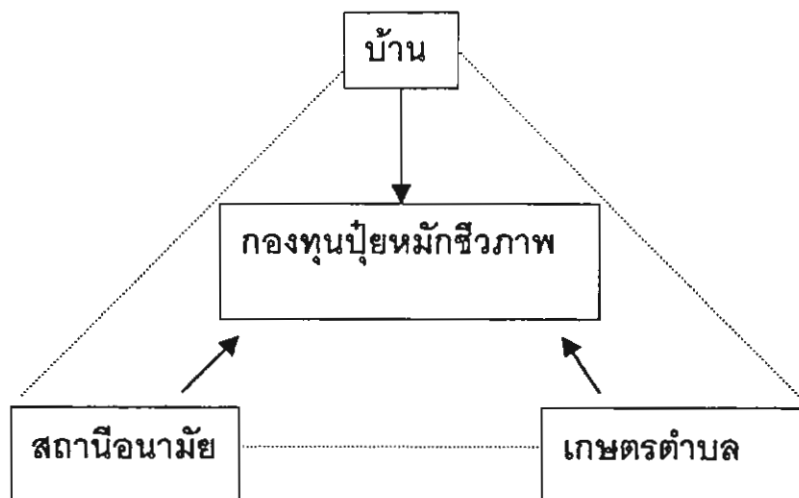
- ผู้ใหญ่บ้านประชาสัมพันธระบบการกำจัดขยะแบบการนำขยะที่ขายได้โดยการแยกขยะไว้เป็นประเภท เช่น ประเภทขวดแก้ว กระดาษ เป็นต้น ไว้ตามครัวเรือนของตนเองและมอบหมายให้เด็กนักเรียนที่เป็นลูก/หลานนำไปขายที่ธนาคารขยะในโรงเรียนเพื่อเป็นรายได้

1.4. สถานีอนามัย

- ให้ความรู้เรื่องเกี่ยวกับการกำจัดขยะแบบการเพิ่มมูลค่าทั้งขยะที่สามารถนำไปขายได้และทำปุ๋ยหมักชีวภาพ
- ประสานงานกับองค์กรต่างๆ เช่น องค์กรบริหารส่วนตำบลแม่ลาว โรงเรียน ผู้นำแต่ละหมู่บ้าน เกษตรตำบล ในการดำเนินอย่างเป็นระบบ
- ติดตามให้ความรู้/เทคนิควิธีการการเพิ่มมูลค่าขยะให้มีประสิทธิภาพ

2. การรวมกลุ่มแบบไม่เป็นทาง ในการรวมกลุ่มการทำปุ๋ยหมักชีวภาพนั้นจำเป็นต้องทราบผู้ที่มีภูมิปัญญาและมีความสามารถเป็นที่ยอมรับของชุมชนอยู่พอสมควร อันที่จะเป็นแกนนำต่อการดำเนินการ ซึ่งในครั้งนี้นับว่ามีกลุ่มแกนนำเกษตรทฤษฎีใหม่ที่มีภูมิปัญญาด้านการทำปุ๋ยหมักชีวภาพเดิม จำนวน 3 คน พร้อมทั้งจะร่วมผลักดันแนวคิด จึงได้พาไปศึกษาดูงานนำองค์ความรู้เหล่านั้นมาประยุกต์ใช้กับภูมิปัญญาเดิมที่มีอยู่ โดยการนำเศษใบไม้/วัชพืชต่างๆ ที่ได้เรียนรู้จากการศึกษาดูงานมาทดลองในพื้นที่หมู่บ้านทุ่งเย็นในลักษณะของการรวบรวมเศษใบไม้/วัชพืชตามครัวเรือนต่างๆ มากักเก็บไว้เป็นจุคๆ โดยอาศัยกลุ่มแกนนำเกษตรทฤษฎีใหม่เดิมและกลุ่มที่ได้ตระหนักเห็นความสำคัญการนำเศษวัสดุเหลือใช้มาทำปุ๋ยหมักชีวภาพรวม จำนวน 8 คน ทดลองทำการหมักปุ๋ยหมักชีวภาพ เพื่อนำไปใช้ในการบำรุงพืชสวน/พืชไร่ ทั้งนี้ในการดำเนินการต้องอาศัยการจัดการองค์ความรู้ที่มีอยู่อย่างกระจัดกระจาย ด้วยการประสานงานกับกลุ่มองค์กรต่างๆ (สถานีนามัยผู้ดำเนินการ) ที่มีองค์ความรู้ทั้งภาครัฐและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์อย่างต่อเนื่อง ได้แก่

กรอบแนวคิดการทำปุ๋ยหมักชีวภาพ

2.1 กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ในหมู่บ้านทุ่งเย็น

- รวมกลุ่มจัดตั้งกลุ่มปุ๋ยหมักชีวภาพโดยนำเศษวัสดุเหลือใช้พวกเศษใบไม้วัชพืชทั้งในครัวเรือนของตนเองและครัวเรือนที่อยู่ใกล้เคียง นำมาทำน้ำสกัดชีวภาพและปุ๋ยหมักใช้การเกษตรกรรมประเภทพืชผัก พืชสวนในหมู่บ้าน ในระยะแรกมีการดำเนินงานจำนวน 3 คน ต่อมาสมาชิกภายในกลุ่มตระหนักเห็นความสำคัญ จึงเข้าร่วมดำเนินการอีก 5 คน ซึ่งมีการพบปะประชุมในการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างกันอยู่เสมอสม่ำเสมอตลอดจนถึงการควบคุมดูแลและการบริหารจัดการร่วมกัน

2.2 ครัวเรือน/ร้านค้าร้านค้า

- แยกขยะที่เป็นเศษวัชพืชและเศษใบไม้ เพื่อกลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่นำไปใช้ทำปุ๋ยหมักชีวภาพต่อไป

2.3 สถานีอนามัย

- ประสานงานกับองค์กรต่างๆ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาว ผู้นำแต่ละหมู่บ้าน เกษตรตำบล ในการให้คำแนะนำเทคนิคดำเนินการอย่างเป็นระบบ

- ติดตามให้ความรู้/เทคนิควิธีการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ

2.4 เกษตรตำบล

- แนะนำให้ความรู้เรื่องเกี่ยวกับการกำจัดขยะ โดยการนำเศษวัชพืชและเศษใบไม้ต่างๆ มาทำปุ๋ยหมักชีวภาพ

- ติดตามให้ความรู้/เทคนิควิธีการการทำปุ๋ยหมักชีวภาพให้มีประสิทธิภาพ

4.8 จุดแข็งและจุดอ่อน

4.8.1 จุดแข็ง

1. การเข้ามามีส่วนร่วมของกลุ่มตัวแทนจากองค์กรต่างๆในชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องการดำเนินงานทั้งภาครัฐ ได้แก่ องค์กรบริหารส่วนตำบล สถานีอนามัย โรงเรียน ส่วนในภาคชุมชน ได้แก่ กลุ่มผู้นำชุมชน และผู้ที่ให้ความสนใจ เริ่มตั้งแต่กระบวนการศึกษาชุมชน ค้นหาสาเหตุ ศักยภาพ องค์ความรู้ต่างๆที่มีอยู่ในชุมชน จัดวางแผนงาน ร่วมปฏิบัติงาน รับผลประโยชน์ร่วมกัน และการติดตามผลงาน ทำให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของคนที่จะบูรณาการองค์ความรู้ที่มีอยู่ให้สามารถดำเนินงานการลดปริมาณขยะด้วยวิธีการเพิ่มมูลค่าได้อย่างเหมาะสม

2. กลุ่มปัจเจกบุคคลในชุมชนผู้ที่มีภูมิปัญญา ความตั้งใจ สนใจที่จะรวมกลุ่มความร่วมมือในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง เพื่อการประยุกต์องค์ความรู้เดิมผสมผสานองค์ความรู้ใหม่เกิดการพัฒนารูปแบบวิธีการเพิ่มมูลค่าขยะ ทั้งในการดำเนินงานด้านกองทุนธนาคารขยะชุมชนและการทำปุ๋ยหมักชีวภาพ

3. ภาวะผู้นำในพื้นที่ตำบลแม่ลาว ในการดำเนินงานนั้นพบว่ามียุทธศาสตร์การเป็นผู้นำทั้งที่แสดงออกในลักษณะของผู้นำที่เป็นทางการและผู้นำธรรมชาติพร้อมๆ กัน ดังเช่น อาจารย์ท่านหนึ่งที่รับผิดชอบการดำเนินงานธนาคารขยะ โรงเรียนบ้านแฮะผู้ซึ่งเป็นผู้ที่มีครอบครัวในหมู่บ้านแฮะ และเป็นที่เคารพนับถือของประชาชนในหมู่บ้านในการดำเนินงานต่างๆในหมู่บ้านก็จะเข้าไปมีบทบาทในการดำเนินงาน ครั้งนี้อาศัยคุณสมบัติดังกล่าว ในการรวมกลุ่มความร่วมมือกับท่านผู้ใหญ่บ้านและผู้ซึ่งแสดงบทบาทการเป็นผู้นำทางการประกอบกับการเป็นผู้นำที่ไม่เป็นทางการในการเป็นแกนนำกลุ่มพิทักษ์แหล่งต้นน้ำลำธารในอำเภอเชียงคำ ในลักษณะของการมีส่วนร่วมกระบวนการเรียนรู้ พัฒนาศักยภาพองค์ความรู้เดิมในการจัดตั้งกองทุนธนาคารขยะชุมชนจนประสบความสำเร็จเป็นที่ยอมรับทั้งในหมู่บ้านและชุมชนใกล้เคียง ทำให้เกิดการจัดเวทีถอดบทเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในแต่โรงเรียนและหมู่บ้านในพื้นที่ตำบลแม่ลาว ส่วนการดำเนินงานปุ๋ยหมักชีวภาพนั้น อาศัยภาวะการผู้นำในฐานะของผู้ที่มีภูมิปัญญาชาวบ้านเกี่ยวกับการทำปุ๋ยหมักชีวภาพใช้ในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมในครัวเรือนไปศึกษาดูงานพัฒนาองค์ความรู้นำไปประยุกต์ใช้กับการนำเศษขยะที่เหลือใช้มาผลิตปุ๋ยหมักชีวภาพใช้จนเป็นที่ยอมรับในหมู่บ้านและไปดำเนินการงานการสร้างเครือข่ายด้วยการจัดเวทีถอดบทเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ไปพร้อมกับการจัดตั้งกองทุนธนาคารขยะชุมชน

4. ภาวะผู้นำที่เกิดจากกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของกลุ่มแกนนำที่พร้อมที่จะร่วมผลักดันแนวคิดการเพิ่มมูลค่าขยะ ดังเช่น กรณีการเพิ่มค่าขยะของโรงเรียนบ้านแฮะจากเดิมที่ได้ดำเนินการการจัดตั้งธนาคารขยะชุมชนได้ในระดับหนึ่ง แล้วยังมีการพัฒนารูปแบบในลักษณะของการผลิตสื่อการเรียนการสอนด้วยวัสดุเหลือใช้พวกกระดาษและการทำปุ๋ยหมักชีวภาพ เพื่อที่จะเป็นชุมชนต้นแบบในการถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ชุมชนใกล้เคียงทั้งในพื้นที่ตำบลแม่ลาวและนอกพื้นที่

4.8.2 จุดอ่อน

1. การดำเนินงานปุ๋ยหมักชีวภาพในกลุ่มชาวบ้านยังไม่ค่อยเป็นที่ยอมรับเนื่องจากกระแสของการใช้สารเคมีทั้งในการเพิ่มผลผลิตและการกำจัดศัตรูพืช ได้ผลที่สะดวก รวดเร็วกว่า
2. การรวมกลุ่มในการประสานงานการเพิ่มมูลค่าขยะยังขาดความต่อเนื่องและความสอดคล้องในลักษณะของการสนับสนุนกันเท่าที่ควร เนื่องจากต่างหน่วยงาน
3. ขยะบางส่วนไม่สามารถทำให้เกิดมูลค่าได้ จำเป็นต้องมีการกำจัด ซึ่งยังต้องอาศัยเทคนิคในการกำจัดที่ถูกต้องลักษณะ

4.9 สรุปบทเรียน

จากการเก็บข้อมูลในชุมชนและในการจัดเวทีต่างๆ พอที่จะสรุปบทเรียน ดังนี้

1. การออกเก็บข้อมูลในชุมชน พบว่าในกลุ่มของโรงเรียนบ้านแฮะมีการดำเนินการจัดตั้งธนาคารขยะ โดยมีครูผู้มีภูมิลำนาอาศัยอยู่ในหมู่บ้านเป็นผู้ประสานงานทั้งในโรงเรียนและชุมชน ซึ่งมีวิธีการเริ่มต้นตั้งแต่กระบวนการพูดคุยสนทนาในกลุ่มของแกนนำของหมู่บ้าน ได้แนวทางที่จะให้ขยะเกิดมูลค่าโดยการนำไปขายผ่านการจัดตั้งธนาคารขยะใช้จุดพักขยะที่โรงเรียน ซึ่งประชาชนจะเข้ามาร่วมแรงร่วมใจกันสร้างที่พักขยะขึ้นและยังมีการจัดการอบรมให้ความรู้กับประชาชนทราบถึงขยะชนิด/ประเภทใดที่มีค่าสามารถนำไปขายได้ ตลอดจนถึงพบกลุ่มผู้ที่ทำปุ๋ยหมักชีวภาพในลักษณะของน้ำปุ๋ยหมักชีวภาพที่ผ่านกระบวนการหมักของเศษวัชพืชโดยการใช้น้ำคาลเป็นตัวเร่ง

2. เวทีสนทนากลุ่ม (Focus group) ในกลุ่มผู้นำท้องถิ่น พบผู้ที่สนใจที่จะร่วมดำเนินการเป็นกลุ่มแกนนำเกษตรทฤษฎีใหม่ 1 คน ผู้ใหญ่บ้าน 1 คน และผู้สนใจ 1 คน ที่สามารถรวมกลุ่มกันพร้อมที่จะดำเนินการการจัดทำปุ๋ยหมักชีวภาพจากการได้ไปศึกษาดูงานนำมาผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ตนเองกำลังเริ่มดำเนินการอยู่

3. การศึกษาดูงาน การทำปุ๋ยหมักชีวภาพเกิดการเรียนรู้ของกลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ที่นำเทคนิควิธีการมาทดลองปฏิบัติและผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ดำเนินงานอยู่แล้วในรูปแบบของน้ำปุ๋ยหมักชีวภาพ

4. เวทีประชาคม ทำให้เกิดเวทีการเรียนรู้แนวความคิดการดำเนินงานการจัดตั้งธนาคารขยะโดยผู้บริหารโรงเรียนได้เสนอโครงการของงบประมาณสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาว ในการจัดตั้งธนาคารขยะชุมชน เกิดการร่วมแสดงแนวความคิดการที่จะนำเศษขยะที่เหลือใช้มาแปรรูปเป็นฟัวเฟดานที่ใช้ติดกับที่บาร์ของอาจารย์ใหญ่โรงเรียนบ้านทุ่งเย็นที่มีความพร้อมที่จะร่วมดำเนินการต่อไป

5. เกิดการเรียนรู้จากหน่วยงานรัฐเข้ามาศึกษาดูงาน โดยตัวกลุ่มนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสจำนวน 11 โรงเรียน ในอำเภอเชียงคำ ในลักษณะของการดำเนินการอบรมและศึกษาดูงานธนาคารขยะและปุ๋ยหมักชีวภาพ

6. เกิดกระแสการยอมรับจากครู ด้วยการจัดวิชาการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของนักเรียนโรงเรียนบ้านทุ่งเย็น ในเรื่องการทำปุ๋ยหมักชีวภาพ โดยใช้บุคลากรผู้ที่มีความรู้ในชุมชน

7. การใช้ชุมชนต้นแบบเรื่องธนาคารขยะชุมชน โดยอาศัยโรงเรียนบ้านแฮะเป็นสถานที่ดูงานและวิทยากรถอดบทเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์เกิดการพัฒนาศักยภาพในกลุ่มคณะครูพยายามที่จะคิดค้นแนวทางใหม่ในรูปแบบการเพิ่มมูลค่าขยะ ซึ่งได้ดำเนินการเกี่ยวกับ

การนำเสนอวัสดุเหลือใช้พวกกระดาษทำเป็นสื่อการเรียนการสอนและการทำปุ๋ยหมักชีวภาพเพิ่มเติม การจัดตั้งกองทุนธนาคารขยะชุมชน ตลอดจนไปจนถึงการเข้ามามีส่วนร่วมเป็นกลุ่มแกนนำในการสร้างการยอมรับในชุมชนและโรงเรียนต่างๆ ทั้งในและนอกพื้นที่ตำบลแม่ลาว

8. การดำเนินงานจะพบกับกลุ่มที่มีแนวคิดที่หลากหลายต่อการเพิ่มมูลค่าขยะ ซึ่งมีทั้งแนวทางที่ได้ดำเนินงานอยู่ในอดีตและปัจจุบัน บางอย่างก็สามารถที่ดำเนินการได้ถ้ามีการบริหารจัดการที่ดี แต่ทั้งนี้ก็ต้องอยู่ที่การเข้ามามีส่วนร่วมของกลุ่มแกนนำชุมชนและการสร้างกระแสประชาคมของการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน จนได้แนวทางเป็นที่ยอมรับและเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการของชุมชน

9. การจัดการขยะในรูปแบบของการเพิ่มมูลค่าในระยะแรกของการดำเนินงานจะพบอุปสรรคในการเสนอแนวทางการเพิ่มมูลค่าขยะ ในกลุ่มบางคนของผู้บริหารสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เนื่องจากยังยึดติดกับแนวคิดการจัดการแบบเดิมที่ต้องจัดหาที่ทิ้ง เหมือนกับชุมชนใกล้เคียง ซึ่งยังไม่ค่อยเข้าใจในหลักการจัดการขยะที่ยั่งยืน แต่ในระยะต่อมาเกิดกระแสการยอมรับของชุมชน กระทั่งเกิดความเข้าใจและเข้ามาให้การสนับสนุนการดำเนินงาน

10. การดำเนินงานการจัดตั้งธนาคารขยะชุมชนจำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารงานในโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบ (ผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่นั้น) ในการกระตุ้น ส่วนด้านนโยบายต้องมีการดำเนินงานที่จริงจังบนพื้นฐานของการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนในรูปแบบต่างๆ ตามสภาพความเหมาะสมของพื้นที่

11. การดำเนินการเพิ่มมูลค่าขยะต้องอาศัยกลุ่มที่สนใจในการดำเนินการก่อน โดยเฉพาะกลุ่มที่มีภูมิปัญญาที่มีการดำเนินงานในระดับหนึ่งแล้ว ซึ่งต้องสร้างกลุ่มเหล่านี้เป็นแกนนำพัฒนาศักยภาพในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาดูงาน การถอดบทเรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์ นำมาประยุกต์พัฒนาการดำเนินงาน จนเป็นที่ยอมรับในระดับหนึ่งแล้วจึงพยายามสร้างเครือข่ายต่อไป

12. การจัดตั้งกองทุนธนาคารขยะชุมชนต้องให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่ขั้นตอนการรับทราบสภาพปัญหา ค้นหาแนวทาง วางแผนงาน ปฏิบัติร่วมกัน ผลประโยชน์ร่วม และติดตามผล จึงจะเกิดการเพิ่มมูลค่าขยะที่ยั่งยืนและเหมาะสมกับชุมชน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผล

ด้วยพื้นที่ตำบลแม่ลาวเป็นที่ราบลุ่มระหว่างภูเขาแม่น้ำลาวไหลผ่าน ประชาชนส่วนใหญ่รับกระแสบริโภคนิยม ผลที่ตามมาทำให้เกิดปริมาณขยะที่เพิ่มจำนวนขึ้นและพฤติกรรมerkการจัดขยะที่ไม่ถูกสุขลักษณะ ส่งผลต่อภาวะสุขภาพอนามัยและความขัดแย้งในพื้นที่ จึงเกิดประเด็นปัญหาที่จะหารูปแบบการลดปริมาณขยะโดยวิธีการทำให้ขยะมีมูลค่าที่เหมาะสมได้อย่างไร ทั้งนี้จึงได้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาแนวทางการบริหารจัดการขยะ โดยวิธีการเพิ่มมูลค่าที่ชุมชนมีส่วนร่วมได้อย่างเหมาะสม และเพื่อสร้างเครือข่ายการเรียนรู้รูปแบบการเพิ่มมูลค่าขยะ โดยศึกษาหมู่บ้านในที่ตำบลแม่ลาว อ.เชียงคำ จ.พะเยา จำนวน 14 หมู่ กลุ่มเป้าหมายหลักคือกลุ่มผู้นำทางerk จำนวน 57 คน และ ผู้นำธรรมชาติ 57 คน ซึ่งได้ทำการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ และใช้เครื่องมือการสัมภาษณ์เจาะลึก สทนากลุ่ม (Focus group) เวทีประชาคม การศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ และเวทีเชิงปฏิบัติการ ครั้งนี้ได้มีกลุ่มตัวแทนจากองค์กรทั้งภาครัฐได้แก่ สถานีอนามัย องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาว โรงเรียน และส่วนของชุมชน ได้แก่ อสม. ผู้ใหญ่บ้าน ร่วมออกเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่ โดยการใช้แบบสัมภาษณ์เจาะลึกในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประเภท/ชนิดขยะ สภาพบริบททั่วไปชุมชนด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ ตลอดจนวิถีชีวิตที่มีความเป็นอยู่ลักษณะของสังคมชนบท ทั้งนี้ทำให้ทราบถึงประเภท/ชนิดขยะส่วนใหญ่ของชุมชนมีจำนวนมากน้อยเพียงใด ซึ่งสามารถเรียงลำดับได้คือ พลาสติก กระป๋อง ขวดแก้ว กระดาษ เศษหญ้า/กิ่งไม้ เศษอาหารและเศษโลหะ เพื่อนำไปจัดการให้เกิดประสิทธิภาพ ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ และทัศนคติด้านการกำจัดขยะที่ดี แต่ยังคงมีพฤติกรรมerkการจัดขยะไม่ถูกสุขลักษณะ อันเป็นนิสัยของชุมชนชนบทที่ยังคงยึดติดกับพฤติกรรมerkการจัดขยะแบบการทิ้งที่กลางแจ้ง ริมแม่น้ำ ที่สาธารณะทั่วไป ซึ่งในอดีตไม่เป็นปัญหาเนื่องจากขยะส่วนใหญ่เป็นประเภทที่ย่อยสลายได้ ปัจจุบันเป็นประเภทที่ย่อยสลายไม่ได้ และกำจัดได้ยาก ซึ่งได้พบศักยภาพของปัจเจกบุคคลที่มีภูมิปัญญาเกี่ยวกับการนำขยะมาใช้ให้เกิดมูลค่าในรูปแบบวิธีการต่างๆที่มีความหลากหลาย เช่น การจัดตั้งโรงงานซื้อขยะที่องค์การบริหารส่วนตำบล การจัดตั้งธนาคารขยะมีทั้งการใช้โรงเรียนเป็นจุดพักและใช้ชุมชน การทำปุ๋ยหมัก แม้กระทั่งการผลิตกระดาษเป็นสื่อการเรียน ครั้งนี้ได้จัดเวทีการสนทนากลุ่มในกลุ่มของแกน

นำของแต่ละหมู่บ้านร่วมแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนแนวคิดกับกลุ่มปัจเจกบุคคลที่มีองค์ความรู้ การเพิ่มมูลค่าขยะ ทำให้ได้วิธีการที่พอจะสรุปเป็นแนวทางการจัดการขยะแบบการเพิ่มมูลค่าได้ 3 วิธี คือ รูปแบบการจัดตั้งธนาคารขยะชุมชน การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ และการผลิตสิ่งประดิษฐ์จากเศษ วัสดุเหลือใช้ ได้นำกลุ่มผู้นำหมู่บ้าน ครู ปัจเจกบุคคลที่มีความสนใจพร้อมที่จะร่วมการดำเนินงาน ลดปริมาณขยะไปศึกษาดูงานรูปแบบการจัดการขยะให้เกิดมูลค่าในลักษณะของการจัดตั้งธนาคาร ขยะชุมชนและการทำธุรกิจขยะ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ประกอบกับวิธีการเพิ่มมูลค่าขยะในพื้นที่ ตำบลแม่ลาว ด้วยวิธีการจัดเวทีประชาคมรับฟังการแสดงความคิดเห็นการต่อการจัดตั้งธนาคาร ขยะชุมชน และการทำปุ๋ยหมักชีวภาพ ซึ่งได้มีกลุ่มตัวแทนทั้งภาครัฐและเอกชน ให้ประเด็นแนวคิด เกี่ยวข้องกับการจัดการแบบองค์รวม โดยมองปัญหาขยะให้เป็นการรวมกลุ่มความร่วมมือจากทุก องค์กรในชุมชนและพยายามมองถึงองค์ความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นให้นำมาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต ในครั้งนี้ได้แนวทางการจัดตั้งธนาคารขยะชุมชน โดยใช้โรงเรียนเป็นจุดรับฝาก ขยะจากชุมชน อาศัยนักเรียนเป็นสื่อในการนำขยะจากครัวเรือนและช่วยปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การ คัดแยกขยะทั้งตัวเองและผู้ปกครอง ครึ่งนี้ได้มีกลุ่มชุมชนโรงเรียนบ้านสะเทิมที่มีการบริหารจัดการ ขยะให้มีมูลค่าได้ระดับหนึ่ง ซึ่งมีแนวทางการดำเนินการเริ่มต้นด้วยกลุ่มผู้นำชุมชนที่เป็นปัจเจก บุคคลเป็นที่เคารพนับถือในที่นี้คือครูผู้ที่สอนในโรงเรียนและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านสะเทิมที่เป็นคน ภาคใต้ (ผู้นำที่แสดงบทบาทได้ทั้งในฐานะตัวแทนของหน่วยงานภาครัฐและผู้นำธรรมชาติได้อย่าง เหมาะสม) สามารถสร้างกระบวนการรวมกลุ่มในรูปแบบของจัดตั้งกองทุนธนาคารขยะ ลักษณะ ของการเริ่มต้นมองเห็นสภาพปัญหาขยะที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน ทั้งที่ทิ้งไม่ถูกสุขลักษณะ เช่น ริมถนน ที่สาธารณะหมู่บ้าน ริมแม่น้ำลาว และเกิดความขัดแย้งระหว่างหมู่บ้านขึ้น จึงได้มีการ ร่วมปรึกษากับกลุ่มผู้นำในหมู่บ้าน ภายใต้การจัดการของผู้ใหญ่บ้านที่มีภาวะความเป็นผู้นำท้องถิ่น ที่ผู้คนให้ความเคารพนับถือ ตามระบบของวัฒนธรรมของชาวไทลื้อที่มักจะให้ความสำคัญกับ ผู้นำ ทั้งนี้ได้ประสานงานไปยังสถานีอนามัยน้ำมิน ต.แม่ลาว ร่วมหาแนวทางการแก้ไขปัญหาขยะ จึงได้จัดเวทีสนทนากลุ่มขึ้น เชิญหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องมาร่วมเพื่อหาแนวทางลดปัญหาขยะ ทำให้เกิดแนวทางการจัดตั้งธนาคารขยะชุมชน โดยที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ ทั้งนี้ ในกระบวนการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนในหมู่บ้านนั้น ได้มีการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้และ ขอมรับแนวคิดการเพิ่มมูลค่าขยะในรูปแบบการจัดตั้งกองทุนธนาคารขยะชุมชนรวมถึงการเข้ามามี ส่วนร่วมของกลุ่มองค์กรต่างๆในหมู่บ้าน ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มคณะกรรมการหมู่บ้าน ผู้สูงอายุ พ่อบ้าน แม่บ้าน เด็กนักเรียน ครึ่งนี้ได้ใช้เทคนิคการอบรมให้ความรู้ชนิด/ประเภทขยะที่ทำให้เกิดมูลค่าเพิ่ม และจัดเวทีวิเคราะห์สภาพปัญหาขยะ ตลอดจนไปจนถึงการถอดบทเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ จากปัจเจกบุคคล (ผู้มีภูมิปัญญาทำให้ขยะมีมูลค่าเพิ่ม) ในหมู่บ้านเกิดการแลกเปลี่ยนแนวคิด

ในกลุ่มองค์กรต่างๆทำให้ประชาชนในหมู่บ้านเกิดความตระหนัก และพร้อมที่จะเข้ามามีบทบาทของการมีส่วนร่วมในลักษณะของ การแบ่งหน้าที่รับผิดชอบการดำเนินงาน การระดมทุน การออกกฎระเบียบการเพิ่มมูลค่าขยะ

ในครั้งนี้อาจการรวมกลุ่มความร่วมมือของกลุ่มองค์กรต่างๆ ทั้งในระดับรากหญ้าหรือปัจเจกบุคคลกับกลุ่มองค์กรในหมู่บ้านทำให้เกิดการเรียนรู้และตระหนักถึงสภาพปัญหาขยะเกิดพลังของการผลักดันการลดปริมาณขยะภายในหมู่บ้านได้ระดับหนึ่ง โดยอาศัยรูปแบบของการทำให้ขยะมีมูลค่าเพิ่มด้วยวิธีการจัดตั้งธนาคารขยะชุมชน หนึ่ง จากการดำเนินงานในลักษณะดังกล่าวทำให้กลุ่มองค์กรต่างๆ ระหว่างหมู่บ้านไม่ว่าจะเป็นทั้งหน่วยงานภาครัฐ เช่น องค์กรบริหารส่วนตำบล กลุ่มโรงเรียน สถานีนอนามัย และผู้นำหมู่บ้านในพื้นที่ตำบลแม่ลาว ได้ตระหนักถึงรูปแบบการดำเนินงานลดปริมาณขยะด้วยวิธีจัดตั้งกองทุนธนาคารขยะชุมชน เป็นแนวทางที่จะลดสภาพปัญหาขยะได้อย่างยั่งยืน จึงได้รวมกลุ่มความร่วมมือทั้งหน่วยงานรัฐและชุมชนในพื้นที่ตำบลแม่ลาว สร้างกระบวนการเรียนรู้ระหว่างปัจเจกบุคคลผู้มีภูมิปัญญากับกลุ่มผู้นำแต่ละหมู่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาว กลุ่มคณะครู/นักเรียน ตลอดจนไปถึงกลุ่มองค์กรบริหารปกครองส่วนท้องถิ่นต่างๆ ร่วมกันเคลื่อนไหวการนำแนวคิดไปประยุกต์ใช้ตามสภาพสิ่งแวดล้อมในแต่ละท้องที่ ซึ่งในพื้นที่ตำบลแม่ลาว ได้จัดให้มีการสร้างเครือข่ายรูปแบบการจัดตั้งธนาคารขยะชุมชนโดยอาศัยโรงเรียนเป็นหลักดำเนินงานร่วมกับหมู่บ้านแต่ละหมู่บ้านที่อยู่ในเขตรับผิดชอบการให้บริการของโรงเรียน ด้วยวิธีการจัดเวทีถอดบทเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์จากกลุ่มครูโรงเรียนบ้านแฮะและผู้นำบ้านแฮะผู้มีภูมิปัญญาการนำขยะมาเพิ่มมูลค่า ด้วยวิธีการจัดเวทีการศึกษาดูงานเพื่อถอดบทเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ ในขั้นต้นได้จัดเวทีการเรียนรู้รูปแบบของการนำกลุ่มผู้นำแต่ละหมู่บ้านในพื้นที่ตำบลแม่ลาว จำนวน 14 หมู่บ้าน ตลอดจนถึงกลุ่มครู จำนวน 5 แห่ง มาศึกษาดูงานพร้อมจัดทำแผนปฏิบัติงาน ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนแนวคิดและปรับปรุงเป็นแนวทางที่พอจะดำเนินงานร่วมกับกลุ่มผู้นำชุมชนแต่ละหมู่บ้านนำไปเสนอแนวทางกับภาคประชาชนในการจัดการอบรมให้ความรู้การเพิ่มมูลค่าขยะในกลุ่มผู้ปกครองนักเรียน ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มครู ผู้นำบ้านแฮะ เจ้าหน้าที่สถานีนอนามัย และพ่อค้ารับซื้อของเก่า ที่คอยให้คำแนะนำทำความเข้าใจในการจัดการขยะแบบองค์รวมด้วยวิธีการนำขยะมาขายเกิดรายได้ ทั้งนี้ได้เกิดเครือข่ายธนาคารขยะชุมชน จำนวน 6 แห่ง ในพื้นที่ตำบลแม่ลาว ส่วนนอกพื้นที่ได้มีกลุ่มองค์กรต่างๆ เข้ามาศึกษาดูงาน ได้แก่ เทศบาลตำบลปง องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งกล้วย และกลุ่มโรงเรียนขยายโอกาส จำนวน 11 แห่ง เขตจังหวัดพะเยา

ในด้านการสร้างเครือข่ายการทำปฏิกิริยาหมักชีวภาพ อาศัยปัจเจกบุคคลที่เป็นผู้นำกลุ่มเกษตรกร ทฤษฎีใหม่ตำบลแม่ลาวผู้มีปัญญาดูแลความสนใจในการเรียนรู้เทคนิควิธีการทำปฏิกิริยาหมักสูตรต่างๆ ในการศึกษาดูงานนำมาประยุกต์ใช้กับรูปแบบเดิมทำให้เกิดการทำปฏิกิริยาหมักชีวภาพ และน้ำ สกัดชีวภาพ ในการนำไปใช้เป็นปุ๋ยอินทรีย์บำรุงพืช ผักสวนครัว และพืชไร่ จนเป็นที่ยอมรับใน กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่และบุคคลภายนอก ซึ่งครั้งนี้ได้มีการสร้างเครือข่ายด้วยวิธีการจัดเวทีให้ ความรู้เชิงทดลองปฏิบัติการจริง โดยนำเศษขยะที่เหลือใช้ครัวเรือนพวกเศษผัก ผลไม้ เศษใบไม้ วัชพืชมาร่วมทำปฏิกิริยาหมักชีวภาพ ในพื้นที่ตำบลแม่ลาวได้มีกลุ่มผู้สนใจเข้าร่วมได้แก่ สมาชิกกลุ่มเกษตรกร ทฤษฎีใหม่ กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข กลุ่มผู้นำหมู่บ้าน จำนวนทั้งสิ้น 40 คน และได้สร้างเครือ ข่ายนอกพื้นที่ โดยได้รับเชิญเป็นวิทยากรในการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การทำปฏิ ยาหมักชีวภาพพื้นที่กิ่งอำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย

อนึ่งจากการดำเนินงานโดยอาศัยการรวมกลุ่มความร่วมมือผ่านการประสานงานแบบเป็น ทางการผ่านหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง และแบบไม่เป็นทางการระหว่างกลุ่มองค์กรต่างๆใน หมู่บ้านในพื้นที่ เข้ามามีส่วนร่วมในการรับทราบถึงสภาพปัญหา ค้นหาแนวทางรูปแบบต่างๆ บนพื้นฐานการใช้ภูมิปัญญาคนในท้องถิ่น โดยหน่วยงานภาครัฐให้การส่งเสริมสนับสนุนทั้งด้าน องค์กรความรู้วิชาการ งบประมาณ เพื่อนำไปสู่การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาการทำขยะให้มีมูลค่าแต่ ดั้งเดิมเข้ามามีส่วนร่วมประยุกต์ใช้กับวิธีการที่ได้ศึกษาดูงาน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาให้เกิดความเหมาะสม ในรูปแบบของการจัดตั้งธนาคารขยะชุมชน การทำปฏิกิริยาหมักชีวภาพและการผลิตกระดาษเพื่อการเรียน จึงได้นำกลุ่มบุคคลดังกล่าวถือว่าเป็นผู้นำตามธรรมชาติมาร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ ไม่ว่าจะเป็น สถานีอนามัย องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาว เกษตรตำบลแม่ลาว ร่วมสร้างเครือข่ายโดยอาศัย กระบวนการเรียนรู้ด้วยการจัดเวทีถอดบทเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ระหว่างผู้ที่มีองค์ ความรู้การเพิ่มมูลค่าขยะกับกลุ่มผู้นำ และประชาชนทั่วไป จนในที่สุดสามารถที่จะลดปริมาณขยะ ได้ระดับหนึ่ง ส่งผลให้เกิดวัฒนธรรมใหม่ในการนำขยะไม่มีค่ามาคัดแยกขายเกิดรายได้ และทำปุ๋ย ใช้ในครัวเรือนทำให้เกิดมูลค่า ทำให้สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพ แม่น้ำลำธารสะอาด ไม่ส่งกลิ่นเหม็น ทัสนิยภาพดีขึ้น ตลอดไปจนถึงแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรคบางโรคลดลง เช่น โรคไข้เลือดออก อุจจาระร่วง ซึ่งทำให้ความขัดแย้งระหว่างหมู่บ้านลดลงมีผลให้เกิดสุขภาพจิตที่ดี

5.2 อภิปรายผล

จากการศึกษากระบวนการแก้ไขปัญหายยะอย่างมีส่วนร่วมโดยวิธีการเพิ่มมูลค่าขยะชุมชน ตำบลแม่ลาว อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา อภิปรายผลดังนี้

ตำบลแม่ลาวเป็นพื้นที่ราบระหว่างภูเขา มีแม่น้ำลาวไหลผ่านแทบทุกหมู่บ้าน ซึ่งเป็นชุมชนหนึ่งที่ได้รับการประกาศการบริโศกนิยมนั้นวัดดูนิยมนในทศวรรษที่ผ่านมา ผลกระทบที่ตามมาทำให้ประชาชนมีพฤติกรรมจัดการขยะที่ไม่ถูกสุขลักษณะ ไม่ว่าจะเป็นการทิ้งขยะริมแม่น้ำลาวที่สาธารณะ ที่ระหว่างหมู่บ้าน เกิดความขัดแย้งตามมา จำเป็นต้องมีขั้นตอนวิธีการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนโดยทำให้ขยะมีคุณค่าขึ้น ซึ่งต้องอาศัยเทคนิควิธีการจัดการอย่างเป็นระบบกับองค์ความรู้ที่มีอยู่อย่างกระจัดกระจาย ในขั้นต้นควรที่จะทราบถึงสภาพบริบทของชุมชนไม่ว่าจะเป็นชนิดประเภท ปริมาณขยะ ทักษะคน พฤติกรรม องค์ความรู้หรือภูมิปัญญาชาวบ้าน ซึ่งในชุมชนแต่ละแห่งก็จะมีกลุ่มบุคคลเหล่านี้ จากการเข้าไปเก็บข้อมูลในชุมชนพบกลุ่มผู้ที่มีแนวคิดและดำเนินการนำภูมิปัญญาชาวบ้านในการเพิ่มมูลค่า รูปแบบต่างๆ เช่น การตั้งธนาคารขยะชุมชน การทำปุ๋ยหมัก การคัดแยกขยะที่ขายได้เก็บสะสมไว้ สอดคล้องกับแนวคิดของ เอนก นาคะบุตร (2536: 66-68) กล่าวถึง ยุทธศาสตร์การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในรูปแบบขององค์กร กลุ่มเครือข่าย นั้น ในท้องถิ่นหนึ่งจะมีกลุ่ม “ปัญญาชน” ผู้มีความรู้ความสามารถในการวิเคราะห์หาค้นคิด สรุปทบทวนจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ผสมผสานกับความรู้และเทคโนโลยีภายนอกที่ได้ศึกษาดูงานมาลองผิดลองถูก และแนวคิดของ เอนก นาคะบุตร (2533: 35-38) อ้างในปริชาติ วลัยเสถียรและคณะ (2543: 307) กล่าวถึง ยุทธศาสตร์การโยกโย่เครือข่ายชาวบ้าน ภายใต้สภาพภูมิศาสตร์และกระแสการเคลื่อนไหวของชาวบ้านแต่ละท้องถิ่น ยุทธศาสตร์ที่สำคัญ คือ การค้นหาผู้รู้หรือปัญญาชาวบ้านที่มีสติปัญญา “แม่แบบ” เป็น “แกนหรือแม่ข่าย” ในการขยายผลหรือประสานการนำไปสู่ชาวบ้านคนอื่นๆ ด้วยวิธีการพามาศึกษาดูงาน ซึ่งได้ค้นพบกลุ่มผู้ที่มีภูมิปัญญาในชุมชนและพาไปศึกษาดูงานธุรกิจขยะรีไซเคิล การจัดทำธนาคารขยะชุมชน และการทำปุ๋ยหมักชีวภาพ และรวมกลุ่มความร่วมมือในการผลักดันแนวคิดการเพิ่มมูลค่าขยะรูปแบบการจัดตั้งธนาคารขยะชุมชนเป็นแบบทางการโดยอาศัยความร่วมมือจากองค์กรรัฐและชุมชน ส่วนการทำปุ๋ยหมักชีวภาพดำเนินงานกลุ่มผู้ที่มีภูมิปัญญาชาวบ้านสร้างการรวมกลุ่มในชุมชน ภายใต้การกำหนดวัตถุประสงค์ แนวทางการปฏิบัติเฉพาะกลุ่มแกนนำร่วมกัน สอดคล้องแนวคิดของ สุวิทย์ รุ่งวิสัย (2542: 20-42) กล่าวถึง การรวมกลุ่มเคลื่อนไหวทางสังคมมีทั้งที่เป็นองค์กรเป็นทางการและไม่เป็นทางการ มีการแสดงพฤติกรรมรวมกลุ่มที่มีลักษณะเฉพาะที่เรียกว่าอัตลักษณ์ ซึ่งมีการกำหนดวัตถุประสงค์ บรรทัดฐาน หลักปฏิบัติเฉพาะตน ภายใต้ความยึดมั่นผูกพันในกลุ่มมีลักษณะแตกต่างจากกลุ่มอื่น และแนวคิดของ บัณฑิต อ่อนคำ อ้างในวารสารสารานุกรมชุมชน ปีที่ 4 ฉบับที่ 6:

33-34) กล่าวถึง องค์ประกอบการสร้างกลุ่มให้เข้มแข็ง ต้องมีผู้นำ สมาชิก วัตถุประสงค์ และมีกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งการรวมกลุ่มความร่วมมือที่จะสร้างกระบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมให้เกิดเครือข่ายการเพิ่มมูลค่าขยะ ต้องอาศัยความร่วมมือจากองค์กรทั้งภาครัฐและชุมชน ไม่ว่าจะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล สถานีอนามัย โรงเรียน เกษตรตำบล และแกนนำชุมชน ประสานความร่วมมือผลักดันให้เกิดการลดปริมาณขยะด้วยการเพิ่มมูลค่า ดังเช่น แนวคิดของ กองประสานการปฏิบัติการบำบัดรักษาผู้ติดเชื้อและสารเสพติด (2543: 1-2) กล่าวถึง การรวมกลุ่มของคนในบ้านน้ำเกียนกิ่งอำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน แก้ไขปัญหาศีลธรรมเสื่อมถอย เกิดการมั่วสุมการพนัน ยาเสพติด ในลักษณะของการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน และสถานีอนามัย ภายใต้การให้การสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จนสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ในระดับหนึ่ง ซึ่งในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยวิธีการเพิ่มมูลค่านั้นจำเป็นต้องอาศัยการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนและองค์กรต่างๆ ในชุมชน ตามแนวคิดของ ไพรัตน์ เศรษฐินทร์ ม.ป.ป. อ้างในทวีทอง หงษ์วิวัฒน์ (2527: 7-8) กล่าวถึง หลักการของแนวทางพัฒนาโดยการมีส่วนร่วม ต้องอาศัยผู้นำทั้งทางธรรมชาติและผู้นำที่ได้แต่งตั้งขึ้น เนื่องจากสามารถปรับทัศนคติและการยอมรับสิ่งใหม่ๆ ได้เร็วและเป็นผู้ที่ชาวบ้านให้การเคารพนับถือ ด้วยการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่ การจัดหาข้อมูล หาสาเหตุปัญหา หาแนวทางแก้ไข ร่วมคิดตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ และติดตามผลงาน ตามสภาพแวดล้อม ความพร้อมชุมชน และแนวคิดของปรีชาดิ วลัยเสถียร และคณะ กล่าวถึง กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน เริ่มตั้งแต่ การศึกษาชุมชน ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินงาน ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมติดตามผลงาน

ครั้งนี้ในชุมชนตำบลแม่ลาวได้สามารถที่พัฒนากลุ่มแกนนำที่มีภูมิปัญญาให้มีศักยภาพเข้ามามีส่วนร่วมการดำเนินงานสร้างเครือข่ายการเพิ่มมูลค่าขยะทั้งรูปแบบการจัดตั้งธนาคารขยะชุมชน โดยชุมชนและองค์กรภาครัฐเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินงาน สอดคล้องแนวคิดของโรงเรียนวัดสมอแข ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เป็นชุมชนที่อยู่ชุมชนตัวเมือง ได้จัดตั้งธนาคารขยะในโรงเรียนทำให้ขยะลดปริมาณลง สิ่งแวดล้อมดี นักเรียนเกิดรายได้ และทักษะในการบูรณาการความรู้จัดการปัญหาขยะ กล่าวในหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน ปีที่ 25 ฉบับที่ 8911 วันที่ 2 สิงหาคม 2545 หน้า 21 และแนวคิดของชาวบ้านซอนตะเคียนอำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี ได้รวมกลุ่มความร่วมมือจัดตั้งธนาคารขยะชุมชน ให้แต่ละครัวเรือนเป็นสมาชิกนำขยะมาฝากขยะทำให้ขยะลดปริมาณลง เกิดรายได้เพิ่มขึ้น กล่าวในสำนักงานนโยบายแผนงานสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2544: ระบบออนไลน์) ส่วนการทำนุ้หมักชีวภาพได้ดำเนินงานจากกลุ่มผู้ที่มีภูมิปัญญาชาวบ้านทำให้ในการเกษตรกรรมสามารถลดปริมาณขยะและนำเศษวัสดุเหลือใช้มาใช้ทำให้เกิดประโยชน์ สอดคล้องแนวคิดของชาวหมู่บ้านบรมไตรโลกนาถที่ 21

เขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ได้ดำเนินการนำเศษวัสดุเหลือใช้พวกพืชผัก ผลไม้ และเศษวัชพืช ใบไม้ มาหมักทำปุ๋ยหมัก โดยกำหนดจุดพักเศษขยะเหล่านี้ไว้ตามจุดต่างในหมู่บ้าน เพื่อนำเศษวัสดุเหลือใช้เหล่านั้นมาทำปุ๋ยหมักใช้ในครัวเรือนและขายเกิดรายได้ จากการได้ไปศึกษาดูงานจังหวัดพิษณุโลก, 26 ตุลาคม 2544 และแนวคิดของ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม (2544: ระบบออนไลน์) กล่าวถึง ขยะอินทรีย์เป็นทางเลือกใหม่ของการกำจัดของเสียที่แหล่งกำเนิด โดยมากกว่าร้อยละ 50 ของขยะมูลฝอยทั้งหมดเป็นขยะมูลฝอยประเภทสารอินทรีย์ เช่น เศษอาหาร เศษผัก ผลไม้ การนำมาหมักให้เป็นปุ๋ย จึงเป็นการเปลี่ยนให้เป็นมูลค่า รวมทั้งสามารถช่วยลดปัญหาที่เกิดขึ้นในระบบการจัดการขยะมูลฝอย ลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอย และลดปริมาณขยะมูลฝอยที่ต้องนำไปกำจัดลดลงจนเป็นที่ยอมรับของชุมชนและองค์กรต่างๆ สอดคล้องแนวคิดของ ปาน กิมปี (2540) อ้างในปรีชาดิ วลัยเสถียรและคณะ (2543: 307) ได้อธิบายถึงเครือข่ายการเรียนรู้จะต้องเริ่มที่ผู้นำชุมชนทำหน้าที่เป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงมีการขยายเชื่อมโยงกับองค์กรเครือข่ายภาครัฐ เอกชน ชุมชน ธุรกิจ และองค์กรวิชาการ กระตุ้นให้เกิดกระบวนการเรียนรู้และการมีส่วนร่วม โดยยึดหลักการมีส่วนร่วม และแนวคิดของวิลลิกซ์ ชูชาติ (2540: 198) อ้างในปรีชาดิ วลัยเสถียรและคณะ (2543: 307) กล่าวถึงรูปแบบการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ เริ่มต้นจากการสร้างผู้นำธรรมชาติที่เป็นที่ยอมรับชุมชนเป็นตัวขยายเชื่อมประสานกับกลุ่มต่างๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งพื้นที่ตำบลแม่ลาวได้อาศัยกระบวนการดังกล่าวพัฒนากลุ่มผู้นำที่มีภูมิปัญญาตามธรรมชาติในชุมชน ด้วยการพาศึกษาดูงานนำความรู้ดังกล่าวประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ในพื้นที่ จนสามารถที่จะพัฒนาแก้ไขปัญหาได้ระดับหนึ่ง และเริ่มที่จะจัดอบรมเพื่อถอดบทเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในการสร้างเครือข่ายการเพิ่มมูลค่าขยะ สอดคล้องแนวคิดของ นเรศ สงเคราะห์ (2541: 113-114) อ้างใน ปรีชาดิ วลัยเสถียรและคณะ (2543: 149) ได้กล่าวถึง ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยจะต้องมีการศึกษาดูงาน จัดการอบรม และจัดเวทีถอดประสบการณ์ สรุปบทเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่มองค์กรต่างๆในชุมชน แนวคิดของ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น (2540: 133-114) อ้างในปรีชาดิ วลัยเสถียรและคณะ (2543: 307) ได้อธิบายถึง เครือข่ายการเรียนรู้ ลักษณะของรูปแบบธรรมชาติ ที่ชุมชนหนึ่งชุมชนใดสามารถพัฒนาแก้ไขปัญหาของชุมชนนั้นได้ก็จะมีชุมชนใกล้เคียงเข้ามาเรียนรู้ นำรูปแบบวิธีการไปประยุกต์ใช้กับชุมชนตนเองตามความเหมาะสม

จากการได้ดำเนินงานในรูปแบบของการศึกษาชุมชน ค้นหาสาเหตุ แนวทาง วางแผนงาน การปฏิบัติร่วมกัน การรับผลประโยชน์ และติดตามผล ภายใต้การเข้ามามีส่วนร่วมของกลุ่มองค์กร ทั้งภาครัฐ ชุมชน เข้ามารวมกลุ่มความร่วมมือโดยอาศัยกระบวนการเรียนรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ในการจัดการปัญหาขยะด้วยการเพิ่มมูลค่าขยะในรูปแบบของจัดตั้งกองทุนธนาคารขยะชุมชนและปฎิหมักชีวภาพจนกระทั่งสามารถลดปัญหาขยะได้ในระดับหนึ่ง

5.3 ปัญหา/อุปสรรค

1. การประสานงานกับองค์กรต่างๆ ในพื้นที่ที่มีความหลากหลายยากแก่การดำเนินการให้มีแนวความคิดที่ตรงกัน
2. การดำเนินงานช่วงระยะ 1 – 2 ไม่ค่อยต่อเนื่องใช้เวลานาน ในการติดต่อประสานงาน/การจัดทำรายงาน ทำให้เกิดผลกระทบต่อการดำเนินงานในท้องถิ่น
3. การออกเก็บข้อมูลในชุมชนมักจะ ไม่พบกับกลุ่มเป้าหมายหลักส่วนมากจะต้องออกไปตามเก็บข้อมูลภายหลัง
4. ระยะเวลาที่ได้ออกไปเก็บข้อมูลภาคสนามมีเวลานั้นไม่สามารถที่จะสามารถเก็บข้อมูลที่เป็นภาพรวมได้ชัดเจนเท่าที่ควร
5. ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่เห็นความสำคัญของการทำปฎิหมักชีวภาพ ยึดติดกับการใช้สารเคมี ซึ่งการทำปฎิหมักชีวภาพใช้จำเป็นต้องอาศัยระยะเวลา
6. แนวคิดของกลุ่มองค์การบริหารส่วนตำบล โดยเฉพาะกลุ่มสมาชิกบริหารยังยึดติดกับกรอบแนวคิดเดิมที่จะต้องหาที่ทิ้งขยะ และจัดการที่ทิ้งขยะ ได้อย่างไม่ถูกสุขลักษณะ
7. การจัดตั้งกองทุนธนาคารขยะชุมชนในโรงเรียนบางโรงเรียนยังขาดการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ และความพร้อมของบุคลากรที่รับผิดชอบบางโรงเรียนยังไม่มี

5.4 ข้อเสนอแนะ

5.4.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. กลุ่มผู้ที่มีภูมิปัญญาการเพิ่มมูลค่าขยะควรได้รับการสนับสนุน ส่งเสริมโดยเฉพาะกลุ่มองค์กรบริหารส่วนตำบล เพื่อความยั่งยืนการดำเนินงานและสอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชน
2. การดำเนินงานควรให้กลุ่มหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน และชุมชน เข้ามามีส่วนร่วม ตั้งแต่การรับทราบสภาพปัญหา ค้นหาสาเหตุแนวทาง วางแผนงาน ปฏิบัติงาน รับผลประโยชน์ร่วมกัน และติดตามผลงาน เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างเป็นระบบ
3. กลุ่มการทำปุ๋ยหมักชีวภาพควรให้การสนับสนุนการดำเนินงานอย่างจริงจัง เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีภูมิปัญญา และมีการนำสิ่งเหล่านั้นมาใช้ในวิถีชีวิตการประกอบอาชีพเกษตรกรรมให้นำไปสู่ระบบการค้าขายเชิงธุรกิจ จนเป็นที่ยอมรับและเริ่มปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้สารเคมี
4. กลุ่มผู้บริหารโรงเรียนควรให้การสนับสนุนการดำเนินงานการจัดตั้งกองทุนธนาคารขยะชุมชนและปุ๋ยหมักชีวภาพ เนื่องจากเป็นการฝึกนักเรียนให้เรียนรู้ด้วยการนำความรู้ที่ได้เรียนภาคทฤษฎีนำมาประยุกต์ใช้กับการเพิ่มมูลค่าขยะในลักษณะต่างๆ

5.4.2 ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาการทำปุ๋ยหมักชีวภาพเชิงธุรกิจ เพื่อการพัฒนาภูมิปัญญาที่มีอยู่เดิมให้มีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งสามารถนำไปสู่ระบบการผลิตแบบอุตสาหกรรมเชิงธุรกิจ ในการยอมรับและการปรับเปลี่ยนค่านิยมการใช้สารเคมีให้ลดลง
2. การศึกษาการจัดการขยะแบบการเพิ่มมูลค่าอย่างเป็นระบบ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้เพื่อลดปริมาณขยะ ตั้งแต่การคัดแยกขยะขาย การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ การกำจัดขยะที่ไม่สามารถกำจัดได้

บรรณานุกรม

- กองประสานการปฏิบัติการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด. 2543. ชุมชนแห่งการเรียนรู้ร่วมกัน.
ม.ป.ท: ม.ป.พ.
- กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม. กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. 2544.
ห้องข่าวสิ่งแวดล้อม. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.dcpq.go.th/index.html>.
คลังข่าวสิ่งแวดล้อม. (7 สิงหาคม 2544)
- กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม. กรมควบคุมมลพิษ. 2544. ดัชนีภัยขยะอันตราย.
[ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://www.pcd.go.th> (6 มกราคม 2545)
- กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม. สำนักงานนโยบายแผนงานสิ่งแวดล้อม. 2544.
การมีส่วนร่วมของประชาสังคม. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา
<http://www.oep.go.th/download/download/html>. (10 สิงหาคม 2544)
- กระทรวงศึกษาธิการ. สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. 2538. การศึกษาวัฒนธรรม
ชนชาติไท. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- ณริสสร ชีรทีป. 2543. ความเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยต่อ ตำบลหลวงเหนือ อำเภอดอยสะเก็ด
จังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ.2460-2540. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นเรศ สงเคราะห์สุข. 2541. จากแนวคิดสู่การปฏิบัติ. สำนักงานโครงการพัฒนาที่สูงไทย-เยอรมัน:
เชียงใหม่. อ้างถึงใน ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ. 2543. กระบวนการและเทคนิคการ
ทำงานของนักพัฒนา. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย: ม.ป.พ.
- บัณฑิร อ่อนคำ. 2544. “การสร้างกลุ่มให้เข้มแข็งอย่างไร” วารสารสาธารณสุขมูลฐานภาค
เหนือ. 14. 6(สิงหาคม – กันยายน 2544): 33-34
- ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ. 2543. กระบวนการมีส่วนร่วม. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการ
วิจัย: ม.ป.พ.
- ปาน กิมปี. 2540. การพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้การศึกษานอกโรงเรียนเพื่อการพึ่งตนเองของ
ชุมชน. วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต. พัฒนาศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อ้างถึงใน ปาริชาติ
วลัยเสถียร และคณะ. 2543. กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา. สำนักงาน
กองทุนสนับสนุนการวิจัย: ม.ป.พ.

หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน ปีที่ 25 ฉบับที่ 8911 วันที่ 2 สิงหาคม 2545

องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาว. 2543. "เอกสารสรุปผลงานประจำปี 2543" ม.ป.ท.: ม.ป.พ.

(อัคราเสนา)

อดิน รพีพัฒน์. ม.ร.ว. อ่างใน สมบูรณ์ ชันเมือง. 2542. การจัดการขยะในครัวเรือนเขตเทศบาล
พะเยา. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการมนุษย์และสิ่งแวดล้อม
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

นักวิจัยประจำสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 2540. องค์การชุมชนกลไกเพื่อแก้ไข
ปัญหาและพัฒนาสังคม. กรุงเทพฯ: แพลน ฟรันทิง. อ่างใน ปาริชาติ วลัยเสถียร และ
คณะ. 2543. กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา. สำนักงานกองทุน
สนับสนุนการวิจัย: ม.ป.พ.

วิมลลักษณ์ ชูชาติ. 2540. การนำเสนอรูปแบบของกระบวนการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้สำหรับ
การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้. วิทยานิพนธ์ดุสิตวิทยาดุษฎีบัณฑิต. พัฒนาศึกษา. จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย. อ่างใน

อินเขียน บัวเย็น. 2544. สัมภาษณ์. 25 มกราคม.

สุวิทย์ รุ่งวิสัย. 2542. ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม. เชียงใหม่. โรงพิมพ์คาราวรรณ
การพิมพ์.

สุจิตต์ วงษ์เทศ. 2527. คนไทยไม่ได้มาจากไหน. กรุงเทพฯ: เจ้าพระยา.

สุมิตร ปิติพัฒน์. 2526. "คนไทยในสิบสองปันนา" วารสารธรรมศาสตร์. 12. มีนาคม 2526.

อุทิศ ปฐมของ. 2542. "งานสืบสานตำนานไทลื้อ" ม.ป.ท.: ม.ป.พ. (อัคราเสนา)

———. 2536. การส่งเสริมการมีส่วนร่วม. อ่างใน ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ. 2543.
กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย:
ม.ป.พ.

เอนก นาเคบุตร. 2533. เครือข่ายการพัฒนา. อ่างใน ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ. 2543.
กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย:
ม.ป.พ.

โครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการพัฒนา ไทย-เนเธอร์แลนด์. 2536. คู่มือการ
ทำงานกับเกษตรกรรายย่อยโดยกระบวนการกลุ่ม. กรมส่งเสริมการเกษตร. อ่างใน
ไพรัตน์ เดชะรินทร์. อ่างใน ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล. 2527

ภาคผนวก ก

(แบบสอบถาม)

แบบสอบถาม

ประเด็น

1. ปริมาณของขยะในแต่ละประเภท
2. ทักษะและพฤติกรรม
3. วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการเกิดทัศนคติและพฤติกรรม
4. การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะให้เกิดมูลค่า
 - 4.1 เทคนิค/วิธีการ
 - 4.2 ระบบการตลาด
 - 4.3 กลไกการดำเนินการอย่างเป็นระบบ

องค์ประกอบ

1. ประเภทขยะ
2. ปริมาณขยะ
3. แหล่งที่มา
4. คติ/ความเชื่อ/พฤติกรรมของคน
5. วิธีการกำจัด
6. การนำขยะมาเพิ่มมูลค่า
7. ระเบียบของชุมชน/อบต.
8. การมีส่วนร่วม

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง แนวทางในการบริหารจัดการขยะ โดยวิธีการเพิ่มมูลค่าที่ประชาชนมีส่วนร่วม
ผู้สัมภาษณ์ สถานที่ วันที่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล

1. ชื่อ – สกุล บ้านเลขที่ หมู่ อายุ ปี
2. เพศ อาชีพ รายได้เฉลี่ย/ครอบครัว/เดือน บาท
3. สถานะภาพในครอบครัว
☐ หัวหน้าครอบครัว ☐ บุตร ☐ อื่นๆ ระบุ
- ☐ แม่บ้าน ☐ ญาติ
4. การศึกษา
☐ ประถมศึกษา ☐ อนุปริญญา ☐ อื่นๆ ระบุ
- ☐ มัธยมศึกษา ☐ ปริญญาตรี
5. ตำแหน่งในชุมชน

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านการจัดการขยะ

1. ขยะที่เกิดขึ้น โดยส่วนมากเป็นขยะชนิดใด ระบุจากมากไปหาน้อย 10 อันดับ

ลำดับ	ชนิด	ประเภท	แหล่งที่มา	หมายเหตุ
1				- แหล่งที่มาขยะ 1.ในครัวเรือน 2.ร้านค้าขายของ ชำ 3.การเกษตร
2				
3				
4				
5				
6				- ประเภทขยะ 1.นำกลับมาใช้ ประโยชน์ใหม่ได้ 2.นำไปขายได้ 3.ไม่สามารถนำ ไปขายและใช้ ประโยชน์ได้
7				
8				
9				
10				

2. ข้อมูลด้านทัศนคติและพฤติกรรม

2.1 ด้านทัศนคติ

1. ขยะมีผลทำให้เกิดปัญหาต่อสิ่งแวดล้อมในชุมชนของท่านหรือไม่

☐ เกิด ต่อสุขภาพ ระบุ

ต่อชุมชน ระบุ

☐ ไม่เกิด เพราะ

2. ขยะสามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้หรือไม่

☐ ได้ เพราะ

☐ ไม่ได้ เพราะ

2.2 ด้านพฤติกรรม

1. ที่รองรับขยะ ☐ มี ระบุ

☐ ไม่มี เพราะ

2. การคัดแยกขยะ ☐ มี ระบุ

☐ ไม่มี เพราะ

3. ใครเป็นผู้รับผิดชอบในการกำจัดขยะ ระบุ

4. มีวิธีการกำจัดขยะอย่างไร (ระบุได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ เผา ☐ หมักทำปุ๋ย ☐ นำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่

☐ ฝัง ☐ ขยาย ☐ อื่น ๆ ระบุ

5. ความถี่ในการนำขยะไปทิ้ง

☐ วันละ 1 ครั้ง ☐ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ☐ อื่น ๆ ระบุ

6. ปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน

☐ 1 กิโลกรัม ☐ 2 กิโลกรัม ☐ มากกว่า 2 กิโลกรัม

7. ขยะมักจะนำไปทิ้งสถานที่ใด

ระบุ ลำดับที่ 1

ระบุ ลำดับที่ 2

ระบุ ลำดับที่ 3

ระบุ ลำดับที่ 4

ระบุ ลำดับที่ 5

3. วัฒนธรรมการกำจัดขยะ

3.1 ท่านคิดว่าการเลือกใช้สินค้าและการกำจัดขยะในอดีตกับปัจจุบันแตกต่างกันหรือไม่ เพราะสาเหตุใด

.....

.....

.....

.....

4. การมีส่วนร่วมในการกำจัดขยะ

4.1 ท่านคิดว่าใครน่าจะเข้ามามีบทบาทในการทำให้ขยะเกิดประโยชน์ในชุมชน

บ้าน ระบุ โดยวิธี

โรงเรียน ระบุ โดยวิธี

วัด ระบุ โดยวิธี

โบสถ์ ระบุ โดยวิธี

อบต. ระบุ โดยวิธี

ร้านค้าขายของชำ ระบุ โดยวิธี

.....

ตลาด ระบุ โดยวิธี

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ระบุ โดยวิธี

อื่นๆ ระบุ โดยวิธี

4.2 เมื่อท่านมีขยะที่สามารถนำไปขายได้ ท่านนำไปขายให้แก่ใคร

☐ พ่อค้าที่มารับซื้อในหมู่บ้าน ระบุ

☐ นำไปขายที่ร้านรับซื้อของเก่า ระบุ

☐ อื่น ๆ ระบุ

.....

4.3 ถ้ามีการรวมกลุ่มผลิตสินค้าที่แปรรูปมาจากขยะ น่าจะมีลักษณะอย่างไร และท่านจะเข้ามามีส่วนร่วมอย่างไร

.....

.....

4.4 ท่านมีวิธีการที่จะนำขยะมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างต่อเนื่องได้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

4.5 ท่านคิดว่าควรตั้งกฎระเบียบเกี่ยวกับการกำจัดขยะในชุมชนอย่างไร

ระดับ ครัวเรือน วิธีการ

.....

.....

.....

ระดับ หมู่บ้าน วิธีการ

.....

.....

.....

ระดับ ตำบล วิธีการ

.....

แบบสอบถาม
ติดตามธนาคารขยะชุมชน

1. ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ สกุล อายุ ปี ตำแหน่ง

ที่อยู่ บ้านเลขที่..... หมู่..... ต.แม่ลาว อ.เชียงคำ จ.พะเยา

การศึกษา

☐ต่ำกว่าประถม

☐ ประถมศึกษา

☐ มัธยมศึกษา

☐ ปริญญาตรี

☐ สูงกว่าปริญญาตรี

อาชีพ

2. การบริหารจัดการขยะ โดยวิธีการเพิ่มมูลค่าในโรงเรียน

2.1 วิธีการดำเนินงาน

2.1.1 ธนาคารขยะชุมชน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2.1.2 ปุ๋ยหมักชีวภาพ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2.2 การมีส่วนร่วม

2.2.1 โรงเรียน

.....

.....

.....

.....

.....

2.2.2 ชุมชน

.....

.....

.....

.....

.....

2.3 การเพิ่มมูลค่าขยะ

2.3.1 ปริมาณขยะลดลง

2.3.1.1 บัญชีการขายขยะ (ประเภทขยะแต่ละชนิด+แหล่งที่มาขยะ+รายได้กองทุน)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2.4 ความขัดแย้งปัญหาขยะ

.....

.....

.....

.....

2.5 คุณภาพสิ่งแวดล้อม

2.5.1 แหล่งต้นน้ำลาว

.....

.....

.....

.....

.....

2.5.1 แหล่งลุ่มน้ำลาว

.....

.....

.....

.....

.....

2.5.2 ทักษะศักยภาพ

2.5.2.1 บริเวณรอบๆครัวเรือน

.....

.....

.....

.....

.....

2.5.2.2 ริมถนนและที่สาธารณะหมู่บ้าน

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

แบบสอบถาม
ติดตามประเมินผลปุ๋ยหมักชีวภาพ(ผู้ปฏิบัติ)

1.ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ สกุล อายุ ปี ตำแหน่ง

ที่อยู่ บ้านเลขที่..... หมู่..... ต.แม่ลาว อ.เชียงคำ จ.พะเยา

การศึกษา

☐ต่ำกว่าประถม ☐ ประถมศึกษา ☐ มัธยมศึกษา

☐ ปริญญาตรี ☐ สูงกว่าปริญญาตรี

อาชีพ

2. การบริหารจัดการทำปุ๋ยหมักชีวภาพ

2.1 แหล่งที่มาเศษวัสดุเหลือใช้ประเภทขยะ

☐ ครั้วเรือน ประเภท

.....

☐ ครั้วเรือนไก่เลี้ยง

ประเภท.....

☐ อื่นๆ ระบุ

.....

2.2 การนำปุ๋ยหมักชีวภาพไปใช้ประโยชน์

2.2.1 ขั้นตอนการนำไปใช้ด้านการเกษตร

.....

.....

.....

2.2.2 ประสิทธิภาพของปุ๋ยหมักชีวภาพในการนำไปใช้ด้านการเกษตร

.....

.....

2.2.3 การลดปริมาณการใช้สารเคมี

.....

.....

แบบสอบถาม
ติดตามประเมินผลผู้ป่วยหนักชีวภาพ(ผู้นำ)

1. ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ สกุล อายุ ปี ตำแหน่ง

ที่อยู่ บ้านเลขที่..... หมู่ ต.แม่ลาว อ.เชียงคำ จ.พะเยา

การศึกษา

☐ ต่ำกว่าประถม ☐ ประถมศึกษา ☐ มัธยมศึกษา

☐ ปริญญาตรี ☐ สูงกว่าปริญญาตรี

อาชีพ

2. ท่านประกอบอาชีพด้านการเกษตรใช่หรือไม่

☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่

3. ท่านใช้ปุ๋ยประเภทใดในการเกษตร

☐ สารเคมี ชนิด เพราะ

.....

☐ ปุ๋ยหมักชีวภาพ ชนิด เพราะ

.....

4. ท่านคิดว่าการทำปุ๋ยหมักชีวภาพใช้เศษขยะประเภทใดได้บ้าง

.....

.....

.....

5. ท่านมีส่วนร่วมส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรในตำบลท่านหรือไม่ อย่างไรบ้าง

☐ มีส่วนร่วม

วิธีการ.....

.....

☐ ไม่มีส่วนร่วม

เพราะ

.....

6. ท่านคิดว่าการทำปฏิกิริยาภาพควรส่งเสริมการดำเนินงานหรือไม่ เพราะเหตุใด และควรดำเนินการในกลุ่มใดบ้าง

☐ ควรส่งเสริม

เพราะ
.....
.....

☐ ไม่ควรส่งเสริม

เพราะ
.....
.....

ภาคผนวก ข
(ประมวลภาพผลการดำเนินงาน)

สภาพปัญหาขยะ

งานจัดการมลพิษทางน้ำ

ประชุมสนทนากลุ่มผู้เฒ่า

จัดเวทีประชาชนตำบลแม่ลาว

การศึกษาดูงานที่จังหวัดพิษณุโลก

จัดสร้างธนาคารขยะชุมชนต้นแบบ(บ้านห้วย)

การบริหารจัดการกลุ่มกรรมการนักเรียน

จัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน

ห้องนํ้าขยะ

จุดพักขยะ

เครือข่ายปุ๋ยหมัก

ธนาคารขยะชุมชนบ้านแฮะ(ต้นแบบ)

กลุ่มองค์กรชุมชนพื้นที่ตำบลแม่ลาว

อบรมให้ความรู้และเสนอแนวทางการเพิ่มมูลค่าขยะ

ประชาชนร่วมแสดงความคิดเห็น
แผนธนาคารขยะชุมชน

คณะกรรมการมูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติประเมินผลงาน

นำเสนองานชิ้นกำไรให้ชุมชน
โดยมูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ

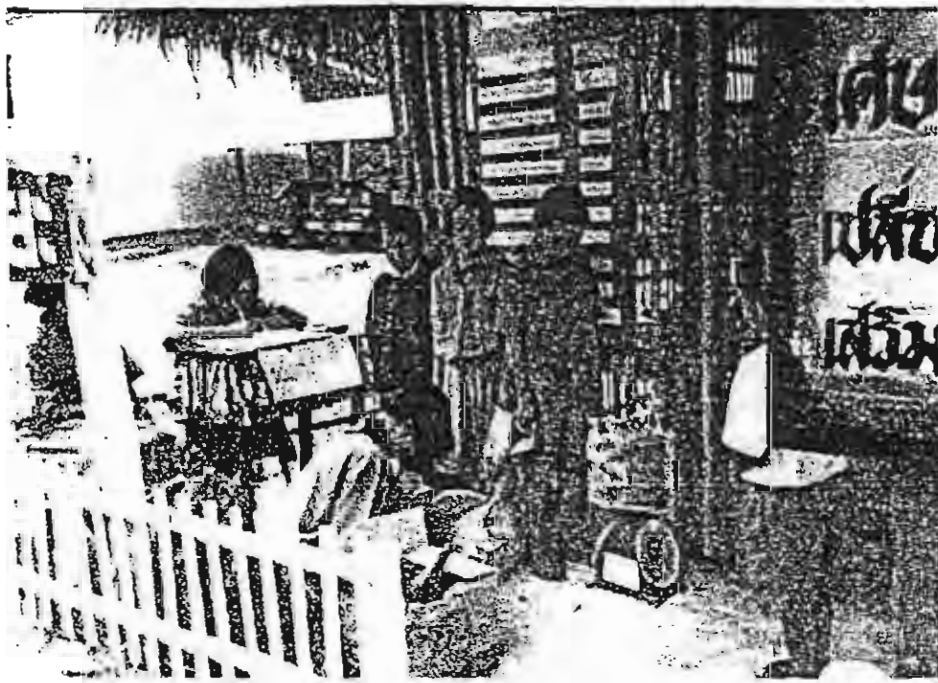

ภาคผนวก ก

(รูปภาพธนาคารขยะชุมชนและป้ายหมักชีวภาพในชุมชนต้นแบบ)

รายงานความสำเร็จของการดำเนินโครงการ ธนาคารขยะโรงเรียนบ้านแฮะ

และโครงการสืบเนื่อง 2 โครงการคือ 1. โครงการทำปุ๋ยหมัก และปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ
จากเศษขยะในโรงเรียน และชุมชน 2. โครงการทำกระดาษรีไซเคิลจากเศษกระดาษ
(ของธนาคารขยะ) เพื่อใช้ผลิตสื่อภายในโรงเรียน

โรงเรียนบ้านแฮะ
สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเขียงดำ
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพะเยา

การดำเนินการโครงการธนาคารขยะ

1. จัดเวทีประชาคม เพื่อสร้างความตระหนักในการกำจัดขยะ
2. แต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการดำเนินโครงการโดยให้ทุกองค์กรมีส่วนร่วม
3. ให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางจัดตั้งธนาคารขยะ
4. - โรงเรียนแต่งตั้งผู้รับผิดชอบโครงการ รับสมัครสมาชิกเข้าร่วมโครงการ
- เลือกตั้งสมาชิก(นักเรียน)เป็นกรรมการจำนวน 10 รับผิดชอบโครงการ โดยครูเป็นที่ปรึกษา
5. -โรงเรียนรับซื้อขยะตามโครงการ
-คณะกรรมการคัดเลือกขยะ เพื่อเพิ่มมูลค่าในการจำหน่าย
6. พ่อบริการซื้อ โดยโรงเรียนกำหนดราคาจำหน่าย จากราคากลางทั่วไป
7. นักเรียนได้รับเงินทันทีที่ขายขยะ
8. โรงเรียน สมาชิก และ คณะกรรมการได้รับเงินปันผลจากผลกำไรโดยให้โรงเรียน 40 % คณะกรรมการ 30 % สมาชิกได้คืน 30 %

คณะกรรมการอำนวยการ

1. นายสัมฤทธิ์ มีสุข ผู้ใหญ่บ้านบ้านแฮะ	ประธานกรรมการ
2. หัวหน้าสถานีสาธารณสุขบ้านน้ำมิน	รองประธานกรรมการ
3. อสม. บ้านแฮะ	กรรมการ
4. สมาชิก องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาวบ้านแฮะ	กรรมการ
5. ประธานกลุ่มแม่บ้าน	กรรมการ
6. หัวหน้ากลุ่มทุกกลุ่ม	กรรมการ
7. สมาชิกทุกครอบครัวบ้านแฮะ	กรรมการ
8. คณะครู นักการภารโรง นักเรียน โรงเรียนบ้านแฮะ	กรรมการ
9. นายจำเริญ บำรุงชู อ.2 โรงเรียนบ้านแฮะ	กรรมการ/เลขฯ
10 นายภูซังค์ มหาวงสนันท์ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขฯ	กรรมการ/ผู้ช่วยเลขฯ

โครงการ	โครงการธนาคารขยะ
แผนงาน	กิจกรรมนักเรียน , อาคารสถานที่
ผู้รับผิดชอบโครงการ	นายจำเริญ บำรุงชู และคณะครู
หน่วยงานที่รับผิดชอบ	องค์การบริหารส่วนตำบล
ลักษณะโครงการ	โครงการใหม่
ระยะเวลา	ตลอดปีการศึกษา

1. หลักการและเหตุผล

เนื่องจากในปัจจุบัน สภาพแวดล้อมทั่วไปมีขยะมาก ทำให้สิ่งแวดล้อมในชุมชน , โรงเรียน และหมู่บ้านไม่น่าอยู่ อากาศเป็นพิษ จึงได้คิดหาวิธีกำจัดขยะ จัดแยกขยะและหาขายได้จากขยะ อีกทั้งยังเป็นการปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้นักเรียนให้มีความรักความสะอาด รู้จักหารายได้ช่วยเหลือครอบครัว จึงได้จัดตั้งโครงการนี้ขึ้นมา

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อกำจัดขยะมูลฝอยที่สามารถแปรสภาพได้
2. เพื่อเป็นการสร้างรายได้ให้นักเรียนและชุมชน
3. ทำให้หมู่บ้าน โรงเรียน และชุมชน สะอาดน่าอยู่

3. เป้าหมาย

1. ทำให้หมู่บ้าน โรงเรียน และชุมชนน่าอยู่ ไม่มีขยะ
2. สร้างเสริมรายได้ให้แก่ชุมชนแบบยั่งยืน
3. เด็กนักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์

4. แผนปฏิบัติงาน

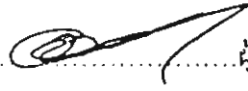
ระยะเวลา กิจกรรม	ปีการศึกษา 2545										
	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.
ประชุมทำประชาคมหมู่บ้าน											
จัดสร้างธนาคารขยะ											
เปิดรับสมาชิก คัดเลือกคณะกรรมการ											
รับซื้อขยะที่แปรรูปแล้ว											
ประชุม ประเมินผล											

5. ทรัพยากรที่ต้องการ

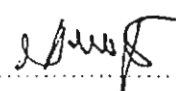
งบประมาณ ของงบประมาณสนับสนุนจาก อบต. แม่ลาว อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา 5,000 บาท
บุคลากร คณะครูและนักเรียนโรงเรียนบ้านแฮะ ประชาชนในหมู่บ้านแฮะ

6. ผลการประเมิน

1. ทำให้โรงเรียนและชุมชน ตลอดจนหมู่บ้านไม่มีขยะทิ้งเกลื่อนกลาด
2. สร้างรายได้ให้แก่นักเรียนและชุมชน
3. นักเรียนสามารถปฏิบัติเป็นกลุ่มและรายบุคคลได้

ลงชื่อ..........ผู้เสนอโครงการ
(นายจำเจญ บำรุงชู)

ตำแหน่งอาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียนบ้านแฮะ

ลงชื่อ..........ผู้อนุมัติโครงการ
(นายอว้าง วงศ์ใหญ่)

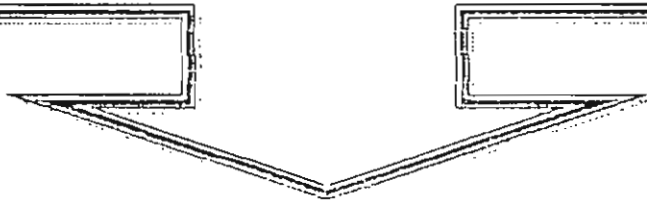
ครูใหญ่โรงเรียนบ้านแฮะ

หลักการและเหตุผล

เนื่องจากทางสถานีอนามัยบ้านน้ำมิน
อสม. และโรงเรียนบ้านแฮะได้ทำการ
ประชาคมร่วมกันแล้วมีความเห็นและสรุป
ร่วมกันว่าชุมชนของเรามีเศษขยะทิ้งอยู่
เกลื่อนกลาด เป็นจำนวนมาก ซึ่งขยะบางประเภท
สามารถรีไซเคิลใช้ประโยชน์ใหม่ได้
จึงได้จัดทำโครงการนี้ขึ้น

จุดประสงค์ของโครงการ

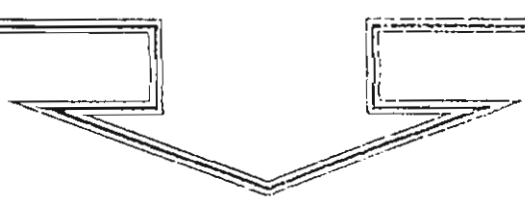
1. เพื่อกำจัดขยะมูลฝอยในชุมชนให้หมดไป
2. เพื่อให้ชุมชนและโรงเรียน สะอาดน่าอยู่
3. เพื่อเพิ่มรายได้ให้ประชากรในชุมชน
และโรงเรียน
4. เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง

ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. ประชุมชี้แจงให้ชุมชนและนักเรียนรับทราบถึงวัตถุประสงค์ของโครงการ และวิธีดำเนินงาน
2. รับสมัครสมาชิก
3. จัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน
4. จัดสร้างธนาคารขยะ
5. รับซื้อขยะจากนักเรียนและชุมชน

ผลการดำเนินงาน

1. ชยะในชุมชนลดลง
2. โรงเรียนและชุมชนสะอาดน่าอยู่
3. นักเรียนและชุมชนมีรายได้เพิ่มจากการ
ขายชยะ
4. เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ชุมชนใกล้เคียง

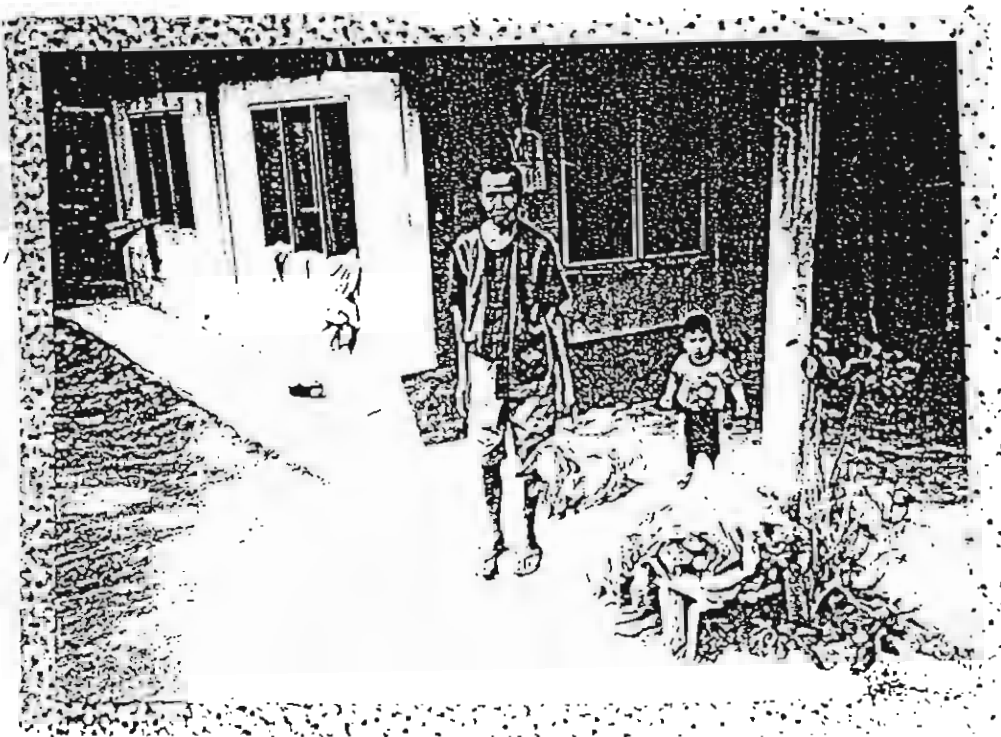
ประมวลภาพถ่ายชั้นตอน การดำเนินการซื้อขายขยะ

เข้าแถวมาสมัครเป็นสมาชิกธนาคารขยะ

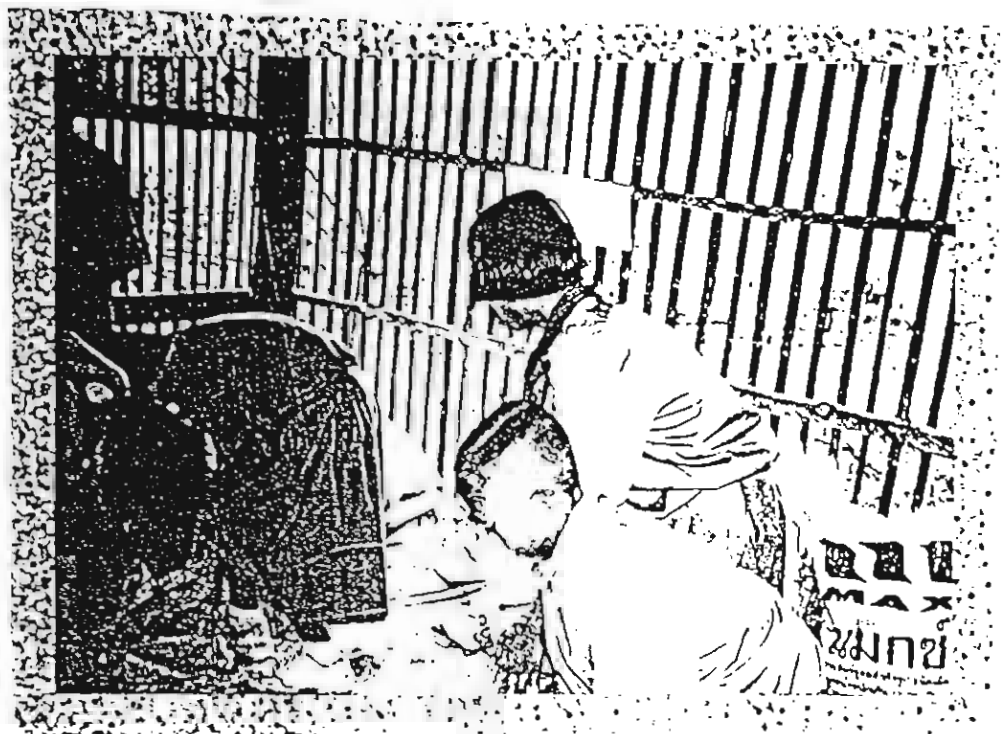
คณะกรรมการธนาคารขยะโรงเรียนบ้านแอะ

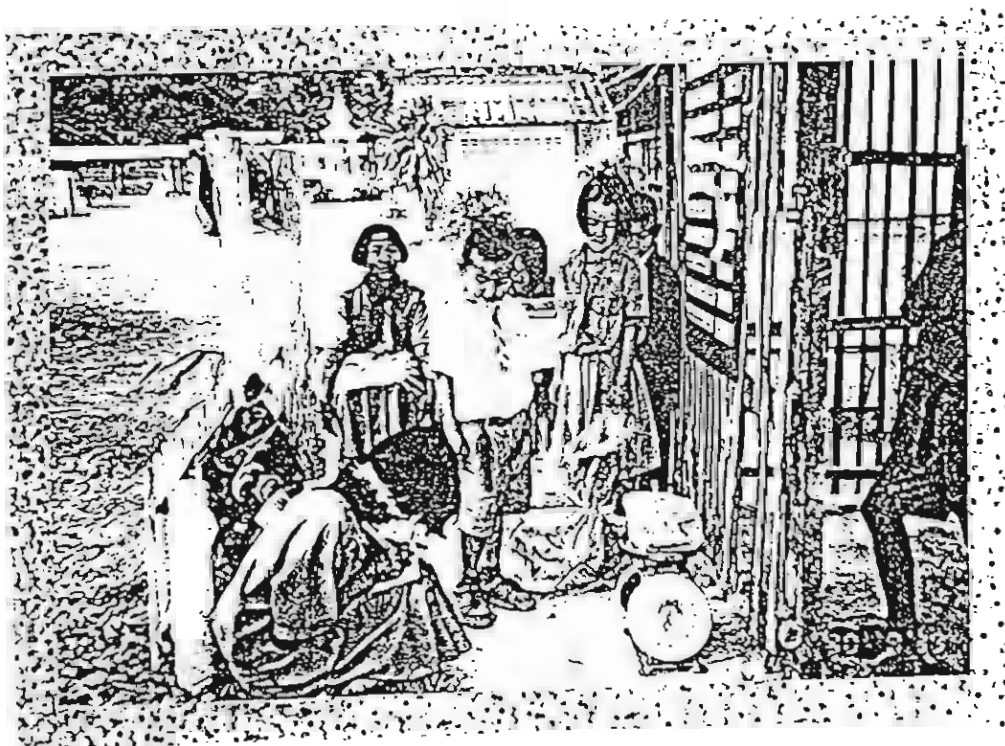
คุณลุงชนชยะวาทไว้ทเ้ารอขายให้คณะกรรมการมารับซื้อ

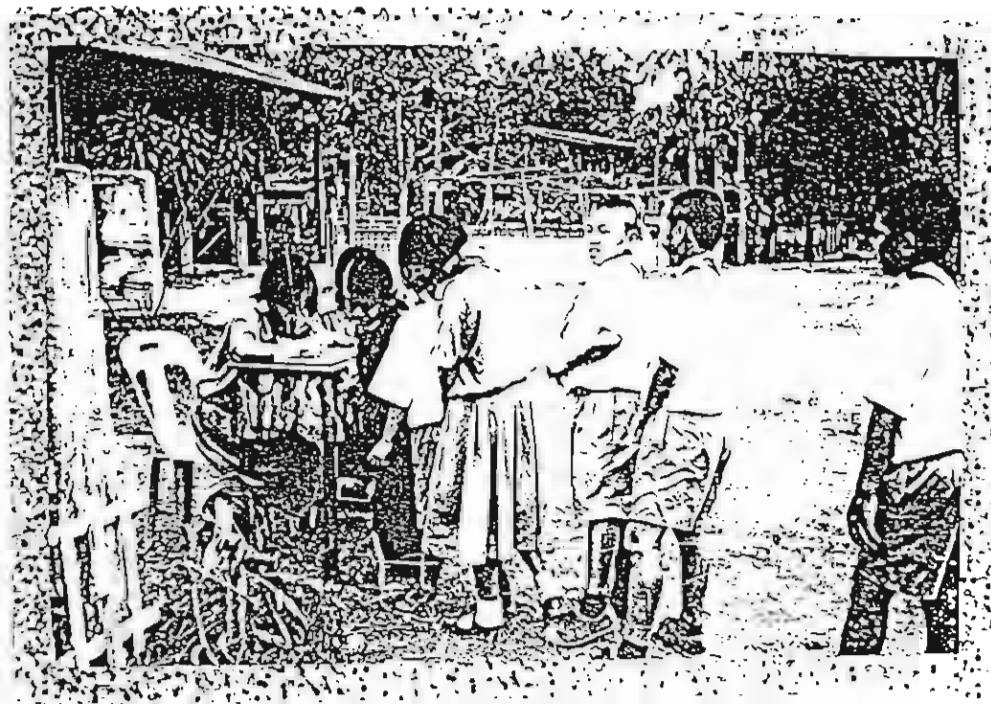
คุณแม่ช่วยรวบรวมขยะช่วยลูกและทำไปขายที่ธนาคารขยะ

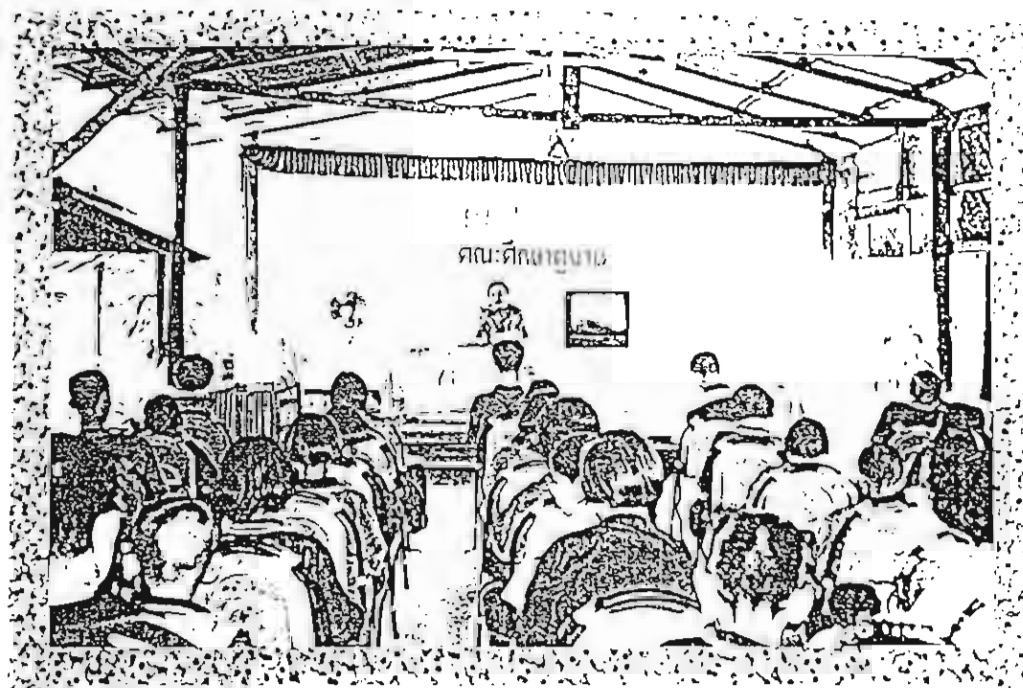
คณะกรรมการกำลังคัดแยกขยะ

คณะกรรมการกำลังชี้แนะของสมาชิก

หลังจากซิงน้ำหมักแล้ว เข้าแถวรับเงิน

ยินดีต้อนรับคณะศึกษาดูงานธนาคารขยะจากจบท.สาธารณสุข
นักเรียน ในจังหวัดพะเยา

โครงการสหาคารฯ ปี 2544

คณะกรรมการ

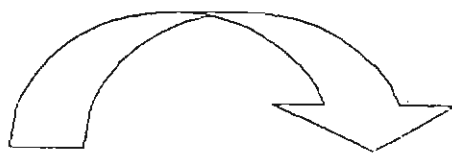
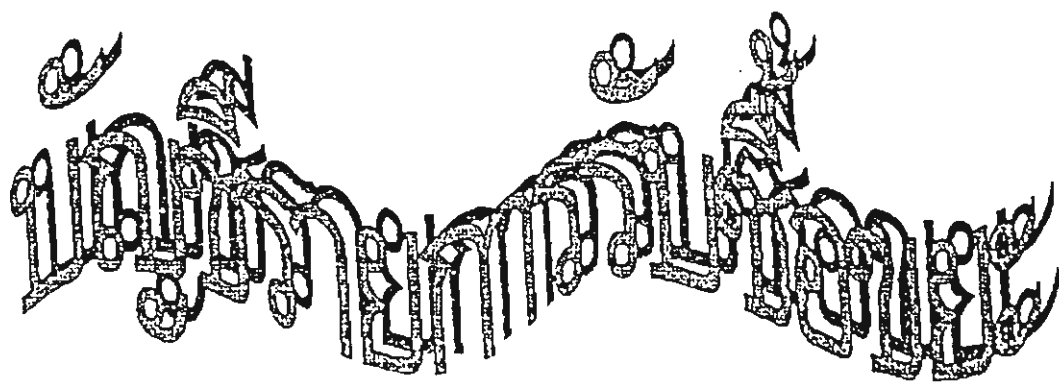
1.	เด็กหญิงเกสร	นายโตก	ประธาน
2.	เด็กชายธนากร	อรรถวิษฐ์	รองประธาน
3.	เด็กชายโสมภณ	นพวง	กรรมการ
4.	เด็กหญิงโสรัฏฐ์	ไฉฉวี	"
5.	เด็กชายณัฏฐ์	ท่งเย็น	"
6.	เด็กชายณัฏฐ์	เม้งมด	"
7.	เด็กชายเสกสรรค์	เม้งมด	"
8.	เด็กหญิงปริมาภัส	เสกสรรค์	"
9.	เด็กหญิงเพ็ญศรี	ศุภมณ	เลขานุการ
10.	เด็กหญิงปริมาภัส	ศุภมณ	เลขาฯ

ที่ปรึกษา

1.	อาจารย์วิชา	วิชา
2.	อาจารย์วิชา	วิชา
3.	อาจารย์วิชา	วิชา

ลมาชก

ร.ร.	ชื่อ - สกุล	ชั้น	รวมคะแนน
1	เด็กหญิงเกสร ทามโคก	ป. 6	✓
2	เด็กชายสมชาย อรรถเจริญ	ป. 6	✓
3	เด็กชายไผ่เย็น ท้าวเงิน	ป. 6	✓
4	เด็กชายศศิพันธ์ ทังเงิน	ป. 5	✓
5	เด็กหญิงณิศาเดช ฝั่งมุล	ป. 5	✓
6	เด็กหญิงโสธรญา ใจดี	ป. 5	✓
7	เด็กหญิงศิริภาส มีสุข	ป. 6	×
8	เด็กหญิงปิ่นมาศ แสงศรีจันทร์	ป. 6	×
9	เด็กหญิงเพชรนิภา ภาคนมูล	ป. 5	✓
10	เด็กหญิงเสาวลักษณ์ เต็มงาม	ป. 5	✓
11	เด็กหญิงจินตนา มีสุข	ป. 5	✓
12	เด็กหญิงสุพรรณิศา ทามมาลา	ป. 5	✓
13	เด็กหญิงศานะมาศ มีสุข	ป. 5	✓
14	เด็กหญิงจุฑาภาส ภาคนมูล	ป. 5	✓
15	เด็กชายมหลนา เกษมมงคล	ป. 5	✓
16	เด็กชายศศิธร มั่นทะลัดดา	ป. 4	✓
17	เด็กชายพัชรเดช มีสุข	ป. 5	✓
18	เด็กชายวัชรวิระ ภาคนมูล	ป. 6	✓
19	เด็กหญิงศันสนีย์ ท้าวเงิน	ป. 6	✓
20	เด็กชายกิตติศักดิ์ หมีนพิต	ป. 6	✓
21	เด็กชายณัฐวัฒน์ ภาคนมูล	ป. 4	✓
22	เด็กชายพัชรวิวัฒน์ ท้าวเงิน	ป. 5	✓
23	เด็กหญิงนิตยา เต็มงาม	ป. 5	✓
24	เด็กหญิงเจนจิรา มีสุข	ป. 5	✓
25	เด็กหญิงปัทมาวรรณ มีสุข	ป. 5	✓
26	เด็กชายดิษฏกคุณ ภาคนมูล	ป. 5	✓
27	เด็กหญิงอรุณิศา ภาคนมูล	ป. 5	✓
28	เด็กหญิงน้ำทิพย์ โคกรมงคล	ป. 5	✓
29	เด็กหญิงสมฤดี กิยา	ป. 5	✓
30	เด็กหญิงภาณุภาส มีสุข	ป. 5	✓

22 ๑๕/๐๖/๖๖

24 สิงหาคม 2544

พ.ท. น.ส. น.ส. 12.5 + 14 + 12 + 3.5 กก = 42 กก. 10.50 กก.
 น.ส. 3.3 + 18 กก = 8.1 กก. 16.20 กก.
 พ.ท. น.ส. 1 กก. - ~~1.5 กก.~~ 1 กก.
 พ.ท. น.ส. น.ส. น.ส. 2 กก. 3 กก. 1.5 กก. 4.60 กก.
 พ.ท. น.ส. น.ส. 4 กก. 3 กก. 1.5 กก. 2.10 กก.
 พ.ท. น.ส. 5.4 กก. = 10.80 กก.
 พ.ท. น.ส. 10 กก. = 2.50 กก.
 พ.ท. น.ส. 1 กก. 1 กก. = 4 กก.
 พ.ท. น.ส. 50 กก. 6.50 กก.

27 สิงหาคม 2544

พ.ท. น.ส. น.ส. 13.9 กก. = 3.75 กก.
 น.ส. 2 กก. + 1.5 กก. = 3.5 กก. 4.50 กก.
 พ.ท. น.ส. น.ส. น.ส. 7.9 กก. 1.95 กก.
 พ.ท. น.ส. น.ส. 1 กก. 2.25 กก.
 พ.ท. น.ส. น.ส. น.ส. 12.4 กก. + 4 กก. = 16.4 กก. 4.10 กก.
 พ.ท. น.ส. น.ส. น.ส. น.ส. 5.5 กก. 4.11 กก. - น.ส. น.ส. 1 กก. 1.50 กก.
 น.ส. 12.5 กก. + 14 กก. = 26.5 กก. 6.62 กก.
 น.ส. น.ส. น.ส. 8 กก. = 6 กก.
 น.ส. น.ส. 4 กก. = 30 กก. 25.12 กก.
 พ.ท. น.ส. น.ส. น.ส. 3.8 กก. + 2.1 กก. + 1. กก. = 6.90 กก. 1.72 กก.
 พ.ท. น.ส. น.ส. น.ส. 2.2 กก. = 1.72 กก. 2.25 กก.
 พ.ท. น.ส. น.ส. น.ส. 12.2 กก. 3 กก. 2 กก. 4 กก.

ผลลัพธ์คนเขตรัง 1.7 กก. = 47 ~~กก~~ กก
 ผลการปลูก 2.8 กก. = 5.60 กก
 การกำจัดวัชพืช 2.8 กก. ~~คือ~~ 40 5.60 กก
 รวม 103.14 กก

กล้วย 121 กก
 ผลกล้วยตาก 9 กก

รวมทั้งหมด 1594 180 กก

ผลกล้วย 5 กก. = 1 กก
 ผลกล้วยตากแห้ง 3 กก + 4 ชีด = 5.10 กก
 การกำจัดวัชพืช 5 กก. = 5 กก

ผลกล้วย 12 กก + 4.2 กก = 16.2 กก
 ผลกล้วยตาก 1 กก = 1 กก

ผลกล้วยตากแห้ง 7 กก. = 3 กก
 ผลกล้วย 4.8 กก. = 0.96 กก
 การกำจัดวัชพืช 0.50 กก = 1 กก
 2.60 กก 5.40 กก

ผลกล้วยตาก 2.2 กก. + 4 ชีด
 ผลกล้วยตาก 3.45 กก = 2.3 กก ~~คือ~~ 1.8 กก
 ผลกล้วยตากแห้ง 2.3 กก. = 3.45 กก
 13 กก

ผลกล้วย 11.1 กก. = 2.33 กก

รวม 36.38 กก

13. ทัศนวิสัย 44

ทัศนวิสัย 100 เมตร

ทัศนวิสัย 11.3 กม. $\approx$ 2.74 ไมล์

ทัศนวิสัย 13.8 กม. $\approx$ 2.71 ไมล์
 ทัศนวิสัย 1 กม. $\approx$ 2 ไมล์
 ทัศนวิสัย 24 ไมล์ 8 ไมล์
 ทัศนวิสัย 8 ไมล์ $\approx$ 13.8 กม.

ทัศนวิสัย 5 กม. $\approx$ 1 ไมล์
 ทัศนวิสัย 1 ไมล์ $\approx$ 1.6 กม.

6. ทัศนวิสัย 44

ทัศนวิสัย 15 กม. + 14 กม. + 14 กม.
 ทัศนวิสัย 3 กม. $\approx$ 1.9 ไมล์
 ทัศนวิสัย 15 กม. + 6 กม. + 9 กม.
 ทัศนวิสัย 2.5 กม. $\approx$ 2.50 ไมล์ 14.60 ไมล์
 29.10 ไมล์

19. ทัศนวิสัย 44

ทัศนวิสัย (ทัศนวิสัย) 3.8 กม. $\approx$ 3.80 ไมล์
 ทัศนวิสัย 9.9 กม. $\approx$ 19.80 ไมล์
 ทัศนวิสัย 2.3 กม. $\approx$ 0.46 ไมล์
 ทัศนวิสัย 2.4 กม. $\approx$ 2.40 ไมล์
 ทัศนวิสัย 3.7 กม. $\approx$ 0.74 ไมล์
 ทัศนวิสัย 24.06 ไมล์
 3 ไมล์

ทัศนวิสัย 12.7 กม. $\approx$ 2.56 ไมล์
 ทัศนวิสัย 3 กม. $\approx$ 12 ไมล์
 14.56 ไมล์

19. พฤติกรรม 44

จากคะแนน

10.4 กก. =

2.08 กก

ค่า 2 กก

✓

การคำนวณ

1 กก

จากคะแนน

10.4 กก. = 2.08 กก

การคำนวณ

0.5 กก. = 0.50 กก

จากคะแนน

3 กก. = 0.90 กก

4.50

✓

การคำนวณ

0.9 กก. = 0.90 กก

จากคะแนน

4.5 กก. = 0.9 กก

ค่า 2 กก

1.80

✓

การคำนวณ

16 กก. = 16 กก

5.4 44

✓

การคำนวณ

3.9 กก. x .20 = 2 กก

✓

การคำนวณ

15 กก.

8 กก.

11 กก.

34 กก. = 4 กก

จากคะแนน

2.2 กก

2.20 กก

การคำนวณ

1.6 กก. = 2 กก

✓

การคำนวณ

4 กก

จากคะแนน

1 กก. = 1 กก

5 กก

✓

การคำนวณ

5 กก.

1 กก.

1 กก

จากคะแนน

1 กก.

1 กก.

ลำดับ เลขที่	ชื่อผู้จำหน่าย	รายละเอียดสินค้า	จำนวน	คิดเป็น เงิน (บาท)
ก. ๓๖	เพชรบุรี	หลอดไฟแอลอีดี	-	๖ บาท
		หลอดไฟ	14 x ๑.๒๕	๓.๑๐
		หลอดไฟแอลอีดี		๖.๖ บาท
				รวม 14.16
ข 45	อัครินทร์	หลอดไฟ	30	7.50 บาท
	รวม	หลอดไฟ	1	8.5
	๑	๑	๑	16
	๑	๑	3	11.5
		หลอดไฟแอลอีดี	1	2.8 + 1.3 + 2.3 + 1.5 = 7.9
	หลอดไฟ	หลอดไฟ	1	10.๕
	๑	๑	2	๑1
ก 45	โกลบอล	หลอดไฟ	๑	๗ บาท
๓๕	โกลบอล	หลอดไฟ	1	๑ บาท
	๑	๑	2	๑ บาท
	๑	๑	3	1 บาท
	หลอดไฟ	หลอดไฟ	2.3 บาท	4.60 บาท
	หลอดไฟ	หลอดไฟ	1.๕ บาท	1.๕๐ บาท
	หลอดไฟ	หลอดไฟ	4 บาท	๕.๐๐ บาท
	หลอดไฟ	หลอดไฟ	๕ บาท	๕.๐๐ บาท
	หลอดไฟ	หลอดไฟ	10 บาท	๑๐.๐๐ บาท
	หลอดไฟ	หลอดไฟ	11.4 บาท	2.25 บาท
	หลอดไฟ	หลอดไฟ	๗ บาท	150 บาท
	หลอดไฟ	หลอดไฟ	๑ บาท	4.๕๐ บาท
	หลอดไฟ	หลอดไฟ	๑ บาท	1 บาท
	หลอดไฟ	หลอดไฟ	1	1๕ บาท
	หลอดไฟ	หลอดไฟ	๑	1๕ บาท

ปี พ.ศ.	จังหวัด	แหล่งโบราณคดี	จำนวน	พื้นที่	ระยะ
2525	จันทบุรี	เมืองโบราณ	3	12 กก.	13 กม.
		เมืองโบราณ	4	14 กก.	
		เมืองโบราณ	5	9.5 กก.	
		เมืองโบราณ	6	6 กก.	
		เมืองโบราณ	7	9.5 กก.	19 กม.
		เมืองโบราณ	8	11 กก.	
		เมืองโบราณ	9	11 กก.	
		เมืองโบราณ	10	2.3 กก.	
		เมืองโบราณ	11	3.5 กก.	
		เมืองโบราณ	12	3 กก.	
2526	จันทบุรี	เมืองโบราณ	1	15 กก.	7 กม.
		เมืองโบราณ	2	3 กก.	
		เมืองโบราณ	3	15 กก.	
		เมืองโบราณ	4	1.8 กก.	
		เมืองโบราณ	5	2 กก.	5 กม.
		เมืองโบราณ	6	1 กก.	
		เมืองโบราณ	7	1 กก.	
		เมืองโบราณ	8	1 กก.	5 กม.
		เมืองโบราณ	9	1 กก.	1 กม.
		เมืองโบราณ	10	1 กก.	1 กม.

ปี พ.ศ.	จังหวัด	แหล่งโบราณคดี	จำนวน	พื้นที่	ระยะ
2527	จันทบุรี	เมืองโบราณ	1	14 กก.	18.5
		เมืองโบราณ	2	4.5 กก.	
		เมืองโบราณ	3	11 กก.	41
		เมืองโบราณ	4	14 กก.	
		เมืองโบราณ	5	5 กก.	
		เมืองโบราณ	6	10 กก.	5 กม.
		เมืองโบราณ	7	1 กก.	
		เมืองโบราณ	8	1 กก.	1 กม.
		เมืองโบราณ	9	1 กก.	1 กม.
		เมืองโบราณ	10	1 กก.	1 กม.

11	กระดานกลอง		1.9 กก.		4 ขกท
11	แกลลอน	1	2 กก.	4.5	
	"	2	2.5 กก.		4.50 ขกท
ขลุ่ย	กระป๋องถังกะสี		2.5 กก.		4.68 ขกท
	ฆ้องวง	1	6.8 กก.	62	
	"	2	13.3 กก.		
	"	3	5.8 กก.		
	"	4	14.8 กก.		
	"	5	8 กก.		
	"	6	6.5 กก.		
	"	7	6.8 กก.		12.40 ขกท
	ฆ้องวง		2 ขกท		2 ขกท
145	ระฆัง	ฆ้องวง	1	15 กก.	31.8
	"	"	2	12 กก.	
	ฆ้องวง		50 สด		50 สด
		3	4.8 กก.	31.8	6.36 ขกท
	กระดาน (แผ่น)		50 สด		50 สด
	กลองกระดาน		1 กก.		2.00 ขกท
	ฆ้องวง		1 กก.		
	แกลลอน		2 กก.		2 ขกท
146	ระฆัง	แกลลอน	1	2.2 กก.	3.2
	"	"	2	1 กก.	
	ฆ้องวง	1	14.4 กก.	224	
	"	2	8 กก.		4.48 ขกท
	กลองกระดาน		2.5 กก.		5 ขกท
	กระดาน สมด		6.1 กก.		6.40 ขกท
	ฆ้องวง		9 กก.		
	ฆ้องวง		15 ขกท		

โครงการสหาคารฯ ปี 2544

คณะกรรมการ

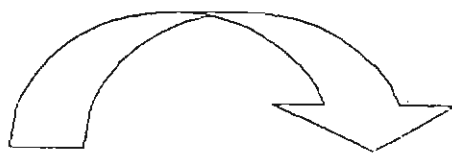
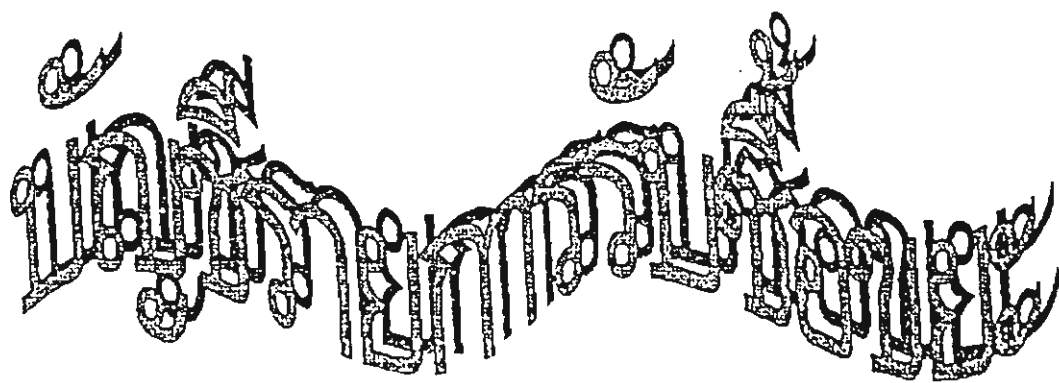
1.	เด็กหญิงเกสร	นายโตก	ประธาน
2.	เด็กชายธนากร	อรรถวิษฐ์	รองประธาน
3.	เด็กชายโสมภณ	นพวง	กรรมการ
4.	เด็กหญิงโสรัฏฐ์	ไฉฉวี	"
5.	เด็กชายณัฏฐ์	ท่งเย็น	"
6.	เด็กชายณัฏฐ์	เมธีภรณ์	"
7.	เด็กชายเสกสรรค์	เมธีภรณ์	"
8.	เด็กหญิงปริมาภรณ์	เสกสรรค์	"
9.	เด็กหญิงเพ็ญศรี	ศุภณัฐ	เลขานุการ
10.	เด็กหญิงศิริมาศ	ศิริมาศ	เลขาฯ

ที่ปรึกษา

1.	อาจารย์วิเชียร	วิเชียร
2.	อาจารย์เลื่อน	เลื่อน
3.	อาจารย์นอแล	นอแล

ลมาชก

ร.ร.	ชื่อ - สกุล	ชั้น	รวมคะแนน
1	เด็กหญิงเกสร ทามโคก	ป. 6	✓
2	เด็กชายสมชาย อรรถเจริญ	ป. 6	✓
3	เด็กชายไผ่เย็น ท้าวเงิน	ป. 6	✓
4	เด็กชายศศิพันธ์ ทังเงิน	ป. 5	✓
5	เด็กหญิงณิศาเดช ฝั่งมุล	ป. 5	✓
6	เด็กหญิงโสรัฎา ใจดี	ป. 5	✓
7	เด็กหญิงศิริภาส มีสุข	ป. 6	×
8	เด็กหญิงปิ่นมาศ แสงศรีจันทร์	ป. 6	×
9	เด็กหญิงเพชรนิภา ภาคนมูล	ป. 5	✓
10	เด็กหญิงเสาวลักษณ์ เต็มงาม	ป. 5	✓
11	เด็กหญิงจินตนา มีสุข	ป. 5	✓
12	เด็กหญิงสุพรรณิศา ทามมาลา	ป. 5	✓
13	เด็กหญิงศานะมาศ มีสุข	ป. 5	✓
14	เด็กหญิงจุฑามาศ ใจดี	ป. 5	✓
15	เด็กชายมหานพ คุ้มจันทนกุล	ป. 5	✓
16	เด็กชายศศิธร นันทะสีดา	ป. 4	✓
17	เด็กชายพัชรเดช มีสุข	ป. 5	✓
18	เด็กชายวัชรวิระ ภาคนมูล	ป. 6	✓
19	เด็กหญิงศันตพันธ์ ท้าวเงิน	ป. 6	✓
20	เด็กชายกิตติศักดิ์ หมีนพิต	ป. 6	✓
21	เด็กชายณัฐวัฒน์ ภาคนมูล	ป. 4	✓
22	เด็กชายพัชรวิวัฒน์ ท้าวเงิน	ป. 5	✓
23	เด็กหญิงณิศาเดช เต็มงาม	ป. 5	✓
24	เด็กหญิงเจนจิรา มีสุข	ป. 5	✓
25	เด็กหญิงปัทมาวรรณ มีสุข	ป. 5	✓
26	เด็กชายดิษฏกคุณ ภาคนมูล	ป. 5	✓
27	เด็กหญิงอรุณนิศา ภาคนมูล	ป. 5	✓
28	เด็กหญิงพัชรีพร ใจธรรมะกุล	ป. 5	✓
29	เด็กหญิงสมฤดี กิยา	ป. 5	✓
30	เด็กหญิงภาณุมาศ มีสุข	ป. 5	✓

22 July

[illegible]

1. ก.ศ. วิชาเอก 13.9 นก = 3.75 นก
 2. นก + 1.5 นก = 3.5 นก
 3. ก.ศ. วิชาเอก 7.9 นก = 1.97 นก
 4. ก.ศ. วิชาเอก 1 นก = 2.25 นก

เมื่อ พ. ศ. ๒๕๖๒
 ๑. ปริมาณน้ำฝน ๕.๕ มม. = ๕.๕ มม. - ปริมาณน้ำฝน ๑ นิ้ว = ๕.๕ มม.
 ๒. ปริมาณน้ำฝน ๑๒.๕ มม. + ๑๔ มม. = ๒๖.๕ มม. = ๒๖.๕ มม.
 ๓. ปริมาณน้ำฝน ๖ มม. = ๖ มม.
 ๔. ปริมาณน้ำฝน ๔ นิ้ว = ๑๐๐ มม. = ๑๐๐ มม.

1) นั้จุลิมล ๕๐๐ 1๔. ๑ ก. 3๕๐๐๐๐๐ ๑๐๐ 4๐๐๐

ผลลัพธ์คนละตัว 1.7 กก. = 47 ~~กก~~ กก
 ผลการทดลอง 2.8 กก. = 5.60 ~~กก~~ กก
 การคำนวณ 2.8 กก. ~~คือ~~ 40 5.60 กก
 รวม 103.14 กก

รวม 121 กก
 ผลการทดลอง 9 กก

รวมทั้งหมด 1594 รวมทั้งหมด 130 กก

ผลการทดลอง 5 กก. = 1 กก
 ผลการทดลอง 3 กก. + 4 กก. = 5.10 กก
 การคำนวณ 5 กก. = 5 กก

ผลการทดลอง 12 กก. + 4.2 กก. = 1.24 กก
 ผลการทดลอง 1 กก. = 1 กก

ผลการทดลอง 7 กก. = 3 กก
 ผลการทดลอง 4.8 กก. = 0.96 กก
 การคำนวณ 0.50 กก = 1. กก
 2.60 กก 5.40 กก

ผลการทดลอง 2.2 กก. + 4 กก. = 5.40 กก
 ผลการทดลอง 3.45 กก = 2.3 กก. 1.8 กก.
 ผลการทดลอง 2.3 กก. = 3.45 กก
 13 กก

ผลการทดลอง 11.1 กก. = 2.33 กก

รวม 36.38 กก

13. กิ่งก้าน 44

ไม้ยืนต้น 11.3 กก. = 2.74 กก.

ไม้พุ่ม 13.8 กก. = 2.71 กก.
 ไม้เลื้อย 1 กก. = 2.71 กก.
 ไม้เถา 24 กก. = 3 กก.

ไม้พุ่ม 5 กก. = 1 กก.
 ไม้เลื้อย 17 กก.

6. ไม้พุ่ม 44

ไม้ยืนต้น 15 กก. + 14 กก. + 14 กก.
 ไม้พุ่ม 3 กก. + 14 กก.
 ไม้เลื้อย 15 กก. + 6 กก. + 9 กก.
 ไม้เถา 2.5 กก. = 2.50 กก. 14.60 กก.
 29.10 กก.

19. ไม้พุ่ม 44

ไม้ยืนต้น (กิ่งก้าน) 3.8 กก. = 3.80 กก.
 ไม้พุ่ม 9.9 กก. = 19.80 กก.
 ไม้เลื้อย 2.3 กก. = 0.46 กก. 24.06 กก.
 ไม้เถา 2.4 กก. = 2.40 กก.
 ไม้พุ่ม 3.7 กก. = 0.74 กก. 3 กก.

ไม้พุ่ม 12.7 กก. = 2.56 กก.
 ไม้เลื้อย 3 กก. = 12 กก.
 14.56 กก.

19. พฤติกรรม 44

จากคะแนน

10.4 กก. =

2.08 กก

ค่า 2 กก

✓

การคำนวณ

1 กก

จากคะแนน

10.4 กก. = 2.08 กก

การคำนวณ

0.5 กก. = 0.50 กก

จากคะแนน

3 กก. = 0.90 กก

4.50

✓

การคำนวณ

0.9 กก. = 0.90 กก

จากคะแนน

4.5 กก. = 0.9 กก

ค่า 2 กก

1.80

การคำนวณ

16 กก. = 16 กก

5.4 44

✓

การคำนวณ

3.9 กก. x .20 = 2 กก

✓

การคำนวณ

15 กก.

8 กก.

11 กก.

34 กก. = 4 กก

จากคะแนน

2.2 กก. = 2.20 กก

การคำนวณ

1.6 กก. = 2 กก

✓

การคำนวณ

4 กก

จากคะแนน

1 กก. = 1 กก

5 กก

✓

การคำนวณ

5

กก.

=

1 กก

จากคะแนน

1

กก.

ลำดับ	ชื่อผู้จำหน่าย	รายละเอียดสินค้า	จำนวน	คิดเป็นเงิน (บาท)
1	นาย			
2	นาย			
3	นาย			
4	นาย			
5	นาย			
6	นาย			
7	นาย			
8	นาย			
9	นาย			
10	นาย			
11	นาย			
12	นาย			
13	นาย			
14	นาย			
15	นาย			
16	นาย			
17	นาย			
18	นาย			
19	นาย			
20	นาย			
21	นาย			
22	นาย			
23	นาย			
24	นาย			
25	นาย			
26	นาย			
27	นาย			
28	นาย			
29	นาย			
30	นาย			
31	นาย			
32	นาย			
33	นาย			
34	นาย			
35	นาย			
36	นาย			
37	นาย			
38	นาย			
39	นาย			
40	นาย			
41	นาย			
42	นาย			
43	นาย			
44	นาย			
45	นาย			
46	นาย			
47	นาย			
48	นาย			
49	นาย			
50	นาย			
51	นาย			
52	นาย			
53	นาย			
54	นาย			
55	นาย			
56	นาย			
57	นาย			
58	นาย			
59	นาย			
60	นาย			
61	นาย			
62	นาย			
63	นาย			
64	นาย			
65	นาย			
66	นาย			
67	นาย			
68	นาย			
69	นาย			
70	นาย			
71	นาย			
72	นาย			
73	นาย			
74	นาย			
75	นาย			
76	นาย			
77	นาย			
78	นาย			
79	นาย			
80	นาย			
81	นาย			
82	นาย			
83	นาย			
84	นาย			
85	นาย			
86	นาย			
87	นาย			
88	นาย			
89	นาย			
90	นาย			
91	นาย			
92	นาย			
93	นาย			
94	นาย			
95	นาย			
96	นาย			
97	นาย			
98	นาย			
99	นาย			
100	นาย			

ปี พ.ศ.	จังหวัด	แหล่งโบราณคดี	จำนวน	พื้นที่	หมายเหตุ
2525	จันทบุรี	เมืองโบราณ	3	12 กก.	13 กม.
		เมืองโบราณ	4	14 กก.	
		เมืองโบราณ	5	9.5 กก.	
		เมืองโบราณ	6	6 กก.	
		เมืองโบราณ	7	9.5 กก.	19 กม.
		เมืองโบราณ	8	11 กก.	
		เมืองโบราณ	9	11 กก.	
		เมืองโบราณ	10	2.3 กก.	
		เมืองโบราณ	11	3.5 กก.	
		เมืองโบราณ	12	3 กก.	
2526	จันทบุรี	เมืองโบราณ	1	15 กก.	7 กม.
		เมืองโบราณ	2	3 กก.	
		เมืองโบราณ	3	15 กก.	
		เมืองโบราณ	4	1.8 กก.	
		เมืองโบราณ	5	2 กก.	5 กม.
		เมืองโบราณ	6	1 กก.	
		เมืองโบราณ	7	1 กก.	
		เมืองโบราณ	8	1 กก.	5 กม.
		เมืองโบราณ	9	1 กก.	1 กม.
		เมืองโบราณ	10	1 กก.	

17 กค.45	จังหวัด	แหล่งดิน	8 ปี	1 กม
		วัดธรรมะ	1	14 กก.
		"	2	4.5 กก.
				18.5
				4 กม
	นพทล	วัดธรรม	1	11 กก.
		"	2	14 กก.
				41
				8 กม
		วัดสงฆ์	5	กม
			3	10 กก.)
			4	1 กก.)

11	กระดาษกล่อง	1.9 กก.	4 บาท
11	แกลลอน	1	2 กก.
	11	2	2.5 กก.
			4.50 บาท
บุคลากร	กระป๋องแก๊ส	2.5 กก.	4.68 บาท
	หลอดรวม	1	6.8 กก.
	11	2	13.3 กก.
	11	3	5.8 กก.
	11	4	14.8 กก.
	11	5	8 กก.
	11	6	6.5 กก.
	11	7	6.8 กก.
			12.40 บาท
	หลอดสปอนเซอร์	2 บาท	2 บาท
145	ถังหมัก	หลอดรวม	1
	11	2	12 กก.
			31.8
	หลอดสปอนเซอร์	50 สด	50 สด
	3	4.8 กก.	
	กระดาษ (แผ่น)	50 สด	50 สด
	กล่องกระดาษ	1 กก.	2.00 บาท
	ของเข้ายุง	1 กก.	
	แกลลอน	2 กก.	2 บาท
146	หลอดรวม	1	2.2 กก.
	11	2	1 กก.
			3.2
	หลอดรวม	1	14.4 กก.
	11	2	8 กก.
			224
	กล่องกระดาษ	2.5 กก.	5 บาท
	กระดาษผสม	6.1 กก.	6.40 บาท
	ผ้าคลุมพลาสติก	9 ผืน	
	หลอดสปอนเซอร์	50 บาท	

วันที่ขึ้นปี	ผู้จัดทำงบประมาณ	รายการที่ส่งมาภายใน	จำนวน	คิดเป็นเงิน
			(กก.)	(บาท)
19 ต.ค. 45	พช. ๕๐๖	หมวดภาพ	12.4 กก.	2.25 บาท
		วัสดุสำนักงาน	5 ชีด	0.75 บาท
		กระดาษสี	4 ชีด	0.50 บาท
	สำนักงาน	หมวดรวม	1. 12.8 กก.	
			2. 3.2 กก.	3.20 บาท
		กระดาษสี	3 ชีด	1.50 บาท
		เอกสาร	2.6 กก.	2.10 บาท
	พช. ๕๐๖	หมวดรวม	10.6 กก.	2 บาท
	1			
21 ต.ค. 45	ส.ป. ๕๐๖	หมวดรวม	1. 14 กก.	
			2. 15 กก.	
		กระดาษสี	0.5 กก.	
			3. 7.3 กก.	

รายการ

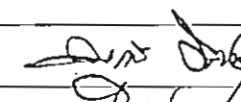
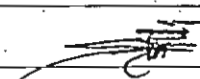
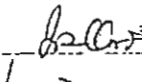
ที่	รายละเอียด	คำนวณเงิน	รับ, เดือน, ปี
1	ปูนทราย 110 x 0.25 มท	27.50 น.	31 ส.ค. 44
2	อิฐแท่ง 2 x 2 มท	4 น.	
3	ขอสน้ำปูน 14 ใบ x .50 มท	7 น.	
4	ปูนซีเมนต์ 10 x .50 มท	5 น.	
5	กระเบื้องหน้าลิ้น 16 x 1 มท	16 น.	
6	อิฐกลึง 2 x 1 มท	2 น.	
7	เหล็กสน 1 x 1 มท	1 น.	
8	ขอสเนื้อวัง + ก่อ 7 ก่อ x 4 มท	28 น.	
9	กระเบื้องก่อก่อ 27 กท x 2 มท	42 น.	
10	ขอสน้ำปูนเคี้ยว 10 x 1 มท	10 น.	
11	ขอสปูนซีเมนต์	11 น.	
	รวม	(167) น.	(หัก 100 มท) 27 / 11 / 44
1	ขอสเนื้อวัง + ก่อ 20 ก่อ	(120) น.	(หัก 146.04 มท)
	ขอสน้ำ 1.5 x 4	6 น.	
	อิฐกลึงหน้า 14 x 2.50	35 น.	
	กระเบื้องก่อก่อ 21 x 2	42 น.	
	อิฐหน้าลิ้น	26 น.	
	ขอสน้ำปูน	3 น.	
	อิฐแท่ง	1 น.	
	รวม	(120) น.	
	รวมรวม 136 x .25 มท	34 น.	4 ส.ค. 44
	อิฐกลึง 4 x 1 มท	4 น.	
	ขอสปูนซีเมนต์ 3	3 มท	
	ขอส + ก่อ (สโ) 3 ก่อ	6 มท	
	ขอสน้ำปูน 4 x .50 มท	2 มท	
	ขอสเนื้อวัง 1 ตัว	6 มท	

1.การขอศึกษาดูงานโครงการของ
หน่วย งานต่าง ๆ

2.ขอสนับสนุนให้เป็นวิทยากรในการ
ดำเนินโครงการ

วันที่	สถานที่/หน่วยงาน/ชื่อ	ชื่อ	ปี
10 กรกฎาคม 2544	วันที่ได้เข้าประชุมปรึกษา เรื่อง การจัดทำโครงการ จัดทำ ขง.มล.มอ.ในหมู่บ้าน และได้มีการจัดตั้ง คณะกรรมการ การดำเนินการ และ คณะกรรมการ ประสานงาน อาจารย์, ผู้นำชุมชน, อบต. สารภี, นักเรียน และ อสม. เพื่อที่จะ มีโครงการ และ ทำเป็น 9 ที่สำเร็จแล้วได้ดังนี้ 1. ประชุมให้ทราบ แก่เด็กนักเรียน ชั้น ป.3- 5.6 พร้อมทั้ง แจกเอกสาร ทำความเข้าใจ ก่อน ที่จะดำเนินการต่อไป 2. จัดการฝึกปฏิบัติ และได้ รับ ความร่วมมือจาก อาจารย์ 9 คน คณะอาจารย์ นักเรียน ทุกท่าน ไปจนกระทั่ง ขง.มล.มอ. 10 คน		10
	(นางสาว นันทพร นันท)		
	(นางสมพร จาริราช)		
	(นางสาว นันทพร นันท)		
	โรงเรียน สารภีสงฆ์อเนกนิกาย		

[illegible]

วันที่ เดือน ปี	เอกสารประกอบคำขอ/มติ/บันทึก	หมายเหตุ
๑ กรกฎาคม ๒๕๔๕	วันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๔๕ นายอรรถพร ฤกษ์ภูมิใส อ.อ.ก.น. (รองนายก อบจ.จ.น.) ได้มาติดต่อ ขอร้องให้อ.อ.ก.น. เร่งรัดการดำเนินงาน เร่งรัด กำนัน โดยมอบหมายให้ นายอรรถพร ฤกษ์ภูมิใส เร่งรัดการดำเนินงาน เร่งรัดการดำเนินงาน เร่งรัด เร่งรัดการดำเนินงาน เร่งรัดการดำเนินงาน เร่งรัด เร่งรัดการดำเนินงาน เร่งรัดการดำเนินงาน เร่งรัด เร่งรัดการดำเนินงาน เร่งรัดการดำเนินงาน เร่งรัด	
	 (นายอรรถพร ฤกษ์ภูมิใส)	
	 (นายอรรถพร ฤกษ์ภูมิใส)	
	 (นายอรรถพร ฤกษ์ภูมิใส)	
	 (นายอรรถพร ฤกษ์ภูมิใส)	

96 *John J.*

આભાર પત્ર અંગ્રાજી માં

Handwritten: Handwritten

๙ กรกฎาคม ๒๕๔๕

ហាងលក់ដាច់ដៃ/ក្រុមហ៊ុន/ឯកជន . ទូរស័ព្ទទូរសារ -

จนกระทั่ง แล่นักวิ่งชน 15 คน (รวมคนขี่ม้ามา
ซึ่งหมดลม) ได้มาฝึกหัดงานในโรงเรียนโครงการ
คุณธรรมฯ ได้รับค่าจ้างร่วมมือในการพัฒนา
โครงการเป็นอย่างดี ซึ่งหมดลมของโรงเรียน
ตั้งมาก ของคุณคุณคุณคุณ เป็นอย่างสูงทั้งใน
การทอผ้าเป็นตัวอย่าง

468/724 8:20

OR

นางสาวโสภา นพคุณ

Page 2

សេចក្តីសង្ខេបសំណើសុំ

កាលបរិច្ឆេទ

សប្តាហ៍ទី ២៥៤៥

ថ្ងៃទី ១៣ ខែ កក្កដា ២០១៥ ម៉ោង ១៣:១៥ - ១៤:១៥ ឯកសារ ១២០២/២០១៥
សំណើសុំ ឲ្យបញ្ជាក់ ក្នុងកិច្ចប្រជុំ ២០១៥ លើកទី ២០១៥
សំណើសុំ ឲ្យបញ្ជាក់ ក្នុងកិច្ចប្រជុំ ២០១៥ លើកទី ២០១៥
សំណើសុំ ឲ្យបញ្ជាក់ ក្នុងកិច្ចប្រជុំ ២០១៥ លើកទី ២០១៥
សំណើសុំ ឲ្យបញ្ជាក់ ក្នុងកិច្ចប្រជុំ ២០១៥ លើកទី ២០១៥
សំណើសុំ ឲ្យបញ្ជាក់ ក្នុងកិច្ចប្រជុំ ២០១៥ លើកទី ២០១៥
សំណើសុំ ឲ្យបញ្ជាក់ ក្នុងកិច្ចប្រជុំ ២០១៥ លើកទី ២០១៥
សំណើសុំ ឲ្យបញ្ជាក់ ក្នុងកិច្ចប្រជុំ ២០១៥ លើកទី ២០១៥
សំណើសុំ ឲ្យបញ្ជាក់ ក្នុងកិច្ចប្រជុំ ២០១៥ លើកទី ២០១៥
សំណើសុំ ឲ្យបញ្ជាក់ ក្នុងកិច្ចប្រជុំ ២០១៥ លើកទី ២០១៥

(សម្រាប់ប្រើប្រាស់)
សម្រាប់ប្រើប្រាស់

ที่ พย 0333.1/6.1/59

เลขที่	456
วันที่	6 / 10 / 59
เวลา	09.00

มท-6/59

สถานีอนามัยน้ำมิน ต.แม่ลาว

อ.เชียงคำ จ.พะเยา 56110

1 พฤศจิกายน 2544

เรื่อง เชิญร่วมแสดงความคิดเห็นเวทีประชาคมการเพิ่มมูลค่าขยะ

เรียน ท่านเจ้าคุณ เจ้าเมืองบ้านเชียง

ด้วยทางสถานีอนามัยในเขตตำบลแม่ลาวร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาวได้จัดทำโครงการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะโดยวิธีเพิ่มมูลค่าที่ประชาชนมีส่วนร่วม ทั้งนี้ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยภาคเหนือ จึงออกเก็บข้อมูลในพื้นที่และจะนำเสนอในเวทีประชาคมระดับตำบล เพื่อรับฟังความคิดเห็นในการเพิ่มมูลค่าของขยะเพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมต่อการแก้ไขปัญหาขยะ ดังนั้นจึงขอเชิญท่านและอาจารย์จำเริญ ร่วมแสดงความคิดเห็นในเวทีประชาคมระดับตำบลแม่ลาว ในวันที่ 8 พฤศจิกายน 2544 เวลา 09.00 น. - 12.00 น. ณ ศาลาประชาคมบ้านทุ่งเย็น หมู่ 1 ต.แม่ลาว อ.เชียงคำ จ.พะเยา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณา

รศ. อธิการบดี

- เพื่อทราบ

- 11 ธันวาคม 2544 ทธม.

Bonmee

ขอแสดงความนับถือ

(นายภูษงค์ มหาวงศนันท์)

เจ้าหน้าที่สาธารณสุขชุมชน

หัวหน้าชุดโครงการวิจัย

- ทธม

- 11 ธันวาคม 2544 ทธม

Bonmee

มท. ๕/๖๖

เลขที่	๗๐๔
วันที่	๒๘/๕/๖๕
เวลา	๑๔.๐๐

ที่ พย 0333.1/6.1/118

สถานีนอนมัยน้ำมิน ต.แม่ลาว

อ.เชียงคำ จ.พะเยา 56110

28 พฤษภาคม 2545

เรื่อง เชิญประชุมการดำเนินงานโครงการพัฒนาแนวทางกำจัดขยะบ้านแฮะ

เรียน อาจารย์ใหญ่โรงเรียนบ้านแฮะ

ด้วยทางหมู่บ้านแฮะได้รับการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงานตามโครงการพัฒนา
แนวทางการกำจัดขยะ ปี 2545 ที่เสนอไปแล้วนั้น ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินงานการ
กำจัดขยะที่ทางโรงเรียนได้ดำเนินงานร่วมกับชุมชนในปี 2544 ดังนั้นจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์
สถานที่ประชุมและเชิญตัวแทนอาจารย์เข้าร่วมในการประชุมในวันที่ 30 พฤษภาคม 2545 เวลา
09.00 น. ณ โรงเรียนบ้านแฮะ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

นาย - อานนท์

- นายอานนท์

- นายวิจิตร ๐๖๐๖๖๖๖๖ (นางสมหมาย ยาวีราช)

- นายวิจิตร ๐๖๐๖๖๖๖๖ (นางสมหมาย ยาวีราช)

๒๘๓๔๕

ขอแสดงความนับถือ

- ทนาย

- ๙๖๖๖๖๖๖๖๖๖

๒๘/๕/๖๕

ที่ พย 0333.1/6.1/189

สถานีนามัยน้ำมิน ต.แม่ลาว

อ.เชียงคำ จ.พะเยา

10 มิถุนายน 2545

เรื่อง การศึกษาดูงาน

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านแะ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ตารางการศึกษาดูงาน

ด้วยทางสถานีนามัยน้ำมินร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาวและกลุ่มผู้นำชุมชนในการศึกษาวิจัยการแก้ไขปัญหาปัญหายะโดยวิธีการเพิ่มมูลค่าพื้นที่ตำบลแม่ลาว ซึ่งได้รับงบประมาณจากกองทุนสนับสนุนการวิจัยภาคเหนือ ทั้งนี้ได้ดำเนินงานในรูปแบบการจัดตั้งกองทุนธนาคารขยะและการทำปุ๋ยหมักชีวภาพมาในระยะหนึ่ง ดังนั้นจึงขอเชิญท่านและอาจารย์ผู้รับผิดชอบงานอนามัยโรงเรียนร่วมเรียนรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับกลุ่มผู้นำชุมชน ในวันที่ 12 มิถุนายน 2545 เวลา 09.00 น. ณ โรงเรียนบ้านแะ ครึ่งนี้ได้รับงบประมาณในการจัดตั้งกองทุนธนาคารขยะชุมชนจากองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาว และสามารถเบิกค่าพาหนะ ณ ที่ศึกษาดูงาน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

150-01000 15

- 1/10/01000

ขอแสดงความนับถือ

- 1/10/01000

(นางสมหมาย ยืนวิทย์)

1/10/01000

หัวหน้าสถานีนามัยน้ำมิน

- 1/10/01000

1/10/01000

10/6/05

10/6/05

ตารางการศึกษาดูงานการเพิ่มมูลค่าขยะ วันที่ 12 มิถุนายน 2545 ณ โรงเรียนบ้านแฮะ

เวลา	กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ	หมายเหตุ
08.30 น.-09.00น.	ลงทะเบียน	สมจิตต์	
09.00น.-09.30น.	กล่าวเปิดการอบรม	ปลัด อบต.แม่ลาว	ชี้แจงงบประมาณตั้งกองทุนธนาคารขยะ
09.30น.-10.00น.	การดำเนินงานการเพิ่มมูลค่าขยะ	ภุชงค์ มหาวงศ์นันท์	
11.00น.-12.00น.	รูปแบบการดำเนินงานเพิ่มมูลค่าขยะ	ผู้ใหญ่บ้านแฮะ อาจารย์โรงเรียนบ้านแฮะ, นักเรียน	
12.00น.-13.00น.	พักรับประทานอาหาร	แม่บ้านบ้านแฮะ	
13.00น.-13.30น.	รูปแบบการดำเนินงานหมักชีวภาพ	อรุณ ไชยธิ, ผู้ใหญ่บ้านทุ่งเย็น	
13.30น.-14.30น.	การจัดทำแผนปฏิบัติงานการเพิ่มมูลค่าขยะ	นิศย์ รวมสุข, ไสว ศักบุตร นงเยาว์ วงศ์ใหญ่	กลุ่มผู้นำหมู่บ้านและครูในเขตโรงเรียนที่ให้บริการ

ใบเรียน	1/01
คดี	246
วันที่	5 - 1 - 1904
เวลา	09.00

ที่ พย 0333.1/6.1/173

สถานีอนามัยน้ำมิน ต.แม่ลาว

อ.เชียงคำ จ.พะเยา

3 กรกฎาคม 2545

เรื่อง การอบรมให้ความรู้การเพิ่มมูลค่าขยะ

เรียน อาจารย์ใหญ่โรงเรียนบ้านแฮะ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ตารางการจัดการอบรมให้ความรู้การเพิ่มมูลค่าขยะ

ด้วยทางสถานีอนามัยน้ำมินร่วมกับโรงเรียนบ้านสบตุ๋และโรงเรียนคะแนงจัดอบรมให้ความรู้การเพิ่มมูลค่าขยะในรูปแบบของธนาคารขยะชุมชนและปฎิหมักชีวภาพกับกลุ่มประชาชนทั่วไป ทั้งนี้จึงยังขาดบุคลากรที่จะให้ความรู้ในเรื่องการดำเนินงานธนาคารขยะจึงขอความร่วมมือมายังหน่วยงานท่านเพื่อขอสนับสนุนวิทยากร ในการให้ความรู้เรื่องการดำเนินงานธนาคารขยะ

~~ชุมชนวันที่ 8 กรกฎาคม 2545 ณ โรงเรียนบ้านสบตุ๋ เวลา 09.30 น. - 10.00 น. และวันที่ 12~~
~~กุมภาพันธ์ 2545 ณ โรงเรียนบ้านคะแนง เวลา 09.30 น. - 10.00 น.~~

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณา จะเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นางสมหมาย ยาวีราช)

หัวหน้าสถานีอนามัยน้ำมิน

ตารางการอบรมให้ความรู้การเพิ่มมูลค่าขยะ

เวลา	กิจกรรม	ผู้ดำเนินการ	หมายเหตุ
08.30น.-09.00น.	ลงทะเบียน	นางดุจดาว จันทร์ก่ำ	
09.00น.-09.30น.	ความรู้เกี่ยวกับขยะ, การดำเนินงานโครงการขยะ	นายฤกษ์ดี มหาวงศ์นันท์	
09.30น.-10.00น.	รูปแบบการดำเนินงานธนาคารขยะชุมชน	อาจารย์โรงเรียนบ้านแอะ	
10.00น.-10.30น.	การมีส่วนร่วมของชุมชนธนาคารขยะชุมชน	ผู้ใหญ่บ้านแอะ	
10.30น.-11.00น.	ขยะ Recycle	พ่อค้าขายของเก่า	ขยะที่ขายได้
11.00น.-12.00น.	นำเสนอแผนปฏิบัติงานธนาคารขยะชุมชน	อาจารย์โรงเรียนบ้านสบถ.คะแนง	คณะครูกับประชาชน

ที่ พย 0333.1/6.1/186

ใบรับเงิน 1102
275
22 ก.ค. 45
09.00

สถานีนามัยน้ำมิน ต.แม่ลาว
อ.เชียงคำ จ.พะเยา

22 กรกฎาคม 2545

เรื่อง ขอสันนิษฐานวิทยากร

เรียน อาจารย์ใหญ่โรงเรียนบ้านแฮะ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ตารางการอบรมให้ความรู้การเพิ่มมูลค่าขยะ

ด้วยทางสถานีนามัยน้ำมินได้ร่วมกับคณะครูโรงเรียนบ้านทุ่งเย็นและกลุ่มผู้นำชุมชนหมู่บ้านทุ่งเย็น ต.แม่ลาว จัดการอบรมเรื่องการจัดตั้งกองทุนธนาคารขยะชุมชน ในวันที่ 26 กรกฎาคม 2545 ตั้งแต่เวลา 08.30 น. - 12.00 น. ณ โรงเรียนบ้านทุ่งเย็น ต.แม่ลาว ดังนั้นจึงใคร่ขอสันนิษฐานวิทยากร คือ อาจารย์จำเริญ บำรุงชู บรรยายเรื่องการจัดตั้งกองทุนธนาคารขยะชุมชนบ้านแฮะ ตั้งแต่เวลา 10.00 น. - 10.30 น.

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณา จะเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

- พย 0333.1/6.1/186

- 11 ก.ค. 2545

ทรง

22 ก.ค. 45

ขอแสดงความนับถือ

นางสมหมาย ยาวีราช

(นางสมหมาย ยาวีราช)

หัวหน้าสถานีนามัยน้ำมิน

- ทน

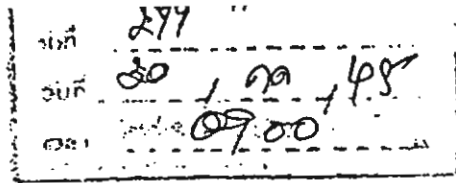
11 ก.ค. 2545

OPK

22/7/45

ตารางการอบรมให้ความรู้การเพิ่มมูลค่าขยะ

เวลา	กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ	หมายเหตุ
08.30น. - 09.00น.	ลงทะเบียน	นางดุจดาว จันทร์กำ	
09.00น. - 09.30น.	ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับขยะ การดำเนินงานโครงการเพิ่มมูลค่าขยะ	นายภูษงค์ มหาวงศ์นันท์	
09.30น. - 10.00น.	การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดตั้งกองทุนธนาคารขยะชุมชนบ้านแ	ผู้ใหญ่บ้านแะะ	
10.00น. - 10.30น.	รูปแบบการดำเนินงานธนาคารขยะชุมชนบ้านแะะ	อาจารย์จำเริญ บำรุงชู	
10.30น. - 11.30น.	ธุรกิจขยะและขยะที่สามารถขายได้	ปลัดวรารพล ปรารพ	
11.30น. - 12.00น.	การนำเสนอแผนปฏิบัติงานโครงการเพิ่มมูลค่าขยะ	คณะครูโรงเรียนบ้านทุ่งเย็น	แลกเปลี่ยนแนวคิดครูและชุมชน

ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลจันทเขลม
อำเภอเมืองคำ จังหวัดพะเยา 56110

2545: גמרא 29

เรื่อง ขออนุญาตเช่าที่ดินที่

เรียน อาจารย์ใหญ่โรงเรียนบ้านแะ

ด้วยองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาว ได้รับแจ้งจากอำเภอเชียงคำ เรื่องการตรวจติดตามผลการดำเนินงานตามโครงการพะเยาเมืองน่าอยู่ ในวันที่ 31 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2545 เวลา 15.30 น. ณ บ้านแฮะ หมู่ที่ 5 ตำบลแม่ลาว อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา

ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาว จึงขออุทธรณ์คดีอาญาที่ฟ้องประมุขโรงเรียนบ้านแฮะ
เพื่อรองรับคณะกรรมการสอบสวนเทคนิค ฯ ภายที่ 4 (ปลัดจังหวัดเป็นหัวหน้าคณะ ฯ) ตามวัน เวลา ดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์

For approval

ขอแสดงความยินดี

- 10/05/2024

- 1/10 วิศวกรควบคุมการก่อสร้าง
1/11 วิศวกรควบคุมการก่อสร้าง (นายสมชาย นามะ)

[illegible]

ประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาว

.. ח,ב

[illegible]

[Handwritten signature]

30/7/45

สำนักงานปลัด อบต.

โทร. 0-5440-1096

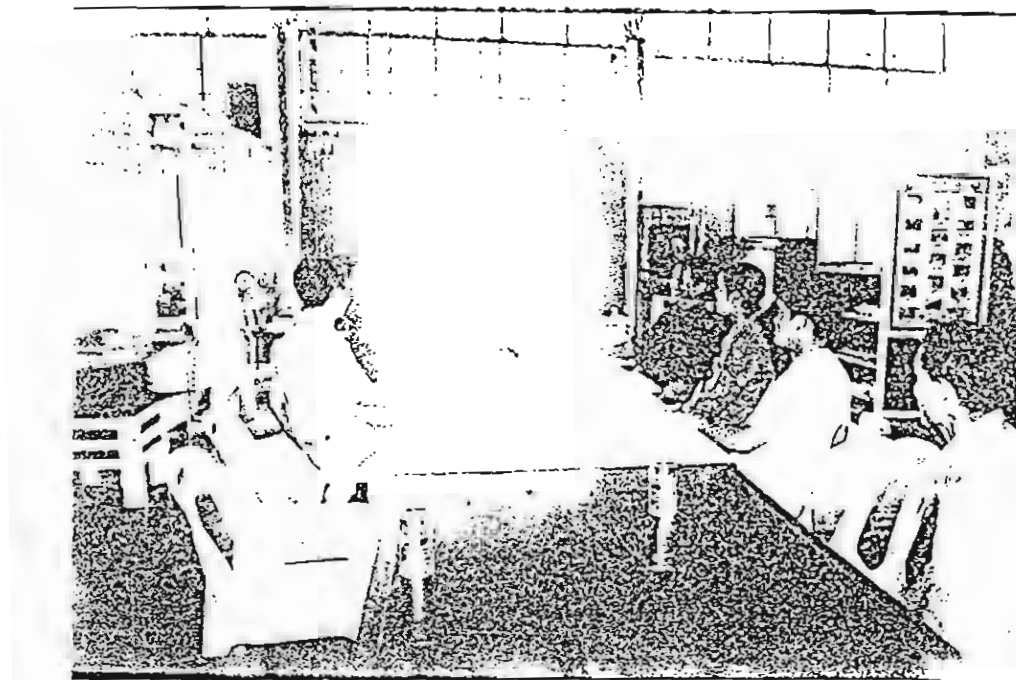
55740

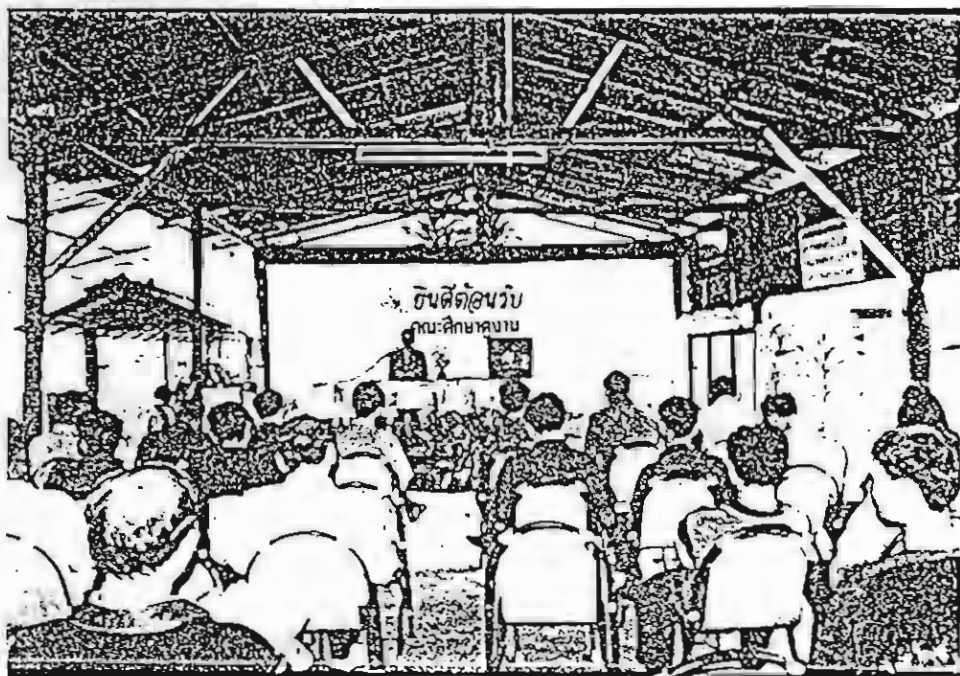
ผู้ประสานงาน : นางรพีพรรณ ภักดีนาค โทร. 09-2238371

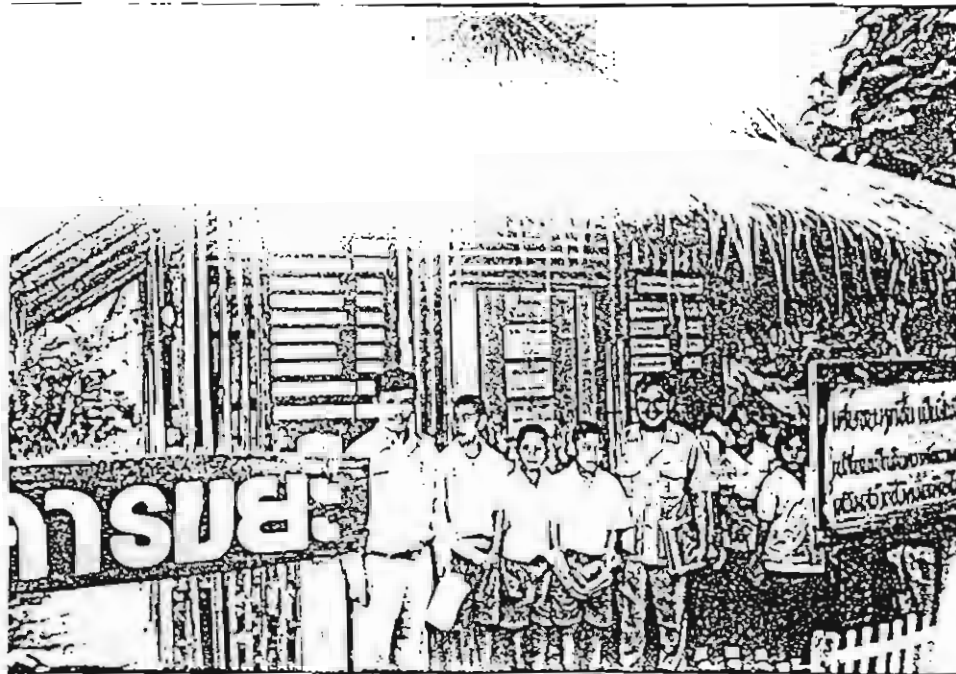
กำหนดการศึกษาดูงาน : การจัดการขยะในโรงเรียนโดยหลักการ การมีส่วนร่วมของชุมชน
ณ โรงเรียนบ้านแะะ ต.แม่ลาว อ.เชียงคำ จ.พะเยา

13
วันที่ ๕ สิงหาคม 2545

08.00 น.	รายงานตัว ลงทะเบียน
09.00 - 10.00 น.	ออกเดินทางจาก อ.ปง - รร.บ้านแะะ ต.แม่ลาว อ.เชียงคำ จ.พะเยา
10.30 - 12.00 น.	รับฟังการบรรยาย : การจัดการขยะในโรงเรียน : ระบบบริหารจัดการธนาคารขยะ
12.00 - 13.00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน
13.00 - 14.00 น.	เยี่ยมชม, เรียนรู้ประสบการณ์ การแก้ปัญหาจากขยะ ในหมู่บ้าน
14.00 - 15.00 น.	สรุปผลการศึกษาดูงาน อภิปรายปัญหาทั่วไป
15.30 - 16.30 น.	เดินทางกลับ อ.ปง

แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เข้ารับการอบรมสัมมนาโครงการรณรงค์รณรงค์
วันที่... 24 ... เดือน ... พ.ศ. 2545

ท่านมีความคิดเห็นต่อการอบรมในด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้ในระดับใด โปรดขีดเครื่องหมาย / ลง
ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1	เนื้อหาที่จัดอบรมตรงตามความต้องการ		/			
2	ความรู้ที่ได้รับจากการอบรมสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติได้	/				
3	การบรรยายของวิทยากรช่วยให้เกิดความเข้าใจชัดเจน		/			
4	การตอบคำถามของวิทยากรตอบได้ตรงประเด็นและเข้าใจชัดเจน		/			
5	เวลาที่ใช้ในการอบรมด้านเนื้อหาเหมาะสม	/				
6	เวลาที่ใช้ซักถามปัญหาเหมาะสม	/				
7	บรรยากาศในการอบรม	/				

2. การประชุมอบรมครั้งนี้ ท่านได้รับความรู้อะไรบ้าง

.....

แบบประเมินโครงการอบรมสัมมนาธารธารา
วันที่ 29 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2544
ของโรงเรียนบ้านเอะ

ข้อมูลทั่วไป

ตำแหน่ง ถึงศึกษานิเทศก์
สพจ. ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งนี้ ปี อายุ 61
เพศ ชาย

หัวข้อ การประชุมสัมมนาโรงเรียนที่มีประโยชน์ต่อท่านและงานของท่านมากน้อยเพียงไร

รายการ	ระดับ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงานโครงการเพิ่มมูลค่าขยะ		✓			
2. การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดตั้งกองทุนธนาคารขยะของโรงเรียน	✓				
3. รูปแบบการดำเนินงานธนาคารขยะของโรงเรียน	✓				
4. ธุรกิจขยะและขยะที่สามารถขายได้	✓				
5. การนำเสนอแผนปฏิบัติงานโครงการเพิ่มมูลค่าขยะ		✓			

ข้อเสนอแนะเพื่อการประชุมครั้งต่อไป

ด้านวิชาการ

การดำเนินโครงการทำ
ปฎิบัติกิจชีวภาพจากขยะเปียก
ในชุมชนและโรงเรียน

โครงการ	การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ
แผนงาน	กิจการนักเรียน
ผู้รับผิดชอบโครงการ	นางจีน เชื้อสะอาด , นवलจันทร์ ศรีจันทร์
หน่วยงานที่รับผิดชอบ	โรงเรียนบ้านแฮะ
ลักษณะโครงการ	โครงการใหม่
ระยะเวลาดำเนินการ	ตลอดปีการศึกษา

1. หลักการและเหตุผล

การพัฒนาการเกษตรแผนใหม่ หน่วยงานที่รับผิดชอบทางการเกษตร เพื่อยามรณรงค์การทำ การเกษตรเชิงอนุรักษ์ เพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม และเน้นผลผลิตทางการเกษตร ที่ปลอดภัยจากสารเคมี แต่ เกษตรกรส่วนใหญ่ยังไม่ให้ความสนใจ ทั้งนี้อาจมีผลมาจากยังไม่เห็นความสำคัญของปุ๋ยอินทรีย์ที่มีผลต่อการ พัฒนาดินอย่างยั่งยืน โรงเรียนซึ่งเป็นองค์กรพัฒนาเกษตรแผนใหม่ จึงเล็งเห็นความสำคัญในการฝึกฝนให้ เด็กนักเรียนและผู้สนใจได้เรียนรู้ และปฏิบัติจริงในการพัฒนาดินด้วยปุ๋ยอินทรีย์อย่างถูกวิธี รวมถึงการทำปุ๋ย จากเศษวัสดุ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญจึงได้จัดทำโครงการนี้ขึ้นมา

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนและผู้สนใจ เข้าใจหลักเกณฑ์การทำปุ๋ยหมัก และปุ๋ยหมักน้ำชีวภาพ
2. เพื่อให้ นักเรียน และผู้สนใจได้เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง
3. เพื่อให้ทราบถึงวัสดุหลากหลายที่หลาย ๆ คนคิดว่าไม่มีประโยชน์ สามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์จากการทำปุ๋ย และปุ๋ยหมักน้ำชีวภาพ

3. เป้าหมาย

1. นักเรียน ระดับชั้นอนุบาล - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. ชุมชนในเขตบริการ

4. ขั้นตอนการดำเนินการ

1. ประชุมคณะครูชี้แจงจุดประสงค์
2. จัดทำวัสดุอุปกรณ์ในการทำปุ๋ยหมักชีวภาพ
3. ดำเนินตามกิจกรรม
4. ประเมินผล

5. ปฏิทินการปฏิบัติงาน

ระยะเวลา พฤษภาคม	ปีการศึกษา 2545											
	พ.ค.	มี.ย.	ก.ค.	ส.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ต.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	ผู้ปฏิบัติ
ประชุมคณะครู												ครูใหญ่
สำรวจละเอียด												
วิธีการ												
จัดหาอุปกรณ์												อ. จีบ
ดำเนินการฝึก												
ประเมินผล												คณะครูทุก-
												คน
												อ. นาคจันทร์

6. ทรัพยากร

- บุคลากร คณะครู, นักเรียนโรงเรียนบางเสา
- งบประมาณ กองทุนธนาคารขยะ

7. เครื่องมือการประเมิน

- แบบสังเกตพฤติกรรม
- แบบสอบถาม

8. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- นักเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องมีทักษะในการทำปุ๋ยหมักชีวภาพได้
- นักเรียนมีสุขภาพอนามัยที่ดีขึ้น
- นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในการทำปุ๋ยหมักชีวภาพ
- ได้ปุ๋ยหมักชีวภาพมาลดต้นไม่ และฉีดพ่นต้นไม้เพื่อรักษาโรค

ลงชื่อ.....ผู้แทนอธิการ

(นางนวลจันทร์ ศรีจันทร์)

ตำแหน่งอาจารย์ 1 ระดับ 5

ลงชื่อ.....ผู้อนุมัติโครงการ

(นายสมชาย วงศ์ใหญ่)

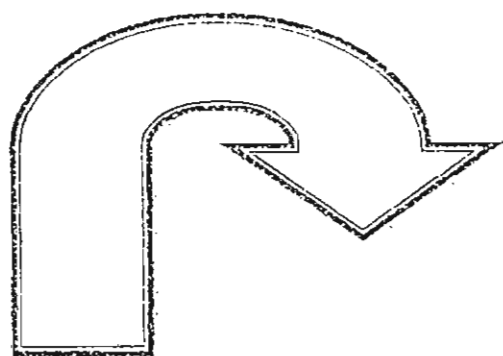
อธิการบดีโรงเรียนบ้านบึง

ลงชื่อ.....ผู้แทนอธิการ

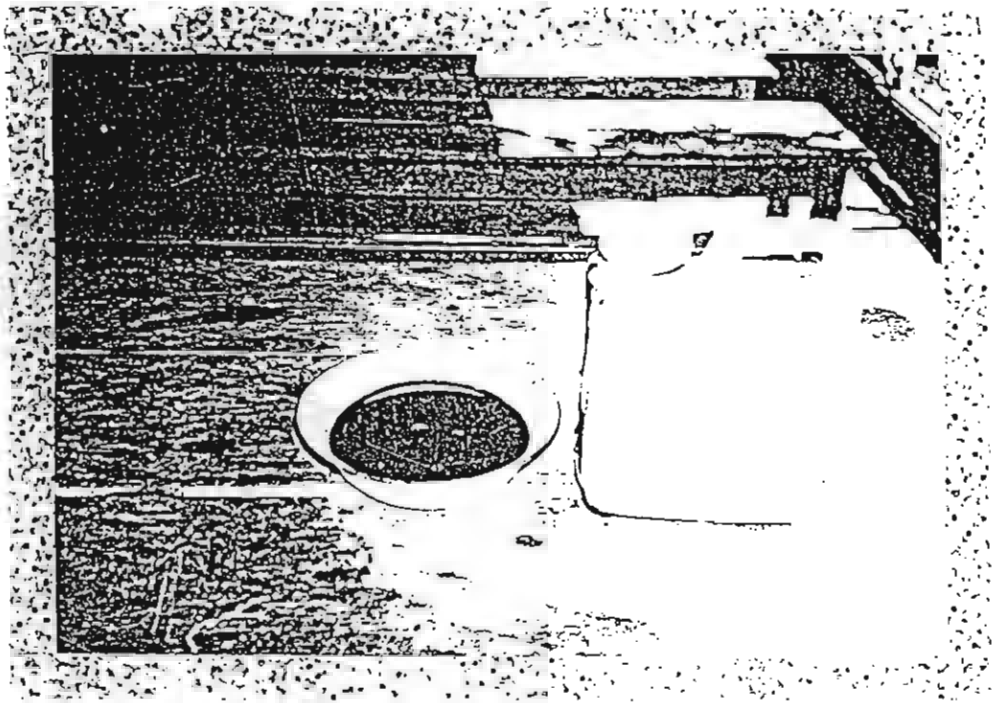
(นางจีน เชื้อสะอาด)

ตำแหน่งอาจารย์ 1 ระดับ 5

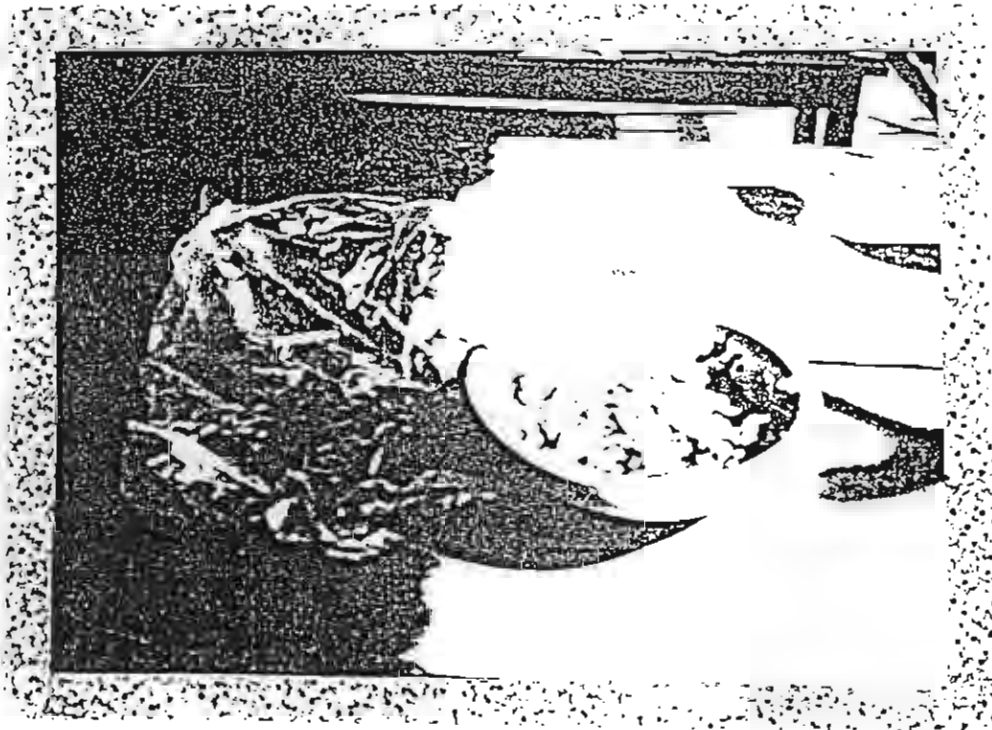
๕
ขั้นตอนการดำเนินงาน

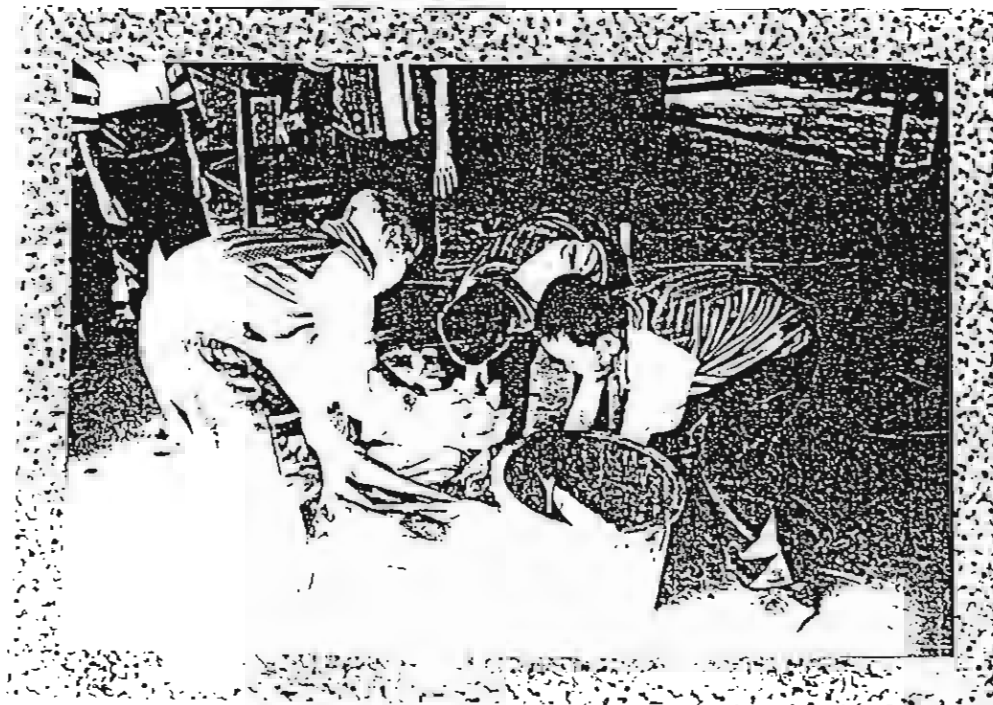
กากน้ำตาล หรือน้ำตาลแดง

เปลือกผลไม้ต่าง ๆ ฝักและใบไม้

แล้วนำมาสับพอประมาณแล้วนำมาใส่ถัง

แล้วนำมาผสมเข้าด้วยกันด้วยอัตราส่วน น้ำ + น้ำตาล 3 : 1

เสร็จแล้วนำไปหมักไว้ 7 - 10 วัน

การดำเนินโครงการ
การทำกระดาษรีไซเคิล
จากเศษกระดาษ

โครงการ	การรีไซเคิลกระดาษ
แผนงาน	วิชาการ
ผู้รับผิดชอบโครงการ	นายจำเริญ บำรุงชู , นवलจันทร์ ศรีจันทร์
หน่วยงานที่รับผิดชอบ	โรงเรียนบ้านแฮะ
ลักษณะโครงการ	โครงการใหม่
ระยะเวลาดำเนินการ	ตลอดปีการศึกษา

1. หลักการและเหตุผล

เนื่องจากทางโรงเรียนบ้านแฮะได้จัดตั้งโครงการธนาคารขยะขึ้น และได้ให้นักเรียนสำรวจขยะ ได้ 3 ประเภท ประเภทที่ 1 ขยะเปียก ประเภทที่ 2 ขยะไม่ลามารถที่นำไปใช้ประโยชน์ได้ ประเภทสุดท้ายคือขยะแห้ง ซึ่งขยะแห้งเช่น กระดาษ ทางโรงเรียนให้นักเรียนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล ถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ ชุมชน นำมาขายให้ธนาคารขยะ ทางโครงการก็รับซื้อขยะแห้งมาทำรีไซเคิลกระดาษ จึงจัดทำโครงการนี้ขึ้น

2.วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนและผู้สนใจ เข้าใจการทำกระดาษรีไซเคิล
2. เพื่อให้นักเรียน และผู้สนใจได้เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง
3. เพื่อให้ประหยัดค่าใช้จ่าย

3.เป้าหมาย

1. นักเรียน ระดับชั้นอนุบาล – ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. ชุมชนในเขตบริการ

4. ขั้นตอนการดำเนินการ

1. ประชุมคณะครูชี้แจงจุดประสงค์
2. จัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการทำกระดาษรีไซเคิล
3. ดำเนินตามกิจกรรม
4. ประเมินผล

5. ปฏิทินการปฏิบัติงาน

ระยะเวลา กิจกรรม	ปีการศึกษา 2545											ผู้ปฏิบัติ
	พ.ค.	เม.ย.	พ.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	เม.ค.	
1. ประชุมคณะกรรมการ ชี้แจงรายละเอียด และวิธีการ												ครูใหญ่ อ.จำเริญ คณะครูทุก- คน
2. จัดหาอุปกรณ์												
3. ดำเนินตามกิจ กรรม												
4. ประเมินผล												อ. นวลจันทร์

6. ทรัพยากร

- บุคลากรในชุมชนและ คณะครู, นักเรียนโรงเรียนบ้านแฮะ
- งบประมาณ กองทุนธนาคารขยะ

7. เครื่องมือการประเมิน

- แบบสังเกตพฤติกรรม
- แบบสอบถาม

8. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- นักเรียนและผู้ที่มีทัศนคติที่ดีในการทำกระดาดรีไซเคิล
- ประหยัดค่าใช้จ่าย
- นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในการทำกระดาดรีไซเคิล
- นำไปใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนได้

ลงชื่อ.....ผู้เสนอโครงการ

(นายจำเริญ บำรุงสุข)

ตำแหน่งอาจารย์ ๒ ระดับ ๕

ลงชื่อ.....ผู้อนุมัติโครงการ

(นายสว่าง วงศ์ใหญ่)

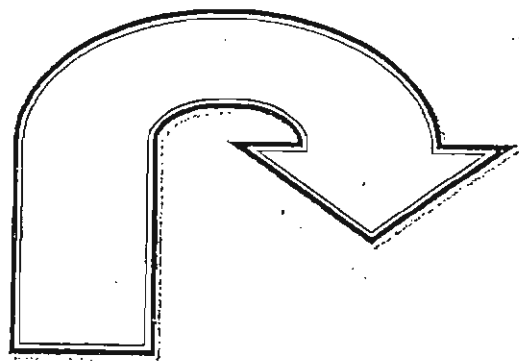
ครูใหญ่โรงเรียนบ้านแฮะ

ลงชื่อ.....ผู้เสนอโครงการ

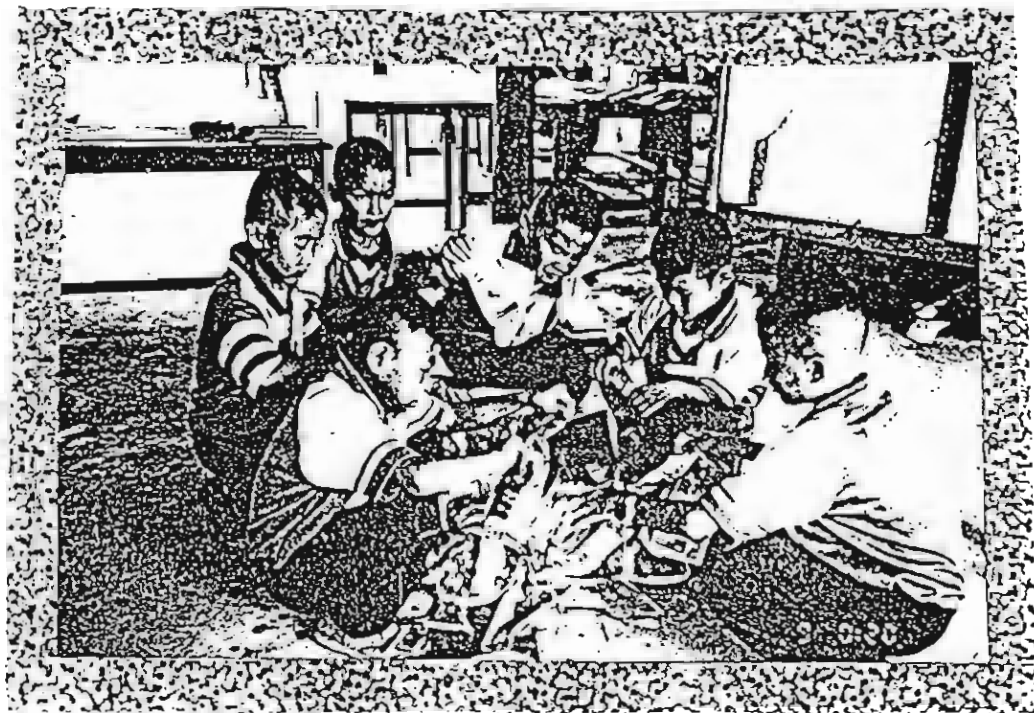
(นางนวลจันทร์ ศรีจันทร์)

ตำแหน่งอาจารย์ 1 ระดับ 5

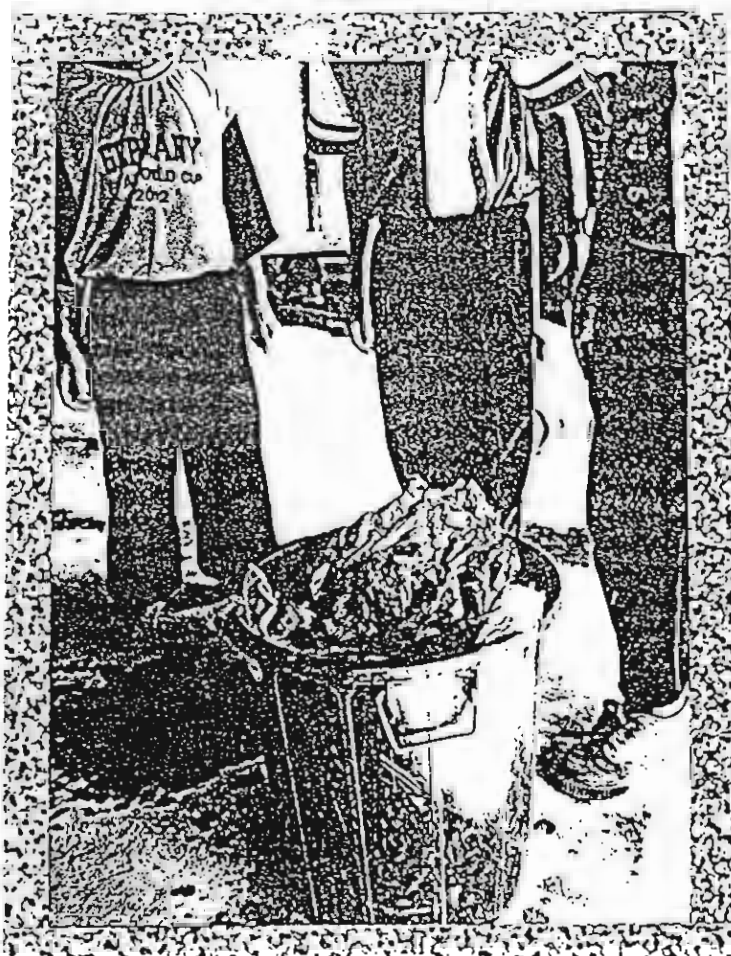
ขั้นตอนการดำเนินงาน

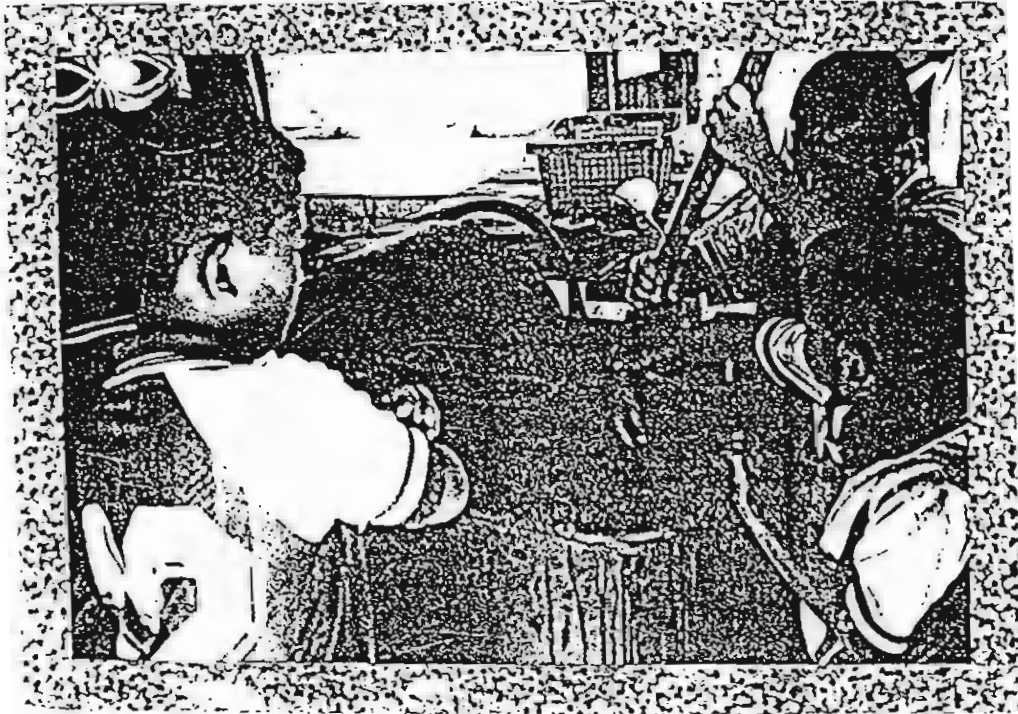
นักเรียนกำลังช่วยกันฉีกกระดาษอย่างระมัดระวัง

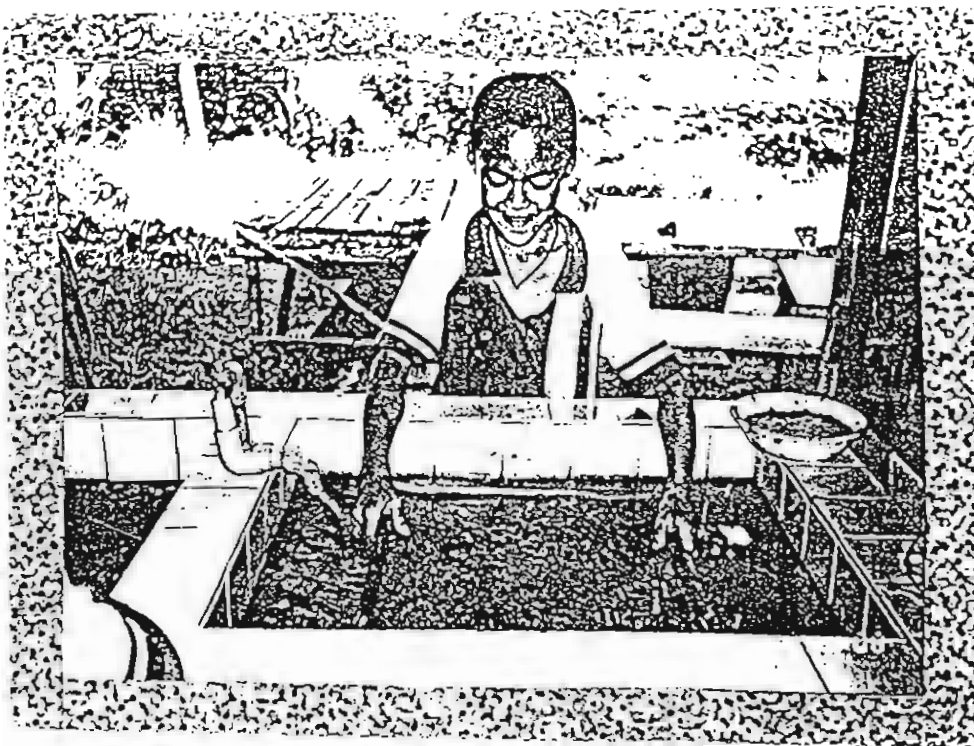
นักเรียนนำกระดาษที่ฉีกแล้วมาแช่น้ำเพื่อให้เนื้อกระดาษยุ่ย

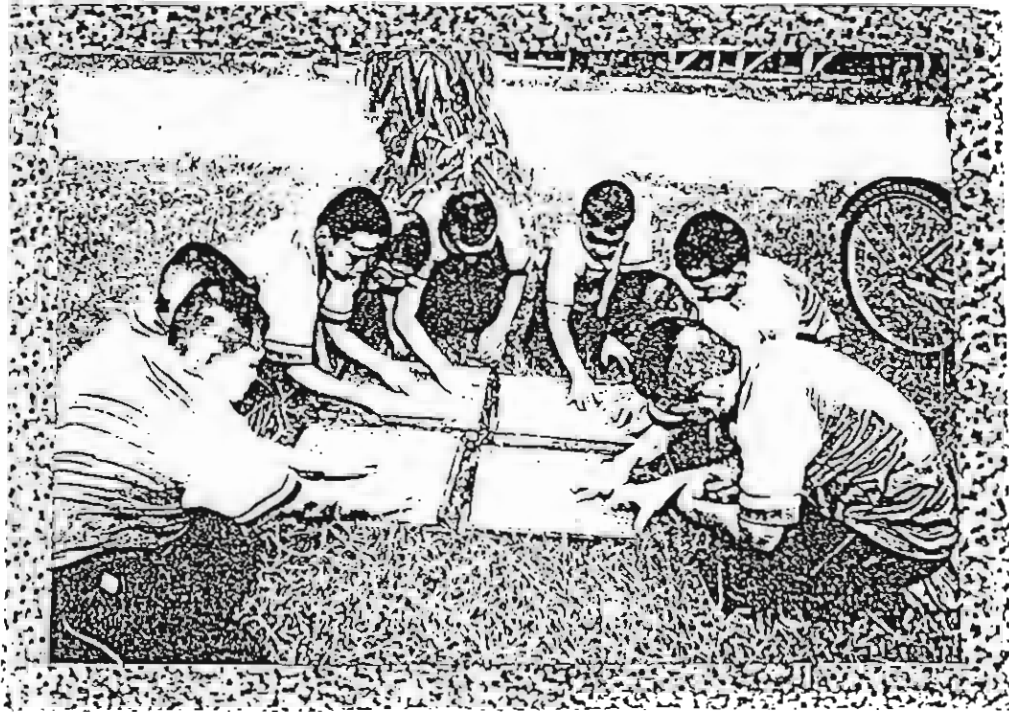
นักเรียนกำลังไม่กระดาศที่แช่น้ำไว้ 1 ดิน

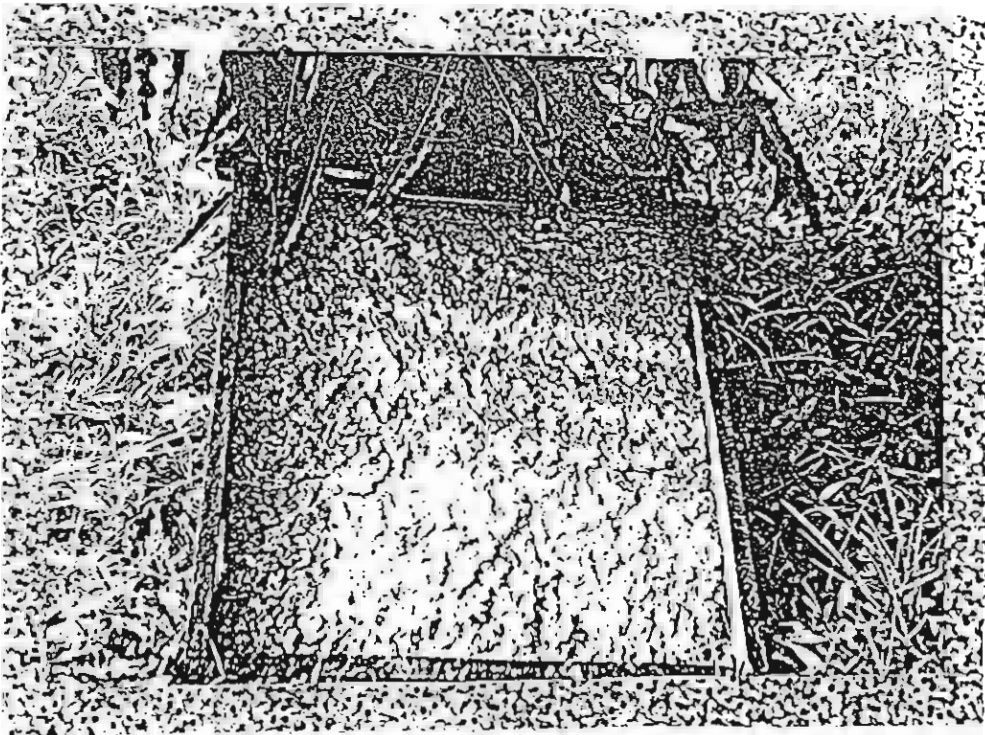
นำกระดาศที่ไม่ละเอียดแล้วมาใส่ตะแกรงเกลี่ยให้เสมอกัน

นักเรียนกำลังเกลี่ยกระดาดให้เรียบและเสมอกัน

เกลี่ยเสร็จแล้วพากันนำไปตากแดดจนแห้ง
และนำไปใช้ประโยชน์ได้

ภาคผนวก ง
(ผลสัมฤทธิ์ของงาน)

งานวิจัยไต้หวันชนะเลิศรางวัล'มสช.' ชุมชนชาวน้ำมูนต้นแบบชุมชนอื่น

โครงการสร้างกำไรให้สุขภาพชุมชน มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ(มสช.) ร่วมกับองค์การอนามัยโลก (WHO) ประกาศให้ "งานวิจัยไต้หวัน" อ.โจเจียม จ.อุบลราชธานี ของเครือข่ายสมัชชาคนจน ได้รับรางวัลชนะเลิศ เนื่องจากเป็นงานวิจัยที่เกิดจากชุมชนอย่างแท้จริง และกระบวนการวิจัยนำไปสู่การเรียนรู้ร่วมกันอย่างเป็นระบบของชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบทั้ง 65 หมู่บ้าน

น.พ.สมศักดิ์ ชุณหรัศมิ์ เลขาธิการมูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ กล่าวว่า งานวิจัยไต้หวันมีจุดเด่นที่คณะกรรมการเห็นพ้องต้องกันว่าสมควรได้รับรางวัลชนะเลิศ เนื่องจากถือเป็นงานวิจัยที่ทำโดยชุมชนตลอดกระบวนการอย่างแท้จริง ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาวิจัยแม่น้ำมูน พืชผักริมแม่น้ำ อุปกรณ์หาปลา และการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำในการเกษตร ที่สำคัญคณะกรรมการได้ให้เหตุผลว่า แม้งานวิจัยจะนำไปใช้ประโยชน์ในแง่ของยาวต่อของ

ทางการเมือง แต่ในอีกด้านหนึ่งคือกำไรอันเกิดขึ้นจากกระบวนการวิจัยที่นำไปสู่การเรียนรู้ร่วมกันอย่างเป็นระบบของชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบทั้ง 65 หมู่บ้าน ซึ่งท้ายที่สุดได้ก่อให้เกิดผลดีต่อสุขภาพกาย สุขภาพใจ และสุขภาพของคนในชุมชนอย่างเห็นได้ชัด งานวิจัยดังกล่าวถือเป็นต้นแบบการทำวิจัยในชุมชนที่น่าสนใจและสามารถถ่ายทอดไปยังชุมชนอื่นๆ ได้

น.พ.สมศักดิ์กล่าวอีกว่า มสช. ได้ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.) และองค์การอนามัยโลก ได้จัดกิจกรรมการประชุมโครงการสร้างกำไรให้สุขภาพชุมชนในปีนี้เป็นปีแรก มีโครงการส่งเข้าประกวดทั้งสิ้น 86 โครงการ สำหรับรางวัลชนะเลิศจะได้รับเกียรติบัตรและเงินรางวัล 100,000 บาท เพื่อใช้พัฒนาชุมชนต่อไป รองชนะเลิศมี 2 รางวัล จะได้รับเกียรติบัตรและเงินรางวัล 60,000 บาท ได้แก่ โครงการกลุ่มเครือข่ายตลาดกลางสัตว์น้ำชุมชน ต.คลองเคียน อ.ตะกั่วทุ่ง จ.พังงา และโครงการพัฒนารูปแบบการจัดระบบสวัสดิการเสริมความปลอดภัยในรถยนต์โดยสารรับ-ส่งนักเรียน จ.เชียงราย

รางวัลชมเชย 3 รางวัล ได้แก่ 1.โครงการสร้างเสริมศักยภาพชุมชนเพื่อพัฒนาระบบสุขภาพ อ.น้ำพอง จ.ขอนแก่น 2.โครงการเกษตรเพื่อคตินธรรมชาติสู่สิ่งแวดล้อม(ภาคกลาง) และ 3.โครงการธนาคารขยะโรงเรียนบ้านแะ ต.แม่ลาว อ.เชียงคำ จ.พะเยา

18 พฤศจิกายน 2545

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมประชุมวิชาการมูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติครั้งที่ 1
"สร้างงานวิจัยสร้างกำไรสู่อุสภภาพสังคม"

เรียน สาธารณสุขอำเภอเขียงคำ

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. โครงการประชุมวิชาการฯ และ กำหนดการประชุม
2. ใบตอบรับการประชุมและแผนที่สถานที่ประชุม

ด้วยมูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ(มสช.) จะจัดประชุมวิชาการมูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ ครั้งที่ 1 ในหัวข้อ "สร้างงานวิจัยสร้างกำไรสู่อุสภภาพสังคม" วันที่ 25-27 พฤศจิกายน 2545 ณ โรงแรมรามารักษ์ เดิม ๓.วิภาวดี-รังสิต กรุงเทพฯ เพื่อเป็นเวทีแห่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ใน "การจัดการงานวิจัยและการจัดการความรู้" โดยประกอบด้วย การบรรยาย อภิปราย รวมทั้งการใช้กรณีศึกษาที่ใช้กระบวนการวิจัยและการจัดการนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในระดับนโยบายและการแก้ปัญหาของชุมชน ทั้งนี้ในการจัดประชุมครั้งนี้เป็นการดำเนินการร่วมกันของ มสช. และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ในโอกาสเดียวกัน มสช.ได้จัดให้มีโครงการสร้างกำไรให้อุสภภาพชุมชน

เนื่องจากโรงเรียนบ้านแอะได้ส่งโครงการเข้าประกวดและได้รับการคัดเลือกเป็นหนึ่งในสิบเอ็ดโครงการที่จะได้รับรางวัล ในการนี้เพื่อให้โครงการได้แลกเปลี่ยนแนวคิดและแนวปฏิบัติกับโครงการอื่น และผู้เข้าร่วมประชุมที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ นักจัดการ และสื่อมวลชน จึงใคร่ขอเชิญเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่รับผิดชอบโครงการในสังกัดของท่าน จำนวน 1 ท่าน คือ

1. นายภูษงค์ มหาวงศ์นันท์ ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่สาธารณสุข สถานอนามัยบ้านน้ำมื่น

ซึ่งเป็นหนึ่งในสมาชิกโครงการธนาคารขยะ จากโรงเรียนบ้านแอะ เข้าร่วมประชุมวิชาการและแสดงนิทรรศการเกี่ยวกับโครงการในการประชุมที่กล่าวมาข้างต้น โดยเบิกค่าใช้จ่ายในการเข้าร่วมประชุมจากมูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุมัติให้ข้าราชการทั้งสองท่านการเข้าร่วมประชุมวิชาการครั้งนี้ด้วย
จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นายแพทย์สมศักดิ์ ชุณหรัศมิ์)

เลขาธิการมูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ

วันจันทร์ที่ 25 พฤศจิกายน 2545

ภาคเช้า

ห้องคอนเวนชัน

(Convention)

08.00-08.00 น. ลงทะเบียน

08.00-08.15 น. พิธีเปิด วัยสร้างก้าวสู่สุขภาพสังคม

08.15-08.30 น. กรณียุทธศาสตร์สุขภาพ

โดย นพ.สมศักดิ์ ชุณหะวัณ

โดย นพ.สมศักดิ์ ชุณหะวัณ

กล่าวเปิดงาน

โดย ศ.พ.ดร. วิไลเบศ

รองประธานมูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ

08.30-10.00 น. ปาฐกถาพิเศษ: เครือข่ายแห่งปัญญา

โดย ศ.พ.ดร. วะสี

ประธานมูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ

10.00-10.30 น. รับประทานอาหารว่าง

10.30-12.00 น. ยกย่องผู้

จัดระบบวิจัยเพื่อสร้างก้าวสู่สุขภาพสังคมได้อย่างไร?

โดย นพ.สมศักดิ์ ชุณหะวัณ

เลขาธิการมูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ

นพ.วิฑูรย์ ชุตินันท์

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข

นพ.สุวิทย์ วิบุลผลประเสริฐ

รองผู้อำนวยการสาธารณสุข

ดำเนินการอภิปราย โดย

คุณพรทิพย์ เลิศวิธยา

นักวิชาการอิสระ

12.00-14.00 น. รับประทานอาหารกลางวัน ห้อง Grand Hall 1, 2

และ ชมนิทรรศการ

ภาคบ่าย 14.00-17.00 น. ประชุมกลุ่มย่อย: แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกรณีศึกษา

ห้องคอนเฟอร์เร้นซ์

(Conference)

สถานการณ์ความก้าวหน้าของ

ของการประชุม... ไม่สมบูรณ์ในสังคมไทย

วิทยากร:

นพ.หทัย รัตนานนท์

ประธานสถาบันส่งเสริมสุขภาพไทย

คุณปวีณา ฤทธิภักดี

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

คุณมุกตนา วรณิธิกุล

นักเขียนอิสระ

คุณประพนธ์ ภูทองคำ

ผู้อำนวยการ

นิตยสารหมอชาวบ้าน

ห้องการเอนกประสงค์

(Garden Ballroom)

จากกรณีศึกษาพัฒนาการดูแลสุขภาพ

เพื่อสวัสดิการสุขภาพแบบองค์รวม

วิทยากร:

นพ.สมศักดิ์ ชุณหะวัณ

เลขาธิการมูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ

รศ.นพ.จิตต์ ตรีรัตน์

คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ทพ.ดร. วิฑูรย์

กองทันตสาธารณสุข กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

นพ.พงษ์สิทธิ์ อดุลมสุข

สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์

สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ห้องคอนเวนชัน

(Convention)

การจัดการความรู้สู่สังคม

การป้องกันอุบัติเหตุที่ชุมชน

วิทยากร:

คุณฉกรรจ์ ช่าง

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

นพ.วิฑูรย์ ชุตินันท์

รองผู้อำนวยการศูนย์วิจัยสุขภาพชุมชน

คุณพรทิพย์ ธรรม

นักเขียนอิสระ

รศ.นพ.ไพฑูรย์ สุริยวงษ์

หัวหน้าภาควิชาเวชศาสตร์ชุมชน คณะแพทยศาสตร์

โรงพยาบาลราชวิถี

ห้องช่างภาพ

(Zhang Pavillion)

บนเส้นทางเปลี่ยนสู่ยุคใหม่

...บทเรียนแห่งการต่อสู้

วิทยากร:

ก.การวิทย์ กิตติวงศ์สุนทร

ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รศ.ส.ส. ใจดี

กลุ่มศึกษาปัญหา

กฤษฎา มณฑาทิพย์

คณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ดร.วิฑูรย์ อดุลมสุข

คณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ห้องออรัลคิด

(Orchid)

การวิจัย: เครื่องมือของหรือสนับสนุณนโยบายของ?

ผู้ดำเนินรายการ:

ผศ.ฉันทนา บรรพศิริโชติ

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้ดำเนินรายการ:

คุณคำ ธาตะพันธ์

วิจัยที่บ้าน อำเภอไทรงาม จังหวัดสุราษฎร์ธานี

คุณหญิงโฉม แซ่ตั้ง NQ

กลุ่มธรรมศาสตร์เพื่อสุขภาพ

คุณวัชรีย์ นาคเสถียร

กลุ่มพลังงานทางเลือก

ห้องเอกซเรย์

(Executive 3)

เกษตรปลอดสารพิษ ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาสุขภาพ

ผู้ดำเนินรายการ:

ผศ.ดร.ธนา จิตต์สงวน

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผู้ดำเนินรายการ:

ดร.ประทีป วีระพัฒนนิรันดร์

มูลนิธิสุขภาพเพื่อคนและชุมชน

ผู้ดำเนินรายการ:

คุณเนตร นิ่มแก้ว

โครงการเกษตรเพื่อคนและชุมชน

คุณกวีราภ พานทอง

สถาบันด้านธรรม

มติชน ฉบับที่ 8470 ปีที่ 25

วันพุธที่ 2 ตุลาคม พุทธศักราช 2545 • หน้า 21

ร.ร.ตัวอย่างใช้เกิดกระดานดำเพื่อการเรียน

นายสว่าง วงศ์ใหญ่ อาจารย์ใหญ่โรงเรียนบ้านแฮะ ต.แม่ลาว อ.เชียงคำ จ.พะเยา เปิดเผยว่า จากสภาพปัจจุบันชุมชนมีความหนาแน่นและแออัดมากขึ้น ประกอบกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ความต้องการพื้นฐานเพื่อความสะดวกสบาย ทำให้ผู้คนเกิดความยุ่งยากและทั้งสะดวกและประหยัดไปในหมู่บ้านและโรงเรียน กลายเป็นปัญหาสิ่งปลูก ความสกปรก ด้วยเหตุนี้จึงได้เกิดเป็นแนวคิดนำเฉพาะกระดานไวไซเคิลหรือแปรสภาพนำมาใช้ได้ใหม่ โดยมีสี่สนและรูปแบบที่สวยงาม

นายสว่างกล่าวต่อว่า นอกจากเป็นการลดปัญหาขยะในชุมชนนำมาแปรสภาพใช้ประโยชน์ เป็นกระดานที่มีสี่สนสวยงามแล้วยังสามารถนำมาใช้เป็นวัสดุประกอบเป็นสื่อการเรียนการสอนได้อย่างดี ทั้งยังฝึกให้เด็กๆ รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ได้ความรู้และทักษะการทำงาน เกิดความภาคภูมิใจในผลงานที่ได้ร่วมกันทำขึ้น

“การทำโครงการดังกล่าวทำให้เด็กได้ทราบขั้นตอนการปฏิบัติงานจริง และทำให้ชุมชน โรงเรียน นักเรียน ได้ตระหนักและเห็นคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติที่กำลังจะหมดไป ที่สำคัญให้รู้จักห่วงแหนและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสืบต่อไป” นายสว่างกล่าว

มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ
ร่วมกับ
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย และองค์การอนามัยโลก
ขอมอบเกียรติบัตรฉบับนี้ เพื่อแสดงว่า
โครงการรณรงค์การขยับ

โรงเรียนบ้านแฮะ ต.แม่เฒ่า อ.เจียงคำ จ.พะเยา
ได้รับรางวัลชนะเลิศ ในการประกวดโครงการสร้างเกราะให้สุขภาพชุมชน
ให้ได้ ณ วันที่ ๒๗ เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๕

มูลนิธิสุขภาพแห่งชาติ
National Health Foundation

มูลนิธิส่งเสริมสุขภาพ
T H P F

องค์การอนามัยโลก

พ.ร.๑๗-๑.๕.๑๑
ศาสตราจารย์นายแพทย์ประเวศ วะสี
ประธานมูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ

ที่ สธ 0216/0204/ 0.19.22

วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธรพิษณุโลก
653 พิษณุโลก - หล่มสัก อำเภอวังทอง
จังหวัดพิษณุโลก 65130

๑๙ พฤศจิกายน 2545

เรื่อง ขอเชิญบุคลากรในหน่วยงานของท่านมาประชุมและงานอื่น

เรียน นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด.....

- สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. โครงการพัฒนาวิชาการฯ วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จำนวน 1 ชุด
2. ตารางการประชุมฯ จำนวน 1 ชุด

ตามที่วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก ได้จัดโครงการประชุม
วิชาการ วิทยาลัยการสาธารณสุข 30 ปี เพื่อเป็นโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์และพบปะ
สังสรรค์ระหว่างคณาจารย์ - ครูนั้น การประชุมดังกล่าววิทยาลัยได้จัดเวทีวิชาการเพื่อให้คณาจารย์ได้มี
โอกาสนำผลงานวิชาการ / งานวิจัย วิทยาลัยฯ ขอเชิญ คุณ.....
บุคลากรในหน่วยงานของท่าน กรุณามานำเสนอในงาน วันที่ 22 พฤศจิกายน 2545 ตามเวลาใน
ตารางการประชุมฯ ที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุมัติอีกเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นายยุทธพงศ์ สุธรรมนิชพงษ์)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก

กลุ่มงานวิชาการ

โทร. (055) 311025, 311177

โทรสาร. (055) 311992

สำเนาส่ง คุณ..... Fax

กำหนดการประชุมพัฒนาวิชาการ วสส.สิรินธร พิษณุโลก 30 ปี
วันที่ 22 พฤศจิกายน 2545

ห้องประชุมวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก

- 07.30 – 08.30 น. ลงทะเบียน/รับเอกสาร
- 08.30 – 08.45 น. พิธีเปิดการประชุม
- 08.45 – 09.00 น. มอบโล่ศิษย์เก่าดีเด่น ปี 2545
- 09.00 – 09.15 น. การนำเสนอ " 30 ปี วสส.พล."
- โดย อาจารย์ถิรฤทธิ บานเย็น
- 09.15 – 10.00 น. การเลือกตั้งวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก
- โดย กรรมการสมาคมศิษย์เก่าชุดเก่า
- 10.00 – 10.30 น. พักรับประทานอาหารว่าง
- 10.30 - 12.00 น. การนำเสนอผลงานวิชาการของศิษย์เก่า
- เรื่องที่ 1 การส่งเสริมป้องกันดูแลและช่วยเหลือผู้ติดเชื้อเอดส์ของ อ.ลอง จ.แพร่
- โดย นายคณาธิป มุดเจริญ
- โรงพยาบาลลอง จ.แพร่
- เรื่องที่ 2 ประชาคมหัวถนนร่วมใจพิชิตภัยพยาธิใบไม้ตับ
- โดย นายทองพล แสงประกาย นักวิชาการสาธารณสุข
สถานีอนามัยบ้านหัวถนนใต้ ต.หัวถนน อ.ท่าตะโก
จ.นครสวรรค์
- เรื่องที่ 3 กระบวนการแก้ปัญหาขยะอย่างมีส่วนร่วมโดยวิธีการเพิ่มมูลค่า
- ชุมชน ตำบลแม่สาว อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา
- โดย นายภูษงค์ มหาวงศ์นันท์และคณะ
- เรื่องที่ 4 ภาวะสุขภาพโภชนาการ ร้านจำหน่ายอาหารในวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก
- โดย นายอิทธิพงษ์ พลอยเหลือ และคณะ
- นักศึกษาศาธารณสุขศาสตร์บัณฑิต ปีที่ 4
- 12.00 – 13.00 น. พักรับประทานอาหารกลางวัน

- 13.00 – 15.00 น. บำรุงพิเศษ เรื่อง "ผลกระทบและอนาคตของกำลังคนด้านสาธารณสุขในยุคปฏิรูป"
โดย นายแพทย์อำพล จินดาวัฒนะ
- 15.00 – 15.30 น. พักรับประทานอาหารว่าง
- 15.30 – 16.30 น. สัมมนาพิเศษ เรื่อง "เส้นทางสาธารณสุขในระดับภาคเหนือ"
โดย ผู้แทนหมออนามัย
- 16.30 – 17.00 น. สรุปการเลือกตั้งและแถลงนโยบายของกรรมการศิษย์เก่าวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดพิษณุโลก
โดยกรรมการศิษย์เก่าชุดใหม่

หมายเหตุ การนำเสนอผลงานวิชาการในรูปของนิทรรศการหน้าห้องประชุม

เรื่องที่ 1 การพัฒนาโปรแกรมฐานข้อมูลระดับตำบล

โดย นายสุวิทย์ หับมั่นและคณะ

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพิจิตร

เรื่องที่ 2 โครงการผังเมืองภาคประชาชนจุดเริ่มต้นด้านสร้างเสริมเมืองน่า

อยู่ของประชาชนท้องถิ่น ศึกษากรณีเทศบาลตำบลห้วยอ้อ

อ.คลอง จ.แพร่

โดย นายคณาธิป มุตเจริญ

โรงพยาบาล อ.คลอง จ.แพร่

เรื่องที่ 3 การประยุกต์ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์กับระบบข้อมูลข่าวสารใน

งานสาธารณสุข

โดย นายสุเมธ แดนสิงห์ชัย

สถานีอนามัยบ้านหนองหลุม ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน

ประวัติที่มนักวิจัย

ประวัติผู้วิจัยที่เลี้ยง (หัวหน้าชุดโครงการ)

1. นายภูษงค์ มหาวงสนันท์ อาศัยอยู่บ้านเลขที่ 67 หมู่ที่ 4 บ้านนาง ค.หย่วน อ.เชียงคำ จ.พะเยา โทร415467 หรือ 01-7841669 เกิดเมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2515 จบการศึกษาระดับประกาศนียบัตรสาขารณสุขศาสตร์ วิทยาลัยสาขารณสุขสิรินทร จังหวัดพิษณุโลก จบการศึกษาระดับปริญญาตรี วิทยาศาสตร์สุขภาพ สาขาสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ปริญญาโท ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปัจจุบันรับราชการในตำแหน่งรักษาการหัวหน้าฝ่ายสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมเทศบาลตำบลเชียงคำ อ.เชียงคำ จ.พะเยา

ผลงานวิชาการ

- การได้รับการคัดเลือกเป็นตัวแทนของอำเภอปง เข้าร่วมการประกวดผลงานทางวิชาการด้านสาธารณสุขระดับจังหวัด ปี 2539 เรื่องการดำเนินงานสาธารณสุขมูลฐานโดยชุมชน
- การได้รับการคัดเลือกเป็นตัวแทนของอำเภอเชียงคำ เข้าร่วมการประกวดผลงานวิชาการด้านสาธารณสุขระดับจังหวัด ปี 2542 เรื่องการควบคุมการป้องกันโรคพยาธิใบไม้ตับ ได้อันดับ 2 ของจังหวัด

2. นายนิศย์ รวมสุข อาศัยอยู่บ้านเลขที่ 35 หมู่ที่ 12 บ้านคอนศรีชุม ค.สบง อ.เชียงคำ จ.พะเยา โทร416319 เกิดเมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 2515 จบการศึกษาระดับประกาศนียบัตรสาธารณสุขศาสตรวิทยาลัยสาธารณสุขสิรินทร จังหวัดพิษณุโลก จบการศึกษาระดับปริญญาตรี 2 สาขา ได้แก่ สาขาสาธารณสุขศาสตรบัณฑิตมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช และสาขาสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต (เอกยาชีวะชนาัมยสิ่งแวดล้อม) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ผลงานทางวิชาการ

1. โครงการควบคุมโรคเอดส์ พื้นที่กิ่งภูซาง ปี 2541
2. โครงการควบคุมโรคไข้เลือดออก พื้นที่ตำบลทุ่งกล้วย ปี 2543
3. โครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมตำบลทุ่งกล้วย ปี2544

6. นายอนุกุล พัฒน์ทวีกิจ อาศัยอยู่บ้านเลขที่ 70 หมู่ 4 ต.ผาซำน้อย อ.ปง จ.พะเยา
เกิดเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2509 จบการศึกษาระดับประกาศนียบัตรสาธนาศาสตรวิทย์วิทยาลัย
สาธนาศาสตรสิรินทร จังหวัดพิษณุโลก จบปริญญาตรี 2 สาขา ได้แก่ สาขา สาธนาศาสตร
บัณฑิตมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช และสาขานิเทศศาสตรมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ผลงานทางวิชาการ

- การพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนแบบยั่งยืน ต.ผาซำน้อย อ.ปง จ.พะเยา ปี 2542

ประวัตินักวิจัยชุมชน

1. นายเคื่อง สีตค ตำแหน่ง ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาว
บ้านเลขที่ 3 หมู่ 13 ต.แม่ลาว อ.เชียงคำ จ.พะเยา อาชีพ เกษตรกรรม เกิดวันที่ 23 พฤศจิกายน 2488
จบการศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

2. นายเฉลิมชัย มีสุข ตำแหน่ง คณะกรรมการฝ่ายบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาว
บ้านเลขที่ 141 หมู่ 5 ต. แม่ลาว อ.เชียงคำ จ.พะเยา อาชีพ ค้าขาย เกิดวันที่ 29 กรกฎาคม 2509
จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

3. นายสมบุรณ์ หายโสรก ตำแหน่ง สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาว บ้านเลขที่
133 หมู่ 6 ต. แม่ลาว อ.เชียงคำ จ.พะเยา อาชีพ เกษตรกรรม เกิดวันที่ 11 มกราคม 2509
จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

4. นายสุริยัน ตั้งอิสราวุฒิกุล ตำแหน่ง สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาว บ้านเลขที่
48 ต.แม่ลาว อ.เชียงคำ จ.พะเยา อาชีพ เกษตรกรรม เกิดวันที่ 25 สิงหาคม 2508 จบการศึกษาชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6

5. นายประจวบ ใจคำ ตำแหน่ง อาสาสมัครสาธนาศาสตร บ้านเลขที่ 95 หมู่ 13 ต.แม่ลาว อ.
เชียงคำ จ.พะเยา อาชีพ เกษตรกรรม เกิดวันที่ 09 มกราคม 2508 จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

6. นางดุจดาว จันท์คำ ตำแหน่ง แม่บ้าน บ้านเลขที่ 68 หมู่ 13 ต.แม่ลาว อ.เชียงคำ
จ.พะเยา อาชีพ ลูกจ้างชั่วคราว (ผู้ดูแลเด็ก) เกิดวันที่ 14 มีนาคม 2514 จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

7. นางฐิติกุล บัวภา ตำแหน่ง ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาว อ.เชียงคำ จ.พะเยา
จบการศึกษารัฐศาสตร

8. นางผ่องผิว ศรีจันทร์ ตำแหน่ง อาจารย์ 2 ระดับ 5 โรงเรียนบ้านสบตุ๋นราษฎร์
สงเคราะห์ ต.แม่ลาว อ.เชียงคำ จ.พะเยา จบการศึกษามัธยมศึกษาวิทยารัฐเชียงราย

9. นางสาวสลธิยา สร้อยสวิง ตำแหน่ง อาจารย์ 2 ระดับ 5 โรงเรียนน้ำมิน ต.แม่ลาว
อ.เชียงคำ จ.พะเยา จบการศึกษามัธยมศึกษาวิทยารัฐเชียงราย

10. นายอรุณ ไชยริ ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน อาศัยอยู่บ้านเลขที่ 76 หมู่ 14 บ้านทุ่งเย็น ต.แม่ลาว อ.เชียงคำ จ.พะเยา ได้รับรางวัลอาสาสมัครสาธารณสุขสุจริตใจ(ช่วงดำรงตำแหน่งประธาน อาสาสมัครสาธารณสุข) และรางวัลเกษตรกรตัวอย่าง จบการศึกษาระดับชั้นประถม 4

11. นายศักดิ์ สุโว ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน อาศัยอยู่บ้านทุ่งเย็นหมู่ 1 ต.แม่ลาว อ.เชียงคำ จ.พะเยา